Hesperus

For Fædrenelandet og Litteraturen. Udgivet af K.L. Rahbek. 1819-23. Bind 1-8.

Skanningen (affotograferingen) er udført efter et eksemplar fra Gentofte Bibliotekerne.

Side 526 og 527 er fejlagtigt paginerede som 426 og 427.

Hesperus. 1819-23. Vol. 6

Hesperus.

For

Fædrenelandet og Litteraturen.

Udgivet

af

K. L. Rahbek,

Prof., Theaterdirekteur og Ridder af Dannebrog.

Siette Bind.

Første — Siette Hæfte

Kiøbenhavn 1822.

Trykt paa Hofboghandler Beekens Forlag,

hos Bernhard Schlesinger.

Indhold.

Første Hæfte.

Andet Hæfte.

Tredie Hæfte.

Fierde Hæfte.

Femte Hæfte.

Side

Siette Hæfte.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen helliget.

Siette Binds første Hæfte.

Hofferne i Zelle og Hanover.

(I Slutningen af det 17de og Begyndelsen af det 18de Aarhundrede.)

Forerindring.

Denne hele Fortælling er skreven paa Fransk i Aaret 1763 paa Herregaarden Rathlousdal i Hads Herred, 3 Mile Sønden for Aarhuus. Forfatteren, der blot skriver sig A. G. D., var en Lærd fra Saxen, navnlig Andreas Gottlieb Dathe, som kom for 100 Aar siden her til Landet, og var i nogle Aar Huuslærer hos Etatsraad Lichtenberg i

Horsens. Siden blev han Lærer for Geheimeraad Schack Rathlou, som derefter omgikkes ham som Ven, og underholdte ham til hans Død, der indtraf 1785 i Bierager, Annex til Randlev. Han var da 94 Aar gl. A. G. D. var forsynet med Documenter, Fortællinger, Breve og Dagbøger fra første Haand. Haandskrivtet — det eeneste, der er til, og ingensinde trykt — er oversat af Præsten N. Blicher i Randlev.

Den tydske Nation dadlede Hertugen, Georg Wilhelm i Zelle, fordi han ægtede den dydige Frøken d'Olbreuse, Datter af en fransk Adelsmand fra Poitou, og foredrog for samtlige Tydsklands Prindsesser en Pige, der hændelseviis var kommen did i Følge med Prindsessen af Tarent*), som for Religionens Skyld havde forladt Frankerig. Det var i den hollandske Stad Breda, hvor Hertugen af Zelle første Gang saae Frøken d'Olbreuse. Hun var da i sin blomstrende Ungdom — deilig nok til at indtage Enhver. Hendes elskværdige

*) Det var denne Prindsesse af Tarent, som nogle Aar derefter kom hid til Danmark, da det var i Værk, og ikke langt fra Fuldbyrdelse, at vor store Griffenfeldt skulde ægte hende.

Overs. Anm.

Egenskaber og yndige Væsen maatte kunne fuldende hendes Seier over Hierterne; det var blot hendes Fødsel og Stand, der satte hende under Hertugen. Dog, denne Betragtning kunde ikke holde Prindsen fra, at tilbyde hende sin Haand; hvilken hun dog vægrede sig ved at modtage, forestillende ham, at han maatte seire over en Lidenskab, den han siden kunde komme til at angre.

Denne Tale bragte ikke Hertugen til at forandre sin Bestemmelse, tvertimod: den forøgede hans Agtelse for og hans heftige Kiærlighed til Frøkenen; han tog den faste Beslutning, at ægte hende. Dog antog hun ikke den Titel, hvortil hendes Rang berettigede hende. Det var først nogle Aar efter Bryllupet, at Keiser Leopold erkiendte hende for Hertuginde af Zelle — og det uagtet Hertugens Broder, Ernst August, Kurfyrste af Hanover, med al Magt satte sig derimod. Denne Prinds var bleven meget vred paa sin Broder, og det af to Aarsager: først fordi han ansaae det fuldbyrdede Ægteskab som en Vanære for deres Huus, og dernæst fordi hans Broder havde brudt det givne Løfte, aldrig at gifte sig. Da han var Hertugens nærmeste Arving, vilde han, paa Grund af Landets Love, have Frøken d'Olbreuses

Børn udelukte fra deres Fædrenearv, efterdi Moderen ei havde været en erklæret Prindsesse. Som Kurfyrste af Hanover var det ham af yderste Vigtighed, at modsætte sig en saa fornærmende Erklæring. Keiseren derimod troede, at han skyldte Hertugen denne Gunstbeviisning, som en Erkiendtlighed for den Krigshielp, Hertugen kort forhen havde sendt ham imod Tyrkerne.

Da nu Hertuginden af Zelle var kommen til den for hende høieste Lykke, saa blev det hendes vigtigste Bestræbelse, at sikkre sig hendes Gemals Hierte, og bidrage til hendes Undersaatters Lyksalighed. Disse, deres Regiering ganske hengivne, ønskede inderligen, at Himlen vilde skiænke dem en Arveprinds af saa fuldkommen en Prindsesse; men dette Ønskes Opfyldelse manglede i deres og deres Hertugindes Lykke. Hun havde kun en eneste Datter: Sophie Dorothee, som var sin Tids skiønneste, dydigste og ulykkeligste Prindsesse. Neppe var hun giftefærdig, forend Europas største Prindser beilede til hende. Længe varede det, inden hendes Forældre kunde bestemme sig til deres Valg. Endeligen fik Arveprindsen af Wolfenbüttel, deres nær Paarørende, Fortrinet for alle sine Medbeilere. Formedelst Statsaarsager opsatte man Brylluppet i nogen Tid, og denne

Opsættelse blev for Prindsessen en Kilde til alle hendes paafølgende Gienvordigheder. Kurfyrsten af Hanover kunde ikke uden yderste Skinsyge betragte sin Broderdatters Foreening med en Wolfenbüttelsk Prinds, hvis Fader han ansaae som sin Fiende. Saa meget mere ærgrede dette ham, forbi han selv havde tænkt paa, at begiære Prindsessen til hans Søn, Prinds Georg, og havde opsat dette Forehavende blot i Betragtning af Kuurfyrstinden hans Gemalinde, der, stolt af sin Herkomst, som Datter af den Phalziske Kurfyrste og Konge i Bohmen, Frederik, havde stedse betragtet Hertugindens Datter af Zelle som et ganske uliigt Parti for hendes Søn. Men Kurfyrsten, som forudsaae, at den Ægteforeening, Hertugen af Zelle pønsede paa, vilde være hinderlig for hans lovlige Paastand i Hensyn til Hertugdømmet Zelle, vidste saa godt at forestille denne Sag for Kurfyrstinden, at han omsider fik hende overtalt til, at give sit Minde, ja endog selv at virke til en Ægteforeening imellem deres Søn, Georg, og hans Cousine, Prindsessen af Zelle. Virkeligen var heller ingen nærmere end hun til at drive denne Sag igiennem. Hun besad i hoi Grad alle en duelig Ministers Egenskaber; og skiøndt hun havde viist en yderlig Foragt for Her-

tuginden af Zelle, saa havde hun dog, synderligen nok! stedse forstaaet at vedligeholde en vis Ærbødighed hos Hertugen for sig.

Kurfyrstindens Afreise skede saa hovedkulds, at hverken Prindsen af Wolfenbüttel, eller Hertugen selv kunde faae mindste Nys derom. Det var just i de længste Sommerdage; og, da Hannover, hvor Kurfyrsten residerede, er kun sex Timers Reise fra Zelle, og Kurfyrstinden var reist ud ved Nattens Anbrud, saa var hun i Zelle for Solens Opgang. Og da hun vilde have den Fornøielse at overraske Hertugen, saa lod hun (uden at tillade nogen Anmældelse) sig lede lige til Hertugindens Værelse, hvor man sagde hende, at Hertugen selv befandt sig.

Begge bleve ganske forundrede over, at see sig vakte af Kurfyrstinden. Hun satte sig ved Hertugen, og giorde sin Undskyldning paa Tydsk; thi hun vidste, at Hertuginden ikke forstod dette Sprog. Dermed gik hun lige til Sagen, erklærede, at hun derfor var kommen til Zelle, og forestillede ham, at, da Prinds Georg var Søn af Kurfyrsten, hans Broder, og følgeligen hans nærmeste Arving, saa havde hun, fremfor nogen anden, den retfærdigste Paastand paa Foreening med Prindsessen, — at denne Foreening, i det

den sikkrede Begges Lykke, bestemte tillige Hertuginden af Zelle, i det ulykkelige Tilfælde, at hun blev Enke, eftersom Hertugdømmet Zelle kom til en lovlig Arving af hendes egen Slægt; selv hendes Undersaatters Vel beroede derpaa, da Landet truedes med en farlig Krig, dersom Prindsen af Wolfenbüttel, foretrukken til at ægte Prindsessen, vilde giøre Paastand paa Hertugdømmet tvertimod Prinds Georgs Ret. Kort hun vidste saa vel at belægge sine Ord, at Hertugen gav efter for hendes Forestillinger, tog sit Prindsen af Wolf. givne Løvte tilbage, og lovede sin Datter til Prinds Georg. Imidlertid var Hertuginden høist urolig for at vide Indholdet af deres Samtale. Hun formodede rigtignok, at det maatte være hemmelige Ting, der forhandledes, eftersom man talde i et Sprog, hun ikke forstod. Hun kunde ikke modstaae sin Utaalmodighed, og afbrod Hertugen med at spørge: hvad der vel var Anledning til Kurfyrstindens Komme? Men Hertugen, som ellers altid viste en grændseløs Føielighed mod hende, lod det dog mangle derpaa ved denne Anledning. Kurfyrstinden, som ingenlunde vilde giøre Hertuginden den Ære, at begiære hendes Samtykke, fordrede af Hertugen, fra Begyndelsen af deres Samtale, at han sler ikke maatte sige

Hertuginden, hvad hun fo eslog, forend han havde givet hende et afgiørende Svar. Hertuginden blev altsaa nødt til, at overvinde sin Utaalmodighed, og bie med sin Erklæring, til den kom for silbig. Men hvor stor blev hendes Forundring, da hun erfarede Nyheden om hendes Gemals Beslutning! Hun giorde sig græmmende Forestillinger over den liden Opmærksomhed, Kurfyrstinden og hendes Gemal altid havde viist mod hende, hvilket ikke lod hende vente en gunstigere Begegnelse af deres Søn. En lønlig Ahnelse, bestyrket af, hvad hun havde ladet sig fortælle, kom hende til at betragte dette Giftermaal som høist ulykkeligt for Prindsessen, hendes Datter. Hun græd, hun bad, for at forandre Hertugens Beslutning, ved hvilken hun saae ham at offre sin Datter for Statsaarsager, og forestillede ham den Vanære, han giorde sig selv, ved at bryde det Løvte, han havde givet Prindsen af Wolfenbüttel. Men alle disse Betragtninger kunde ikke bevæge Hertugen, at han jo foredrog sine Undersaatteres Vel for sin Datters Lykke. Hertuginden befandt ham ubevægelig, og denne Prinds, som indtil den Tid havde viist en fuldkommen Føielighed mod hendes Ønsker, viste nu slet ingen i dette betænkelige Tilfælde, hvor det giældte hans egen, saavelsom hans Ge-

mals og hans Datters Sindsro. Imedens den bedrøvede Hertuginde græmmede sig over, at erfare, hvorlidet hun formaaede over hendes Gemals Sind, affærdigede Kurfyrstinden et Iilbud til Kurfyrsten, for at give ham Underretning om Forhandlingernes Udfald. Med det samme begiærede hun, at Prindsen, hendes Søn, skulde komme selv. Uden Ophold ankom han til Zelle — mere følsom ved Haabet om at blive sin Farbroders Eftermand (hvorom han forvisſedes ved dette Giftermaal) end bevæget af Prindsessens, hans Cousines Skiønhed og Ynde. Brylluppet blev feiret faa Dage derefter med saa megen Pragt, som den korte Forberedelsestid tillod.

Det høie Brudepar lod sig see i en Glands, der vakte Beundring. Prindsessen saaes i Skiønhedens fulde Glimmer. Hendes Væsen var idel Ynde og Beskedenhed. Men med alt dette mærkede man hos hende en Slags Tungsindighed, som hun ikke kunde skiule, og som lod formode, at hun var ledet af Lydighed, men ikke af Tilbøielighed. Prinds Georg havde af Naturen et koldt og tilbageholdende Væsen; men hans Kulde lod sig allermeest tilsyne ved denne Anledning, hvor hans Hierte — forud indtagen af hans Frilles, Grevinde Platens Systers, Yndigheder — kunde

kun have Ligegyldighed for Alt, uden for hende. Hertugen og Hertuginden af Zelle mærkede meer end andre den liden Samfølelse, der herskede imellem det unge Fyrstepar, og da de elskede deres Datter, toge de sig dette meget nær. Der var i den hele høie Forsamling Ingen, uden Kurfyrstinden af Hanover, der syntes veltilfreds, endog med dette sit Værk. Nogle Dage efter Brylluppet var det prindselige Brudepar hos Kurfyrstinden, hvor Kurfyrsten lod anrette en prægtig Modtagelse. Vellyst og Belevenhed var paa den Tid Siælen i det hanoveranske Hofs Levemaade, og beskiæftigede enhver af begge Kiøn. Damerne selv havde, formedelst Elskov, en vigtig Indflydelse i Regieringen; Ingen var ledig; uophørligen var man indviklet i Forlystelser og underfundige Paapønsninger (Intriguer). Det hanoveranske Hof blev endog anseet som det meest glimrende i Tydskland, næst efter Keiserens. Kurfyrsten var hoflig, naadig, og let at komme i Tale, altid stormodig og gavmild. Hans Anstand var alvorlig, ædel, fuld af Ynde og Høihed. Kurfyrstinden var saa stor en Prinds fuldkommen værdig. Aldrig saae man lykkeligere Naturgaver forenede hos en Prindsesse, der var fød under hendes Faders, Kongens i Bøhmen, Gienvordigheder. Hun var

ikke opdragen i den Pragt, der omstraaler nogle Prindser, for at giøre dem ufølsomme for alt andet, end Storhed. Hendes Faders Ulykke havde indgivet hende en Medlidenhed med Ulykkelige, der kom hende til trøste, hvor hun kunde. Hun var godmodig og høflig mod sine Undermænd, stormodig og artig mod sine Lige, og vidste at vedligeholde sin Værdighed uden at blive forekommen. Fra sin Barndom af hengiven til Læsning, var hun bleven vel bekiendt med de skiønne Videnskaber, og kunde tale derom med Rigtighed. Hun talede adskillige Sprog, men især fransk og engelsk, og talede hun end ikke de andre europæiske Sprog med samme Lethed, talede hun dem dog temmelig godt.

Iblandt de Fremmede, der giorde nogen Opsigt ved Hoffet, var den unge Greve Königsmark, Svensk af en udmærket Rang; var han uimodsigelig den, der vakte den største Opmærksomhed. Han var da kun tyve Aar gammel; hans Legemsdannelse var fuldkommen skiøn, hans Anstand ædel, hans Ansigtstræk regelrette, hans tykke, velordnede Haar vare mørkebrune, af Naturen krusede i store Krøller, kort, han var det meest indtagende Menneske. Hans Aandsgaver tillige med hans høie Tænkemaade fortiente ligesaamegen Beundring, som hans Person. Han var bleven

opbragen ved Hoffet i Zelle tilligemed den unge Prindsesse, og en vis uforklarlig Samfølelse havde i de unge Hierter frembragt et giensidigt Venskab i en meget tidlig Alder. Med Fornøielse saae Prindsessen Königsmark i Hanover; og, da hun var fremmed ved dette Hof, og kiendte Ingen, hun kunde forlade sig paa, saa ønskede hun fra den Tid af, at Kurfyrsten vilde beholde ham i sin Tieneste, for at have i ham et Menneske, paa hvis Troskab hun kunde giøre Regning, ikke tvivlende paa, at jo denne unge Herre, hos hvem hun stedse havde fundet en ærbødig Hengivenhed imod hende, vilde giøre sig en Fornøielse af at være hende fremdeles hengiven. Dersom Prindsessen ønskede at see Königsmark ansat ved Hoffet, da kom hans Tilbøielighed ham til, at attraa det samme med en brændende Hæftighed. Den Tid skiulte han, under Venskabs Dække, for sig selv en Lidenskab, som i den følgende Tid blev hans Ulykke. Han tilbød da Kurfyrsten sin Tieneste, og denne Prinds, underrettet om hans Herkomst, og den Ære, han allerede havde indlagt sig i et Krigstog, han kort tilforn havde bivaanet mod Tyrkerne, gav ham en betydelig Befordring, med en stor Løn. Fra den Tid af Königsmark saae sig i en fast Tieneste hos Kurfyrsten, giorde han sig

al Flid for, at giøre Prindsessen sin Opvartning, og stræbte ved sin Virksomhed og Ærbødighed at fortiene hendes Tillid. Det Venskab, hvormed Prinds Carl, Broder til Prinds Georg, beærede ham, lettede ham Veien til den benævnte Hensigts Opnaaelse. Denne unge Prinds, smuk, velskabt og beleven, søgende kun fornøielig Tidsfordriv, gik gierne hver Eftermiddag til Prindsessen, hvor Alt, hvad galant og skiønt var af begge Kiøn, indfandt sig til Kuur=Timen hos Kurfyrstinden. Den Fornøielse, som denne unge Prinds fandt i Königsmarks Selskab, var Aarsag til, at han stedse lod ham følge med sig til Prindsessen.

Denne Lethed for Königsmark, at komme til hende, vakte i hans Hierte Bevægelser, som han ikke før havde erfaret, og lod ham ikke længer tvivle om Virkelighed af hans Tilbøielighed for hende. Han anstillede sørgelige Betragtninger over de Farer, han udsatte sig for, og over Prindsessens strænge Dyd, som slet ikke gav ham noget Haab. Han havde villet reise bort, men det var for silbigt, og hvormeget han end anstrængede sig for at fatte Beslutningen, saa kunde hans Hierte dog ikke bestemme ham til saa gruelig en Skilsmisse. Han forudsaae, at han maatte blive ulykkelig, men han vilde dog heller være hos Prindsessen, end borts

fiernet fra hende, og han smigrede sig selv med, at være saa meget Herre over sin Elskov, at han kunde skiule den for hele Hoffet, og for Prindsessen selv. Prindsessen, som ikke vidste, hvad der gik for sig i Königsmarks Hierte, og som antog hans idelige Opvartninger som Tegn paa hans Ærbødighed for hende, og som Erkiendtlighed for de Velgierninger, han havde modtaget af hendes Fader, ansaae ham for et Menneske, der var hende virkeligen hengiven, og forøgede hver Dag hendes Tillid til ham. Hvor glimrende end Prindsessens Lykke syntes, saa var hun dog slet ikke lykkelig. Omendskiøndt hun havde skiænket sin Gemal en Søn (der omsider blev Konge i England, under Navn af Georg den anden, født den 30 October 1683) var han dog lige kold imod hende. Madame de Wio, hvis Mand erholdt de vigtigste Embeder i Kurfyrstens Tieneste, havde gandske indtaget ham, og hvis han endnu havde nogen Agtelse for Prindsessen, hans Gemalinde, saa var det alene Velanstændighed, som bevægede ham dertil. Kurfyrsten selv viste kun en kold Artighed mod hende, og Kurfyrstinden, saa naadig hun ellers viste sig mod alle andre, lod hende dog ofte føle med bidende Foragt den naturlige Modbydelighed, hun havde for Hertugindens Blod af Zelle,

hvis Fader havde kun været en slet og ret Adelsmand i Frankrig. Hvad der end mere forbittrede Prindsessens Kedsomhed, var Grevinde de Platens, Kurfyrstens Frilles, utaalelige Stolthed. Denne Kone, fød af et berømt Huus i Hessen, havde ægtet Grev de Platen, en Mand af ringe Herkomst, men riig, munter og dristig, der ved sin Føielighed i at tage Deel i sin Herres Forlystelser, og smigre hans Lidenskaber, havde vidst at opsvinge sig til den høieste Lykke. Aldrig har nogen forstaaet bedre, end denne Kone, at drage Fordeel af Yndest.

I en kort Tid hævede hun sig til at beherske Kurfyrsten, saa at alle hans Naadesbeviisninger maatte gaae igiennem hendes Hænder. Hendes Villie og hendes Lune afgiorde Enkeltes Skiæbne. Kun ganske faa af Qvindekiønnet stode hende an; naar undtages nogle, der nøde hendes Fortrolighed og Tillid, og hvis Sindsbeskaffenhed havde Overeensstemmelse med hendes; saa modtog hun ingen hos sig, uden paa de Dage, da hun fandt for godt at have en Hofstat ligesom Kurfyrstindens. Grev Platen mærkede godt Kurfyrstens Lidenskab for Grevinden, hans Kone, men han saae mere paa sin egen Lykke og sin Forlystelse, end paa sin Ære. Han opholdt sig stedse paa sit Slot

Linden udenfor Hanover, som han ideligen var beskieftiget med at forskionne. Med Græmmelse saae Kurfyrstinden sin Gemals Hengivenhed til Grevinde Plater, men hun besad Finhed nok til at dølge sin Græmmelse. Og da hun vidste, at Artighed snarere omvender en Mand, end Bebrejdelser, saa vogtede hun sig for at yttre den mindste Skinsyge. Det havde været at ønske, at Prinds Georgs Gemalinde havde fulgt dette Exempel, men denne unge Prindsesse vidste ikke saa godt at forstille sig. Hun fandt sig heiligen stødt og fornærmet af Grevinde Platens stolte Opførsel. Hun talte om hende kun med Foragt, uden at betænke, hvilke Fortrædeligheder slig Adfærd kunde paadrage hende; hun viiste endog mere Modighed mod hende end imod hendes Søster, Madame de Wic, der og virkeligen viiste sig mere ærbødig mod Prindsessen.

Prindsessen var af Naturen munter og spøgefuld. Königsmark, som kiendte hende fra denne Side, burde endog for sit eget Gavn have raadet hende til Varsomhed i dette Stykke, men tvertimod var han den første, der smigrede hende med Bifald, og anførte hende til farlige Forlystelser. Den idelige Adspredelse, som da herskede ved Hoffet i Hanover, hvor Kurfyrsten dagligen beskieftigede sig med at behage sin Frille, giorde, at een prægtig Giæ-

sterering fulgte paa den anden. Imidlertid glemte Kurfyrsten dog ikke Omsorgen for sin Staat, og han troede, at han burde drage Hertugen af Zelle med sig i den med Keiserdommet sluttede Alliance. Til den Hensigt reiste han til Zelle, og tog Prindsessen med sig, vel vidende, at han ikke kunde giøre Hertugen og hans Gemalinde større Fornøielse, end at lade dem see deres kiære Datter. Han kundgiorde ikke strax Hensigten af sin Reise, men foregav, at det var allene af Venskab for sin elskede Broder. Siden udforskede han saa uformærkt Hertugens Sindelag i denne Henseende.

Snart mærkede han, at Hertugen var tvivlraadig. Han vidste, at Prindsessen, som franskfød og franskſindet, havde lagt sig ud med Bernstorf. Hertugens Premierminister, og han førte sig denne Uenighed til Nytte, i det han smigrede ligemeget for dem begge. Han bevidnede strax sin udmærkede Høiagtelse for Hertuginden. Han sagde hende, at hvis han hidtil ikke havde ladet see al den hende tilkommende Agtelse, saa var det blot skeet af Føielighed mod Kurfyrstinden hans Gemalinde, men at han selv nu erkiendte sin Uret, og vilde rette denne Feil, samt at de begge vilde giøre Alt, for at fortiene hendes Ven-

skab. Hertuginden, indtagen ved denne Smiger, troede den saa meget lettere at være oprigtig meent, fordi hun ansaae saadant Venskab, som fordeelagtigt for hendes kiære Datter, og ønskede derfor meget at leve i god Forstaaelse med Hoffet i Hannover. Kurfyrsten vendte sig derpaa til Bernstorf, Hertugens Yndling, hvem han havde ladet antage en saa afgiørende Tone, at han neppe selv turde sige ham imod. Vel kiendte han Bernstorfs svage Side; men han kunde ikke undvære denne sin Yndling, deels fordi han smigrede Hertugens Lidenskaber, og deels fordi han kiendte Hertugens Hemmeligheder alt for vel. Hertugen var nu vant til at lade sig bestyres. Han hadede Forretninger, og hans ligegyldige Sindelag tilligemed en yderlig Lidenskab for Jagten, giorde ham uskikket, til at regiere selv. Hele Bestyrelsen overlod han til sin Minister, som heller ikke fandt Modsigelse, uden af Hertuginden. Hun havde ønsket, at Hertugen havde forladt sig paa hende, og overladt Regieringens Bestyrelse til hendes Omsorg. Hun kunde ikke fordrage Ministeren, fordi han hindrede Hertugen i, at giøre saameget godt, som hun ønskede, mod dem, hun havde ladet komme til Hoffet. Hun stræbte at giøre ham forhadt for Hertugen; men Hertugen, forekommen

af Ministerens Duelighed og Troskab, lod ham stedse beholde sin Yndest. Da nu Kurfyrsten var kommen til Zelle, vilde han see at vinde Magten over sin Broder. Men det var ingen let Sag, da baade Hertuginden og Bernstorf troede det fordeelagtigt for dem, at sætte sig derimod. Da Kurfyrsten mærkede, at Hertuginden var bleven indtagen af hans Smiger, saa undlod han ikke at igientage den. Han gav hende mangfoldige Forsikkringer om, at hvis hun vilde staae ham bi i den forehavende Anledning, skulde hun aldrig faae Aarsag til at fortryde det, og at baade han og hans Søn, Prinds Georg, skulle stedse vise sig hende forbundne og erkiendtlige, hvilket hun og skulde erfare i Tilfælde, at hun overlevede Hertugen. Hertuginden derimod besad formegen Indsigt til at forlade sig paa skiønne Løvter. Hun forstod godt, at hun ikke maatte vente meget af en Prinds, der vilde betage hendes Gemal den Skiulle Agtelse, han havde tilbage.

Dog forstillede hun sig, som om hun vilde lade sig vinde, og lovede al den Bistand, der stod i hendes Magt. Men istedet for at føie ham, lod hun Bernstorf tilbyde sit Venskab, og foreslog ham, at foreenes med hende, for at forekomme et

Anslag, der sandsynligen kun kunde være ufordeelagtigt for begges Kredit og Anseelse. Ministeren derimod var for ophøiet til at give sig saa let. Kurfyrstens høie Forsikring om Værdighed og Forfremmelse efter Hertugens Død, syntes ham fordelagtigere end Hertugindens Venskab, som hun tilbød ham kun af en Slags Nødvendighed. Med mere Ædelighed handlede Bernstorf i Henseende til Kurfyrsten. Han fik sin Herre til at indsee, at hans og Kurfyrstens Fordeele vare de samme, siden Prindsessens Giftermaal med Kurfyrstens Søn, at det var fornødent, de to Hoffer bleve saaledes foreenede, at de handlede i Fælledskab med hverandre, og at dette vilde blive meget fordeelagtigt for Hertuginden og hendes Datter m. m. Hertugen, som var tilfreds, naar man kun vilde lade ham forblive i sin Ligegyldighed, indvilligede letteligen Kurfyrstens Forslag, og det saameget mere, som han haabede, det skulde blive gavnligt for hans Enke og Datter efter hans Afgang, hvilket var det eeneste, der satte ham i nogen Bekymring. Under alle disse Forhandlinger saae Hertuginden, at hun maatte give efter, og lod, som hun var tilfreds med, hvad der skeete.

Kurfyrsten havde altsaa den Fornøielse, at see sine Hensigter at lykkes. Endeel af hans Yndlinger

fik han ansat ved Hertugens Statsraad, og vendte saa tilbage til Hanover med Prindsessen, hans Svigerdatter, mod hvem han imidlertid havde viist en tvungen Hoflighed. Ved sin Tilbagekomst fandt Prindsessen i Hanover ikke de Fornoielser, som hun havde nydet i Zelle, hvor hendes Forældre havde givet hende tusinde Beviser paa deres Omhed. Prinds Georg, hendes Gemal, modtog hende med den samme Ligegyldighed, som da hun drog bort. Endnu meer end før, henreven af sin Frilles Elskov, drev han sin Kulde til den Yderlighed, ikke at tale eet Ord med sin Gemalinde i hele to Maaneder, og undgik ret omhyggeligen enhver Leilighed til at være ene med hende. Det er let at skionne, hvor grov saadan Behandling maatte forekomme en elskværdig Prindsesse, som ikke i mindste Maade havde forskyldt den. Hun troede sig pligtig til den sidste Anstrængelse for at omvende sin Gemal. I den Overbeviisning gik hun en Dag ind i hans Kabinet, da han var ganske ene. Han vilde gaae bort, saasnart han saae hende, men hun holdt ham tilbage. „Min Herre! sagde hun, dersom jeg havde noget at bebreide mig selv i Henseende til Dem, maatte jeg undsee mig ved, at komme for Deres Ansigt. Da De dog alligevel fierner Dem fra mig, og begegner mig med

Foragt, saa vover jeg at nærme mig til Dem, ingenlunde for at giore Dem Bebreidelser, men for at bede Dem om at sige mig, hvormed jeg har mishaget Dem. Jeg beder kun om Deres Agtelse, hvortil jeg troer mig ikke ganske uværdig. Vil De ikke giore mig den Ære, min Herre! at sige mig, hvad jeg har at giore for at fortiene Deres Agtelse?" — „At berolige Dem, Madame!" svarede han haardt, og uden at sige et Ord mere, gik han ud af Kabinettet, og lod Prindsessen der allene overvældet med Foragt og Fortvivlelse, saa hun neppe havde Kræfter nok for at vende tilbage til sit Gemak, hvor hun forefandt Königsmark og Froken Molck, til hvilken sidste hun havde den største Tillid blandt alle Hofdamerne. Begge mærkede af hendes Ansigt, at hendes Hierte maatte være betagen af en heftig Græmmelse, og besvore hende, at sige dem Aarsagen til hendes Fortræd. Da hun var overbeviist om deres varme Deeltagelse og Fortrolighed, hvormed de ellers pleiede at trøste hende, saa troede hun sig pligtig til at opfylde deres Anmodning, og fortalte dem den hele Sag. Königsmark og Froken Molck bleve lige forundrede over Prinds Georgs Grovhed. De kunde ikke fatte, hvorledes denne Prinds, der viiste sig saa særdeles artig mod alle Fruentimmer,

og som udstrakte saadan Godhed lige til de Ringeste ved Hoffet, kunde saa uværdeligen begegne en Person, der fortiente den største Hoiagtelse. De troede, at de ikke strax burde modsætte sig Prindsessens billige Smerte. De begyndte da med at beklage hende, men besvor hende derefter, ikke at lade sig henrive af Græmmelse.

„Retfærdige Himmel, Madame!“ sagde Königsmark, ilvende rort af hendes Forfatning, „overgiv Dem dog ikke til Græmmelsen. Fortienet vel Prindsen Deres Taarer? nei, Madame! „han fortiener kun Deres Foragt og Deres Misgunst. Ved at yttre disse maa De hævne Dem „paa ham. Hele Verden skal retfærdiggiøre Dem, „og —“

„Holdt, Königsmark! sagde Prindsessen, „omendskiøndt jeg erkiender den Nidkiærhed, De „beviiser mig, kan jeg dog ikke taale at De tilsidesætter den Ærbødighed, De skylder Prindsen. „Erindre Dem, at det er mig, hans Gemalinde, „De taler med. Han elsker Andre, det er sandt; „men hvo veed, om ikke Himlen kan bevæges ved „mine Taarer, og læge ham for denne usalige „Lidenskab, og jeg endnu kan opleve den Dag, da „jeg skal faae Deel i hans Agtelse? Hvordan det „end gaaer, tilkommer det mig at fortiene den, og

„det kan jeg paa ingen Maade, uden ved et For-
„hold, tvertimod det, som De tilraadede mig.
„Er det sandt, hvad De forsikrer, at De er mig
„hengiven, saa kunne De ikke give mig stærkere
„Beviser derpaa, end ved at bevare det, jeg har
„betroet Dem, i en evig Taushed; og det fordrer
„jeg af Dem, saa sandt De ikke ville, at jeg for
„stedse fierner Dem fra mit Aasyn. Hvad jeg
„siger til Königsmark, det gjælder ligemeget Dem
„Begge — blev hun ved, i det hun vendte sig til
Frøken Molck. „Er mit Venskab Dem kiært, saa
„holder det hemmeligt, hvad der er passeret imel-
„lem Prindsen og mig." Begge tilsvore de hende
en ubrødelig Taushed. Königsmark følte sig be-
stormet af forskiellige Lidenskaber: Had til Prinds
Georg, Beundring og Kiærlighed i Henseende til
Prindsessen. Han befandt sig saa foruroliget, og
betragtede hende med saamegen Ømhed, at, hvis
hun ikke havde været overvældet af Græmmelse,
maatte hun udentvivl have bemærket, hvad der fo-
regik i hans Hierte. Han lænede sig mod et
Bord, og var saa betagen med at betragte Prind-
sessen (som under hendes Kummer forekom ham ei
mindre skiøn) at han ikke lagde Mærke til Prinds
Carl af Hannover, der kom i det samme for at be-
søge Prindsessen.

„Min Herre! jeg har just bedet Königsmark — sagde hun, saasnart hun saae Prindsen — „at „gaae til Dem, og giøre min Undskyldning, at „jeg ikke befandt mig vel, fordi jeg frygtede for, „at De skulde komme og leede Dem hos mig.“ — „Madame! jeg tvivler, om jeg og havde lydet „Dem — svarede Prindsen — jeg var neppe bleven „Herre over min Utaalmodighed; og den varme „Deel, jeg tager i Deres Sundhed, havde neppe „tilladt mig, at forlade mig paa nogen anden, „end mig selv, for at underrettes om Deres For-„fatning.“ Nogle Minuter derefter gik Prindsen bort, og Königsmark fulgte ham, men stedse saa tankefuld, at Prindsen lagde Mærke til hans Uro-lighed. „Hvordan er det fat, Königsmark? — sagde Prindsen til ham — „De forekommer mig „noget usædvanlig. Skulde De ikke mere være „den frie Königsmark, som forhen? Eller skulde „Kiærligheden, som De saa tidt har trodset, have „hævnet sig paa Dem? Nøde Dem skal jeg ikke. „Siig mig kun, hvad der beskiæftiger Dem, og „erindre Dem, at De har lovet mig, aldrig at „blive forelsket, og stedse at have Fortrolighed „til mig.“ — „Jeg skulde føre mig Deres God-„hed til Nytte, min Herre! — svarede K. — „dersom noget andet, end en hæftig Hovedpine,

„var Aarsag til den Forandring, De troer at be-
„mærke hos mig. Men, Himlen skee Tak! jeg
„kiender kun lidet til Kiærlighed, og jeg bekiæn-
„der for Dem, at jeg ikke derved har forstyrret
„min Rolighed." — „Jeg veed ikke, om De har
„talt oprigtig, — sagde Prindsen; — men det veed
„jeg, at jeg ikke fortiener at skuffes af Dem. For
„Resten kan jeg sige Dem, at dersom De ret læn-
„ge vil omgaaes mig uredeligen, skal De tage
„Dem vel iagt; thi jeg skal saa nøie holde Øie
„med Dem, at jeg nok skal opdage, hvad jeg for-
„moder, De skiuler for mig!" Nogle Hofbetien-
te holdte sig derefter til Prinds Carl, hvilket gav
Königsmark Anledning til at trække sig tilbage.
Han var bleven saa plaget og foruroliget af den
Forfatning, i hvilken han havde forladt Prindses-
sen, og af Prinds Carls sidste Ord, at han næ-
sten ikke vidste at fatte sig. Han foregav, at han
befandt sig ikke vel, og lagde sig til Senges, efter at
have givet Ordre til, at lade ham blive allene.

Derpaa gav han sig til at gruble over de Liden-
skaber, hvoraf han blev bestormet. Omendskiøndt
han tog Deel i Prindsessens Græmmelse, gaves
der dog visse Øieblikke, da han slet ikke var for-
trydelig over, at Prindsen, hendes Gemal, havde
begegnet hende saa slet, og gik han end ikke saa

vidt, at han fattede Haab for sin Kiærlighed, saa fandt han sig i det mindste lykkelig deri, at han ikke havde at frygte for nogen Rival. Nogle Gange ønskede han, at Prindsessen, mindre om over sine Pligter, havde drevet Fortrydelsen over hendes Gemal til at hade ham; og hendes Bestandighed i at ønske Prindsens Sind forandret til det Bedre for hende, forekom ham som en altfor streng Dyd. Men det, Prinds Carl havde sagt, at han formodede ham forelsket, foraarsagede ham megen Urolighed. Han eftertænkte nøie, om der skulde være undsluppet ham et Ord, der kunde forraade hans Lidenskab; men hvormeget han end grublede, saa syntes han dog at han ikke havde noget at bebreide sig fra den Side. Imidlertid besluttede han at være mere opmærksom paa sig selv i Fremtiden, og at befinde sig saa lidet som muligt hos Prindsessen i Prindsens Nærværelse.

Medens Königsmark saa grueligen foruroliggedes, befandt Prindsessen, som havde begivet sig til Sengs efter Prinds Carls Besøg, sig dog i en sørgeligere Forfatning. Den Forskrækkelse, hun var bleven sat i, foraarsagede hende en streng Nat, og den følgende Dag befandt hun sig saa slet, at man begyndte at mistvivle om hendes Liv; og hvad Lægerne sagde hende om den Fa-

re, hun svævede i, det modtog hun med en Frimodighed, der var hendes Dyd værdig.

Kurfyrsten og hans Gemalinde bleve meget bekymrede for den Forfatning, hvori de fandt hende, thi skiøndt de ikke elskede Prindsessen, saa kunde de dog ikke andet end agte hende; ogsaa indsaae de vel, hvor vigtigt det var for dem selv, at hun blev reddet. Kurfyrstinden var næsten bestandig hos hende, og beviidnede hende alt Venskab, som Prindsessen blev desto mere bevæget ved, fordi hun ikke havde ventet det. Selv Prindsen, hendes Gemal, som havde hørt den yderlige Livsfare, hvori hun svævede, kunde ikke unddrage sig fra at besøge hende. Han iagttog en Tid, da hans Moder ikke var hos hende, og i det han nærmede sig til hendes Seng, sagde han med sin sædvanlige Kulde: „Det giorde ham ondt at finde hende i saadan Tilstand.“ — Prindsessen rakte ham sin Haand, og sagde: „Jeg doer, min Herre! og De veed selv Aarsagen. Jeg gior Dem ingen Bebreidelse, og jeg onsker for Deres egen Roligheds Skyld, at De aldrig skal giore Dem selv nogen Bebreidelse. Den Foragt, De har viist mod mig, har ikke kunnet udslette min Agtelse for Dem; thi jeg har altid været overbeviist om, at De havde tilstaaet mig Deres, dersom den ikke

var bleven afboiet ved en Lidenskab, som De ikke har kunnet overvinde. Men denne Lidenskab skal kun have sin Tid. Den Dag skal komme, da De skal giore mig mere Ret, og maaskee De efter min Dod skal tilstaae mig, hvad der ikke stod i Deres Magt, medens jeg levede." Her blev hun saa bevæget, at hun maatte afbryde, og derved hialp Prindsen ud af den Forlegenhed, han var i for at besvare hende. Hun faldt i en Tilstand, der gav Sygdommen en afgiorende Vending, saa hun lykkelig overstod den, ved Hielp af hendes gode Temperament. Derefter forbedredes hendes Helbred, og hun blev forlost med en Prindsesse.*)

Denne Barselseng var endnu strængere for Prindsessen. Ikke lidet bidrog dertil hendes dybe Tungsindighed, som Prinds Carl, Königsmark og Kurfyrstinden selv sogte at raade Bod paa. Hun maatte blive i sit Gemak næsten tre fulde Maaneder, uden at komme til Bedring. Lægerne domte, at den frie Luft maatte være hende tienlig, og Kurfyrsten ledsagede hende selv til et af sine

---

*) Det var den 27de Marts 1687, at hun blev forlost med Sophie Dorothea, Kong Friederich Wilhelm i Preussens Gemalinde, der blev Enke 1740, og dode 1757.

Lyststeder, som var det fornøieligste, en Miil fra Hanover, da man haabede, at Stedets Skionhed og det yndige Veir skulde fordele hendes Bekymringer, og snart igien give hende den forrige Sundhed. Kun faa Personer bleve udnævnte til at ledsage Kurfyrstinden. Hun troede dermed at tiene Prindsessen, der foredrog Eensomhed for et talrigt Hof. Prinds Carl, som nødig fiernede sig fra Prindsessen, bad Kurfyrstinden, hans Moder, om, at han og Königsmark maatte følge med. Kurfyrstinden tilstod med Fornøielse denne hendes kiæreste Søn hans Begiæring. Königsmark, som erindrede sig Prinds Carls yttrede Mistanke, og som frygtede for, at noget Ord eller Diekast skulde undslippe ham, der kunde forraade ham paa et Sted, hvor Prindsen mindre adspredt end i Hanover, havde bedre Leilighed til at bespeide ham, giorde at han nogen kort Tid stod i Tvivl, om han ikke giorde bedre i, at søge Paaskud for at blive med Kurfyrsten i Hanover; men snart bestemte han sig, og den ulykkelige Lidenskab, han nærede for Prindsessen, seirede efter en svag Modstand over Fornuften. Det var i de yndigste Sommerdage, at Kurfyrstinden og Prindsessen reiste did til dette Kurfyrstens skionneste Lyststed. Det var prydet med udmærkede

Malerier. Boskabet var prægtigt. Haverne vare særdeles skjønne. Prindsessen blev indtagen af Stedets Yndighed, og Kurfyrstinden giorde alt for at fornøie sit lille Hof. Hun foranstaltede Lysttourer af muntre Selskaber, og forfriskende Anretninger med Pragt og Velsmag i Skovtyknin-gerne, hvor man mindst ventede det. Slige Lyst-toure endtes med et stort Aftensmaaltid og Con-cert. Kurfyrstinden tillod enhver af begge Kiøn at spise ved hendes Taffel. Efter Spisningen gav man sig enten til at spille, eller man gik paa et stort Gallerie, og betragtede Malerier af de meest udmærkede Mestere. Alle disse Forlystelser bleve afbrudte ved en Herre, der meldte Kurfyrstinden, at Hertugen af Zelle og hans Gemalinde vare an-komne til Hanover, og at man ønskede, hun vilde komme tilbage med Prindsessen. Efter Tilbage-komsten gav Prindsen et Bal, ved hvilken Anled-ning der var Kuur hos Kurfyrstinden. Dertil be-gave sig Damerne, og med dem Grevinde Platen, Kurfyrstens Frille, som i Pragt overgik alle de andre. Imedens man ventede paa Prindsessens Ankomst, kom Damerne til at tale om Hof-Caval-lererne — og udmærkede blandt dem Königsmark, hvem man overøste med Lovtaler — især Grevinde Platen, som talede om ham paa en meget smig-

grende Maade, og det med saadan Fyrighed, som lod formode, at han ikke var hende ligegyldig.

Hun talede endnu om ham, i det han kom ind, paaklædt til Bal. Hun kunde ikke undgaae, at man bemærkede hos hende en Forvirring, foraarsaget af hans Nærværelse. Kurfyrstinden lagde Mærke dertil; og fandt en Fornoielse i at lade Königsmark sige, at hun havde talet ilde om ham. I dette Dieblik traadde Kurfyrsten og Hertugen ind, hvorved Königsmark slap for at svare paa en Samtale, der giorde ham maaskee ligesaa forlegen, som den havde giort Grevinden urolig. Derpaa forfoiede man sig til Prinds Georg, og gav sig til at spille. Grevinde Platen vovede næsten ikke at see paa Königsmark af Frygt for, at Kurfyrsten skulde mærke det. Kurfyrstinden, som lagde Mærke dertil, bestyrkedes derved i sin Formodning. Og, da hun ikke tvivlede paa, at jo Kurfyrsten, som grantseende, bemærkede sin Frilles Utroskab, saa smigrede hun sig med, snart at see Enden paa denne Favorites Regiering. Virkeligen havde Kurfyrsten bemærket en Forandring i Grevindens Aasyn, og spurgte hende om Aarsagen dertil, hvorpaa hun svarede, at hun ikke befandt sig saa fuldkommen vel; hvorpaa han bad hende at affondre sig; men Grevinden gav til Svar, at det havde

for lidet at betyde til, at hun skulde fierne sig fra ham. Efter Spillet begav man sig til Taffels, og derefter aabnede Hertugen af Zelle Ballet med sin Datter. Prinds Georg tog derpaa Grevinde Platen. Da Dandsen var til Ende, saae hun sig om efter en anden til næste Dands, og Kurfyrsten sagde til hende: „Tag Königsmark! han har ikke dandset endnu." Denne Befaling var særdeles behagelig for hans Elskede, der betiente sig af denne Leilighed for at betage Königsmark den Tanke, Kurfyrstinden havde bibragt ham, at hun skulde have talet ilde om ham.

„Min Herre! — sagde hun til ham — jeg „begriber slet ikke, hvad Fordeel Kurfyrstinden kan „have af at hidse os to sammen mod hverandre. „Jeg forsikkrer Dem, at jeg har givet Dem alle „de Lovtaler, som De fortiener, og De har in„gen Dem hengivnere Ven, end mig. Det „staaer til Dem selv, at faae Prøver deraf, og „dersom De behager at følge mig til mit Værelse, „og sige mig, hvormed jeg kan være Dem til Tie„neste, skal De faae at see, hvad De maa døm„me om Kurfyrstindens Tale." Königsmark forstod den hele Mening af disse Ord, og den Lidenskab, han havde for Prindsessen, giorde ham ikke

ufølsom mod en anden ligesaa stor Skiønhed. Han sagde til hende, at han var ganske forvirret over al den Godhed, hun vilde vise ham, hvilken han saa lidet fortiente; og, eftersom hun tillod ham det, vilde han næste Aften komme til hende, naar Kurfyrsten havde lagt sig, for mere lonligen at bevidne hende sin Erkiendtlighed. Ballet fortsattes. Königsmark tog Prindsessen, og begge tildroge sig den hele Forsamlings Beundring. Da de havde afdandset, lod Kurfyrsten Ballet ophæves for Frillens Skyld, hvem han virkeligen troede upasselig. Saasnart Kurfyrsten havde lagt sig, gik Königsmark til Grevinde Platen og fandt hende allerede omklædt i Nathabit. Hun modtog ham med søde Kiærtegn og henrivende Tillokkelser.....

Det var først i Dagbrækningen, at han gik fra hende. Han kastede sig paa en Seng, for at faae lidt Hvile; men han fik den ikke. Uophørligen bebreidede hans Samvittighed ham hans Lidenskab for Prindsessens erklærede Fiende. Af Frygt for, at hun skulde faae Underretning derom, besluttede han at bekiende sin Erobring, og begav sig til Prindsessen, der befandt sig ved sit Natbord, omgiven af Hoffolk. De fleste lod hun gaae bort, og blev med nogle faa tilbage hos Königsmark. Hun gik hen til et Vindue og kaldte ham til sig. „Jeg

kan ikke sige Dem, Königsmark! — sagde hun — hvor nær jeg tager mig mine Forældres Bortreise: Jeg havde særdeles gierne ønsket at kunne følge med dem til Zelle, og opholde mig nogle Maaneder hos dem. Men — sagde hun til — det er forgiæves, at have bedet Kurfyrsten om Tilladelse dertil. Greve Platen har forestillet ham, at min Reise vilde koste for meget. Jeg maa hoiligen beklage mig over ham; men — føiede hun til med et Smiil — hvad tænker jeg vel paa, i det jeg taler til Dem med saa megen Frihed? Siden i Gaar staaer De Dem jo saa meget godt med Greven — eller rettere, med hans Kone. Jeg bør ikke besvære Dem med at tale om dem, uden med den største Varsomhed." — „Ikke skal jeg dølge for Dem, Madame! — svarede Königsmark — at jeg heller vil ansees for uforsigtig, end vise Utroskab imod dem." Han fortalte hende Grevinde Platens hele Fremgangsmaade, og taug kun med det, der maatte forties. Han føiede til, at dersom det, at see, eller tale med Grevinden, kunde berøve ham Æren af Prindsessens Tillid, saa vilde han aldrig see hende mere. „Nei, nei! — svarede Prindsessen — dette skal ikke hindre mig i, at være blandt Deres Venner, da jeg er over-

beviist om, at De har mere Agtelse for mig, end for denne Qvinde. Jeg er ret vel fornoiet med, at hun har Godhed for Dem, eftersom De maaskee kan bringe hende til, ikke at tale ilde om mig hos Kurfyrsten, min Svigerfader, hvilket hun stedse gior."

I samme Dieblik gik Prindsessen bort, da Königsmark maaskee ellers havde vovet, at erklære hende, hvad han ikke for havde tordet. Han gik i sig selv overvældet af sørgelige Betænkninger. Han var næsten fortvivlet over det, at Prindsessen havde raadet ham til, at komme til Grevinden. Imidlertid besluttede han, heller at blive evig ulykkelig, end at erklære Prindsessen sin Lidenskab. Prinds Carl, som nu vilde gaae til den keiserlige Armee mod Tyrkerne, bad Königsmark om at gaae med. Han havde faaet Kurfyrstens Tilladelse, og alt var færdigt til Krigstoget. Dagen nærmede sig, da Afreisen skulde gaae for sig. Königsmark var færdig at briste af Sorg. Ingen vidste den sande Aarsag dertil; thi han var bekiendt som en Mand, der havde Hiertet paa det rette Sted, hvorpaa han allerede havde aflagt Prøver i et foregaaende Tog mod Tyrkerne. Da han tog Afskeed med Prindsessen, sagde hun til ham, at hun vidste vel, det var imod hans Villie, at

forlade Hannover. „Jeg tænker — sagde hun til — at jeg for en Deel er Aarsag dertil, da De vel er mig saa hengiven, at det maa være Dem ubehageligt, at skilles fra mig. Dersom det er saa, forsikrer jeg Dem, at jeg ikke er utaknemmelig, og at Deres Bortreise er mig ukiær. De forlader mig paa en Tid, da jeg behøver Deres Raad, og jeg forbliver ene midt iblandt mine Fiender. Gid det maa gaae Dem vel! og kom igien saa snart som muligt, thi jeg seer forud, at den slette Begegnelse, man viser mig her, vil omsider bringe mig til en Beslutning, hvortil jeg uden Dem hverken vil eller kan bestemme mig." Man kan ikke med Ord beskrive, hvad Königsmark følte ved denne saa forbindtlige Tale. Hvis han havde været allene med hende, havde han udentvivl erklæret hende sin Lidenskab; men i Nærværelsen af det hele Hof havde han ikke den Formastelse, at blotte sig. Han svarede hende kun med faa Ord: „at han agtede sin Skiæbne meget lykkelig. Han var altid bereed til at efterkomme hendes Befalinger, og at opofre sig for hende." Hun ønskede ham Lykke paa Krigstoget, satte sig hen til Spillet, og han forlod hende, overvældet af dyb Sorg.

I det han gik bort, mødte Grevinde Platen ham. „Dersom jeg, sagde hun, har nogen Deel i den Græmmelse, De ytrer, saa er dette det eneste, der kan trøste mig for Deres Fraværelse.“ — „De smigrer mig alt for meget, — sagde Königsmark med en temmelig tvungen Mine — „De skal ikke tvivle om, at jeg for Dem har den ømmeste Følelse, og den Ubehagelighed, at forlade Dem, er idag min eneste Græmmelse. Jeg frygter kun for, at min Fraværelse skal komme Dem til at forglemme mig.“ Hun forsikkrede ham om det Modsatte, hvorpaa de sagde hverandre mange søde Ting. Han fulgte hende til hendes Gemak, hvor Kurfyrstinden befandt sig. Af Ærbødighed drog han sig altsaa tilbage. Dagen derefter begav han sig med Prinds Carl til Armeen i Ungarn. Samme Dag drog Hoffet ud til et kurfyrsteligt Lyststed, hvor Kurfyrsten modtog den vigtige Tidende, at det engelske Parlament, paa Anmodning af deres Konge Wilhelm den tredie, havde udstædt en Act, i Kraft af hvilken de udnævnte til Eftersølgere paa den engelske Throne, i Tilfælde at Kong Wilhelm og Prindsesse Anna skulde døe uden Livsarvinger, Kurfyrstinden af Hanover og hendes Børn. Denne store Nyhed gav Anledning til Glædesfester og Forlystelser, i hvilke

Prindsessen vel tog Deel, men uden at røres af den Fryd, der besiælede det hele Hof. Det var Greven Macclesfield, man havde affendt fra London til det kurfyrstelige Hof i Hanover med Succesſions Acten. Ved Deputeerte af første Rang blev han modtaget ved Landets Grændser, og af det hele Følgeſkab blev han ledsaget lige til Hanover. Der anviste man ham et af de største Huse til Ophold med alle de Herrer, han fandt for godt at beholde hos sig. Den hele Tid, han opholdt sig der, var en uophørlig Heitidsfest. Det var forbuden Borgerne at tage mod nogen Betaling af de Engelske for, hvad de nøde af Mad og Drikkevare. Kurfyrstens egne Hofopvartere bragte hver Morgen Kaffe paa deres Værelser, og ligeledes The, alt i Kar af bare Guld og Sølv. Viin fra Bourgogne, Champagne og Rhin, ja alle andre Viinsorter bleve givne i Overflødighed. Der blev anviist dem et vist Antal af Kareter og Chaiser til hver Dag at befordre dem til Hoffet og hiem igien, samt overalt, hvor de behagede at tage. Man gav dem Concerter, Baller, Comoedier, og Enhver anstrengede sig for at skaffe dem al mulig Fornøielse.

Den Aften, da Mylord Macclesfield overleverede Kurfyrstinden Succesſions Acten, var der

et særdeles glimrende Bal, hvortil alle Damerne indfandt sig med overordentlig Pragt. Da Tiden kom til Macclesfields Afreise, forærede Kurfyrstinden ham sit Portrait, rigeligen besat med Diamanter. Over Portraitet var anbragt den Kurfyrstelige Krone, ligeledes garneret med Diamanter, alt vurderet til flere Millioner Pund Sterling. I al den Tid, da der var kun idel Fryd og Gammen, blev Prinds Georgs Gemalinde stedse ligegyldig og uden Deeltagelse. Kurfyrstinden gav hende derfor folelige Bebreidelser, at hun viiste sig saa ligegyldig ved en Leilighed, der hoiligen maatte interessere hende, eftersom Haabets Opfyldelse ikke var ret langt borte, da Kong Wilhelm var Enkemand, uden Sandsynlighed til at gifte sig, og Prindsessen Anna var temmelig til Aars, saa der ikke var Anseelse til, at nogen af dem skulde faae Livsarvinger. Til sin Undskyldning svarede Prindsessen, at hun havde saa liden Tillid til sin Skiæbne, at hun troede, hun stedse maatte blive ulykkelig, i hvor meget Lykke det ellers tegnede til for hende, og at Englands Krone lod saa langt bortfiernet, og i al Fald saa farlig at besidde formedelst Englændernes liden Tilboielighed til deres Konge, at hun ikke vidste, om det virkeligen var saa onskeligt, at regiere over

dem. — „Rigtig nok, svarede Kurfyrstinden, er Revolutionen under Carl den første, og hans Familie Skiæbne overbevisende Prøver paa Englændernes Ubestandighed. Imidlertid er der dog en Maade at regiere dem paa, og det er altid skiønt at regiere." Da Kurfyrstinden udtrykte sig med den største Lethed, og kiendte til Fuldkommenhed Englands Historie, saa lovede hun at vise sig saa artig mod Prindsessen, at fortælle hende den berygtede Begivenhed med Carl den første, der maatte synes næsten utrolig for silvige Efterkommere. Da hun havde endt Fortællingen, bevidnede Prindsessen hende sin Fornøielse. Derpaa begav man sig til de paa den Tid vedvarende Forlystelser; men snart bleve disse forandrede til Sorg; formedelst den Tidende, at Prinds Carl var falden i et Feldtslag, hvori Tyrkerne havde seiret.

I nogle Dage gik ogsaa det Rygte, at Königsmark havde havt den samme Skiæbne. Prindsessen offrede ham nogle Taarer, og den Betragtning, at hun paa eengang havde tabt en Svoger, som hun elskede, og en Mand, som hun agtede, forøgede hendes Tungsindighed. Grevinde Platen yttrede sin Fortvivlelse over Königsmarks Død. Ja hun dulgte den saa lidet, at Enhver uden Kurfyrsten mærkede det — saa blind havde Kiærlighed

til hende giort ham. Imidlertid fik man Underretning om, at Königsmark levede, og at han snart kom tilbage til Hoffet. Prindsessen blev derover meget glad, og Königsmark i Live trøstede hende desto lettere over Prinds Carls Tab. Snart ankom han til Hanover, og blev af Prindsessen modtaget med en Udmærkelse, der vel kunde fyldestgiøre en ligegyldig, men ikke en forelsket Königsmark. Meer end forhen var Prindsessen i Splidagtighed med Prindsen hendes Gemal. De havde havt en Trætte angaaende Prindsens Frille, og da Prindsessen havde besvaret ham med mindre Blidhed, end hun pleiede, saa blev Prindsen derover høiligen opbragt, greb hende om Halsen, og klemte hende saa haardt, at hendes Hofdamer, der kom tilspringende paa hendes Skrig, havde ondt ved at redde hende. I det Prindsen gik bort, truede han hende med sin evige Vrede. Derover faldt hun i en yderligen elendig og fortvivlende Tilstand. Königsmarks Tilbagekomst var imidlertid en Smule Trøst for hende, da hun i ham havde En, til hvem hun kunde betroe, hvor overmaade meget hun leed. Ofte talede hun med ham uden at betænke, at man deraf kunde giøre hende en Forbrydelse. Königsmark paa sin Side fandt saa stor Fornøielse af at være hos hende, at han

glemte, han havde ikke mere Prinds Carl at følges med, og at man altsaa desto snarere vilde tillægge ham Tilboielighed til Prindsessen. Slette Hofkryb lagde sig efter at speide ham; selv Grevinde Platen fik Mistanke, som hun ikke kunde dølge for Königsmark, der kiendte hendes Charakteer, og skiælvede for Prindsessens Dage. For at frelse hende, troede han, at Alt var ham tilladt. Han giorde sig derfor ingen Betænkning over, at giøre hende tryg ved forstilt Omsorg for hende. Han gav hende tusinde Forsikringer om hans oprigtige Ømhed. Hun troede det, og overvældede ham med Kiærtegn; men deres Forstaaelse varede kun kort.

Königsmark gav Hoffet en prægtig Fest. Baade Prindsessen og Grevinden, skiøndt af forskiellige Motiver, lode sig begge see i glimrende Pragt. Alt gik til med saa megen Orden og Herlighed, at alle de, der havde Deel i denne Fest, vare lige indtagne deraf. Grevinden allene syntes misfornøiet. Königsmark kaldte hende tilside, og spurgde hende om Aarsagen til den Græmmelse, hun yttrede. „Lad mig i Ro! — svarede hun haardt — og gaae hen at modtage Prindsessens Bifald.“ I det samme nærmede Kurfyrsten sig til hende, hvorover Königsmark slap for at svare,

og listede sig bort. Da Festen var forbi, gik Königsmark til hende, for at bringe hende paa andre Tanker, end dem, hun havde yttret for ham. Hun vilde, han skulde tilstaae, at Prindsessen og han elskede hverandre, hvorpaa han vidste saa godt at forsvare sig, at hun elskede ham hæftigere, end tilforn. Efter denne Samtale opforte han sig med største Forsigtighed; han gik ikke til Prindsessen, uden i de Timer, da der var Kuur hos hende. Imidlertid vedblev Grevinden at føre anstødelige Samtaler om Prindsessen, som underrettet derom yttrede kun dyb Foragt. „Jeg foragter Grevinden alt for meget — sagde hun — til at græmme mig over, hvad hun siger om mig. Min Opførsel er ubebreidelig, og jeg har mere Omsorg for min Pligt, end for min Ære. Foreningen imellem Grevinden og Königsmark varede kun kort. Da det var hans Bestemmelse, at omkomme formedelst hende, saa brød det endeligen løs imellem dem uden noget paafølgende Forliig. Hvad der allermeest bidrog til at styrte ham, var det Afslag, han gav paa det Tilbud, at ægte Frøken Kielmanseck, Grevindens Datter. „Gaae bort! — sagde hun til ham — De er ret et utaknemmeligt Menneske! De er ikke endang værdig til at høre mine Bebreidelser; men De skal snart erfare,

at man ikke ustraffet foragter mig." Da nu Grevinden saaledes var gaaet over fra Kiærlighed til det voldsomste Had, saa ponsede hun kun paa, at styrte Königsmark, ja endog Prindsen selv. Hun overtalte Madame Wic, Prinds Georgs Frille, til at bibringe Prindsen Mistanke om den Hengivenhed, Königsmark havde viist med Prindsessen, imedens hun paa sin Side giorde Prindsessens Opforsel mistænkelig for Kurfyrsten. „Giv kun Agt paa dem, Herre! sagde hun, og De skal snart see, at hvad jeg siger Dem om deres Forstaaelse, er alt for sandt."

Medens alt dette passerede, var Prindsessen langt fra at tænke, at Kurfyrsten og Prindsen kunde have hende mistænkt. Hendes Dyd giorde hende saa sikker, at hun ikke kunde troe, at Grevindens lumpne Bestræbelse kunde giore noget Indtryk. Hun vedblev altsaa, at begegne Königsmark med sædvanlig Godhed, og han havde stedse hendes Tillid. Grevinden paa sin Side undlod ikke, at lade Kurfyrsten bemærke endog de ubetydeligste Ting. De uskyldigste Handlinger giorde hun til Forbrydelser, og tilsidst fik hun Fyrsten til at troe, at Prindsessen var en Misdæderske, og at begegne hende med den yderste Kulde. Prinds Georg paa sin Side, tilskyndet af sin Frille, for-

fordoblede sine Grovheder, og bragte endeligen den ulykkelige Prindsesse til at tænke paa, at skille sig fra ham. Da hun ikke vilde giøre noget uden sine Forældres Raad, begiærede hun Tilladelse, til at reise til dem, hvilket blev hende tilstaaet ved Kurfyrstindens Mellemkomst, som ogsaa havde Aarsag til at beklage sig over Grevinde Platen, og var bleven følsom over de Ulykker, hun foraarsagede Prindsessen. Da hun var ankommen til Zelle, kastede hun sig for sine Forældres Fødder, fortalte dem sine Gienvordigheder, og bad dem om Tilflugt mod Prindsens, hendes Gemals slette Begegnelse. Hertugen løftede hende op, og omfavnede hende. Men han lod hende forstaae, at hun slet ikke maatte tænke paa at skilles fra sin Gemal, at han ikke kunde give sit Minde til det, hun begiærede, samt at det var ganske nødvendigt, hun drog tilbage til Hannover. Derpaa forlod han hende, og overdrog det til hendes Moder, at berolige Datterens Sind, og fatte den eneste Beslutning, der var at tage. Da nu den bedrøvede Prindsesse ikke fandt den Tilflugt, hun havde haabet, hos sin Fader, blev hun nødt til at vende tilbage til Hannover. Der blev hun nu med megen Kulde modtaget af Kurfyrsten og Prinds Georg.

Underrettede om Alt, hvad der havde tilbraget sig i Zelle, giorde de hende de bittreste Bebreidelser, og truede hende med, at hun en Dag skulde komme til at fortryde de Beklagelser, hun havde fort imod dem. Prindsessen taalede disse Trudsler med tilsyneladende Sindsfasthed, imedens hun tænkte paa de meest passende Midler til at befrie sig for de Forfølgelser, hun leed. Hoffets indfaldne Gienvordigheder lettede hendes Bestræbelser for denne vigtige Sag. Prinds Georg havde for meget at jævne med sin Broder, Prinds Maximilian af Hannover, til at befatte sig meget med Prindsessens Anliggender. Imellem disse Brødre herskede der et dødeligt Fiendskab. Prinds Maximilians Tilhængere ønskede, at Kurfyrsten vilde dele sine Lande imellem Broderen og ham. Men Prinds Georgs Lykke, understøttet af Grevinde Platen, hævede ham over Prinds Maximilian, og da denne saae sig skilt ved saa skiønt et Haab, saa drev hans Livelighed og Begiærlighed ham til, ved Konspil og Magt at erholde, hvad han ikke kunde faae ved Fødselsret. Han begyndte med at vinde de fleste Herrer af sit Parti i Hertugdommet Zelle. Derefter sendte han en af sine troeste Venner til Wien, for at udbede sig af Keiseren at erklæres Arving til Hertugdommet

Zelle, under det Paaskud, at Zelles og Hannovers Lande aldrig havde været under een Regent. Han sendte ogsaa Kolm til Rom, som vidste at vinde Paven ved den Forsikring, at, dersom Keiseren bevilgede Prinds Maximilians Ansegning, vilde denne Prinds indføre den romersk=catholske Religion i sine Lande. Paven, som var fuld af Nidkiærhed, og for hvem Keiseren bar megen Ærbødighed, fik denne til at bevilge Alt. Kolm kom tilbage til Hannover med Bevillingen, for at faae den bekræftet af sin Herre; men imidlertid havde Sagerne forandret sig. Kolm blev arresteret og dømt fra Livet. Grev Platen vilde nu overtale Kolm til, at anklage Prinds Georgs Gemalinde for, at have havt Deel i den omtalte Forhandling. Hun retfærdiggiorde sig fuldkommen, og viiste, at hun ved Deeltagelse deri havde maattet handle lige imod sin egen og sine Børns Fordeel. Uagtet nu Prindsessen var bleven frikiendt, og Kolm, der var dømt fra Livet, havde selv paa Retterstedet erklæret, at hun aldrig havde havt Kundskab om Prinds Maximilians Londaad, saa vedblev dog Prinds Georg ideligen at overvælde hende med Bebreidelser, og tilskyndet af Madame Wic, hans Frille, betiente han sig af Prinds Maximilians Sammensværgelse som Paaskud, for at fordoble

den haarde Begegnelse, hvorved han bragde hende til den Beslutning, at undflye. Hun agtede at begive sig til Frankrig i et Kloster. Da hun kun havde giort Mad. Molck, sin Hoffroken, og Kønigsmark til Medvidere i dette sit Forehavende, saa erklærede hun for denne sidste, at hun forlod sig allene paa ham, for at faae det til at lykkes; men formedelst de formodede Vanskeligheder, maatte Kønigsmark ofte tale med Prindsessen, som altid skede i Mad. Molcks Nærværelse og om Natten, naar enhver havde forfoiet sig hiem. Disse Sammenkomster kunde ikke holdes saa hemmelige, at jo Grevinde Platen fik Kundskab derom. Hun underrettede Kurfyrsten derom, som da ikke tvivlede om, at jo Prindsessen var strafværdig. Uden-tvivl havde han og strax erklæret sig mod hende, dersom han havde kunnet bestemme Maaden, at straffe hende paa. Kønigsmark forekom ogsaa paa nogen Tid Virkningen af Kurfyrstens Vrede; thi under Paaskud, at aflægge et Besog til sin Søster, der var Kong August andens Frille i Polen, reiste han fra Hannover først til Hamborg, hvor han ordnede Alt til Prindsessens Bortførelse, og derfra til Polen. Der kom han med Kongen i et Svirelaug, hvor det blev foreslaaet, at enhver

skulde fortælle sine lykkelige Hændelser. Königsmark, beruset, fortalte de Undeстbeviser, han havde nydt af Grevinde Platen, hvorledes hun havde villet overtale ham til, at ægte hendes Datter, og endeligen de mange Utroskaber, hun havde begaaet mod Kurfyrsten. Da han nu imidlertid var saa uformærket kommen til at tale om Prinds Georgs Gemalinde, udlod han sig overordentligen uforsigtig om den slette Begegnelse, hun havde lidt af Prindsen, og lagde til, at Prindsessen, der saae sig forladt af sin egen Fader, var nær ved at tage Flugten, og begive sig til Frankrig. En vis Herre fra Hannover, der var falden i Unaade ved Hoffet, befandt sig uheldigviis i dette Selskab.

Han betiente sig af denne Leilighed for at tage Naade; han skrev til Grevinde Platen alt, hvad der var passeret. Man paastaaer endog, at Kongen af Polen selv gav Kurfyrsten Underretning om alt det Passerede. Det er vanskeligt at forestille sig Grevinde Platens rasende Vrede, da hun læste dette Brev. Hun løb til Kurfyrsten, der forsikkrede hende, at han skulde hævne den Beskæmmelse; og han befandt sig endnu i fuld Fyr og Flamme, i det den ulykkelige Königsmark, nyligen tilbagekommen, træder ind for at hilse. Han fik en saare diærv Modtagelse. Han formodede ikke, at

han var bleven forraad, og da han ikke vidste Aarsagen til denne store Unaade, holdt han endnu Modet opret, i det Haab, at han i al Fald kunde fierne sig fra Hannover. Græsseligen opbragt gik Kurfyrsten ind i Grevindens Gemak, og Königsmark begav sig til Kurfyrstindens, hvor han fandt Prindsessen, som ved en naadig Modtagelse beroligede ham for den haarde Modtagelse af Kurfyrsten. Prindsessen brændte af Længsel efter at vide, om Alt var færdigt til hendes Flugt. Her kunde hun ingen Underretning faae; hun overdrog da til Mad. Molck at beordre Königsmark, at komme til hende ved Midnat, for at give hende den attraaede Efterretning. Königsmark adlød, og Prindsessen bestemte hans Afreise til næste Dag. Han trængte paa, ikke at forhale den Ting, da han forsikkrede, at alting foiede hende, Prinds Georg var fraværende, Grevinde Platen upasselig, Kurfyrsten for meget beskiæftiget med hende, til at tænke paa noget andet; men at alt dette kunde forandre sig paa en Dag — han tænkte ideligen paa, hvorledes han af Kurfyrsten var begegnet — endeligen, at, skiøndt han ellers ikke pleiede at frygte, saa skiælvede han dog nu, da han saae hende i Fare, saa han besvoer hende at

flye strax i samme Dieblik. Alle disse Grunde formaaede ikke at forandre Prindsessens Tanker. „Jeg kan umulig — sagde hun — beslutte mig til at reise, uden at tage Afsked med mine to Børn" — at Prinds Georg ikke i en Maaned kom tilbage fra Berlin, hvor han var i Besøg hos sin Svoger, Kongen af Preussen — at Hertugens Vrede var ikke at frygte for, og at man gierne kunde opsætte Reisen til næste Dag, uden at vove noget. Han blev altsaa nødt til, at lade det blive derved. Hun sagde blot, at hun næste Dag ved samme Tid vilde sende ham sin endelige Beslutning, og lod ham gaae bort. Han forlod hende for at komme til sine Folk, der ventede paa ham et lidet Stykke fra Slottet, men han blev hindret ved den sørgeligste Katastrophe, der endte hans Liv.

Grevinde Platens Søster, som just var hos Kurfyrstinden, da Königsmark giorde hende sin Opvartning, havde lagt Mærke til den Glæde, Prindsessen havde yttret over hans Tilbagekomst, samt at denne Prindsesse havde givet nogle hemmelige Ordrer til Mad. Molck. Hun troede, at deri maatte være nogen vigtig Lonlighed, og ilede til Grevinden og Kurfyrsten, for at meddele dem sin Mistanke. Begge bleve af samme Formening, og

tvivlede ikke paa, at det jo maatte giælde en Sammenkomst mellem Prindsessen og Königsmark. Grevinden stræbte af alle Kræfter at opbringe Kurfyrsten til Hævn, og da hun mærkede, at han var bereed til at fyldestgiøre hende, og var kun i Tvivl om de Personer, han skulde vælge til saa grueligt et Hverv, sagde hun, at hun havde forsikret sig fire Mennesker, som kun ventede paa hendes Ordre, at slaae til. Hun lod dem hente, og Kurfyrsten kiendte dem, som fire Mænd af sin Garde. Han befalede dem at anfalde Königsmark i et af Slottets Gallerier, som med Enden stødte til Prindsessens Gemak, hvor han maatte gaae, naar han kom fra hende, og at myrde ham. Grevinden fordrede, at Kurfyrsten skulde selv gaae med og hielpe til ved dette græsselige Mord, hvilket han og giorde med maskeret Ansigt.

Neppe vare de komne til det bestemte Sted, før Königsmark kom. Garderne anfaldt, men kunde ikke faae Bugt med ham. Med blottet Kaarde værgede han sig, og dyrt havde han solgt dem sit Liv, dersom ikke hans Kaarde, efter nogen Fægtning, var bleven brækket. „Standser dog et Øieblik!" sagde han, da han saae sig værgeløs forloren. „Siger den, der udsendte Eder, at mit Blod kan være ham nok, og at han skaaner den

uskyldige Prindsesse!" J det han udtalede dette ham saa kiære Navn, faldt han, og — døde. Kurfyrsten lod Liget begrave paa et stygt Sted Dagen efter. Strax gik han hen at sige Grevinden, at hun var hævnet, og denne Qvinde modtog Tidenden med en Glæde, som hendes Siæl alene kunde føle. Endnu var Prindsessen uvidende om Königsmarks Ulykke. Hun havde begivet sig til Sengs, men hendes Urolighed og Græmmelse tillod ingen Søvn. Morgenen kom og Madame Mölck traadde ind. „Bered Dem, Madame! — sagde hun — til at modtage en uhørt Tidende. For Deres Roligheds Skyld vilde jeg gierne fordølge den; men det giælder Dem saameget, at underrettes derom, at jeg ikke kan dølge den for Dem, uden at begaae en Forbrydelse." — „Sig frem! sig frem! afbrød Prindsessen hende, „jeg er beredt til de allersørgeligste Hændelser."

Hun fortalte hende da, at Königsmark var ikke kommen hiem, at hans Folk havde søgt efter ham overalt, uden at kunde finde ham, at de vare i stor Bekymring for hans Liv, og det saameget desto meer, da man skal have hørt om Natten en stærk Allarm paa et af Slottets Gallerier — man havde endog samme Sted seet en Mængde Blod, som af et dræbt Menneske. Imidlertid kommer

man, og fortæller Prindsessen, at Königsmarks Papirer vare borttagne, og ved denne Tidende tvivlede hun ikke mere om, at hun var forloren, saasom hun befrygtede, at Königsmark ikke vel havde forstukket de Breve, hun havde skreven ham til paa hans Reise til Polen. Denne Formodning befandtes ogsaa rigtig. Den uforsigtige Königsmark havde virkeligen giemt disse ulykkelige Breve. Man fandt dem, og opdagede deraf den Beslutning, hun havde taget, at flye til Frankerig, det pikerende Spog, hun havde brugt, om Kurfyrstens og Grevindens Elskov, de Beklagelser, hun havde yttret, over hendes Faders Haardhed, og over den, hun doiede af hendes Gemal — hiin, havde hun kaldet en gammel Tyran, og denne en Boddel af Ægtemand. Kurfyrstens Ærgrelse steeg til det hoieste efter disse Breves Læsning. Han lod sig beherske af sin Lidenskab. Han lod Mad. Molck sætte i Arrest, og lod Prindsessen forbyde at komme ud af sit Værelse. Til samme Tid afførdigede han et Ilbud til Prinds Georg i Berlin, for at beordre hans Tilbagekomst. Grev Platen, hans Premierminister, affendte han til Hertugen i Zelle, for at underrette ham om Alt, hvad der var passeret med hans Datter. Ufortovet kom Prinds Georg til Hannover, og dadlede forst

den Opsigt, man havde giort, med at arrestere Prindsessen og Md. Molck; men snart forandrede han sine Tanker, da han fik Kundskab om Brevene fra Prindsessen til Königsmark. Hertugen af Zelle bifaldt ligeledes Alt, hvad der var giort, og lod Kurfyrsten forstaae, at efter, som hans Datter bevidnede med sine Breve, at hun havde glemt han var hendes Fader, saa vilde han ikke mere kiende hende for Datter — han overgav hende aldeles til hendes Skiæbne. Hertuginden, hendes Moder, var mere bevæget ved sin Datters Ulykke. Hun kastede sig for sin Gemals Fødder, og bad ham, at tage den ulykkelige Prindsesse i Forsvar; men han blev ubevægelig ved hendes Taarer, og svarede koldt, at han ikke meer erindrede sig at have en Datter. Hertuginden skrev hende til, og formanede hende, at underkaste sig Forsynets Bestemmelse, og af Guds Godhed og Tiden vente med Taalmodighed en bedre Lykke. Grev Platen leverede dette Brev til Prindsessen, og sagde hende med det samme, at hun maatte berede sig til at drage til Zelle-Land. Strax traadte en Garde-Captain ind, og forkyndte hende, at hun nu strax maatte afsted — han havde tillige Ordre til, at underrette hende om den ulykkelige Königsmarks Død. Denne Tidende kom Prindsessen til at

skielve; thi hun havde hidindtil smigret sig med den Tanke, at man dog vel ikke havde brugt saadan Voldsomhed. Hun hædrede hans Minde med nogle Taarer. Hun bebreidede sig selv hans Død, som om hun havde været hans Medsvorne. Grueligt var hende Slottet i Hannover. „Velan!“ sagde hun til sin Ledsager, lad os forlade dette barbariske Sted! hvor man endog vil føre mig hen, vil det blive mindre ræbselfuldt, end dette skrækkelige Slot.“ Med disse Ord forlod hun sit Værelse, og steeg i sin Karet, uden at vide, hvorhen man vilde føre hende. Endeligen kom hun til Slottet Uhlen, 6 Mile fra Zelle. Der modtog Gouverneuren hende med megen Ærbødighed, og ledte hende til det for hende indrettede Værelse, samt sagde hende, at dette Slot var Stedet, hvor hun skulde henleve sin øvrige Tid. Derpaa fremstillede han hende de Opvartere, som Kurfyrsten og Hertugen dertil havde udnævnt, hvilke vare hende ganske ubekiendte. Dagen efter hendes Ankomst sendte man to Secretairer til hende, for at spørge: „om hun til Hertugens, hendes Faders, og Kurfyrstens, hendes Svigerfaders Vanære havde havt i Sinde at drage med Königsmark til Frankrig? og om hun aldrig havde havt strafværdig Omgang med ham?“ — Derpaa svarede hun:

„Det var fandt, at, da hun ikke længer kunde udholde den slette Begegnelse af hendes Gemal, havde hun besluttet, at reise til Frankrig, og der give sig i et Kloster, og at Königsmark havde skullet følge hende paa denne Reise, fordi hun havde intet andet Menneske, hun kunde forlade sig paa. Men i Henseende til den Handel, man beskyldte hende for, da tog hun Gud til Vidne paa sin Uskyldighed." Endskiøndt hun nu i dette Stykke blev holdt uskyldig, kunde hendes Fader dog ikke tilgive hende. Den Maade, paa hvilken hun havde mældt om ham i hendes Breve til Königsmark, kunde han ikke glemme, og uagtet Hertuginden bad ham om hendes Frihed, vilde han dog aldrig give sit Minde dertil. Kurfyrsten, som imidlertid var bleven underrettet om det Passerede, og stedse frygtede for, at Hertugen skulde forsones med sin Datter, og søgte at hævne den mod hende brugte Adfærd, ved at forandre Successions-Folgen i Zelle til Skade for Prinds Georg, fik Prindsen overtalt til, at tilbyde Prindsessen Gienforening.

„Siger Prinds Georg — var hendes Svar til ham, der var sendt, for at mægle dem imellem — at efter det, der er passeret imellem ham og mig, kan ingen Gienforening finde Sted, thi, dersom jeg er strafskyldig, er jeg ikke ham

værd; og er jeg uskyldig, er han ikke mig værd." Over dette Afslag blev Prinds Georg saa forbittret, at han anmodede hendes Fader om hans Minde til deres Ægteskabs Ophævelse, og da han fik dette, lod han Consistorierne i Hannover og Zelle træde sammen, hvilke erklærede Prindsens Ægteskab for opløst, og tillod ham at gifte sig igien, uden at det samme kunde være hende tilladt. Denne Ægteskabsskilsmisse var en af Kurfyrstens sidste Handlinger. Nogen Tid derefter blev han vattersoten, og haardt angreben af Kolik, som vedvarede næsten uden Ophør i to Aar. Han lod Hertugen, sin Broder, bede til sig, for at modtage hans sidste Omfavnelse. Saa snart han var ankommen til Hannover, lod Kurfyrsten ham forsikkre sig med en Eed, at han aldrig skulde lade sin Datter komme paa fri Fod, samt at han ikke skulde giøre nogen Forandring med Besiddelsen af hans Lande, at de jo maatte tilfalde Prinds Georg. Hertugen lovede ham alt, og holdt sit Løvte. Grevinde Platen levede kun to Aar efter Kurfyrstens Død, og hvad hun leed i disse to Aar, lignede ganske Kurfyrstens sidste Lidelser. En Læge fra Hamborg lod hende to Gange dagligen bade sig i sød Melk.

Grevinden troede sig at udøve en stor Kiær-

ligheds Gierning med at give denne Mælk til Fattige. Imidlertid formildede Kurfyrstens Dod Prindsessens Fangenskab. Hertuginden erholdt Tilladelse for hende og nogle Damer i Zelle, at komme nu og da til hende paa nogle Dage. Denne ulykkelige Prindsesse bar sin ublide Skiæbne med beundringsværdig Standhaftighed. Hendes Beskiæftigelse var Læsning og Lystgang. Saaledes levede hun i mange Aar. Imidlertid fik hun at vide, at Frøken Molck, der havde været indsluttet i Nienburg Fangetaarn, var sluppet ud fra hendes Vogtere, og ankommen til Wien. Hertugen af Zelle døde, uden at ville see eller tilgive sin Datter, og dette Dødsfald giorde en stor Forandring i Hertuginden Lykke. Prinds Georg, som ved Farbroderens Død havde faaet Hertugdømmet Zelle, overgav det ganske til Bernstorfs Bestyrelse. Denne Minister drillede uophørlig Hertuginden, som med Nød og Neppe beholdte Frihed til at see sin Datter.

Ikke desto mindre syntes Himlen selv at hævne Hertuginden og hendes Datter; thi de overlevede alle deres Fiender. Madame Wic blev yderlig svag, og maatte holde Sengen i mange Aar. Bernstorf kunde ikke holde sig i sin Herres Naade, og skal være død af Fortvivlelse over hans Død. Kurfyrstinden endte sine Dage, da hun var nær

ved at stige paa Englands Throne, hvilket hun onskede med den heftigste Lidenskab. Prinds Georg var den eneste, der blev favoriseret af Lykken; thi da Dronning Anna i England var død i August 1714, nogle Maaneder efter Kurfyrsten, blev han erkiendt for Konge i England, paa en Tid, da han næsten havde opgivet Haabet derom. Han kom dertil, og medbragte sin eneste Søn, som han havde med den ulykkelige Prindsesse, der vist ikke misundte hendes Gemal denne Lykke. Hun følede en levende Glæde over, at hendes Søn blev elsket af Britterne; men hendes Glæde blev snart forvandlet til Sorg, ved hendes Moders Død, der var hendes eneste Trost. Fra den Tid af beredede hun sig mere til sin egen Død, som indtraf nogen Tid derefter, den 13de November 1726. Kong Georg den 1ste modtog Tidenden derom med den ham naturlige Kulde. Han værdigede hende ikke engang at anlægge Sorg, og fandt det urigtigt, at Kongen af Preussen, hans Frænde, beviste Prindsessen denne Ære. Ikke længe overlevede Kong Georg den 1ste sin Gemalinde; nogle Maaneder efter døde han, den 22de Juni 1727. Hans Søn succederede ham, under Navn af Georg den 2den, og var Fader til Danmarks Dronning Lovise. — —

— — —

Saaledes ere af en Frøken fra Frankrig nedstammede de tre sidste Konger i Storbrittannien, og de to sidste Konger i Danmark. — Underfulde Viisdom! hvor urandsagelige ere dine Veie! — En vidtløftig Beretning om denne Begivenhed er 1773 udkommet paa dansk, oversat af det franske, under Titel: Geheimeberetning om Dr. Caroline Mathildes Fru Oldemoder. Et Udtog deraf meddelte Hr. Dr. J. K. Høst i sit interessante Tidskrift: Politik og Historie, da den nys afdøde engelske Dronnings Proces var Dagens Anliggende. Ved Sammenligning vil man uden Tvivl finde, at nærværende Anecdoter indeholder adskilligt eget og mærkeligt.

Stamtavle.

Georg Wilhelm,
den sidste Hertug i Zelle, død 1705.

Frøken d'Olbreuse,
hans Gemalinde, Datter af en fattig Adelsmand fra Poitou i Frankrig. Deres eneste Barn:

Sophia Dorothea,
fød d. 15 Septbr. 1666, død 1726.

Hun var gift med Prinds Georg, Søn af Kur-

fyrsten i Hannover. Samme Prinds blev Konge i England, under Navn af Georg den 1ste. Dette Ægteskab blev opløst, efterat hun havde født ham en Prinds:

Kong Georg den 2den,

fød d. 30 Octbr. 1683, død 1793.

Hans Gemalinde var Caroline Wilhelmine, Datter af Margreven i Anspach, død 1737. Af dette Ægteskab avledes, foruden andre Prindser og Prindsesser:

Lovise,

fød 1724, død 1751.

Hun var Kong Fredrik den 5tes Gemalinde.

Sang

i Anledning af Kongens-Fødselsfest.

Fra Qvindens Bryst, fra Mandens Hierte
Gienlyder dette Ønske kun,
Som Fædrelandet begge lærte
I glade Almeenhøitidsstund.
Fra Qvindens Bryst, fra Mandens Hierte
Gienlyder dette Ønske kun:
:,: Held Danmark! Held dets Høitidsstund!

Held over sjette Fredriks Dage!
Hver Dannedatters Ønske er;
Som kiærlig Fader, ædel Mage
Han sig har giort det Ønske værd.
Held over Fredrik og hans Mage,
Held, som er begges Dyder værd.
:,: Det Danmarks Døttres Ønske er.

Held Manden over ham nedkalder,
Den første blandt sit Riges Mænd,
Hvem Morgengry til Arbeid kalder,
Ved Arbeid finder Aftenen;
Thi skiønsom Danmarks Søn ham kalder,
Den første mellem Danmarks Mænd;
:,: Held Danmark! Held dets første Ven!

Thi alles Bønner sig forene
For Danmarks sjette Frederik!
De mere varme, mere rene
Fra Dannelæber aldrig gik.
I Jubelchor vi os forene
For Danmark og for Frederik.
:,: Held Danmark! Held dets Frederik!

Om de nærværende Forhold i de tvende franske Kamre.

Som Indledning til den lovede Beretning om Presselovsforhandlingerne.

How like Whig Ministers to Tory.

Pope Epil to the Satires
Dial. I. v. 106.

Det vil være dette Tidsskrifts Læsere i Erindring, at i Begyndelsen af indeværende Aar en pludselig Coalition, af den hoire Side, de saakaldte Ultras, med den venstre, de Liberale, der fraret Centrum, de Ministeriale, Majoriteten, og giennemdrev den navnkundige Adresse til Kongen, foranledigede en Ministerialforandring, hvorved de hidtilværende Centralministre, om man saa tør betegne dem, Hertugen af Richelieu, Pasqvier, Desserre, Roi, Portal, og Latour Maubourg, maatte give Rum for Villele, Corbiere, Montmorency, de Peyronnet, Clermont Tonnere, og Hertugen af Belluno, alle af den hoire Side. Midlertid blev ikke strax derved hele den hoire Side ministerial; thi saavel det hoire Centrum, som skiøndt

Ultraer af System, dog havde været Venner af det afgaaede Ministerium, som den høire Udkant, der bestod af de saakaldte doctrinaire Ultraer, i Spidsen for hvem Labourdonnaie syntes at være, vare saare langt fra at giøre eet med den, og da det tillige syntes sandsynligt, at saavel det egenlige Centrum — le Centre du centre — de afgangne Ministres hellige Legion, som det venstre Centrum, der vel gemeenlig voterede med Ministrene, men dog bekiændte sig til liberale Grundsætninger, nu vilde gaae aldeles over til Oppositionen, syntes det i Begyndelsen at see temmelig misligt ud med det nye Ministerium, og der var ikke ganske tvetydige Forvarsler for, at det let torde gaae sine Forgiængeres Vei. Men, som Alg. Z., hvem vi her fornemmelig lægge til Grund, allerede da anmærkede: vel skulde efter Tingenes sædvanlige Løb i en repræsentativ Forfatning, det forhenværende høire Centrum, som exministerialt nu gaaet over til Oppositionen; men da deri sad mange Statsembedsmænd, der maa enten opgive deres Poster, eller votere med Ministeriet — dette bestaae nu, af hvem det vil — da desuden dette Centrum bestod af aldeles afgiorte Antiliberale, og altsaa paa ingen Maade kunde giøre fælles Sag med venstre Side, da endelig deres Synsmaader nærmedes mere

til den nu ministeriale høire Sides, end til nogen af de øvrige Afdelingers, var det — med eller uden Hensyn til det bekiændte Indfald: at det var bedre at bevare sit Embede end sine Grundsætninger — at formode, at disse vel torde coalisere med Ministeriet. Hvad den yderste doctrinaire Høire angik, var det vel ikke at nægte, at der just ikke herskede den bedste Forstaaelse mellem den, og nogle af den ministerial Hoires Høvdinge; det torde og være, at der var personlig Misfornøielse over, at de meest indflydende Medlemmer af denne Fraction vare tilsidesatte ved det nye Ministerii Dannelse; men for det første saae den høire Udkant sig ved sine hidtilværende Forbindelser nødsaget ikke at træde op som Opposition mod sine gamle Troespaarørende; ogsaa vilde det blot — tilføier prophetisk nysnævnte Blad — komme an paa de nuværende Ministre, om de vilde indlade dem i nærmere Forbindelse med disse. Personlige Forhold mellem enkelte Medlemmer — slutter den her benyttede Artikel — kunde vel have Indflydelse herpaa, og maaskee i Tiden foranledige en ny Opposition paa denne Side; men derom lod sig endnu intet angive med nogen Bestemthed.

Ufortøvet derpaa læste man i Moniteuren, at

Vicomte de Chateaubriand, den høire Udkants usynlige Styrer, var i Decazes Sted udnævnt til Gesandt i London, og den afgaaede Justitsminister De Serre, hvis Veltalenhed og Indflydelse man især i Presselovsdebatterne sagdes at frygte, til Gesandt ved det neapolitanske Hof, isteden for Hertugen af Narbonne Pelet, og vilde man tillige vide, at den ny Udenrigsminister, Montmorency, havde lovet den sidste Post til sin Frænde, Hertugen af Laval Monmorency, forhen Minister i Madrid, og kun ugierne paa de ham giorte Anmodninger, eller, som andre sagde, Erindringer have taget sit Ord tilbage; og — sagde Moniteuren — havde H. M. ved adskillige andre Ordonancer af samme Datum foretaget betydelige Forandringer i de forskiellige Ministeriers Virkekredse, udnævnt nye Præfecter og Underpræfecter, og decreteret adskillige Forandringer i Postadministrationen, hvorved man endog vilde paastaae, at han ikke gierne havde villet dertil, men at Villele havde saa eftertrykkelig forestilt Nødvendigheden af at sikre sig ved dette Middel Majoriteten, at han satte sin Paastand igiennem.

Ogsaa yttrede strax næstfølgende Dag i Anledning af en Petition fra en Hr. Spy, at Presseforseelser ikke for Fremtiden skulde paakiændes af

Eedsvorne, men af Domstolene, som Ultraen Hr. Pardessus bifaldt og vilde have sendt til Commissionen over det af De Serre indgivne Pressefor-slag, den liberale Chauvelin sin Forundring over den pludselige Meningsforandring paa høire Side, der nu erkiændte de Grundsætninger, de hos det forrige Ministerium havde dadlet, spurgde: om de da alt have faaet de Institutioner, uden hvilke, efter deres Erklæring — i ovennævnte Adresse — Chartet ikke kunde leve? men besvarede sig det selv med Nei! med Tillæg: at Gaars Moniteuren var udkommen, at — om end Kammeret ikke giorde det — Frankrig vilde lægge Mærke til, at de Begunstigelser den bebudede, de Forhaabninger, den vækkede, havde virket paa hine H. H. Villie, og den Fasthed, man af Ministerne havde forlangt, blot bestaaet i, at belønne Conservateurens Medarbeidere, een efter den anden.

Samme Nummer af Alg. Z. som meddeler denne Debat, tilføier: „Breve fra Paris tale, hvorvel blot som Rygte, vel om ny Forandring i Ministerio, hvorved Hertugen af Richelieu atter skulde komme i Spidsen derfor. Vigtige Meddelelser fra Norden skulde have givet Anledning til en Systemsforandring; det nærværende, som de engelske vare meget tilfreds med, skulde misbilliges

fra en Side, der i hver Henseende ikke maatte tabes af Agt. Den mysteriøse Maade, hvorpaa de pariſiske Breve udtrykte dem derom, ſyntes at pege paa en tilhyllet men anet Hemmelighed. Os ſynes det Hele at fortiene liden Tro. Derimod er det vel viſt, at Frankrig ved det idelige Miniſterſkifte vilde ſtedſe ſee ſig mere ude af Stand til at tage den det tilkommende Plads i Europas politiſke Anliggender. Denne Bevidſthed — hedder det til Slutning — giver alle ægte Franſkmænd en ydmygende Følelse, ſom Beretningen om de Intriguer, der ofte anvendes, for at tilveiebringe en kunſtig Majoritet i Kamrene, ikke kan troſte."

Under 13 Jan. melder ſamme Blad, at endnu intet beſtemt lod ſig ſige om Stillingen ſiden Miniſteriets Forandring. Den ny Adminiſtration ſøgte af alle Kræfter at forviſſe ſig Majoriteten i begge Kamre, da den kun derved kunde holde ſig, og derpaa ſyntes hidindtil dens Skridt udelukkende henvendte. Villeles og Corbieres Venner, ſom man forrige Seſſion betegnede under Navnet: la Rounion Piet (fordi de ſamledes hos en Ultra af dette Navn) havde ſtrax ligefrem erklæret ſig for det nye Miniſterium. Hos det høire Centrum forde i Begyndelſen nogen Ubeſtemthed i ſaa Henſeende finde Sted, iſær havde Hr. Lainé — Ex-

minister af et foregaaende Ministerium — og hans nøiere Venner, endnu ikke bestemt dem; man troede midlertid, at de vilde blive vundne for det nye Ministerium, tildeels fordi de — som ovenfor bemærkedes — ikke vel kunde giøre fælles Sag med Venstre; dem var Ministeriet altsaa i Rigtighed med; men ved den formelige Opposition fra venstre Side, venstre Centrum og rimeligviis de fleste af det reenministerielle, maatte det for Ministeriet være af yderste Vigtighed, at vinde den saakaldte yderste Høire; thi vilde den giøre fælles Sag med Oppositionen, vilde Ministeriets Majoritet løbe stor Fare. Man havde altsaa hidtil intet sparet for at vinde denne Udkant, som de nye Udnævnelser viste; og om det maaskee end ikke lykkedes, at vinde den hele Afdeling, havde det dog alt fundet Sted med adskillige enkelte Lemmer. Kun Bourdonnaye, Delalot, og nogle af deres Venner, modstod endnu, og det torde ikke være let at vinde dem, da de alt længe havde brudt med nogle af de nye Ministre, især Hr. Villele."

„Hvad Stilling, Pairskammeret vilde tage, var endnu uvist; de forskiellige Synsmaader holdt der endnu hinanden saa temmelig Stangen, og det forrige Ministerium havde ret godt forstaaet hvorledes, uagtet denne Meningsforskiellighed man

maatte forsikre sig Majoriteten. Men i nærværende Øieblik, da ikke blot alle Decazes Venner, hvoriblandt naturligviis den største Deel af Udnævnelsen fra 1819, saavel som — den atter overtrædende — Fyrst Talleyrands *) have slaaet dem til de liberale Pairs, men da og de sidste Ministres Venner, og rimeligviis de selv, træde ind i Oppositionen, torde Ministrenes Majoritet her endnu være mindre betrygget end i de Deputeredes Kammer."

Allerede under følgende Dag, 14 Januari, hedde det: „Det nye Ministerium er nu i Gang, støttet paa Mænd af dets Mening. De Udnæv-

*) En senere fransk Avisefterretning fortæller: „I disse Dage har et nyt Phænomen aabnet sig for vore Ballers Synskreds. Fyrsten af Talleyrand lod sig see paa Hr. Lafittes Bal, og har ladet sig optage Cirkelen i Rue Grammont. H. Excel. har villet, at der skulde balotteres over hans Optagelse i sædvanlig Form, og den er eenstemmig og med megen Ridderlighed vedtaget. Vore Ultraliberale ønske denne gamle Statsmand samme Held overalt, hvor han viser sig; det kommer af, at hans ovennævnte Skridt viser hans midlertidige Overgang til deres Fane."
K. N.

nelser, Moniteuren sidst har meddelt, ere, som man forsikrer, kun Forspillet til den store Plan, at fornye Forvaltningens hele Personalbestand. Dog føler man ret vel det Farlige i at gaae for hastig tilværks, og havde det ikke havt Hast med, at hverve nogle betydelige Venner i de Deputeredes Kammer, til den forestaaende kildne Forhandling af Presse= og Journal=Polltiloven, vilde man vist endnu have beholdt mangen Udnævnelse in petto. Men visse Deputerede giorde Mine til at tale mod hine Love; disse maatte bringes til at tie. Saaledes blev Hr. Vaublanc — en gammel Exminister — udnævnt til en af de fire Colonialdeputerede med 24000 Fr. Besolding; Hr. Dudon fik Løvte paa en Plads i Statsraadets active Tieneste, Hr. v. Bouthillier blev Postadministrator, de H.H. v. Florac og v. Curzoy fik Præfekturer, og Hr. Deserre befordredes endelig til Gesandtskabsposten i Neapel. Man forsikrer, at Ministeriet lagde saameget mere Vægt paa at faae den Sidste bort, som det befrygtede hans Opposition, især i Henseende til den Forandring, Commissionen over Presseloven foreslog, ogsaa at unddrage andre end de i Journaler begaaede Presseforseelser de Eedsvornes Kiendelse, en constitutionsstridig Forandring, som Exseglbevareren maatte modsætte sig.

da den ikke laae i den forrige Ministeriums Aand, af hvilket Lovforslaget var indbragt. Det er upaatvivligt, at naar Hr. de Serre havde talt for denne Mening, havde han erhvervet Exministeriet en Art Folkegunst, Ministeriet ved Antagelsen af Forandringerne og Tillæggene staaer Fare at tabe. Man forsikrer, Vicomten af Chateaubriand af samme Aarsag havde faaet Gesandtskabsposten i London. Han foier Anstalter til hurtig Afreise, og tager en Søn af den — noksom bekiendte — Deputerede Marcellus (Pavens Correspondent) med sig, som Secretair."

„Forhandlingerne over de tvende Lovforslag — hedder det nu sammestedes under den 24de — tildrage dem hele Frankerigs Opmærksomhed, hvorover man ikke vil undres, naar man kiænder Franskmændenes Sands for offentlige Anliggender. Enhver synes at frygte, at Omstyrtningen af Systemet fra 1819 (Decazes) kun tør være Forspillet til en ny Tingenes Orden, og i saa Henseende gaaer Mængdens Indbildningskraft videre, end de høiere Classers. I de Deputeredes Kammer selv har paa nogle Dage Mangehaande forandret sig. Hr. Delalot, hvem Chartets Venner regnede paa, som Modstander af Journalpolitiet, har ladet sig indskrive blandt Talerne for det. Nogle tilskrive

hans Søns-Udnævnelse til tredie Gesandtskabssecretair i London, og Løftet om en indbringende Post for ham selv, denne Sindsforandring. Hr. Labourdonnaye synes at vakle; Hr. Lainé vil endnu bestandig ikke møde i Kammeret, og Hr. Deserre søger man paa alle Maader at drive til at reise til hans Gesandtskabspost i Neapel, at han ved Forhandlingen af Loven over Presseforseelser, som man vil lægge under Apellationsretterne, ikke skal kunne tale for Vedligeholdelsen af Jury, som han er sindet. Man fortæller i saa Henseende, at De Serre for nogle Dage siden var i Selskab med Hrr. de Castellane, Pair af Frankrig, som det forrige Ministerium havde tilsagt dette Gesandtskab. Denne lykønsker Hr. De Serre til sin Udnævnelse, og tilføier spids: „Ustridig har De, Hr. Greve! ved at paatage Dem en Familieambassade,*) paalagt Dem selv den Betingelse, at understøtte det Ministerium, De har denne Gunst at takke!" — „Jeg haaber ikke, svarte Exministeren, at man vil forlange af mig at opofre de Grundsætninger, jeg som Kongens Minister ved-

*) Saaledes kaldes Gesandtskaber til de Hoffer, hvor der sidder Bourbonner paa Thronen.

K. N.

kiændtes paa Talestolen. Hvis saa var, havde man regnet feil i Henseende til mig, og det kunde komme, at Gesandtskabet i Neapel endnu ikke var tabt for Dem. I dette Tilfælde vilde jeg med Fornoielse give Dem Deres Compliment tilbage." Udenrigsministeren Marqvis Montmorency var tilstæde, men sagde ikke eet Ord. Hvordan det saa er, er man almindelig overtydet, at begge Lovene trods alle Oppositionens Anspændinger med ubetydelige Forandringer vil gaae igiennem i de Deputeredes Kammer, og de Liberales eneste Haab i saa Henseende beroer paa Pairskammeret. Midlertid begynder ogsaa dette Anker at svigte. Hr. Chateaubriand, som Chartets Venner, fra han blev udnævnt til Gesandt i London, kun halvt regnede paa, tager aabenlyst Parti for Ministeriet i en Artikel i J. d. Debats, der fortiener at lægges paa Hierte, som den høiædle Vicomtes politiske Manifest. Endnu var der to Mænd, der skiøndt de ikke høre til Kammeret, dog maatte komme i nogen Betragtning for den Credit, de nød, D.H.H. Bertin de Vaux og Fievee. Begge havde levende erklæret dem for Opretholdelsen af de offenlige Friheder; nu har den første slaaet sig til Ministeriet, der havde lovet at giennemdrive hans Valg til Deputeret for Pairs; den anden skal have gi=

vet sig paa andre Betingelser. — Ministeriet viser iøvrigt stor Fasthed i at forfølge sine Planer, der for det første synes at gaae ud paa store Forandringer i alle Administrationsgrenes Personale. Da Hr. de St. Cricq i denne almindelige Bevægelse begyndte at blive bange for sig selv, skyndte han sig at stille sig under den ministeriale Fane, og tog Plads paa høire Side. Denne Pladsforandring betegne de Liberale med det besynderlige Udtryk: mouvement intestinal (Bevægelse i Indvoldene*).“

Endvidere fortælles og i et følgende Blad under samme Datum: „Efter mange Conferencer er det endelig lykket vort ny Ministerium at forvisse sig en stærk Majoritet i de Deputeredes Kammer. Kun Hr. Labourdonnayes nøiere Venner, men der indskrænke sig til meget faa, ville blive ganske uafhængige, og ikke indlade sig i nogen Forbindelse med Administrationen. Altsaa er nu Ministeriets Existents betrygget, og det kan uhindret sysselsætte sig med de forskiellige Lovudkast, det agter at forelægge Kamrene. Forliget med

*) Maaskee de ikke uden al Føie antage, at den hele Bevægelse i Grunden kommer derfra.

K. R.

den hoiere Udkant har fundet mindre Vanskeligheder, end man tidligere formodede. Det blev forestilt de Deputerede af denne Afdeling, at de nu eengang havde, hvad de alt saa længe havde ønsket, nemlig et af rene Royalister bestaaende Ministerium, der folgelig vilde fastgrunde det monarkiske System, og giore Ende paa alt revolutionairt Uvæsen; men at, for at betrygge det mod sine Modstanderes Angreb, alle ægte Royalister maatte samle sig om det, da ellers dets Styrtning og med denne Styrtning Tabet af alle de monarkiske Mænds Forhaabninger vilde følge paa. Virkelig handler og dette Ministerium efter hin Politik, og meget conseqvent, i det det søger at sammensmelte de forskiellige Nuancer af de gamle eller rene Royalister i eet, og omgive sig dermed, som en Phalanx.... At nu i de Deputeredes Kammer hint tidligere og Dieblikś Forhold mellem Høire og Venstre er fuldkommen brudt, og begge staae fiendtlig imod hinanden, og at det ved de forskiellige nu begyndende Discussioner, mellem begge Sider, og uagtet den Høires Majoritet, vil komme til de heftigste Kampe, er ganske klart. Med det hoire Centrum synes det nye Ministerium ligeledes at have sat sig i Forstaaelse."

Nu seer man Tingene alt mere komme i det

rene. Under 6—8 Januar skrives fra Paris, at Ministeriet nu var i Rigtighed med, hvo af de forskiellige Afdelinger der vilde understötte, hvo bestride det. Det havde nu ikke blot bragt samtlige Fractioner af höire Side, men og höire Centrum med faa Undtagelser paa sin Side, og derved forvisset sig en stærk Majoritet i de Deputeredes Kammer, ja endog bragt det saavidt, at det afgaaede Ministeriums særdeles Tilhængere stemme med det. Da man altsaa regner de ministerielle Deputeredes Forhold til Oppositionens, som tree mod een, behöver Ministeriet ikke at være bange for sin Majoritet i de Deputeredes Kammer.*) Det tragter nu ogsaa at betrygge sig den i Pairskammeret. Hvorvidt dette vil lykkes, maa snart vise sig. Pairskammeret synes at ville erklære sig mod

*) En anden Artikel i samme Blad anmærker, at Hr. v. Vaublanc, der ellers maaskee torde være at frygte, er som bekiendt i en Stilling, der ikke tillader ham at stemme mod Ministeriet!" — Dette erindrer om hin ærlige Mand, der i en Forhandling troh iertig erklærede sig at være af H. Excel. Mening, ikke blot i Alt, hvad han havde sagt, men hvad han herefter kunde sige.

K. R.

Appellationsretterne, og da saae det rigtignok galt ud med den nye Presselov. Man forsikrer, Hr. Pasqvier er bestemt at fremstaae som erklæret Opponent, og Lally Tolendal, der som Referent over Journal-Loven af 1819 erklærede sig saa stærk for Juryen, vil understøtte ham. Man vil vide, Hertug de Cazes kommer næste Maaned til Paris, at tale mod begge Lovudkastene, der nu forhandles i de Deputeredes Kammer. I Følge den Omstændighed, at han endnu tæller mange varme Venner, vilde han lægge en stor Vægt i Oppositionens Veieskaal, og dette er en Grund mere til at troe paa Forliig."

Til ydermere Bestyrkelse hedder det i en tvende Dage senere dateret Artikel: „Man taler om nye Udnævnelser, der med det første skal finde Sted. Nogle betydende Deputerede af yderste Høire skal, hedder det, træde ind i Statstienesten, og derved befæste deres Forbindelse med Ministeriet. Deriblandt nævner man den hidtilværende Oppositionsmand, Forfatteren af den navnkundige Adresse — mod det forrige Ministerium — Hr. Delalot, der skal udnævnes til Præses for det offenlige Underviisningsraad, hvilken Post den nuværende Indenringsminister Hr Corbieres en Tidlang beklædte, men der, siden han forrige Sommer tog sin

Afskeed, provisorisk forrettedes af Hr. Cuvier; Rygtet paastaaer, han vil takke af. Rimeligviis var han selv for længe siden blevet virkelig Præses, naar han ikke var Protestant; men man holder det for upassende, at give en Ikkecatholik en Post, der sætter ham i Spidsen for den offentlige Underviisning i hele Frankrig. — Et vist overspændt Parti er utilfreds med nogle raisonnerende Artikler i J. d. Debats, der her har giort Opsigt, og angaaer Discussionen i de Deputeredes Kammer om Presseloven. Man nævner Hr. Bertin de Veaux, en af vore sindrigste politiske Skribenter, som Forf. af disse Artikler, hvori han lader adskillige Lemmer af Oppositionen vederfares Ret, medens han skarp dadler nogle Foredrag fra høire Side. *) Skulde flere slige Stykker følge, torde en heftig Pennekrig bryde ud mellem de politiske Journalister."

Ikke bør her forbigaaes, hvad samme Blad under 8 Febr. især med Hensyn til den venstre Sides Forhold erindrer: „De sidste Møder i de Deputeredes Kammer angaaende Presseloven have giort dybt Indtryk paa den offentlige Mening.

*) Hvorfor har og har mistet den ovenomtalte Udsigt at blive Deputeret. K. R.

Fra Kongens Gienkomst af blev intet lignende hørt fra Talestolen. Aldrig havde den venstre Sides Talere endnu saalangt overskredet Maal og Grændse, aldrig endnu givet deres Modstandere saa antagelige Grunde at beskylde dem for hemmelige Hensigter og forbryderiske Snigtanker. Lemmerne af venstre Centrum gios tilbage for General Foys og især Hr. Manuels Taler, der bragde hele Salen i Bevægelse; de syntes at ville fralægge dem al Deeltagelse i Udtryk, der ikke blot nedsatte Dynastiet, men ogsaa dets Skabning, Chartet. Den høire Side kunde derimod ikke ved denne Leilighed dølge sin Glæde, endelig at see de Deputerede yderst paa Venstre bragte til at udaande hele deres Harme, og udtale saamangen Tanke, der hidtil endnu var bleven skiult i Baggrunden af deres Hierte. De søgte og at drage al muelig Fordeel af denne Omstændighed; dog forstod ingen det bedre end Præsidenten — Ravez — der af Bevæggrunde, hvorom ingen blev i Uvished, ikke blot ikke afbrod Hr. Manuel ved det Sted: at den franske Nation i Aaret 1814 kun med Uvillie havde modtaget Bourbonnerne, men og ved sin Eftergivenhed gav ham Mod til, ved at gientage de anførte Ord, at give denne blodige Injurie mod Dynastiet ny Styrke. Ved nærmere Overlæg forfærdedes nys-

nævnte Talers Venner selv over hans Uforsigtighed og de folte hele dens Omfang, da Labourdonnaye erklærede: naar han ikke forelagde Kammeret de Anmærkninger, han derimod havde at giore, var det blot, for intet at have i Fællig med Folk, der glemte den Kongen skyldige Ærbødighed."

„Ved denne Yttring har Labourdonnaye ikke blot udtalt den yderste Hoires Sindelag, men han har ogsaa foretegnet det hoire Centrum dets Forholdslinie, og virkelig frembragt en saadan Forandring, at dette neppe mere vil vove at haandhæve de faa constitutionelle Punkter, det var sindet i Presseloven at modsætte Commissionens Forandringer, af Frygt for den Bebreidelse, at det ligesaavel sogte af afvæbne den kongelige Magt, som dets Modstandere. Man troer derfor, at Hr. Lainé ikke mere torde være saa redebon at forsvare Juryen, især da adskillige Lemmer af hoire Side, der lovede at understøtte ham, have taget deres Ord tilbage; endelig begiver det sig ved et af hine Tilfælde, der netop træffe ind i slige Criser, at Hr. Deserre, der ligeledes vilde tale for Juryen, er bleven syg, og let kan holde Sengen, til disse Forhandlinger er tilende."

„Hvordan end er, troer man ikke, at Juryens

Venner vil seire over dem, der stride i Kammeret for Appelationsretternes Competence ved Presse-overtrædelser. De førstes hele Tillid hviler derfor alt meer og meer paa Pairskammeret, hvis ellers ikke nogle Talere af venstre Side ogsaa der har ved deres Heftighed fordærvet Spillet. Nogle vil paastaae (maaskee blot derved undskylde) at hine Taler-Udfald ikke blot virke fordærvelig paa Presse- og Journalpolitiloven, men vil hindre den høire Sides Hoveder, der vel indsee, at det nærværende Valgsystem ikke lader Kammerets Majoritet falde i Nationens egentlige Centrum (?) i Forstaaelse med venstre Centrum, at foreslaae hensigtpassende Forandringer deri; men siden dette har med istemt den venstre Sides oprørske Overdrivelser, er alt afbrudt o. s. v. Man siger, at Hr. Labourdonnaye skal være Præfect i Seinedepartementet; man siger ikke hvad der skal blive af Hr. Chabrol, den nuværende Præfect."

Paris den 8 Febr. „Det ultraliberale Parti overskrider alle Grændser; det river Masken af Ansigtet (?) og kommer frem med alle de Tanker, det havde i Bagholdt. Gen. Foy erklærer, at Jordbunden er Fædrelandet, og legitimerer saaledes alle Usurpationer; de Gamle meente, Fædrelandet var Siælen, Indretningerne, de ædle Fe-

lelser, Forgangenheder, og den moralsk bestaaende Nærværenhed (?) Gen. Foy veed det bedre, han lader i Staten Alting beroe paa bare og nøgne Interesser (?) General Demarçay søger at bringe Nationalgodsernes Kiøbere i Bevægelse; Hr. Chauvelin erklærer Bonaparte udødelig (!) Bourbonnerne uden Hold i Nationen, og bebreider Kongen, under Revolutionen og Usurpationen at have beholdt Kongetitlen, og ikke miskiendt sine Rettigheder. Hr. B. Constant truer med Stuarternes Uddrivelse; Hr. Corcelles skildrer Kongens Regiering (?) i syv Aar som hadeværdig; General Sebastiani raser mod Emigrerede og Geistlighed (!!!) Hr. Manuel erklærer tilsidst, at Frankrig havde modtaget Bourbonnerne med Utilbøielighed, og seet dem med Uvillie. Saaledes hiemler sig da i sin sande Gestalt det revolutionnaire Sindelag paany. Saa stærk Partiaanden end har grebet om sig, er det dog i de sidste Dage blevet det venstre Centrum for galt. DHH. Royer-Collard, Ganilh, Courvoisier, St. Aulaire, Beugnot og alle Doctrinairerne paa Venstre, under Ternaux's Bestyrelse, have erklæret Lafayette-Lafittisterne, os Æren forbyder dem at slutte sig saa tet til dem, som før, og naar de ikke antog retligere Sindelag, naar de vedblev at prise Revolutionen, og haane

Dynastiet, vilde hele det venstre Centrum i Betragtning af den Fare, Monarkiet var i, skille sig fra venstre Side, og flytte over i det egentlige Centrum. Lafayette = Lafittisterne har erklæret, det var dem aldeles det samme, Doctrinairerne kunde giøre hvad de vilde. Nemlig, saa tydelig at have opsagt Huldskab fra Tribunen af er fra det liberale Parties Side, haabe de, Løsenet til store Giæringer og Uroligheder (!!!)"

Paris den 16 Febr. „Man lægger Mærke til, at det doctrinelle Parti paa Venstre ikke er ganske utilboielig til at bevilge Journalloven, med nogle Modificationer, og at det i Henseende til Journalerne villig vilde opgive Jury, naar man kun vilde vende tilbage til den første — Deserres — Presselov (som af Commissionen er modificeret i den egentlige Høires Aand). Doctrinairerne vente, den i Pairskammeret vil lide vigtige Forandringer; men de torde tage feil. Midlertid seer man med Fornøielse, at Hr. Royer=Collards Venner paa alle Maader stræbe, at skille dem skarpt fra Oppositionen paa yderste Venstre. De udlade dem høit med deres Fortrydelse over de revolutionnaire Trubblers og de gamle revolutionaire Grundsætningers Frembringelser paany. — Den høire Side har i denne Session vundet to udmærkede Talenter,

Hr. v. Frenilly og Hr. v. Martignac. Den første er i det absolute Monarkies Grundsætninger, som Hr. v. Bonald, dog med nogle Modificationer, og større Tilboielighed til det engelske Aristokraties Former. Hr. v. Frenillys Ord ere stedse vægtfulde, den metaphysiske Deel af hans Taler fuld af Dybsind og Betydning; desværre finder han ikke meget Gehør dermed. Noget kunne de offentlige Friheders Venner med Føie dadle i hans Udtryk; hans Ideer om Pressen, der f. Ex. paa ingen Maade ere forkastelige, ere aldeles ikke efter vor Tid. Pressefriheden er et nodvendigt Onde (?) som Kokopperne (!!!) kun gode Grundsætningers Indpodning, royalistiske Skribenters bestandige Kamp med de abstrationssyge, nivellistiske Pamphletairer kan styre det Onde, langt mere end alle mulige Love til at hæmme Licents. Slette Grundsætninger, enten de fordrages med Maadehold eller Overdrivelser, ere lige farlige; de existere i Samfundet, og at de ikke skal grassere i Smug, tillader man dem Giennembrud i Pressen, ligesom en Afleder af det Onde (?) Men blive de velsindede, som saa ofte, søvnige og uvirksomme, vil de slet- og forvendt = sindedes Activitet triumphere over de andres Passivitet. Hverken Censur eller Presselove styre det Onde, kun de vel-

sindede Skribenters Kamp og Samhold. Det er en stor Vildfarelse at troe, at man hos hoiciviliserede Nationer udretter meget ved Love (?) Love er i Nationernes Ungdom, da de saa at sige guddommelig æres, tilstrækkelige til at fæste deres Former, og constituere dem. Da binde de. Men hos gamle Nationer ere Love kun Tvangsmidler, og Tvangsmidler ere altid af precair Natur. I Alderdommen tragter Alt hen til Forknokling (Verknöcherung). Machinen bliver, eller det uorganiske, det døde, Skelettet; kun i Ungdommen er Kiød og Liv; men af Ungdommen ere vi længe ude, vi stræbe til det individualiserende, egoistiske, abstracte, ikke til det Almeene, Middelbare, Levende; man tager altsaa feil, naar man i vor Tid lover sig meget af Constitutioner; man give os vor Ungdom tilbage; man fordrive os vor Raisoneren (!!!) og da tale man om at constituere! af gammelt skiørt Tøi faaer man aldrig et ungt fast Klæde ud. Royalisterne ere i den Indbildning, man kan igien forynge det Gamle; de Liberale i den Drøm, man kan henholde den visne, skrantne Alderdom, som Aandens Modenhed, evig paa denne Side Graven, kan forvisse den Evighed (!!!) De første tale om Ting, der have været, og vil leve i Erindringen; de an-

dre tale om Ting, der aldrig have været, og aldrig ville vorde. Aldrig vil under saa store og dybe Spaltninger, nogensinde en moralsk Eenhed, ɔ: Foryngelse, Gienoplivelse, Fornyelse, igien komme istand. Desværre!.... Dette som Svar til den velsindede Hr. v. Frenilly. Martignac, er en Mand, ganske passende til Tiden, forstandig, skarp, snild, meget retsindig; men kun seende paa det momentane og practiske. Ulykkeligviis har han Net, intet varigt og stadigt, intet constitutionelt lader sig vente."

(Udtog af Presseforhandlingerne i næste Hæfte.)

K. R.

Historien.

Mellem de Stater, Nummet i det nysudkomne Hæfte ikke tillod at omtale, tilkommer, i mere end een Henseende, Engelland det første Sted; og have de i den korte Tid, siden Parlamentets Aabning forefaldne Debatter allerede noksom viist, at dets nærværende Session vil, om end i det mindste ikke i Sammenligning med andre lignende Forsamlingers blive stormfuld, dog i det mindste være riig paa vigtige og levende Forhandlinger, og udentvivl paa vigtige og velgiørende Resultater.

Det nævntes i foregaaende Hæfte, at Kongen havde aabnet Parlamentet med en Tale, hvori han blandt andet yttrede, at han havde Grund at haabe, at Uenighederne mellem Porten og Rusland vilde blive bortryddede. I Overhuset blev i denne Anledning af Grev Roden, understøttet af Lord Walsingham, foreslaaet den sædvanlige Takadresse, som uagtet nogle Indvendinger af Lord Landsdown, der besvaredes af Ministeren Grev Liverpool, eenstemmig antoges. Haardere var Kampen i Underhuset, hvar, efter at Hr. Bennet havde bebudet en Motion om Dronningens Ligbegiængelse, Sir R. Wilson om sin Afsættelse, og Lord Ebrington paa Lord Russels Vegne om en Parlamentsreform, Hr. Clive androg paa Takadressen understøttet af Hr. Duncomb. Herimod tog den diærve Frihedsven Sir Frances Burdet til Orde, forslog at udsætte Debatten om Takadressen, udtrykte blandt andet de varmeste Ønsker for Grækernes Uafhængighed, og sluttede med at sige: Landet kiender Ministrenes overvægtige Magt i Underhuset, og indseer vel, at det af en saadan Lovgivning intet kan vente. Jeg veed ikke, om mine Begreber om Reform ere saa vilde og phantastiske, som nogle forestille dem; men af alle Reformatorer ere de de vildeste og meest phantastiske, der ville

virke en oeconomisk Reform, som de kalde det; thi de vente, hvad aldrig ved Underhusets nuværende Sammensætning kan opnaaes, Druer af Torne, og Figen af Tidsler. Inden dette Huus kraftig og tilfulde er reformeret, kunne og de tree Kongerigers Beboere ingen Frelse vente fra deres Lidelser. At sende oeconomisk Reform for ved den egenlige, er at spænde Hestene bag Vognen. Partier ere i nærværende Tid ikke til, eller skulde der være, er der i det mindste kun to, nemlig Reformerne, og Corruptionisterne. Dette er de to Classer, hvori Englands Folk er at inddele, og hvorvel jeg lader det agtbare Medlem fra Aberdeens (Humes) utrættede Arbeider og store Fortienester vederfares Ret, troer jeg dog at kunne spaae ham, at hans overordenlige Bestræbelser vil blive uden Frugt. Denne agtbare Herre har virkelig været Dagens Reformator, og skiøndt det er lykkedes ham nogle Steder at blotte Bestikkelsens svulmede Rod, kan han og ikke vente en stræng og virksom Oeconomies Indførelse af noget andet Middel end af en Parlamentsreform. Havde ikke den ædle Lord — Ebrington — bebudet et Forslag, der vilde blive giort om denne vigtige Gienstand, vilde jeg anseet det for min Pligt. Hver Time paa Dagen bliver Nødvendigheden af en Reform mig mere

indblysende, og ligesom hin store Romer sluttede sine Taler til Senatet med: delenda est Carthago, saaledes vil jeg slutte mine i dette Huus med de Ord: Parlamentsreform." Endnu hæftigere og især fiendtligere mod Ministeriets Politik talte hans Ven Hobhouse. Londonderry tog Ministeriet i Forsvar, og Burdets Forslag forkastedes med en Majoritet af 128 Stemmer. Samme Skiæbne, skiøndt kun med en Majoritet af 82, havde et Amendement af Hr. Hume, der vilde, at man i Adressen skulde bede Kongen ved at indføre en endnu strængere Oeconomie at lette nogle af de Paalæg, der trykkede den agerdyrkende Stand, og dadlede bitterlig Adfærdet mod Grækerne, som han videre agtede til sin Tid at paaanke m. m.

Næste Møde var først en levende Debat i Anledning af en indgivet Klage fra den bekiændte Hunt, over haard Behandling i Fængslet; derpaa over en Petition fra Londons Lord Major, Aldermen, og Common council over Militairets Indblanding i Civilautoriteternes Foranstaltninger ved Dronningens Udførsel, og dets Adfærd mod Sheriffen Waithman; derpaa forebroges tvende Biller, een om Irlands Tilstand, og een anden om Suspension af Habeas Corpusacten i Anledning deraf, som uagtet Oppositionens Modstand

blev giennembrevne. Et med megen Kraft af den veltalende Brougham foredraget Forslag, at det var hellig Pligt for Huset, i Betragning af den svære Byrde, der hvilede paa alle Classer af Folket og især paa Agerdyrkeren at forpligte sig at naae en saadan Formindskning i det lidende Folks Afgift, der kunde skiænke det en virksom Lettelse, blev med 212 Stemmer mod 108 forkastet, paa Grund af, at Ministren Londonderry alt næste Fredag havde bebudet et Foredrag om dette Emne. Endnu lidenskabeligere men med lignende Resultat førtes Debatterne om Sir Robert Wilsons vilkaarlige Afsættelse, hvor Ministeriet seirede mod en Majoritet af 199 Stemmer mod 97.

Den 18de Febr. Overgav Lord Suffield Overhuset en Ansøgning fra Agerdyrkerne i Suffolk om Indskrænkning i Udgifterne, Formindskning i Paalæggene, og Parlamentsreform. Jeg er ingen, sagde han, af dem, der, naar de tale om Parlamentsreform, ønske at see hele Bygningen kuldkastet, men min Hensigt er, at Folket skal blive bedre repræsenteret i Underhuset. Jeg er overtydet, at Ordet Reform snart vil blive hørt af hver Mund i hele Landet, og det kommer i mine Tanker af, at man hidtil ikke har hørt Folkets Klager." Til Exempel paa sin Paastand anførte

han: den uundersøgte Massacre i Manchester, det grusomme Adfærd mod Dronningen, og den brave R. Wilsons Afsættelse. Lord Calthorpe bekræftede, at Ønsket om en Parlamentsreform havde fæstet Rod blandt en vel underrettet og dannet Deel af Nationen, og at Mangel paa Tillid til Ministrene udentvivl var Anledningen.

I Underhuset androg Ministeren Londonderry paa at vælge en ny Agerdyrkningscommittee, som efter lange Debatter blev vedtaget, og hvori begge Partier have deres kraftige Repræsentanter. Hans Financeforslag gik ud paa at reducere Civillisten 150000 Pund, Floden og Armeen 2000000 Pd., som dog ikke skulde afgaae i Skatterne, men falde i Statsgieldsafdrags Fonden, derimod skulde fem Procents Navystoks nedsættes til 4 Pct., hvorved 1400000 Pd. aarlig vilde spares i Renter, der skulde afslaaes i Paalægget paa Malt, 1 Sh. pr. Bushel; og Banken udlaane 4 Mill. Pd. til 3 Pct., hvormed Agerdyrkningsstanden mod Sikkerhed skulde understøttes.

Et Forslag af Lord Althorp til en større Indskrænkning, og Anvendelse af det besparede til Paalæggenes Formindskning forkastedes med 234 Stemmer, mod 126; midlertid lagde man Mærke til denne betydelige Opposition.

En saare mærkelig Tale holdt Lord Liverpool i Overhuset om Aarsagen til den agerdyrkende Classes Nød, som han paastod at være fælles for alle Lande, og i ingen Maade at reise sig af Paalæggenes Tynge, men giendreves kraftigen af Lansdown og King.

I Underhuset indtraf det i en Committee of Supply, til at bestride Admiralitetets Salarium, at et Oppositions Forslag fra Sir Ridley, at aftakke to overflødige Admeralitetslorder, blev giennemdrevet med 182 Stemmer mod 128, saa følgelig Majoriteten paa Oppositionens Side var 54, hvortil siden Englands Revolution aldrig skal være seet Magen.

Vi gaae Debatterne om Hunt, og Dronningens Jordefærd forbi, da de blot vise Partiernes Spænding, og anmærke kun, at Urolighederne i Irland ere saare langt fra at aftage, og bestandig beholde deres grusomme og vederstyggelige Præg. Hvorvidt det vil lykkes ved de vedtagne strænge Forholdsregler at undertrykke dem, synes uvist.

Ogsaa i Frankrig vedblive sønderlige Optrin at foregaae paa forskiellige Sider; saaledes har den bekiendte General Berton i Forening med en alt for lignende Brøde forhen dømt Lieutnant Delon prøvet med væbnet Haand, at overfalde

Thouars og Saumur. Ogsaa i selve Paris er Uroligheder, der dog egenlig endnu kun fortiene Navn af Oplob, og fornemmelig foranlediges ved den Misnoye, hvormed Missionairernes Begunstigelse af de Liberale betragtes, men hvorved dog de tvende Deputerede Corcelles og Demarçay, ere blevne heftede, og som det synes temmelig vilkaarlig behandlet af de Militaire, hvis Forhold midlertid i de Deputeredes Kammer fandt saavel Ministrenes, som Ultraernes særdeles Bifald; Presseloven er med ringe Forandring vedtaget i Pairskammeret, og Journalloven synes det samme at forestaae.

I Henseende til de græbske Anliggender og selv til Ali Pachas Undergang vedblive Efterretningerne at være modsigende; ligesaa vaklende ere de angaaende Tvistighedernes Udslag mellem Rusland og Porten; dog veed man, at Rusland har erklæret det tyrkiske Ultimatum for ufyldestgiørende. Hvorvidt nogen betydelig politisk Underhandling mellem Nordamerika og Grækenland skulde være paa Tapetet, lader sig neppe heller endnu sige med Vished.

Den 24 Marti. K. R.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen helliget.

Siette Binds andet Hæfte.

Om Ægypternes Liigdomme, af Heine. 1763.

Det er i Diodorus Siculus et meget skiønt og vigtigt Sted, hvor, blandt andre Ægypternes herlige Indretninger, adskilligt fortælles om de Love og Skikke, der vare satte for Kongernes Levnet, hvilke ere saa afvigende fra vore Sæder, maaskee vel endog saa aldeles forskiellige fra vor Mening om den menneskelige Naturs Grændser, at ligesom Folk pleie almindelig at holde det mistænkt, som efter deres Sæder neppe synes troligt, Lærde have henregnet dette,

mellem de bedrageriske ægyptiske Præsters Løgne, som de havde indbildt Diodorus. Hos Ægypterne var det ikke blot en Ting, de vise paastod, men der var bekræftet og almindelig i alles Mening og Bekiendelse, at Lovene var over Kongerne, og at de ikke havde mindre Herredom over Kongen selv, end over de øvrige Borgere, og over ham saameget strængere, som han i Henseende til alle de øvrige var Lovenes Tiener og Haandhæver. Alt hvad da paa nogen Maade vedkom Kongen, ikke blot de offenlige Forhandlinger og Forvaltninger, men og hvad der privat foretoges, kort hele Forholdet i hans Privatliv og daglige Levemaade var ved Lovenes Forskrift, og Sædernes Vedtægt nøiagtig og bestemt afstukket. De troede nemlig, at Kongen var ikke sin egen, men Folkets, hvis Velfærd og Lyksalighed han ganske havde opoffret og helliget sig, da han modtog Kongenavn og Regiering; hvilket, vi ikke tvivle paa, Folk i vore Tider, der vurdere Kongernes Levnet efter deres Egenraadighed og Lyst, og deres Begiærligheders Hæftighed, som ikke indskrænkes, og tæmmes ved nogen Lov, vil ansee som forhadt, utaaleligt, og tungere end al Trældom. Thi de fleste vil heller være under Kongernes end gode Loves Herredom, da de lidet indsee, at kun den er den sande

Frihed, der bestaaer i at lyde Lovene, og at vi ere desmere frie og vore egne Herrer, jo strængere og omhyggeligere alle Aarsager og Fristelser til at forsee os ere udelukkede, eller jo større Nødvendighed at handle vel og rettelig os er paalagt. Men vi maa tilstaae, hvad vi aldeles ikke kunne fragaae, at, skiøndt vore Dage have, og medrette kræve Berømmelse for alskens Viisdom, Lærdom, og Politur, ere vi dog i den Kunst, at give Love, og bestemme Rettigheder for Regiæringer og Riger, og ordne de offenlige Anliggenders Natur og Forhold, med Præsterne hos Plato at tale, umyndige Børn.

Heller ikke maa vi paa nogen Maade undres herover. Thi næsten alle vore Regieringer have deres Udspring fra et raat Barbari, og fra Vildhed, og ere, da Gemytterne vare i høieste Grad vilde, og uvidende om Alt godt og til selve Livets Nydelse gavnligt, mellem Kriges og Drabs Rædsler ikke oprettede og indrettede, men paa Slump opkomne og fødde; og ligesom Planteskud, der slaae Rod mellem Gruus og Stene, saa mager og tør end Jordbunden er, udvikle sig, og krybe henad Jorden, paa hvad Side ingen stærkere udvortes Magt standser dem, saaledes omtrent voxte Regieringerne op, og fik Kræfter, alt

efter som Omstændighederne tillod, og bleve næsten de samme, naar de vare fuldvoxne, undtagen, at Tiderne selv og Tingenes Omvexlinger forandrede noget til det bedre, somt og til det værre.

Heller ikke maa man troe, at Tingene i mange af de gamle Folkefærds Regieringer have forholdt sig anderledes. Dog var der nogle Riger, der vare gaaede ud fra det nomadiske Levnet, da adskillige Huusfædre havde samlet dem til eet Samfund, og i det mindste fra først af ikke havde noget andet Kongeregiment, end Huusfædrene havde havt hver over sin Slægt; hvilket er rimeligt, i selve Ægyptens første Tider at have fundet Sted, og de fleste Stæder i Asien ikke anderledes kunde være; paa lignende Maade ere paa andre Stæder Byer, eller Stammer og Nomer; paa andre Demer og Curier af flere omstrøet boende Indbyggere opkomne og tiltagne; heraf grundedes frie Stæder og Republiker ved Love og Sæder; og de herfra udgangne nye Colonier i Grækenland Sicilien og Italien ere paa en bedre Maade ordnede; da hine Republiker ordnedes paa de Tider, hvor Philosophiens Studier især vendte sig til denne Side, og endnu uforvandskede af al tom Spidsfindighed, havde alt udbredt meget Lys overalt; men til at give Lovene kaldtes Philosopher, ikke af de trætte-

kiære, eller i Former hængende, som vi læse at være opkomne i den næstfølgende Alder, men Mænd, der vare fødde til Forretninger, sande Vise, der havde overført Viisdommens Bud til Livets Brug, og blot havde lært at kiænde Tingenes og Menneskenes Naturer i den Hensigt, om de kunde udtænke noget tienligt til at ophielpe eller forbedre dem; og som endelig ved lang Erfaring i Tingene vare øvede og dannede, og havde paataget dem lange Reiser for at lære at kiænde det gode og onde ved adskillige Stater og Republiker. Men da Ægypternes Vise, som efter Østerlændingenes almindelige Maade tillige vare Præster, havde saamegen Anseelse og Ærværdighed mellem deres Landsmænd, hvor ville vi da nægte, at de baade have kunnet give Andre Love, der skulde befæste Sæbernes renere Tugt, og anordne Skikke for deres Konge, hvorved baade selve Kongernes og Statens Lykke skulde understøttes, som man neppe ved menneskelig Kunst kan give noksom Støtte? Dersom fremdeles nogen nøiagtig vil overveie de Hieroglyspher, som hos Diodorus omtales, paa den ældgamle Kong Osymandyas Gravminde; vil han see, at ogsaa herved Præsternes Udsagn bekræftes, omendskiøndt ogsaa hin overmaade store Beundring, som de viseste blandt Grækerne, der havde reist did, bare for Ægyp-

ternes Indretninger, ikke ere af liden Vægt til at give det Troværdighed. Thi hvad havde kunnet vække saa stor Beundring, dersom der ikke havde væ- ret adskilligt saa ypperligt, at de viseste Mænd maatte bifalde det? Hvis imidlertid nogen vil sige, at Menneskenes Forfatning er for skrobelig og svag til, at den kan hæves til en saadan Styrke og Hoide af Dyd, ville vi i det mindste holde fast ved, at vi hver- ken erklære Diodorus for at have opdigtet det, eller at have ladet sig det indbilde af Offerpræsterne, men da han, eller den, han udskrev, siger, at han af Præsternes hellige Commentarier har med noie Over- læg afskrevet det, maa vi troe, at der mellem disse Commentarier har været nogle af ethisk Indhold, hvori, blandt Andet, var foreskrevet Kongerne nyttige Regler og Raad, og at de skulde have desstorre An- seelse, henførte til de allerældste Konger, og indprægede i selve Historiernes Troværdighed, som om de saale- des havde tildraget sig. Men herom paa en anden Tid! her ville vi forbigaae de ægyptiske Kongers Lev- net, og begive os til deres Død og Liigfærd.

Da Ægypterne, som efter hin ypperlige Konge- disciplin ikke andet kunde være, havde i det mindste nogle hoist gode og retfærdige Konger, siges de og at have baaret en ubeskrivelig Kiærlighed og sønlig Hen-

givenhed for disse, saa deres Hustruers og Børns Velfærd, og hvad ellers pleier at være Menneskene kiærest, ikke laae dem mere paa Hierte, end deres Kongers Velgaaende. Og da de overalt ved Sædernes offentlige Disciplin vare forpligtede til taknemmelig at ihukomme og giengielde Velgierninger, dyrkede og ærede de deres Konger med Andagt, ret som om de var Guder. Thi baade vare de i den Formening, at disse ikke uden af det guddommelige Forsyn havde faaet den øverste Magt, og at de Mennesker, der vilde og kunde yde andre de største Velgierninger, hos dem maatte der være nogen Guddomsnatur. Derfor var deres Sorg ved Kongernes Død saa stor, at enhver syntes at begrave sin egen Fader, og at de tilkiendegav deres Smerte ved alle de Ting, som Østerlændingernes Skik befalede at skee ved de Kiæreste Jordefærd: at rive deres Klæder, lukke deres Templer, ikke holde nogen hellig eller festlig Dag, kaste Støv paa deres Hoveder, blotte deres Bryst, samles Mænd og Qvinder blandt hinanden, og to Gange om Dagen synge en høitidelig Klagesang, forkynde den Afdødes Roes, ihukomme hans Dyder, men forsage alt Vellevnet, al Pynt. Naar de saaledes havde tilbragt *) halv-

*) Ogsaa dette kan synes lidet rimeligt, naar det sammenlignes med vore Sæder. Hvis noget Europas

fierdsfindstyve Dage, og imidlertid Liget efter Folkets Skik var balsameret og besat, blev det udført, og henbragt til Gravstedets Indgang, hvor det nedsattes. Nu — er det først noksom bekiændt, at intet Folk nogensinde har giort mere af, eller kostet mere paa Gravminder, end Ægypterne, der kaldte dem evige Boliger; men Opholdsstederne her i Livet for Herberger. Dernæst er det sandsynligt at Begravelserne i de forskiellige Tider, Regieringer, og Dynastier have været forskiellige. Saaledes vare ustridig de ældste Kongers Begravelser ved Theben. Kort efter, da Regieringen forflyttedes til Memphis, blev Gravsteder og Pyramider oprettede i Nærheden af denne Stad. Ogsaa paa en Ø i Søen Moeris

---

Folk, af hvad Storhed det end maatte være, vilde hengive ikke 70 men blot 10 Dage i Rad til bestandige Høitider enten til Sørge= eller Glæde=fest, maatte de fleste imidlertid sulte ihiel, da der ikke var Forraad nok af Spise og øvrige Fornødenheder bereed til dem alle. Men baade den ægyptiske Jordbunds utrolige Frugtbarhed, og Østerlændingens knappe og ringe og tarvelige Levemaade, der er saa høist forskiællige fra de nordiske Nationers Graadighed, giør den Ting trolig. Derfor kunde saamange Dages Høitideligheder og Fester i Ægypten helligholdes af hele Provindser.

F. A.

havde den Konge, der anlagde denne Sø, bygt sig og sin Hustru et Gravsted og to Pyramider. Siden anlagde andre Konger andre Pyramider og Begravelser i Nærheden af Søen, og blandt andre Mendes, eller hvo det var, Labyrinthen, en Kongebegravelse paa Sydsiden af Søen. Men fremfor de øvrige ere dog Begravelserne omkring Memphis de allerberømteste, i hvis Nabolag ogsaa den sandige Slette Saccara, udstrækker sig mod Pyramiderne, og har mangfoldige underjordiske Hvælvinger.

Dersom det, Diodorus kort efter i Almindelighed fortæller om Privatpersoners Begravelser, er taget efter det kongelige Jordefærd, maatte de, der skulde hen til det kongelige Gravsted, føres over en Sø paa et Fartøi, hvis Styrmand eller Færgemand i Landets Sprog kaldtes Charon, hvoraf de ægyptiske Præster siges at have paastaaet, at Orpheus, der paa sin Reise i fremmede Lande fordum i Ægypten havde lært at kiende Indbyggernes Helligdomme, havde dannet sin Fabel om de underjordiske Riger. Søens Navn tilføier Diodorus andensteds, hvor han omtaler det acherusiske Kiær ikke langt fra Memphis, vist nok efter en grædsklyndig Mands Opdigt. Men i Forhallen til Gravstedet, hvor nu dette end laae, kaldte en ærværdig Forsamling af Dommere den

døde Konge, inden han indførtes i Gravstedet, til at staae til Ansvar for sit førte Liv. Naar da den Døde var stillet for denne ærværdige Domstoel, gaves enhver af hele Folket Lov til at anklage Kongen, og paatale hans Forbrydelser og Forurettelser. Paa den anden Side var der udnævnt Præster, der skulde opregne hans berømmelige og ædle Handlinger, og giendrive de mod ham giorde Beskyldninger. Men den utallige Mængde, der var stimlet sammen til Begravelsen, modtog enten med Bifald eller Fnysen, hvad der fra begge Sider sagdes, saa at, hvad der var vederfaret mange Konger, de fordømtes ved Dommernes Stemmer, og Folkets Raab, og udelukkedes fra den lovlige og høitidelige Begravelse med desstørre Vanære, da det er sandsynligt, at man i Almindelighed ved denne Kiændelse dømte ligesaavel om den dødes hele tilkommende Tilstand, som om Begravelsens Ære. Og hvo vil ikke troe, at dette maa have havt megen Kraft til at holde deres Arvinger og Eftermænd til Ustraffeligheds og Retfærds Tugt? Hine Berømmelser gik ikke ud paa ædel Byrd og gammel Æt, eller Rigdom og Magt og Krigsbedrifter, men paa hoviskt Barndoms Opdragelse og Underviisning, Retfærd, Gudsfrygt, Afholdenhed og de øvrige Dyder; og naar de vare tilendebragte, giordes der Bøn-

ner i den Afdødes Navn til Underverdenens Guder, at de vilde optage ham i de frommes Samqvem. En lige høisidelig Formular ved at balsamere Legemet omtaler Porphyrius; thi naar Maven er udtaget, og giemt i en Æske, vender den, der besørger Balsameringen, sig til Solen, og siger: O Konge, Soel, og I øvrige Guder, det menneskelige Livs Givere, modtager mig, og fører mig over i de evige Guders Samqvem. Thi jeg har stedse andægtigen dyrket de Guder, jeg fra mine Forældre har modtaget, at dyrke, saalænge jeg var i Live; de Forældre, som have avlet mig, har jeg stedse hædret; af andre Mennesker har jeg ingen aflivet; hverken har jeg bedraget nogen betroet Gods fra, eller begaaet nogen utilladelig Brøde mod Nogen. Men har jeg, medens jeg leve, de, forseet mig, ved at spise eller drikke noget af det, som ikke er tilladt, da har jeg ikke syndet af mig selv, formedelst dette;" men og herved pegede han paa Æsken, som stod hos med den udtagne Mave, og som ved disse Ord skulde kastes i Floden.

Til dette 1763 i Anledning af Sørgehøitiden over Georg den anden skrevne Program, har Forf. ved Udg. af sine Opusc. acad. 1 D. 1785 tilføiet følgende Censur:

At det er lidet sandsynligt, hvad Diodorus fortæller saavel om den Dom, der skulde holdes over Kongernes Liig, inden de nedsattes i Begravelsen, som om Ægypternes Begravelse i Almindelighed, er i Dine faldende; ikke saa let er det, at angive en ret antagelig Grund til Tingen, enten den er rigtig eller urigtig. Thi det er ikke nok at sige, enten at Diodorus, eller Præsterne have sagt usandt, da de fortalte dette; i det mindste havde de ikke kunnet lyve eller opdigte noget som et Folks Indretninger, dersom der ikke nogen Tid havde været noget, der kunde givet Anledning til at troe det; thi hvad i saa Henseende pleier at opdigtes, læmpes gemeenlig efter den almindelige Mening, fordreies fra det sande, forvanskes, forøges, men hviler dog paa en Grund eller Aarsag, som kunde give Frihed til at digte. Jeg troer imidlertid andensteds ved rimelige Undersøgelser maaskee at have bragt det saavidt, at det noksom viser sig, at hverken Diodorus har opdigtet dette, da han om de gamle Ægypters Anliggender intet af sit eget enten har fortalt, eller kunnet fortælle, men hentede sine Fortællinger fra Andre, og at heller ikke den, som først berettede det, uden Hensigt, eller i ond Hensigt har udpyntet, hvad han fortalte om Kongernes Levnet. Et Mønster paa en fuld-

kommen Konge, eller rettere paa en kongelig Opdragelse og Optugtelse, efter en Cyropædies Exempel, synes han at have villet fremstille, ved under eet at samle og ordne, hvad maaskee enkelt forekom i de gamle Kongers Historier, eller ved at opfinde Andet til, som han ansaae for at være til offenlig Nytte. Dette har en vrangelig grebet, som det virkelig saa var foregaaet, og ham har Diodorus uoverlagt fulgt, da han eengang havde foresat sig, at belæsse sin Fortælling med gode Lærdomme, Tankesprog, og Exempler.

Af det, der fortælles, er da Noget sandt, andet sandsynligt, eller hvad Nogen vilde, der skulde af Visdommens Bud være en Konge foreskrevet, hvis ellers Tingenes Natur tilstædde saadan en Konge. Men hvad det kongelige Jordefærd angaaer, da er der i det, der fortælles, adskilligt virkelig i Ægypternes Sæder; især hvad der fortælles om Sorgen, og Sarcophagen, der bringes til den underjordiske Hvælving, heller ikke er det usandsynligt, naar den var hensat i Forhallen, og den sidste Jamren var gientaget, at de Sørgendes, Prisendes, undertiden ogsaa Forbandendes Stemmer fra Tid til Tid have ladet dem høre, og at saaledes dette kunde hendrages til Folkets Dom over den afdøde Konge.

Større Digtefrihed kan synes at have slaaet sig løs i det Andet, som fortælles om Ægypternes Liigfærd i Almindelighed. Først røber det, som fortælles om den Maade at balsamere Legemerne, en ikke indfød Forfatter, og der heller ikke vidste nøksom Beskeed med de ægyptiske Ting; men endnu mere det som fortælles om Begravelsen og Dommernes Møde paa Jordefærds Tiden; hvilket Diodorus havde maattet kunne formode, hvis han ikke havde bifaldet en Forfatter, der heller fortalte, hvad nyttigt, end hvad sandt var. Men da han ene higede efter, i sin Fortælling at indflette, hvad der kunde bidrage til at indgyde Læserne Retsind, Maadehold, og Retfærd, greb han vist nok begiærlig Dommen over den afdøde, og udpyntede den maaskee af sit eget; og lagde ikke Mærke til, hvorlidet sandsynligt det var, at han fortalte denne Skik som fælles for hele Ægypten, og denne Stædernes Beliggenhed som almindelig for hele Landet; og som om enten fra hele Ægypten Ligene kunde bringes til eet Sted, eller det allevegne behøvedes, at et Liig blev ført over Søen, og som ved hver enkelt Privatmands Begravelse endog af Almuen, et Møde af 40 Dommere kunde holdes. Dog synes mig ogsaa heri at foresinde noget, der ikke var aldeles fremmed fra Ægypternes Sædvane.

At altsaa Liget, der skulde nedsættes i den underjordiske Hvælving, maatte føres over et Kiær, dette havde paa nogle Stæder ikke allene sin Beqvemmelighed, men endog sin Fornødenhed. Thi i nedre Ægypten, i det mindste om Memphis vare Begravelserne paa klippefulde Stæder fra Vestsiden; selve det sandige Jordstrøg, der nu kaldes Saccara, der var bestemt til Memphiternes Liig, har en Klippegrund dækket med Sand, og lukkes med en Ryg af Klippehøie, som Pyramiderne ligge op til. Men denne Ryg strækker sig sammenhængende fra Vestsiden næsten langs hele Ægypten, hvor dette gaaer syd paa. De der altsaa vilde didhen fra Memphis, de maatte snart over en Rende eller Grav af Nilen, snart over Kiær og Sø. Et af disse Kiær ikke langt fra Memphis lignede Grækulerne, eller Ægypter, der pleiede at udlede det græske fra deres Landsmænd, med Acherusia. Dette samme maatte andensteds finde Sted, ikke blot inden disse Høies Skranker men endog naar man var kommet over dem. Der er endnu en stor Deel tilbage af Kiæret Moeris, der nu kaldes Birket il Kerin, ikke langt fra Byen Arsinoe, der nu kaldes Fiume, og beboes af Kopter, hvilke Stæder det var at ønske vore Reisende, der have nogen Sagkyndighed og Domme-

kraft, maatte besøge *)! Ved dette Kiær er der mange store Huler, efter Indbyggernes Mening, som en underjordisk By; men paa den anden Side Kiæret er der Høie med hvalte Lønkamre, hvor Mumierne bevaredes; til disse kunde man ikke komme uden ved at seile over Søen, ogsaa fortalte Indbyggerne en Fabel om en Mand lig Charon, der fordum siges at have krævet Betaling for at føre Ligene over; og skiøndt denne Fortælling maa regnes blandt de Fabler, der fra Arilds Tid af ere forplantede blandt Kopterne, bliver det dog derved, at det er afgiort, at ogsaa paa disse Steder har været en ligedan Beliggenhed, som vi have sagt.

Men at den Skribent, Diodorus har fulgt, eller hvo der har først været Ophavsmand til Fortællingen, er faldet paa denne Dommeforsamling og Domstoel, har jeg andensteds yttret, jeg formoder, en hieroglyphisk Sculptur har bragt ham til. Thi

*) Fordanskeren meddeler dette saaledes, som det 1785 blev skrevet af den berømte Forf., ønskende at nogen af vore lærde Medborgere vilde berige os med de senere Efterretninger og Oplysninger, hvorom han især fra en af sine meest høitagtede Colleger har hørt en Undersøgelse, som, man vel maatte ønske, offenlig maatte komme for Lyset.

K. R.

deslige forekommer deels paa Mumiernes Svøb, deels paa Sculptuer og Malerier i Ruinerne, som Pococke og andre hyppig have iagttaget i Theben og andensteds, hvortil ogsaa Maleriet paa Osymandyæ Begravelse hører.

Men hvad det Sted af Porphyrius angaaer, da lugter det ganske efter den Skole, han var af; heller ikke omtaler han en Ting fra sin Tid, men det er taget af Ecphantus, en Pythagoræer af ubestemt Levealder. Ogsaa i denne Fortælling kunde der være nogen Grund; i det mindste blev ved Balsameringen Maven, og de øvrige Indvolde udtaget; det kunde være blevet foreviist Solen, med visse Formaliteter, og kastet i Nilen; midlertid røbe de Ord, der ere anførte af Ecphantus, aabenbar en Pythogaræer.

Derimod er det ikke saa urimeligt, at af de Ting, Grækerne have fabuleret om Underverdenen, adskilligt er hentet fra Ægypten, og det ikke saameget af Gudsdyrkelsen og Meningerne, som af de Hieroglypher, Grækerne forefandt, naar de kom did. Didhen regner jeg foruden Charon Cerberus og Hecate, thi det er Hieroglypherne nærmere.

Tale,

holdet i Selskabet for Efterslægten Stiftelsesdagen d. 4. Martii 1822.

Hæderværdige Forsamling!

Betragte vi den menneskelige Natur, dens Evner og Udvikling, da opdage vi snart, at Jorden kun er en stor Skole for en høiere Modenhed, der aldrig fuldendes i dette Liv. Men netop det Ufuldendte, disse Brudstykker, langtfra at nedkue vor Aand, give den meget mere et grundet Haab, om en vordende skiønnere Tilværelse.

Disse himmelske Frøkorn i Støvet, som intet nogenlunde begavet Menneske ganske savner, er det, som bringer Hoben til at beundre store Fortienester og Fuldkommenheder hos de Enkelte; fordi enhver saadan udmærket Bedrift er Beviis for, hvad den hele Menneskehed kan vorde. Men hvor lidet er dog alt dette, mod det høie Forbilled, som svæver for os? og hvor sieldne ere disse Gnister, som kun stundum, ved et lykkeligt Træf, springe af den dunkle Steen!

I ingen Alder udvikler Mennesket saa mange Evner og Anlæg, saamegen Uskyld og skiøn Natur, som i de første spæde Aar af sit Liv. I denne Alder

behøver Barnet intet at læres, det behøver ei at fremskyndes til Flid af de Ældre; dets hele Liv er Opmærksomhed og Selvudvikling, og det kan meget mere tiene de Ældre til et Mønster.

Ikke den lærdeste Mand, ingen Scaliger eller Haller lærer i en modnere Alder halv saameget, som Barnet i de første tre Leveaar. Hvad endnu alt var det fremmed: Brugen af Diet, Øret, Tungen, Hænder og Fødder, har udviklet sig; og det Noer, der begyndte som et stumt Dyr med en intetsigende Lallen, har erhvervet sig Færdighed i at tale sit Modersmaal. Det kiender Tingene omkring sig, ved daglig, som en Columbus, at giøre Opdagelsesreiser, ved som en flittig Naturforsker at indpræge sig de fremmede Gienstandes Skikkelser og Navne. Og hvor let er da ogsaa den lille Siæl ledet til det Gode, naar den ikke fordærves? Ingen Voxen erhverver siden ved Kunst halv saamegen Ynde i sine Bevægelser, som Barnet har af Naturen. Og hvilken ærlig Aabenhed! Hvilket redeligt Blik fra det klare Øie, hvori uplettet speiler sig Hiertets dybeste Grund!

Denne skiønne Tilstand ophører, og i det Mennesket begynder at udvikle enkelte Kræfter stærkere, taber sig den skiønne Ligevægt. Men det er muligt,

at denne Ligevægt med Bevidsthed kan vende tilbage; og at arbeide paa at erhverve sig den tabte Harmonie i en modnere Alder, er Menneskehedens høieste Bestemmelse.

Hertil tyder det hellige Sagn om Syndefaldet. Ethvert Barndomsliv er et Paradis, hvori den skyldfrie Siæl styrkes og trives af Livets Træ; men vi maae nu — det er ikke længer Overtrædelse, men Pligt — vi maae bryde Frugter af Kundskabens Træ paa Godt og Ondt! Og er det skeet, da maae vi, ved at følge vor himmelske Lærers Exempel, ved reen, moden Menneskelighed, gienvinde det tabte Paradis.

Til en vis Grad udvikler da Barnet sin Aand frit ved gode Exempler, og i den Tid bestaaer fornemmelig Forældrenes Omsorg i at sørge for dets legemlige Udvikling. Barnet danner i disse Aar sin Aand mere, end i de næstfølgende, i hvilke det vel modtager langt større Lærdom, det vil sige Erfaringer af andre; men ikke nær opveier hin lille Praktiker, i sikkre Blik paa Omgivningen, og i Selverfaring.

I hin første Udvikling lægges Kiærnen til hele den følgende Dannelse. Hvor vigtig er den ikke! Hvor høi en Pligt for Forældre, at sørge for den!

Thi det lille Noer tager i sin Uskyld efter, hvad det seer, og troer at handle ret, naar det efterligner de Ældre. Derfor speiler sig alt i de første Barneaar, Tidsaldrenes, Landenes, Staternes, Forældrenes Væsen og Vilkaar. I en ædel Omgivning ledes Barnet let til det Skiønne og Gode; i en krigersk Heltetid lærer det tidlig at lege med Sværdet, og foragte Døden; mellem Sybariter forkiæles og slappes det, ved daglige Lækkerheder; mellem Kanibaler drikker det i sin Uskyld Fiendernes Blod, af den Hierneskal, Moderhaanden rækker det.

Hvor vigtig er da denne Begyndelse! Men den ligger udenfor det Offentliges Tilsyn. For den første Spire raader Naturen, for dens tidligste Udvikling, Forældrene. Det er som Vinen! Den omhyggeligste Behandling gjør ikke den sure Drue sød og liflig. Slette Druer yde slette Vine. Det ondartede Barn (thi ogsaa mellem Børn gives der Undtagelser) end mere fordærvet ved de første Indtryk, kan et omhyggeligt Tilsyn vel siden forbedre, aldrig ganske forædle. Men ligesom slet Pleie fordærver de ædelste Druer, saa kan og forsømt Opdragelse tilintetgiøre de lykkeligste Anlæg. Det er denne Giæringstilstand, som hører under Opdragelsesvæsenet. Barndommens Druer maae tabe deres første søde Frugtnatur,

maae oploses, giære bittert, dunste bedøvende og bundfalde, for at klares atter til ædelstyrkende Viin.

Opdragelsen har da to Hensigter: først skal den rene Menneskelighed udvikles, at Barnet kan vorde Fornuftvæsen med Aand og Hierte, Verdensborger med Kraft og Villie; dernæst skulle de særdeles Anlæg og Tilbøieligheder dyrkes, at det kan vorde Statsborger, og virke til Held for sin Tid.

Læse vi Skolernes Historie, da finde vi mange heldige Anstalter til den sidste Fordrings Tilfredsstillelse, men kun faa til den førstes; og med det Første skulde man dog begynde. Hvad er en Statsborger, naar han ei endnu er Verdensborger? Hvad er Manden, naar han ei endnu er Menneske? Hvad gavner det at proppe Hukommelsen med Kundskab og Lærdom, naar Forstanden og Hiertet er udannet? At vorde en lærd, tapper, kløgtig Mand, naar man endnu ingen god og viis Mand er? Hvad hielper det i et Drivehuus at udtvinge Siælens Blomster for Tiden, ved kunstig Varme, naar man forsømmer Naturen, og glemmer at styrke og øve det Legem, der er Mennesket saa uundværligt, som Arbeideren sit Værktøi?

I de ældste Tider finde vi, at Despotie og Hierarchie grundede de ægyptiske Præsteskoler; hvilke

om de end gave en Moses sin første Underviisning, dog neppe dyrkede det praktiske Talent, hans eget Genie siden drev ham til at udvikle. Saaledes vare vel og Braminernes hemmelige Skoler mere Sammenkomster, hvor de Ældre dannede de Yngre af Kasten og indviede dem i deres Mysterier, end egentlig Skoler for Mennesker. Det samme gielder om de jødiske Profet- og Rabinskoler. Hos de genialske Grækere maatte disse Indretninger faae et andet Udseende; og dog lader det til, at de græske Skoler mere vare oprettede for visse Færdigheder og Disciplinér, end for den almindelige Menneskedannelse, som Barnet behøver fra sit syvende Aar, til det vorder Yngling.

I det spartanske Gymnasium udvikledes, paa lacedæmonsk Viis, mere Legemet til Nævekamp og Væddeløb, end Siælen til Modenhed og Viisdom. I Athen, hvor fem Gymnasier blomstrede, hvor en Plato underviiste i Akademiet, en Aristoteles i Lycæet, en Antisthenes i Kynosarges, hævede sig disse Underviisningsanstalter snart til Høiskoler, fornemmelig for Philosophie, Gymnastik og skiønne Kunster. Herlige for Ynglinger, men endnu utilgiengelige for Børn, og heel forskiellige fra den unfold

Folkeundervüsning, hvorfor vi see, at en Sokrates havde saamegen Sands.

Hvorledes skulde vi hos Romerne finde Menneskelighedens egentlige Skoler? De stolte Romere undertvang Grækerne, og troede tillige hermed at have tiltvunget dem Geniets aanbelige Herredømme. De brugte for det meste græske Slaver til deres Børns Lærere; og hvorledes kunde den stolte Romeryngling skiænke den Mand sin Ærbødighed og ubetingede Agtelse, der var hans Faders Træl, og som han egenmægtig kunde lade hudflette eller korsfæste? Et stolt barsk eensidigt Væsen, der med Foragt nedsaae paa, hvad der ikke var Kriger eller Romerborger, vedblev at herske, om end for en kort Tid Talent og Smag for Poesie og Veltalenhed udviklede Sproget til en sielden Skiønhed. Forresten finde vi alt tidlig i de romerske Drengeskoler Færlen at spille Hovedrollen, og det var vel ikke blot en Ovid, som klagede over sin Skolemesters Strænghed.

Paa denne Tid levede den rene Menneskeligheds og Dyds himmelske Talsmand. Ved et uforklarligt Mirakel dannede han sig selv, i en af de meest fordærvede Tidsaldre, i et af de meest fordærvede Folk. Uden anden Veiledning end sin egen Kraft, blev han alle følgende Slægters Lærer og Mønster. Hans

Lære gik netop ud paa at fyldestgiøre denne Opdragelsens første Fordring, hvorpaa der, før og siden, saa lidet tænktes. Et Beviis for, hvor lidet i hans Land Viisdom og Dyd vare forbundne med Lærdom og Borgervirksomhed, finde vi i Valget af hans Disciple, som han var nødt til at vælge af de fattigste Almuesmænd, der dog besadde, hvad hine Phariseer og Skriftkloge ganske manglede: en uforbærvet kraftig Natur og et godt Hierte. For disse Disciple stiftede Jesus en Skole i Ordets ædelste Betydning; hvis Virkning vel hurtig udbredte sig over Jorden, men hvis sunde Aand snart igien en febergløbende Phantasie omtaagede, og syndige Lidenskaber saalænge fordreiede, til atter Jesu uskyldige Disciple vare forvandlede i Phariseer og Skriftkloge.

Henimod ottehundrede Aar rave vi i Mørke, i Klosterskolernes dunkle Hvælvinger; der vel formaaede at lægge Spiren til det siden i forskiellige Taageskikkelser tilbagevendende Spegelse, den scolastiske Philosophie; men ei var istand til atter at fremkalde Livets herligste Lysalf: den ægte Menneskelighed.

Pludselig træffe vi en varm Foraarsdag midt i dette Vintermørke. En mægtig Kæmpe staaer for os, med et aabent Ansigt, hvoraf straaler Aand og

Hierte, Eenfold og Natur. Han aflægger sin Hielm og sit Jernharnisk. Ikke længer skue vi ham opbragt, som et Tugtensriis mod de menneskeoffrende Saxer; ikke staaer han i Purpur, som romersk Patricier, og lader sig hylde af Paven, for siden at hylde ham. I slet og ret Vadmel sidder han mellem sine lærde Venner, læser de Gamle, samler Fædrelandets ældste Bardesange, og tænker paa at opdrage de Barbarer til Mennesker, som han betvang. Ikke stifter han derfor blot et Akademie for de Ældre; ikke danner han blot en Skole for Smag og Digtekunst, i hvilken han kalder sig selv David, sin Alkuin Flaccus, sin Angilbert Homer. Han tænker paa at opdrage Landets Børn til tænkende, følende Væsner. Han stifter Skoler trindt om i Landet. I sin egen Hofskole træder Karl den Store pludselig en Dag, for at undersøge Disciplenes Fremgang. De Flittige maae staae paa hans høire, de Dovne paa hans venstre Haand. Og da det nu er de Mægtiges, Fornemmes Børn, der have giort sig skyldige i Ladhed, de Fattige og Ringe, der have udmærket sig, da blusser Karl af ædel Ild: "Det glæder mig, mine kiære Børn, siger han til de Gode, at I skikke Eder saa vel. Bliver saaledes ved, og vorder daglig fuldkomnere! Men I, paa venstre Haand! I Søn-

ner af de Adelige! I pæne Dukker, som bryste Jer af Rang og Rigdom! ved Gud Eders Adel, Eders glatte Ansigter skulle lidet baade Jer, og I have intet godt af mig at vente, før en vedholden Flid forsoner Eders Dorskhed."

Hvor meget hurtigere var Kulturen i Europa gaaet frem, hvis Karl den Stores Aand var vedbleven at herske. Men Barbariet var endnu for mægtigt; den tykke Taage i Humanitetens tidlige Vaar, kunde kun øjebliklig betvinges af den kæmpende Middagssol, og skiænke nogle skiønne Dage. Saaledes giækker stundum den lune Marts med sine Violer Landmandens Haab, og en snart indfaldende Nattefrost, med Storm og Hagl, dræber de fortidlig fremspirede Knupper.

Ogsaa den store Alfreds Bestræbelser at indføre Skoler i sit Land, tilintetgiorde vore Forfædres krigerske Indfald i England; og først silde finde vi Spor af slige hensigtsmæssige Indretninger, skiøndt alt i det 12te og 13de Aarhundrede Universiteterne blomstrede.

I de latinske Skoler tilbragte Disciplene deres meste Tid med at afskrive Lærebøger, og i Almueskoler var det ei engang tilladt at skrive, fordi det var en Kunst, Munkene vilde beholde selv. Og hvilket

Uvæsen i hine Skoler! Her var ikke Spørgsmaalet om at forstaae, hvad man lærte, om at danne sin Aand. Hukommelseskram gjaldt for Lærdom. Skolediscipler, der ofte i deres tredivte Aar endnu ikke kunde tye en let Autor, droge omkring, som Histrioner, som Bachanter, med de Yngre, der adlsde dem som Trælle, og begik de plumpeste Udsvævelser. I det fiortende Aarhundrede stiftede dog alt Hollænderen Geert Groote et pædagogisk Broderskab; og allerede i det syttende udmærkede Comenius i Måhren sig, som den nyere Tids første pædagogiske Skribent.

Dersom nu Skolevæsenet atter vandt ved slige Bestræbelser, og var istand til at danne Mænd, som en Erasmus, en Melanchton, var det dog endnu i det Hele taget meget forsømt. Hvor meget udstod ikke den store Luther i sin Barndom, naar han, propter panem, i Frost og Snee maatte synge for Godtfolks Døre, med de andre Chordrenge? Og viser ikke hans Catechismus, der siden indførtes, hvor lidet der endnu lærtes i Almueskoler, og hvor lidet man kunde fordre?

Hvilken sørgelig Carricatur af en Skole finde vi her i Landet, i Begyndelsen af det attende Aarhundrede! Istedet for muntre, sunde, flittige Drenge, i et lyst Værelse, under venlige Lærerens Opsyn, træffe

vi en Flok dødblege, lurvede Ynglinger, bag de mørke Mure; fast som Skygger i Helheim, der med Kummer skue tilbage paa Livets tabte Fryd. Og lig Hel sidder den hiertelose, straffelystne Rector med Færlen i Haand, for med Hug og Slag at indtvinge de forkuede Siæle det blotte Hukommelsesværk.

Kun at forstaae Latin, at skrive og tale det smagløst, lærte Disciplene det; uvidende i deres eget Modersmaal og i alle Realvidenskaber sendtes de til Universitetet, hvor atter latinske Haarkloverier over latterlige Spidsfindigheder udgiorde Hovedøvelsen, og gav en Holberg Leilighed til i sin Erasmus Montanus at fremstille en Carricatur af den Tids lærde Pedanterie.

At alligevel store Lærde, sieldne Videnskabsmænd paa egen Haand udviklede sig, vil Historiens Musa aldrig glemme, saalidt som Virkningen af deres Daad vil savnes; men vi tale ikke her om Geniets overordentlige Gang og selvstændige Vært, der ofte trives i Gienvordighed, og vinder Kraft paa den golde Klippe; vi søge hensigtsmæssige Indretninger, til at opelske Fleerhedens, hverken overordentlige eller maadelige Evner, og dem savne vi.

I Følelsen af dette Savn, begeistredes en Mand, der ved at maatte opdrage sig ganske selv, vel følte

hvor vigtig Opdragelsen er, til at udgive en Bog, der uden tvivl maa ansees for hans bedste. Rousseau, hvis altfor sære Omfindtlighed havde fiernet ham fra alle ældre Mennesker, fandt nu sin Trøst i at henvende sin Phantasie og Skarpsind paa den voxende Slægt. Og da den yndige Barndom ei var istand til at tirre ham, yttrede sig hans sieldne Naturgaver her allermeest frie, skiøndt ikke uden Censidighed, og han forbausede Verden med mange skiønne Ideer om Børneopdragelsen.

Begeistret af Rousseaus Emil, af Comenius, og Locke, begyndte nu den ivrige Basedow sit Opdragelsesværk i Tydskland, hvorved en Revolution skulde udgaae til alle Skoler. Og gik han end i sin Iver for vidt; æggede han, formedelst det Overfladiske i den indførte Underviisning, Humanisterne mod sig, glemte han, af Begierlighed efter at skaffe Eleverne Sagkundskab, efter at danne dem til praktiske Mennesker, at agte det solide Fundament, hvorfra Lærdommen udgaaer; undgik det Store og Skiønne formeget hans Blik, ved alt for eensidig Stirren efter det Huuslige og Nyttige; saa kunne vi dog ikke med Føie tilskrive ham alle misligе Følger. Menneskene falde let fra een Yderlighed til en anden; hvad Under, at Pedanteri blev afløst af Flaneri, Een-

sbighed af Overfladiskhed, Overtro af Vantro, blind Tillid af tvivlende Næsviished, philologisk Hovmod af philantropinsk Indbildskhed? Han befriede dog Skolerne med Pudder og Parykker fra Færlen og Riset; han sørgede for Sundheden ved gymnastiske Øvelser; for Sædeligheden ved de Ældres ombyggeligere Tilsyn; ogsaa det elendige Præceptorvæsen i de Fornemmes Huset, hvor Læreren blev regnet med blandt Tienestetyendet, ophørte for endeel; og et humant Forhold opstod mellem Lærer og Lærling, et naturligt Forhold, mellem Flid og uskyldige Glæder.

Endnu havde Skolerne i Norden, meer eller mindre, det forrige Udseende, da nogle Dannemænd i Kiøbenhavn besluttede at raade Bod paa denne Mangel; og Aar 1786, nogle Aar efter, at Basedows Institut i Dessau var oprettet, (hvilket dog snart igien opløstes, og gik over i det Salzmanske) stiftede danske Mænd et Selskab, hvis vigtigste Formaal var Efterslægtens Tarv; en Realskole for almindelig Menneskedannelse. Havde nu Basedow den Ære at være Førstemand, saa havde igien Efterslægtens Stiftere det ham forud, at de med viis Beskedenhed ikke besluttede eller lovede meer, end de kunde holde. Det var heller ikke deres Hensigt med at op-

rette denne Skole, at fortrænge grundig Lærdom med overfladisk Tant eller flygtigt Altvideri, som kun dræber Videnskabelighed, og nærer Forfængeligheden. De vilde bidrage til Børneopdragelsen, især i de første, vigtige Aar, naar Drengen begynder at forlade Moderen og den kiære Arne. De vilde virke noget for den Ustuderende, at han kunde vorde et fornuftigt, tænkende Menneske; de vilde forædle Handels- og Haandværksstanden, ved at danne Ynglinger for dem; og for de lærde og militaire Instituter, der siden oprettedes i denne Skoles Aand, vilde de ligeledes forberede Disciple.

Følgen af denne Adfærd og vakkre Vedholdenhed var, at det Basedowske Institut og Efterslægtens Skole yttrede sig paa høist forskiellig Viis; thi hiint ydede enheeldeel mindre, denne enheeldeel meer, end man havde lovet. Ved at kiøbe en skiøn Bygning med stort Gaardsrum og Have midt i Hovedstaden, ved at sørge for duelige Lærere, ved at udmærkede Medlemmer selv holdt Forelæsninger i adskillige Videnskaber, ved den offentlige Examen, som Hædersmænd bivaanede, ved at uddele Præmier og Roes, ved muntre Lege i den rummelige Have, udmærkede Efterslægten sig. Ogsaa endeel modne Ynglinger udgik fra den; og endnu havde de fleste andre Skoler

meget tilbage af det gamle Støv, da Efterslægten blomstrede i en skiønnere Natur.

"I snevre Kreds indsnærper sig vor Aand" siger Schiller; og hvo iblandt Eder, mine Brødre, som i Eders Barndom vandrede her, og takker dette Sted for sin første Dannelse, føler ikke med mig, at den venlige Omgivning, den muntre Hauge, den høitidelige Sal, de udmærkede Mænds Besøg, hædrende Smiil, opmuntrende Tiltale, meget bidrog til at give vor Aand et høiere Sving; til med den vaagnende Æresfølelse og Anelsen om Borgersamfundets Adel, at sætte vore Evner i en kraftigere Bevægelse?

En sød Følelse giennemstrømmer min Barm, og Erindringen om Barndommens lykkelige Tid vender tilbage, i det jeg opløfter min Røst for Medborgere, her i denne Sal, hvor jeg selv for syv og tyve Aar siden sad som Dreng paa Skolebænken. Billederne af de faderlige Venner, de sieldne Lærere, træd klart frem igien af Forgangenhedens Taage. O hvi har ikke Kunstens Haand bevaret eders Aasyn for Efterverden, salige Henfarne? Hvi hænge Eders Billeder ikke her ved Siden af de ædle Riigmænd, som understøttede Stiftelsen med deres Guld; I

som skiænkede den Eders Genie, Eders Anstrængelser, Eders Omsorg!

Først Du, muntre Johan Clemens Tode, Danmarks Lichtenberg, som forbandt Videnskabelighed med sieldent Vid, klar Forstand med det elskværdigste Lune! Din levende Bevægelighed tillod Dig vel ikke at dvæle her, men Du overlod den Hauge, Du og flere Dannemænd havde anlagt, i den ypperligste Gartners Haand. Som en beskyttende stille Huusgud, svæver din Aand, Edvard Storm, her mellem Murene! Thi du elskede dette Sted saa høit, som Guldbrandsdalen dit Hiem, og Du var en kiærlig opmærksom Fader for os alle. Som en Sokrates vandrede Du iblandt os, indviede dit Liv os; gav os Sands for det Ædle, Indsigt i det Rigtige, opflammede vor Kiærlighed for Dyd, for Fædreland, og lærte os det herlige Modersmaal i sin hele Fylde.

Som en Plato til Sokrates, saaledes forholdt sig den ædeltsværmende, begeistrede Carl Frederik Dichmann, til den sindige jevne Edvard Storm. Han aabnede os Hierterne for det Skiønne og Overordentlige; paa sin Veltalenheds Vinge førte han os giennem Historiens forunderlige Labyrinter, og vi lærte at føle høit, og at kiende Charakterer og Lidenskaber ved ham.

Disse Aar ere forsvundne! Tidsrummet af en Menneskeslægts Blomstren ligger allerede mellem dem og os. Vi som da vare Børn, ere nu Mænd; og en ny Slægt, hvis Tilværelse dengang endnu laae i Mulighedens Afgrund, sidder nu atter blomstrende paa den gamle Plads. Stedet er det samme, kun andre Mennesker overalt. Dog eet Ansigt, næsten uforandret fra hine Dage, smiler os endnu sundt, og kraftigt imøde; een af Skolens ældste Hædersmænd virker endnu gierne til Stiftelsens Tarv, som dens Formand; og vi vende glade Blikket til ham, som til et høistammet Træ i den kiære Hauge fra fordums Tider, der minder os om dem, og vederqvæger fremdeles den unge Efterslægt med sin Skygge.

Og saaledes viser os da hans og hver Ædlings Exempel, at Barndommens Glæder bestandig kunne meddele sig Hiertet, og at de i den Godes Bryst aldrig forgaae. Thi først ere vi selv Børn, siden vorde vi Børn igien ved vore Børn, og endelig ved vore Børnebørn. Ja selv den, som ingen Børn har, kan dog, hvis Naturen gav ham et følsomt Hierte, ei undvære dem, men med vor himmelske Lærer, der selv var barnløs, maa han raabe: Hvilket Menneske

er iblandt Eder, at hvis hans Søn bad ham om Brød, han da gav ham en Steen, eller hvis han bad om en Fisk, han da gav ham en Slange? Sandelig, uden at I omvende Eder og blive som Børn, komme I ingenlunde i Himmeriges Rige. Lader smaae Børn komme til mig, og forhindrer dem ikke; thi Guds Rige hører saadanne til! —"

Men hvis nu denne Følelse, denne Kiærlighed hos de Ældre, leder dem til at bevare Eders Uskyld, udklække Eders Evner, haabefulde Drenge; hvor stor en Pligt er det da ikke ogsaa for Eder, at paaskiønne denne Godhed, og komme de Ældres Stræben til Hielp! Uden Eders egen kraftige Villie udrettes intet. Selv maa Mennesket handle! Vistnok trænge I, udtraadte af hiin første Tilstand, hvor en lykkelig Drift leder Roret, meer end nogensinde til de Ældres Hielp. I ere i denne Giæringstilstand, hvori endnu intet er fast, færdigt, modnet. Selv den Kraft, I føle at udvikle sig, kunde let forlede til Plumphed, Hovmod, Grumhed, daarlig forvoven Sorgløshed, hvis I ikke vogtede Eder. Ligesaa vigtigt, som det da er, at erhverve Eder Kundskaber og Erfaringer, er det, at bevare hiin huldsalige Blidhed; hiin uskyldige Ærlighed, neisomme Munterhed, der glæder sig over lidet, fordi den finder en rigelig

Kilde i sig selv, hiin Ærefrygt, Kiærlighed og Tillid til de Ældre, fra Eders tidligste Dage. Ogsaa I, kiære Drenge! maae vorde Børn igien, for at komme i Guds Rige. Det hielper ikke at slippe det Gode, I allerede havde, for at gribe noget fremmed Godt; I kunde da let staae Fare for at miste begge. Med Barndommens Uskyld maae I forbinde Mandbommens Kraft, saaledes først vorder I Mennesker.

Dog, Eders Adfærd og Fremgang giver os atter de bedste Haab! I have som gode flittige Børn i det Hele tilfredsstillet Eders Foresatte, og atter have nogle blandt Eder, ved udmærket Flid, forskaffet Skolens Forstandere den Glæde, at erkiende dem værdige til offentlig Hæder.

Saa træder da først frem, I som have vundet Præmien! Modtager af min Haand, fra et Samfund af Mænd, der med stille Fryd bivaaner Eders Glæde, disse Bøger! Læser dem, giemmer dem vel, og lader dem være Eder en kiær Erindring om den første Krands, I vandt paa Livets Bane. Lader den ikke blive den Sidste! Den spore Eders Æresfølelse til videre Fremskridt, uden dog at pirre Ærgierrigheden til en hierteløs Higen, der vilde berøve Eder Elskværdigheden, og giøre Eder ulykkelige. Thi det gaaer den Ærgierrige, som den Febertørstige: hans

Tørst kan ingen Jordens Kilde slukke, og den fortærer tilsidst hans Livsaander. Ikke for at glimre, af Kiærlighed til det Gode og Skiønne skulle I handle, ellers have I Eders Løn borte. Ligesom da nu en Skuepenge af det uforgiengelige Guld skiænkes den udmærkede Yngling ved Afskeden fra denne Skole, hvis Omhu hans Vandel glædede med Frugt; saaledes skiænkes og Eder, til fremdeles Opmuntring, hver en Bog: dette Flidens, Sædelighedens, Tankens, Geniets, pragtløse Billed. Hvor mangen stor Mand skrev fortræffelige Værker, gavnlige og glædelige for de sildigste Slægter, og nød dog i Livet ingen Udmærkelser, manglede endog ofte det Nødvendige! Saa lader da dette Beviis paa de Ældres Agtelse opmuntre Eder til ydermere skiønnere Stræben, uden at forføre Jer til Hovmod eller Indbildskhed.

Ogsaa I, kiære Drenge, som ere kiendte værdige til offentlig Roes, træder frem! Ogsaa Eder lykønsker jeg i Selskabets Navn! Stræber saaledes tappert fort! og glemmer aldrig at ædle Medborgeres hæderfulde Omdømme er eet af Livets kosteligste Klenodier. Ikke Verdens Roes, ikke den uvidende forblindede Hobs Bifald, der ledes af Luner og Tilfælde, skulle I søge; thi da blive I kun forfængelige Daarer og Øieblikkets Trælle; men de ædelste, bedste

Mænds Bifald i Eders Tidsalder, Eders Fædreland, Eders Kreds, skulle I stræbe at vinde. Ikke vil det altid gaae som nu; ikke altid ville I finde enhver fortienstlig Handling paaskiønnet og lønnet; I ville vel endog undertiden lide Ondt for det Gode, I virke; ja I ville see, at Mange høste timelig Fordeel af slette Handlinger. Hvor er da den Stemme, hvis Roes eller Dadel I istedse kunne høre, hvis I kun opmærksomme ville lytte? der aldrig overdøves af støiende Glæders Larm, der ikke udelukkes af det mørkeste, dybeste Fængsel! Den er i Eders Barm! Det er Samvittighedens Røst! Stræber altid at vinde dens Roes! og I ville vorde lykkelige.

Endnu staaer tilbage, at jeg som Tolk for de Forældre, der have Børn her i Skolen, takker Forstandere, Tilsynsmand og Lærere, for deres kiærlige Omsorg. Hvorledes udtrykke vi vore Følelser for Mænd, som vogte og forædle det Kiæreste, vi eie? Den sieldneste Diamant kan en god Kunstner ved Slibning og Indfatning give større Værdi, kan en maadelig Mester fordærve. Men hvad er den dyrebareste Ædelsteen, mod et elsket haabefuldt Barn? Og hvor aldeles vinder da den Mand vore Hierter, som anvender sin Tid, sin Flid og sit Talent paa dets Opdragelse?

Med Tak da til disse Ædle, fra os og hele Selskabet, for den elskelige Iver, hvormed de atter i Aar have taget dem af den kjære Efterslægt, slutter jeg min Tale. Held være Konge og Fædreland! Held være hver Dannemand, der med skiøn Kraft udfylder sin Tid, og med Faderomhu tænker paa Fremtiden!

Oehlenschläger.

Om Forhandlingerne,
angaaende Presse- og Journalpoliti-lovene i de franske Kamre.

Allerede inden den nærværende Sesston aabnedes, var Opmærksomheden særdeles spændt paa de Forhandlinger, man deri saae imøde, og var mellem de Gienstande, hvorom man især ventede ivrig Strid, Pressen en af de fornemste, saameget mere, som den bestaaende Censurlov om faa Maaneder skulde udløbe.

Dobbelt spændtes denne Opmærksomhed, da i den navnkundige Adresse, som de tvende ellers stedse stridige Sider enedes, Centrum tiltrods, at giennem-

drive, var talt om de nødvendige Institutioner, uden hvilke Chartet ikke kunde træde i sand levende Virksomhed, og om den Forhaabning til Constitutionens udødelige Stifter, at Indbegrebet af alle Love vilde blive sat i fuldkommen Harmoni ved Statsgrundforbraget; og alle Stemmer syntes enige om, at dét i Særdeleshed var den constitutionelle Presſefrihed, man her havde for Øie.

Det giorde da ikke lidet Opsigt, da den daværende Storseglbevarer Hr. De Serre i Mødet den 3die Dec. i Kongens Navn foredrog tvende Lovforslag, hvoraf det ene gik ud paa mere bestemte, og strængere Presſetvangslove, og det andet androg paa Journalcensurens Forlængelse til Mødets Slutning 1826.

Han indledede begge disse Forslag med en udførlig Fremstilling, som man i Begyndelsen hørte i megen Stilhed med stor Opmærksomhed; men senere afbrødes han hyppig af levende Murren, og lydelig Udbrud af Misnøie, og neppe havde han endt Andraget paa Censurens Forlængelse til 1826 før en Stemme raabte: hvorfor ikke til 1840? Ogsaa syntes begge de forhen saa stridige Sider atter over denne Gienstand enige, og var det en af høire Udkants Høvdinge, Ultradoctrinairen Delalot, der først tog

tilorde, og holdt en lang og hæftig Tale, hvor — siger det Blad, hvoraf dette tages — man ofte stod Fare for at blive uvis; om det var en Ultra eller en Liberal, man hørte."

Inden vi midlertid indlade os paa disse Debatter selv, synes det passende, at meddele et Udtog af Ministrens Indledningstale. "I det, sagde han, Charteet tilstod de Franske den Rettighed, offenlig at bekiændtgiøre deres Tanker, antydede det tillige de Love, der skulde indskrænke denne Frihedø Misbrug. Hvis det er let, hvis det er muligt, at opregne og betegne de Interesser, der lide under denne Misbrug, da er det derimod umuligt nøie at bestemme disse Misbrug selv. Deres Form er saa mangefold og mangehaande som Tankens Udtryk. Man føler Forseelsen, uden at kunde definere den. Men naar det er det væsenligste ved en god Straffelov, nøie at bestemme den forbryderske Handling, saa er det klart, at om en Gienstand, som Pressens Misbrug, der er uskikket til en bestemt Definition, strængt taget ingen god Lov i denne Betydning kan existere. Og denne Vanskelighed, maa De mærke, rammer ikke blot Loven; den er ligedan ved dens Anvendelse, ved Undertrykkelsen af Misbrugene selv."

"I denne Forlegenhed har man ikke fundet andet Middel, i nogen Maade at betrygge Samfundet, end at betegne disse Misbrug af Tankernes Kundgiørelse med vidtomgrændsede almene Benævnelser, blot for at omfatte dem alle. Men ved at anvende denne Fremgangsmaade er det vigtigt, at overveie dens Omfang og Virksomhed; man maa ikke indbilde sig, at man virkelig har giort en Lov i den Betydning, som vi forbinde dermed, naar man ikke har giort andet end skabt en Lovtitel! Ligesaa blev, da den engelske Lov erklærede enhver Libell strafværdig, tilbage at bestemme, hvad egenlig en Libell er ɔ: Loven stod endnu tilbage at giøre. Denne er endelig giort i Gemytterne, ved en Jurisprudents af mere end et Aarhundrede, det eneste Middel, at skabe en saadan Lov. Hvert Folk, hos hvilket Pressefrihed indføres, vil stode paa de samme Vanskeligheder. De Love, der skulle omgrændse denne Frihed, ufuldkomne efter deres Natur, blive det desmere, jo nyere de ere, og jo mindre de følgelig begribes, Lovgiveren er tvungen til, her at erkiænde sin Magts Grændser; han kan ikke med sit Værk ile forud for sin Tid."

Han berørte nu de særegne Vanskeligheder for Frankrig, giennemgik de forskiellige Artikler af sit

første Forslag, ikke uden at afbrydes af hyppig Murren, og kom nu til det om Censurforlængelsen. Her dreiede hans Tale sig især om det Spørgsmaal. om Frankrig var modent til fuldkommen Frihed før Dagbladene, hvilket han benægtede: "Censuren — paastod han, var ueftergivelig under nærværende Omstændigheder, da Europa og især Frankrig endnu var fuldt af revolutionair Fængstof, og Tidenderne sædvanlig (?) alt i Følge deres Natur (?) og deres Interesse pleiede at gribe de misfornøiedes og nyhedssyges Parti; da Dagbladene endnu opæggede alle overspændte Hoveder, der da dannede dem i Clubber, blandt hvilke en Organisation fandt Sted, der saa at sige controlerede den offenlige Forvaltning, og altid var tilbøielig at omstyrte den. (Her blev Uro i Forsamlingen). Da det nu ikke var rimeligt, at denne Tingenes Forfatning alt næste Aar vilde blive bedre, foreslog han at forlænge Censuren paa fem Aar; og tilføiede: at om Frankrig end ingen censurfrie Tidender havde, var det dog ligesaa frit, som England, og at Pressefriheden, hvis den virkelig var nødvendig Følge af Repræsentativsystemet, vilde dog bane sig Vei giennem alle Skranker, og da ved at indføres efterhaanden være mindre farlig. Midlertid kunde de ikke dølge dem, at Censuren, som

Alt i Verden havde sine Uleiligheder og sit Forhadte. — (Ironisk erindrede Liberalen Corcelles: at det var dog virkelig meget tilstaaet!) De havde forsøgt, om noget lod sig sætte isteden; men de havde intet kunnet finde. Enten maatte den forekommende Forholdsregel træffe Bladene eller Udgiverne, og dette sidste turde endnu fra mange Sider være betænkeligere."

Ultradoctrinairen De Lalot tog Anledning af en paastaaet Forsømmelse af Petitionscommissionen med at aflægge ugenlig Beretning, at angribe Ministrene. Denne Forsømmelse — sagde han — er ikke tilfældig, men hænger sammen med en stor Bagvaskelsesplan, der maa for Lyset. Man vil kaste Mistanker paa os, som vi var ligegyldige mod de Undertryktes Klager. Alt har man sværtet os hos Kongen, fordi vi i Adressen har frit udtalt vor Mening, nu vil man ogsaa stille os i et forhadt Lys i Folkets Øine. (Fra begge Sider udbrød her et Bravo). Betænker, m. H., at Censuren over Skrifter, som Ministrene nu saa indstændig anbefale, giver dem Magt til at undertrykke den offenlige Mening, og giore Thronen utilgiængelig for Sandhed. Thi ere Journalerne, naar de ere i vore Hænder, tit et sikkert Middel at forsvare os, ere de da i Mini-

strenes Hænder ikke farlige til at bagvaske os? — skulle vi lade os beskylde, at vi have fornærmet den bedste Konge, den Fyrste, for hvem vore Hierter med sønlig Kierlighed slaae: Nei! det vil De ikke taale M. H. (fra alle Sider: Nei! nei!) De vil alene tilregne Ministrene den skiændige Bagvaskelse, da de have formastet dem, at give Adressens uskyldigste Ord den meest oprørende Betydning (Bravo! fra høire Side). Kammeret maa erklære for hele Verden, at Ministrene have ført Kongen bag Lyset, og villet berøve Folket den Ret, at bringe sine Klager for Thronen. Man kan vel eengang bedrage en stor og god Konge, men ikke længe. Han veed, at Sviig og Usandhed beleire hans Thrones Trin, og al det er Ministrenes Interesse, at bedrage ham (Knur i Centrum). Samme Tilfælde fandt Sted under Ludvig den 11te. Kongen var ømfindtlig over nogle Udtryk, som Kongerigets fornemste Autoriteter havde brugt; men snart fattede han sig igien, og sagde blot disse Ord, som Historien med gyldne Bogstaver har indført paa sine Tavler: Bliv De ved stedse at tale Deres Samvittigheds Sprog med mig! Jeg seer, De er tro Undersaatter, regn De paa, at jeg altid er besluttet at være Dem en god Konge. "Ja Kongens Ministre! vedblev han siden: alle eders

Planer er bekiændte, de sidste Valg have giort eders Omdrev tilskamme. Eders Herskesyge ligger i sidste Aandedræt; forfærdede ved en Majoritet, som alle eders Cabaler ikke have kunnet giøre servil, vil I tilintetgiøre den. I have bagvasket dem hos Kongen; I ville tage Hævn over Valgloven, men drister Eder ikke at foreslaae Forandringer deri. I vil qvæle Nationens Stemme, og røve Kammeret Nationens Tillid. Derfor behøve I endnu en fem Aars Censur; I frygte, I skye Lyset, men det trænger dog igiennem; I undgaae ikke Sandhed og Retfærd; Alt, hvad I saa foretage, vil falde tilbage paa Eders Hoved."

I en lignende Tone talte faa Dage derpaa en anden Ultrahøvding Castelbajac, i Anledning af en Petition fra en Hr. Haly: at der maatte forfattes en Lov, der uden at tye til Censur, tydelig foreskrev Dagbladene de Grændser, de ikke maatte overskride. Det var andraget paa at sende Petitionen til den Commission, der over de to Lovforslag vilde blive nedsat; da tog han saaledes tilorde: "M. H. gives der et Spørgsmaal, der fortiener hele Deres Opmærksomhed, er det udentvivl Spørgsmaalet om Pressens Frihed, da det er ægte constitutionelt, da i syv Aar Ministeriet ikke har afladt at love dem en

Lov, der satte Vilkaarligheden Grændse, og da det nu fordrer Vilkaarlighedens Fortsættelse i fem Aar endnu. Dette Spørgsmaal bliver endnu vigtigere i et Dieblik, da den Maade, hvorpaa Ministeriet udøver denne vilkaarlige Magt, kun for tydelig udtaler de Følelser, hvoraf det er besiælet mod Kammeret, dette Kammer, som det paa en saa uværdig Maade har bagtalt hos Monarken."

"Denne Uret, m. H. kan intet fransk Hierte glemme. Saalænge Ministeriet forfulgte os enkelt, saalænge det kun anvendte Cabalens Smaamidler imod os, kunde vi ubentvivl forsvare os, men saasnart man vil røve os vor Konges Tillid, og fravende os hans Kiærlighed, maa vi og i Masse reise os imod det, og bekiæmpe det, til det er tilintetgiort. Forrige Aar sagde jeg Dem: at Ministeriet hadede Rojalisterne; denne Sandhed er Dem nu beviist. De har hørt Hr. Pasqvier tydelig paa Talestolen vedgaae dette Had. Vel! jeg spørger ham, hvad Vigtighed har Frankrig tillagt hans Had og hans Kiærlighed? det har kaldet dem, Ministeriet forkastede."

"Uafladelig taler man om Revolutioner; efterhaanden kalder man alle dem revolutionaire, der ikke sidde paa Ministerialbænkene. M. H. hvor er Revolutionen? i Ministeriet har den sit Sæde (levende

Bifalds Bevægelse). Hvad er i Grunden Revolution? Forandring af det, der existerer! og hvad giør Ministeriet i fem Aar Andet?"

"Da Kongen vendte tilbage i sit Rige, troede han at maatte fastsætte en Constitution, og love stærke, frie og ædle Love, som de ere et ædelt Folk værdige. Men disse Love behage ikke Ministeriet. Det behøver Vilkaarlighed; det vil Undtagelseslove; det trænger til at beføre et loyalt Kammer for Kongen. Jeg gientage det, m. H. er Kammeret den kongelige Tillid uværdigt, da ile man at aftakke og opløse det; men er det ikke Tilfældet; er det kun beført af Ministrene, da drage de dem tilbage, og giengive os vor Fyrstes Kierlighed og Tillid!"

Herpaa var det nu, Hr. De Serre svarede med den kiække Tale, (s. Oct. H.) hvori han erklærede, at det ingen tilstrækkelig Grund var til at takke af, om han end havde Kammerets Majoritet imod sig. Midlertid paafulgte faa Dage efter den bekiændte Ministerialforandring, hvorved Centralministeriet fik Affkeed, og den høire Side blev ministeriel.

Med Begiærlighed ventede man da paa, hvad Dine det nye Ministerium vilde nu betragte Pressefriheden med; og forøgedes Spændingen, da den

ny Seglbevarer Peyronnet strax i et af de allerførste Møder erklærede, at Kongen havde befalt ufortøvet at udarbeide et nyt Lovudkast angaaende Dagbladene, og i Følge deraf tilbagetog Forslaget om Censurens Forlængelse. Man var nu begiærlig efter at see, om ikke De Serres andet Presselovsforslag skulde gaae samme Vei! Men nei! i det Sted bragte nu den ny Justizminister den anden Januar det bebudede Forslag til en ny Journallov, som man paa venstre Side kaldte Journallisternes Nytaar.

"M. H. — sagde han — Kongen har befalt os at indgive et Forslag om den periodiske Presses Politi. Enhver er enig i, at Journalernes uindskrænkede Frihed vilde være fordærvelig; men hvad Skranker skal man sætte? Formaliteterne ere for det meeste illusoriske. Det giælder om at treffe nogle simple men sikkert virkende Anordninger, der uden at krænke Journalernes lovlige Frihed, forebyggede deres Udsvævelser, og fremforalt forvissede deres Straf. Med slige Anordninger kunde man i fredsomme Tider komme igiennem; i mislige kan man altid gribe til midlertidige Forholdsregler, hvis Godhed alt Erfaring har hjemlet (Haha! raabtes nu fra venstre: Undtagelseslove! altid det selvsamme Sprog). Disse ere de to Grundlæg, hvorpaa Lovudkastet hviler.

Ved Vanskeligheden af forud lovlig at bestemme alle Brødetilfælde, en Journalist forsætlig eller tilfældig kan forfalde i, bliver det nødvendigt at overdrage en Domstoel denne Forretning, og vi foreslaae Apellationsretterne dertil."

Nu blev med eet levende Bevægelse paa den venstre Side! det raabtes: "Nu see vi, hvor I vil hen." *) "Et Stiernekammer." "Og de Edsvorne?" "Havde I dog heller ladet os beholde Censuren!" Ministeren blev ved: Disse Domstole udgiøre Foreninger af alvorlige og videnskabelige Mænd; de vil offenlig og høitidelig afsige deres Dom; deres Uafhængighed staaer inde for Dommens Rigtighed. (Her tiltog Bevægelsen stedse hæftigere; Præsidenten ringede adskillige Gange til Orden, og erindrede, man ikke fra sit Sted maatte dømme et ministerielt Foredrag. "Vi dømme heller ikke, svarte en Stemme fra venstre, vi sukke kun." Hr. Peyronnet beraabte sig paa Dommernes Uafsættelighed (I afsætter dem ikke, I forsætter (flytter) dem blot; raabtes fra Ven-

*) Den berygtede despotiske Domstoel i Engelland, hvis draconiske Domme uden tvivl ikke bidrog lidet til at udhule den Afgrund, hvori den ulykkelige Carl den første styrtede. K. R.

ske. Nu gik Ministeren over til det andet Grundlag, de overordenlige Omstændigheder, der kunde kræve midlertidige Forholdsregler, og fornødige Censur. (Her brød venstre Side løs paa ny: er det Eders Løfter? vandre I saaledes den constitutionelle Bane! O Skiændsel. Man føre os tilbage i Steengruberne, man give os Hr. Deserre igien! raabte Lameth; og da Ministrene til Slutning vilde trøste med det Haab, at slige Omstændigheder ikke vilde indtræffe: tilraabte man ham: at der vilde aldrig fattes dem paa Moither *), og Petarder).

Han foredrog nu følgende Lovforslag: Ingen Journal, eller periodisk Skrift, der ganske eller tildeels befatter sig med Politik, og udkommer paa bestemte eller ubestemte Dage kan stiftes eller udgives uden Kongens Samtykke, de undtagne, der alt vare til den 1 Jan. 1822. 2) Det Aftryk af hvert Blad, eller Nummer, der forhen leveredes Præfecten, Underpræfecten eller Mairen, leveres nu Kongens Pro-

*) En Jagt- eller Forst-betient, der for nogen Tid siden angav et Overfald, hvis Offer han skulde være i Begreb med at blive, og der skulde gieldt Kongehuset; men som blev befundet at være et Opspind af ham selv i Haab, derved at giøre sin Lykke. K. R.

cureur paa det Sted, hvor det udkommer. 3) Naar en Journals Aand og Tendents var saadan, at den satte den offenlige Rolighed i Fare, krænkede Agtelsen for Statsreligionen samt de andre lovlig erkiændte Religioner, eller undergrov Kongens Anseelse, og de constitutionelle Institutioners Varighed, kunne vedkommende Apellationsretter i offentligt Møde, og efter at have hørt den kongelige Procureur, og Parterne, suspendere bemældte Journal, eller efter Omstændighederne undertrykke den (Afskyeligt! der have vi Confiskationen! raabte man under megen Bevægelse fra Venstre.) Debatterne skulle være offenlige, naar Retten ikke med Hensyn paa Orden og Sædelighed holder dette for farligt. (Offenlighed ved lukte Dørre! afbrød man her: kaster dog heller Masken reent). 4) Naar i Mellemtiden mellem Kamrenes Sæde vigtige Omstændigheder vise de foreslagne Forholdsregler som utilstrækkelige, kunne Lovene af 31 Martii 20, og 26 Julii, 21 (Undtagelseslovene) paa en af tree Ministre undertegnet Ordonnance, strax igien sættes i Kraft. (Larmen steeg nu til det høieste: tree Ministre! de undertegne gierne alle sex! det er den gode gamle Tid! giver os Censuren igien!) Denne Foranstaltning ophører, naar den ikke inden første Maaned efter en Sessions Aabning, forvand-

les til Lov; ligesaa hvis Kamrene oplöses. (Man leer ironisk). 5) De tidligere Bestemmelser, der herved ikke ophæves, blive i Kraft. Præsidenten androg paa at prøve dette Forslag anden Dagen i Bureauerne. Gen. Foy og flere tiltalte Villele hæftig. Mechin (af venstre Side) tog Ordet: Gienstandens Vigtighed, Bevæggrundenes Dybde, de deri udtalte Hensigters Udstrækning, de piqvante Synsmaader den indeholder (her udbrød lydelig Bifalds-Latter paa venstre, paa høire kaldtes til Orden) synes at tilraade, at udsætte Prøvelsen til den 7de." Ved Afstemning vedtoges midlertid Præsidentens Forslag med ringe Stemmemajoritet af den høire Side, og det høire Centrum; en Deel af venstre stemmede ikke med.

Ministrens Lovforslag mødte i Begyndelsen almindeligt Mishag, og selv Ultrabladene erklærede dem med Hæftighed derimod. Saaledes sagde den ellers høist antiliberale Drapeau blanc.: En Artikel i dette Udkast bemyndiger Appellationsretterne., at ophæve en Journal, hvis almene Tendents synes dem forbærvelig, for en Tid eller for stedse. Det er, efter vort Tykke, at giøre det Vilkaarlige desmere forhadt, i det man overlader det til en Øvrighed, der just derfor i den politiske Ordning indtager saa høi en

Rang, derfor saa hellig æres, og agtes, fordi den staaer ene som Lovens Organ, Lovens, hvis Fiende og Morder Vilkaarlighed er. Hvad! under Paaskud af en almeen Tendents, hvis Kiændetegn i Udkastet hverken ere bestemte, eller engang angivne, vil man kunne rove een eller flere Borgere deres Eiendom, ødelægge hele Familier, hvis Næringsveie beroe paa at med store Bekostninger paa offenlig Tro og Love, med Souverainens Bevilling begyndt Foretagende, der i Forveien har givet Staten Sikkerhed for sin Interesse, at ære Lovene, eller i det mindste stillet Borgen for de Straffe og Boder, det kunde falde i? Nei! en saa trykkende Fuldmagt, en Øvrighedsværdighedens Hellighed saa modstridende Ret, kan ikke indrømmes de øverste Domstole, der forvalte den kongelige Retfærd, og det endog mod den Fyrste, de have deres Magt af *).

---

*) Det liberale Blad, le Constitutionel frembragde følgende Indvendinger mod samme Artikel: "En af Borgerens dyrebareste Rettigheder er, kun for en bestemt Forseelse eller Forbrydelse at kunne drages for Retten. Denne hellige constitutionelle Rettighed forstyrres ved benævnte Artikel. Her er ikke Spørgsmaal om nogen bestemt Fornærmelse mod Lovene, Religionen, eller den kongelige Myndighed,

Ogsaa bebudede man almindelig, at Ministeriet ikke vilde kunne giennemdrive en Lov,[7] som var en Gienstand for de hæftigste Critiker, ansaaes som et

---

der tales blot om et Dagblads Aand, dets Tendents, og man giver paa denne Maade Vilkaarligheden det uretfærdigste, skrækkeligste Spillerum. Denne Bestemmelse støder ligesaameget an mod Fornuft, som mod Retfærd; thi aabenbar er det de fremstilte Grundsætninger og de samtlige Artikler, der udgiøre Bladets Aand og Tendents. Ere hine Grundsætninger, hver for sig betragtede, ulastelige; disse Artikler ustraffelige, hvor kunne de da tilsammentagne synes forbryderske? Det er ubegribeligt. Bekiæmper hine Grundsætninger, betegner Forseelserne, belægger dem med forholdsrigtige Straffe! enhver anden Lovgivning er ubillig. Og hvo skal bedømme hin Aand, hin almene Tendents? Her er det, den nye Lov allervidest og meest skrigende fierner sig fra Chartets Aand. Utroligt! ikke en uafhængig Jurys Samvittighed overdrages det at bedømme Tendentsen, men Øvrigheder, som det er overdraget at anvende Straffelovene. Hvilken Institution beklæder Dommerne med anden Magt end den, at bedømme Handlinger, Kiændsgierninger, Ord? paa hvad Maade skal en Dommer bedømme Tendents og Hensigt i alle hans Byes Tidsblade? Skal han, da han dog er kaldet til, at dømme over dem, læse dem hver Morgen, og føre Noter over dem? hvor vilde det lade sig forene med hans øv-

umiddelbart Indgreb i Eiendomsretten, unddrog Journaludgiverne deres naturlige Dommere, og lod de Tilfælde være altfor ubestemte, hvori Regieringen ved en blot Ordonnonce kunde gienoplive Censuren, der dog hidtil blot kunde antages og opretholdes ved en Undtagelseslov, og som alle Partier løftede deres Stemme imod; tvertimod troede man meget før, at Ministeriet selv torde blive indviklet i Lovforslagets Fald. Midlertid udnævnedes en Commission af 9 Medlemmer til at afgive Indberetning om Forslaget, medens en anden Commission sysselsatte sig med det af den afgaaede Justitsminister De Serre indgivne Presselovsforslag.

Et ikke lykkeligt Forvarsel med Hensyn til hine Forhaabninger gav midlertid Forhandlingen den ellevte Januar over en Petition af en Hr. Spy *), der forlangte, at Presseforseelser for Fremtiden maatte paakiændes af Dommere og ikke af Eedsvorne. Pe=

rige Forretninger?" Journal de Paris — et Ultrablad — erklærede, at det gierne vilde tilbytte sig Censuren, for den Frihed — man truede dem med.

K. R.

*) Dette Navn skulde dog vel ikke udtales paa engelsk, og være valgt med Flid for at betegne, at han var udsendt, som en Speider (Spy) at prøve Gemytter?

K. R.

titionscommissionen havde foreslaaet, at den skulde tilsendes Commissionen over Presseloven. General Foy paastod derimod, man skulde gaae over til Dagens Orden, angaaende en Petition, der stod i Modsigelse til de Grundsætninger, Kongen havde yttret i sin Tale fra Thronen, og Kammeret selv i sin berømte Takadresse, saameget mere, som den var mod Chartets Grundsætninger. Ikke blot tog nu Ultrataleren Hr. Pardessus tilorde, for at anmærke, at det var ikke Chartet, men et Lovbud, der havde indsat de Edsvorne til at paakiænde Presseforseelser; et andet Lovbud kunde ophæve det, og Petitionen var altsaa ikke mod Chartet; men den høire Side optog tillige denne hans Yttring med Bifald. Herpaa tilkiændegav vel Chauvelin sin Forundring over denne pludselige Meningsforandring paa høire Side, at de erkiændte Grundsætninger, som de for ikke længe siden havde dadlet hos det forrige Ministerium, og spurgte derhos, om de alt havde faaet de Institutioner, uden hvilke — efter deres Udtryk i Adressen — Chartet ikke kunne leve? men oplyste nu selv, at denne Forandring stod i Forbindelse med de i Moniteuren anmældte Befordringer, og de derved vakte Forhaabninger og Forventninger; gik saa over til den Maade, hvorpaa Censuren i senere Tid haand-

hævedes, og fortalte, at der var ganet en Circulaire til alle Journallister ikke at tillade sig Betragtninger over Lovudkastet angaaende Journallovgivningen; og til denne Vilkaarlighed var endnu kommet Partiskhed, da man havde tilladt — Ultrabladet — Quotidienne, at levere en Artikel desangaaende. Censuren var altsaa en Lænke for nogle, et fuldendt Tyranni, for andre den meest ubegrændsede Licents; den havde to Slags Vægt og Maal."

"Aldrig, tog Benj. Constant Ordet, har Censuren givet mere Forargelse, og udøvet mere Tvang end nu. Paa tree Dage seer man offenlige — til Lykke meget berygtede — Blade tillade sig Declamationer, hvortil man siden 1793 — Rædselstiden — ikke saae Mage. Selv i Dag indeholder en Journal (en Stemme fra Venstre; le Drapeau blanc) følgende Sted: at en Smule Opstand mod visse Mennesker, som erklæres for revolutionaire Gøglere, var den helligste blandt Pligter. Dette Blad opfordrer til at proscribere de liberale Meninger. Det anklager dem, der hellende disse, for at høre til en farlig og urolig Sect, ved hvis Tilværelse Europa aldrig kan love sig Ro. — Er Censuren at undskylde, at den har taalt slige Artikler? jeg spørger, om De ikke

med al Energie maa udtale dem mod Alt, hvad der fører til at forlænge denne Censur?"

Nu gav et Udtryk af Taleren: at al Magt i Frankrig udgik fra Chartet, Anledning til en høist lidenskabelig Episode, saa Præsidenten adskillige Gange maatte kalde den høire Side til Orden; og endtes da det hele med, at Petitionen blev Commissionen over Journalloven tilsendt. "Ikke desmindre — tilføier et af de Blade, Undertegnede har for sig — vare disse Debatter deels ved deres Indhold ikke uden Interesse, deels mærkelige derved, at de strax i det første væsenlige Møde under det nye Ministerio tilstrækkelig beviiste, at den venstre Side hverken var tilfreds med dette, heller ikke, efter at man havde naaet det Maal, at faae de forrige Ministre bort, længere samdrægtigt med den høire Side."

Ikke mindre mærkeligt er, at saagodt som umiddelbar ovenpaa denne Debat, Hr. Chifflet, som Ordfører for Commissionen over det egenlige Presselovsforslag fremstod med sin Forestilling, og da dermed de egenlige Forhandlinger denne vigtige Sag angaaende begynde, ville vi giemme denne til følgende Hæfte.

K. R.

Den persiske Bonde.

Fabel efter Nicolai.

I Erivan
Var der en Gang en fattig ringe Mand;
Hans hele Rigdom var en lille Have,
Hans Sysſel den at passe, rygte, grave.
Et Frugttræ i hans Have var
Der vidt og bredt bekiændte Frugter bar,
Saftfulde, ſkiønne, ſtore, ſunde,
Der ſelv den Syge qvæge kunde.
"Bring, var en Naboes Ord: min gode Mand!
En Kurv af denne Frugt til Ispahan,
Vor Schach — fortælles der — ſkal lækker være
Og gavmild til; giv I kun Agt,
Saa mange Stykker Guld faaer I herhiem at bære,
Som I herfra har Frugter bragt."
Ih nu! det ei saa ilde lyder,
En Kurv han faaer sig kiøbt paa Stand,
Den fuld med Frugter pakker han,
Et glad Farvel til Sine byder,
Og vandrer saa ad Ispahan
Frugtſommelig med mangen Plan,
Hvorledes for Monarkens Gave

Han vil udvide Huus og Have.
For han veed af, ved Ispahan han staaer
Til Overmarschallen han sig at mælde gaaer.
Man kiender Hoffets Skik. Paa Timen Ydgang faaer
Hvo noget bringe vil; men vil man noget hente,
Da kan man længe staae, og vente.
Marschallen tog hans Frugt, og kort derpaa
Lod Manden Underretning faae:
Hans Majestet saa naadig havde været,
I allerhøieste Person hans Frugt fortæret.
Den roest, og allernaadigst meer begiæret.
  O gode Perser! hvo var lykkelig som du,
Blot paa det Dieblik han venter nu,
Da han kan Keiseren faae sagt,
Han var den Mand, der Frugten havde bragt.
Han i en Sal tog Plads, hvor giennem Schachen maa,
Det kostelige Bohave der besaae
Med samt de Store, der stod her saa smaae.
Tilsidst han seer en Dverg i Sværmen gaae,
Saa vanskabt, at den stakkels Bondemand
Sig ei for Latter bare kan.
Til hans Ulykke var den Dverg Premierminister.
Med glubske Blik, og barsk og bister,
Beseer han Bonden; kun et Nik,

Og Vagten j Arrest med Manden gik.
I Fængsel faaet han Tid at vente paa sin Gave,
Han bandet Frugttræ, bandet Have,
Og den ulykkelige Nabo, som
Er Skyld i, at i dette Hul han kom,
Dog giort ei bliver ugiort ved hans Banden,
Det ei af Hullet hielper Manden,
Et Aar gaaer efterhaanden hen,
Og ingen tænker meer paa Synderen.
Frugttiden kommer nu tilbage,
Det smukkeste Monarken sættes for,
Men han giør Næse, Alt at vrage!
"Nei det er ikke som i Fior.
Hvad det for Frugter var! mon han ei kommer mere
Har man ei siden hørt til denne Mand?
Hvor var han fra! hvem kan det være?
Gaa, og see til, I ham opsporge kan."
Man fritter, og hans Vanheld man opdager,
Monarken hører det, og stikker i at lee.
"Godt! bring ham hid! jeg vil ham see,
Den arme Skielm! jeg ende skal hans Klager."
Han kommer! "jeg har hørt, hvor det er gaaet dig!
Var Schachens Ord: og det fortryder mig.
Men for Arrest og Frugt, og Tid med mere

Du til Erstatning nu kan, hvad du vil, begiære."
"O Schach! saa giv mig, bad den arme Mand
En Öxe, en Sæk Salt, og en Koran!"
I Latter brister nu vor Schach.
"Salt, Öxe og Koran! hvad for en tossel Snak!"
"En Öxe, at jeg Træet fælde kan med Rod,
Og Saltet, at paa Stedet, hvor det stod,
Skal intet voxe meer, og en Koran,
At Eed paa den jeg gjøre kan
At jeg og mine ei i vore Dage
Til Hoffet kommer meer tilbage."

K. R.

Curiosum No. 1.

Udaf Br. Z. 28de Martii.

Den nyeste Alg. Z. indeholder under de bekiændte to Kors, følgende, om ikke for os efter Datum fra Midten af denne Maaned, ganske nye, dog efter Indholdet endnu stedse saa interessante Privatcorrespondentsartikel fra Paris, at vi troe, at burde meddele vore Læsere den?

"Hvad skal man troe paa i denne Verden, og paa hvem skal man lide? Da Fyrst Talleyrand for=

lod Ministeriet og Hertug af Richelieu blev hans første Eftermand, hug han ikke saameget løs paa nogen, som paa Hr. Decazes; han sagde Bitterheder over Pasqvier, der var gaaet over til Decazes fra Talleyrand. Hr. Talleyrand blev den uudtømmelige Kilde for alle Ironier over det Decazesske System, og i central Aand skabte Ministerier. Til ham tyede Rojalismens Hoveder at forlyste sig med hans Vid, og slaae Fienden med et Vaaben, som den mindre var istand til at møde dem med. Hr. Decazes Uvillie over Hr. Talleyrand gik saa vidt, at man var nærved at forbyde Hr. Talleyrand Hoffet. Ultraerne og Talleyrand, Talleyrand og Ultraerne var Cazisternes evige Klagesang, og om Intet taltes uden om Ultraernes Forbund med Hr. v. Talleyrand. Afvigte Aar var Talleyrand ligeledes Hovedet for alle Intriguer mod det seneste fratraadde Ministerium. Han slog sig den Gang let til Doctrinairernes Parti paa Høire, talte om, løftet paa Skuldrene af de Mænd af Talent, der sidde paa Høire, med et nyt Ministerium at begynde en ny constitutionel Rojalismus Æra for Frankrig. Men det gamle Ministerium, undergravet af Talleyrand, styrter, og Talleyrand kommer ikke i dets Sted. Paa eengang en fuldkom-

men Omvæltning i denne mangesidige Mands Politik. Doctrinairerne paa Venstre, Hovedmedlemmerne af venstre Side aabner han sit Palladses Dørre; ja han blinker første Gang venlig til nogle gamle Ministerielle, og finder, at de ere modererte og forstandige Folk; men deres Modstandere Entragés. Da vender hans gamle Ven Pasqvier sig alter til ham, og rækker Hr. v. T. den ene Haand, og med den anden vinker han over ad Libourne, hvorfra da Hertug Decazes iler til. Kort Talleyrand og Decazes forsones, og Pasqvier er Mellemmand.

Med eet finder Talleyrand intet sindigere, fastere, alvorligere, modnere, mere giennemtænkt, end Hertug Decazes, og Hertug Decazes finder, at Talleyrand har det bedste Hierte. Lad nu nogen sige, at denne Verden ikke er en Comedie, hvor den gamle Satyr fra Arilds Tid spiller Hovedrollen. 1814 holdt man Senatets Constitution for en Spas, hvorved Talleyrand vilde indsmigre sig hos Bourbonnerne ved at vise Nationen, at den af Hovederne for sin Repræsentation blot kunde vente Egennytte, men Frihed ene af Bourbonnerne. Denne Senatets Constitution var kun en Forsørgelsesanstalt for Senato-

rerne, som Constitutionen er bleven en Forsørgelse for hele Frankrig. Men nu erklærer Talleyrand — maaskee for at vinde nogle gamle Senatorers tabte Gunst igien? — nu erklærer, siger jeg, Fyrst Talleyrand, at Senatets Constitution er et ikke forstaaet Mesterværk; at Verden endnu ikke er i Besiddelse af dette Senats Heltegierninger, der under hele den bonapartiske Regiering, uden Knur og Betænkning har udskrevet Conscriptioner og Paalæg uden Tal, alt det Magthaveren kun bestandig vilde. Talleyrands Lovtaler over det henfarne Senat have givet meget at tænke paa; skulde maaskee det nyopkomne Decazes—Talleyrandske Parti, under pasqviersk Mægling, da de Liberale ere meget for ubeqvemme, og Doctrinairerne meget for stive, skulde dette Parti maaskee støtte sig paa den gamle Hof- og militair-Bonapartismes Hoveder; det var der alt eengang stærk Tale om under Decazes; det var det Aristokratie, han eengang tragtede efter at hæve, og hvoraf han dengang ved kongelig Ordonnance bragte en betydelig Deel ind i Pairskammeret. Hvormeget endog Ven Guizot tør knurre ad denne aristokratiske Bonapartiske Plan, saa gives der dog, som Ordsproget siger Affindelser (Accomodements) med Himlen, hvorfor ikke ogsaa med de constitutionelle Principer?

Curiosum No. 2.

b) Br. 3. No. 80.

London. Hr. Creevey androg i en meget lang Tale paa, at der skulde udnævnes en Committee, der skulde undersøge Board of Controls nærværende Tilstand, og derpaa bestemme, om af de tree Dirigenter ikke de to som unyttige kunde afskediges. Han sagde blandt Andet: "for nogle Aar siden traf det sig, at jeg var selv Secretair ved dette Board of Control (stor Latter). Jeg veed ikke, hvad de agtbare HH. lee af, thi de maa dog tilstaae, at, da jeg var Secretair, jeg ogsaa maa vide, hvori de egenlige Forretninger bestaae (hør ham!). Paa den Tid var det at Kronen ansatte tree Dirigenter, Lord Minto, Hr. T. Grenville, og min meget agtbare Ven, der sidder hos mig (Hr. Tierney). Jeg beklædde Embedet i 13 Maaneder, og naar jeg skal sige, hvad i den Tid forefaldt, saa maa jeg tilstaae, der aldrig blev holdt Forsamling. Dirigenterne sad i en og jeg i en anden Stue, og jeg fordrev mig Tiden med, at jeg deels læste Aviserne, deels keeg ud af Vinduet, og lorgnerede dem, der spadserede i Parken. Engang spurgte jeg en i dette Departement meget erfaren Mand, om han vel kunde erindre, at the

Board of Control havde holdt et Møde; og han svarte mig meget trohiertig derpaa: saalænge han havde været i Embede, var det aldrig skeet. Hr. Tierney forsikrede, det nu bestaaende Tal af Dirigenter meget vel kunde formindskes. Hr. Canning modsatte sig Forslaget i en meget consequent og vittig Tale. Han sagde blandt Andet: "Det er virkelig mærkværdigt, at den, der giør det Forslag, netop er den dovne Sekretair, der for sin Lediggang aarlig strøg 1500 P. St. ind, og isteden for at arbeide, enten morede sig med Aviserne, eller kikkede ud af Vinduet, og beløeg de i Parken spadserende Herrer og Damer. Den, der er hengivet til Dagdriveri, og med at giøre ingen Ting stiæler Publikum Pengene af Lommen, er sandelig et stort Tossehoved, naar han endnu bagefter giør sig til deraf."

Herpaa svarte Hr. Creevey saaledes: Skiøndt det er en kilden Sag at træde op efter en stor Skuespiller, vil jeg dog ikke lade mig kyse. (Latter). Da jeg i Aften kom hertil Huset, hørte jeg, at den store Skuespiller var sat i Reqvisition, og at han i Dag skulde sidste Gang betræde Skuepladsen. (Latter). Ligesom visse andre Acteurer har han i Dag udtømt alle sine Kræfter ved evig at gientage eet og det samme. Heltens Venner har af Livskræfter leet af

hans Indfald, ligesom de var nye, og de agtbare Medlemmer har idetmindste fire til fem Gange, hørt den dovne Secretair, den lade, ørkesløse, avislæsende Secretair, den dagdrivende, udaf Vinduet kigende Secretair o. s. v. Men vil Huset troe mig, at netop dette udkastede Billede af Secretairen, er den store Acteurs eget.? (Høi Latter). Hørte den store Skuespiller aldrig tale om en ørkesløs Gesandt med stort Gehalt (høi Latter) der gik til et Land, hvor intet Hof var, der at byde en Konge velkommen, som ikke kom. For at more Huset med Spøg og Indfald antager han, at jeg var en doven Secretair, hvilket Vidnesbyrd min meget agtbare Ven (Hr. Tierney) ikke vil give mig; men hele Verden veed, at han var en vellønnet doven Gesandt. Man lade en af upartiske Mænd bestaaende Jury her i Landet dømme over den store Acteur og mig, og jeg vil ikke med Frygt see den Dom imøde, der vil blive fældet. Den store Acteur forsøgte engang at lette sin Ven (Marqvien af Londonderry) som han erklærede udygtig til at styre Statsanliggenderne, af Sadelen, men han blev selv jaget bort, og saae, hvorledes den høiædle Marqvis fordeelte Embederne. Derpaa antog han selv en Post under den høiædle Marqvis, og blev sendt til et fremmed Land at dovne der. Hiem-

kommen fra sin Mission, lagde han sig efter Løier og Indfald, og i Aften er han efter en lang Række Aar optraad til sin Benefice (Latter). Den store Skuespiller har vakt megen Latter, men at Dirigenternes nærværende Antal er fornødent, har han ikke beviist."

Ved Afstemningen var 88 for, og 273 Stemmer imod Hr. Tierneys Forslag, følgelig forkastedes det med en Majoritet af 185 Stemmer.

Curiosum No. 3.

c) Bremer Zeitung No. 49.

I Stæden for Hr. Troxler der er afsat fra sit Embede for sit Skrift Fyrste og Folk, har det daglige Raad i Staden Lucern udnævnt Hrr. Melchior Kaufmann, Forfatter til Skriftet, de himmelske Aanders Rangforordning (!!!) til Professor i Philosophien (!).

Curiosum No. 4.

d) Den bogstavelige Udtydning,

(af Alg. Z. No. 39).

London d. 25 Januar. Vort Publicum sysselsættes nu meget ved den constitutionelle Forenings Kamp mod Boghandler Carlile. Denne har fun-

det Middel, uagtet han, hans Kone, hans Søster, og tree Bodsvende ere satte i Arrest, ikke alene at holde sin Boglade aaben i en af Londons folkerigeste Gader, men og bestandig at lade sælge de værste Pasquiller mod Stat og Religion der. Paa Kronadvokatens Forfølgelse, blev alt adskillige Bodsvende satte i Fængsel; men neppe have Politibetienterne hentet Een bort fra Laden, saa staaer strax en Anden der, og sælger de af adskillige Juries dømte Skrifter. Kronadvokaten syntes endelig at være keed af den Kamp, og Publikum havde alt begyndt at glemme Carlile og hans Lade, da den constitutionelle Forenings Agenter besluttede dog at giøre noget med deres uhyre Subscriptionspenge, og prøve at ødelægge Carliles Fornufttempel. De afleverede derfor inden en Uge fire eller fem af disse Bodsvende (arme Staadere, der ansee Fængslet som en Velgierning) til Justitien. De to sidste vilde ikke opgive deres Navne, og det torde blive et vigtigt Retsspørgsmaal, hvorledes der kan fældes Dom over disse anonyme Forbrydere. Disse Omstændigheder bragte alt Carliles Lade igien i Ry; men nu faldt den berygtede lille Waddington, der ved Dr. Watsons Forsamlinger pleiede at spille saa stor en Rolle, paa den Tanke, at lade sælge de forbudne Skrifter ved usynlige Hæn-

der, og medens han foran i Laden offenlig sælger slige Skrifter, som endnu ikke er ansægtede, er i Baggrunden en Skuffe, hvorpaa man lægger Pengene, og en usynlig Haand række Pasquillen. Tusende trænge dem da nu did, og kiøbe af blot Nysgiærrighed Carliles Adresse til Reformatorerne, som de ellers aldrig havde hørt tale om. Et nyt Beviis, at i det mindste i de Lande, hvor Forfatningen ikke taaler noget absolut Despotie, alle Love mod Pressen ere utilstrækkelige, og at det var langt uskadeligere at lade Ideer bekiæmpe ved Ideer, end anstille Forfølgelser ved Retten, der gemeenlig kun videre udbrede den Gift, som man vil have undertrykt.

Curiosum. No. 5.

Af Bremer Zeitung No. 90.

Meteorstenene i Ardeche Departementet.

Der er alt foregaaende Aar i nogle Blade talt om de d. 15. Junii f. A. i det franske Departement Ardeche faldne Meteorstene. Bladet le Constitutionel meddeelte for kort siden den over hint Phænomen dengang optagne Maireprotocoll, som vi igien for Curiositetens Skyld troe at burde meddele

vore Læsere, da det giver nærmere Efterretning om Meteoret selv, og tillige en Skildring af den i Frankrigs Indre udbredte Op'ysning. Det lyder saaledes:

Vi Maire i Communen (Juvinas) Canton d' Antraigues, Arrondissementet Privas, Departement Ardeche registrere herved, at vi den 15. i indeværende Maaned (Junius) blev underrettet (averti) om en frygtelig Larm, som henimod 3 om Eftermiddagen lod sig høre over vor og Nabocommunerne. Vi dømte deraf, at nogen ligesaastor, som overordenlig Begivenhed syntes at forberede en fuldkommen Omstyrtning af Naturen, hvilket da bevægede os paa Stedet at indhente Underretninger, om ogsaa een eller flere af vore Undergivne vare blevne Offre af et Phænomen, der forekom os aldeles uforklarligt."

"Efter nogle Dage underrettedes vi da, at et Meteor, til hvis Mage hidindtil Historien ikke leverer noget Exempel (!) havde viist sig paa Bierget Dulatte, hvilket Bierg hører til vor Commune; og at efter den gamle halvfierdssindstyveaarige Beboer Delmas i Libonez, hans Udsigende, forved Særsynet var gaaet tvende meget hæftige, hurtig paa hinanden følgende Tordenslag; at paa hvert af disse Tordenslag en skrækkelig Larm havde ladet sig høre i Luften, der omtrent havde holdt ved i 20 Minuter,

og udbredt den frygteligste Skræk mellem Indbyggerne, saa disse, i den Tanke, Jorden vilde aabne sig, og opsluge Alt, vare flygtede til alle Sider; at Qvæghiorderne ligeledes havde taget Flugten, og at endelig da hint græsselige Bulder var forbi, man bag Bierget Du'atte saae en sort tyk Masse hæve sig, der i Cirkelgestalt steeg til en vis Høide, og derpaa langsom nedlod sig i Lhonts Dal.

"Den gamle Delmas udsiger fremdeles, at han i Luften fornam en Forvirring af Stemmer, som han holdt i det mindste (!) for at være af 500 Diævle (!) der ustridig havde været bestemte til at bære Særsynet (!) Indbyggerne var der under dette Hyl ikke andet for, end at læse en Pænitentsebøn, slaae Dinene ned, hænge med Hovedet, og vente Døden. Saa stor var Dievidnernes Skræk og Forvirring, at de alt saae Biergene rulle over hinanden."

"Drengene, der vare mindre forskrækkede, end de fornuftige Folk (!!!) vare imidlertid løbne efter den Retning, hvori Røgen var opstigen, og havde fundet en stor Fordybning, hvor Særsynet maatte være nedsunket; men Skrækken var saa stor, og saa almindelig udbredt, at man først den 25. sammes fattede den Beslutning at begive sig til den bebudede Fordybning, at forsøge, om man var istand

til at opgrave et Underværk, hvoraf man hverken kiændte Stof (?) eller Materie (??). Man overlagde længe, om man ikke fuldvæbnet skulde begive sig til Plads og Sted, for at foretage en Operation, der syntes saa farlig; men Klokkeren Claude Serre anmærkede med fuld Ret: at naar det var Diævlen selv, vilde hverken Kugler eller Krud kunne giøre ham noget, og at det derfor vilde være meget fornuftigere, at gaae imod ham med Vievand, da Diævelen som bekiændt maatte vige derfor (!!!).

"Denne Mening trængte endelig (!) igiennem. Den hele Menighed satte sig i Bevægelse og Klokkeren med Vievandet i Spidsen (!). Man kom lykkelig og uskadt (!!!) an til den af Drengene anviiste Fordybning, og begyndte at grave."

"Efter at man havde gravet til en Dybde af 13 Decimetrer, fandt man en Steen, der var faldet fra Himlen og veiede 92 Kilogrammer (220 Pund)."

"Den var overtrukken med en svovelagtig paa adskillige Steder sort farvet Kruste, og lugtede, da den blev opgravet, endnu stærkt efter Svovel.

"Da den var saa tung, maatte man slaae den i Stykker (!!!) for at bringe den heel (!!!) for

Dagens Lys, hvor ta Lugten snart ophørte. Det største endnu tilværende Stykke veier 45 Kilogrammer (132 Pd.). Samtidige Kiændsgierninger bevidnes af

(samtlige Communelemmers Underskrifter.)

"Vi Maire bevidner fremdeles, at man tree Dage senere, nemlig den 26de Junii i nogen Frastand fra denne store Himmelsteen endnu fandt en anden Fordybning, hvori man ved Eftergravning fandt endnu en anden (!) skiøndt langt mindre Steen, der midlertid bar samme Kiændemærker paa sig som den større. Den veiede kun 1 Kilogram (2 Pd. 12 Lod).

Over alt dette have vi optaget nærværende Protocol, for at tiene som Bidrag til Særsynenes Historie, og hvoraf Kopien skal tilsendes Hr. Præfecten.

Saaledes passeret, Juvinas o. s. v.

Delaigre.

Maitre des Reqvetes, Præfect for Ardechedepartementet, bevidner ved nærværende Udtog af den 25. Junii optagne Protocol, at Indholdet er aldeles overeensstemmende med den Indberetning, der ad officiel Vei er tilhændekommet Præfecturen, og at Brudstykkerne af omhandlede Stene ere af samme Natur og

samme Stof, som den Meteorsteen, der befinder sig i Arbeidsdepartementets Musæum.

Privas den 5. Julii 1821. (!!)

Teyssonnier.

Til denne Protocoll tilføier Bladet le Constitutionel følgende Anmærkning: "Det er virkelig utroligt, at en Protocoll, hvori saadanne Urimeligheder forekomme, bærer Underskrift af den Magistratsperson, som ved sine høie Embedsforretninger skulde bidrage Alt muligt til at oplyse Uvidenhed, og forjage den mørkeste Overtroes Ideer; Uvidenhed kan være Despotismen nyttig, den er skadelig under hver fri Regiering. Maatte dog Menneskene endelig lære, at erkiænde den constitutionelle Frihedss Velgierninger."

J. J. Rousseaus Grav,

Curiosissimum.

Paris d. 26. Martii 1822. I Gaars Mødet i de Deputeredes Kammer forekom blandt de enkelte Artikler af Budgetten den Rubrik: for offentlige Bygninger i Paris og St. Denis, med 2,400,000 Fr. paa Forhandlingstavlen. Under denne Rubrik var

og 80 000 Franker ansat for den nye Genevieve Kirke Hertover forlangte og fik Hr. Girardin Ordet, og sagde:

"M. H. De Anmærkninger, jeg har at giøre Dem over denne Afdeling af Budget, indskrænke dem ene til den for St. Genevieve Kirken anslagne Summa. Forrige Aar beløb den sig til 65000 Fr. i Aar er den steget til 80000. Inden denne Summa bevilges, ønsker jeg at faae nogle Oplysninger af Indenrigsministren, og jeg haaber, han ikke vil nægte mig dem.

H. Exc. veed saavelsom jeg, at Parises Administration i April 1791 lod indgaae en Petition til den constituerende Forsamling, hvori den forlangte, at denne Kirke maatte bestemmes til at bevare store Mænds Aske. Denne Bøn blev under 10de April f. A. forvandlet til Lov. Denne siger, at Lovgivningen havde at afgiøre, hvilke Mænd denne Ære skulde blive til Deel.

Mirabeau (Larm paa Høire) var den første, der fik den, og De veed, at det constitutionelle Monarkie ved hans Død mistede en af sine meest veltalende Forsvarere, og en af sine fasteste Støtter (Knur paa Høire).

En Artikel af samme Lov udsiger, at de Undtagelser, der maatte blive giorte i Henseende til nogle

inden Revolútionen afdøde store Mænd, ligeledes kun kunde decreteres ved den lovgivende Forsamling. I Følge denne Bestemmelse skede det, at Voltaire og Rousseau (atter Knurren paa Høire) hensattes i Pantheon.

Rousseau døde, som De veed, paa Ermenouville. Min Fader havde i sit classiske Værk om Hauger bekiændtgiort, at han paa Poppeløen vilde oprette et Minde for den Mand, hvis Aand oplyste Verden; i dette Slags Elysium, havde ved et synderligt Tilfælde Rousseau ønsket at blive begravet, og der var det da og; min Fader beredede ham hans Hvilested.

Den 21. Dec. 1790 viiste den constituerende Forsamling den Afdøde den første offenlige Ære, i det den besluttede, at sætte ham en Støtte med Paaskrift: J. J. Rousseau helliget af det frie franske Folk. (Tummel paa høire.) En Lov af 16. April 1794 forordnede, at Rousseaus dødelige Levninger skulde bringes til Pantheon, og dette Decret blev den 11. Oct. s. A. bragt i Opfyldelse.

Ved alle Regieringer, der siden denne Epoke saa rivende hurtig ere fulgte paa hinanden, har min Fader giort unyttige Forsøg for at opnaae, at hans

Vens Legeme maatte komme tilbage i den Grav, som det aldrig burde forladt.

Et Decret af 20 Febr. 1806 befaler, at St. Genevievekirken skal bygges færdig, og igien indvies Gudstienesten, efter Stifterens Hensigt, og under Parises Skytshelgenindes Navn.

Dette Decret, m. H. er et Værk af ham *), der, hvad man saa end kan sige, oprettede Alterne igien i Frankrig, og gav Religionen sin hele Majestet tilbage. Denne store Mand havde tit den Lykke at forbinde store philosophiske Ideer med Begreber af en høiere Orden; ogsaa ved denne Leilighed holdt han, i det han igien indrømmede den catholske Cultus Kirken, ikke mindre samvittighedsfuld tillige den Bestemmelse opret, som den constituerende Forsamling havde givet den.

Han vilde, at Frankrig ogsaa skulde have sit Westminster, og at de i de franske Monumenters Museum bevarede Gravminder skulde bringes til St. Genevieve for der at ordnes efter Aarenes Radfølge.

Disse Foranstaltninger, ærefulde for Frankrig, nyttige for Historien, ere endnu ikke komne i Udførelse, man forsikrer endog, at de nu finde en uover=

*) Napoleon.

vindelig Hindring, og det i en Ordonnance af 12. Dec. f. A., som jeg forgiæves har søgt i Bulletin des Lois. Denne overgiver nemlig St. Genevieve Kirken Erkebiskoppen i Paris til Raadighed, for at indvie den til Gudstienesten.

Hvad Cultus var den altsaa ved Decretet af 20. Febr. 1806 tilbagegivet til?

Naar Ordonnancen ikke bestemmer andet, end hint Decret alt har giort, er den overflødig. Men det er at formode; ja det er upaatvivleligt, at den i det mindste skal ophæve den Foranstaltning, som Decretet af 22de April 1791 i Henseende til store Mænd foreskrev, og det af 1806 opretholdt.

Herved opkaster jeg nu billig det Spørgsmaal: om legislative Foranstaltninger ved en blot Ordonnance kunne hæves, og om en Ordonnance tør røve Mænd, der ved store Tienester have erhvervet dem høi Berømthed, den Ære, der i Fædrelandets Navn var dem tilkiendt?

Dem, m. H. tilkommer det, i saa vigtig en Sag at afsige Dommen, og at bestemme, hvorvidt den Ministers Ansvarlighed, der har undertegnet Ordonnancen, torde være at tage i Betragtning.

Hvad mig angaaer, da har jeg, saasnart jeg af Dagbladene erfoer, at Rousseaus Legeme vilde blive

bortbragt af Panthéon, i mit eget og min Broders Navn skrevet til Indenrigsministeren, og bedet om Tilladelse, at bringe Liget igien tilbage til Poppeløen, hvor det vilde været, hvis man havde efterkommet hans sidste Villie.

Mit første Brev til Hr. de Corbière er af 1. Januar, det andet af 17 Febr. Men det er hidtil blevet ubesvaret, og denne uretfærdiggiørlige Taushed kunde og maatte tiene til, at skaffe de mere og mindre sandsynlige Rygter Tro, der have udbredet sig om Voltaires og Rousseaus dødelige Levninger.

Som Deputeret af Frankrig føler jeg mig forpligtet, at opfordre Ministeriet til Erklæring, hvad der er blevet af disse; det er ansvarligt derfor ikke blot til Nationen, men ogsaa til Udlandet. (Levende Knur paa Høire (!!!) ikke mindre levende Bifald paa Venstre.) Ja m. H. ogsaa til Udlandet; thi de geniale Mennesker have Universet til Fædreland. (Udraab paa Høire; Afbrud).

Ja m. H. store Aanders Fædreland er Alverden, og den Agtelse, den Ærefrygt, man yder dem, er saa stor, at det blot er Rousseaus Minde, der i Aaret 1815 beskiærmede Ermenonville; kun denne store

Skribents over hele Europa udbredte Berømmelse har bevaret denne Landsby for de Excesser, som de fremmede Tropper i adskillige Nabolandsbyer overlode dem til. (Levende Sensation).

General Blücher havde en kort Tid sit Hovedqvarteer i Plessis Belleville, som er en Halvmiil fra min Bopæl. Denne General træffer, ved at overskue Landkortet, paa Navnet Ermenonville, og sporger, om ikke der Rousseaus Grav var? Saasnart man herpaa svarer ham Ja! erklærer han, at saalænge der var preussiske Tropper i Kongeriget, skulde intet Detachement komme til Ermenonville, og hvad han sagde, har han holdt. (Bevægelse i Forsamlingen).

De preussiske Generaler og Militaire, der holdt de omliggende Stæder og Landsbyer besatte, besøgte næsten alle Poppeløen, og saa snart de øinede Rousseaus Grav, tog de Alle deres Hatte af (Latter paa Høire (!!!). Taleren holder inde, seer stivt paa Grinebiderne, og gientager:) tog de Hattene af, gik med hellig Taushed langsomt mod Monumentet, og hilste det fulde af Ærefrygt. (Atter spodsk Latter paa Høire).

Gen. Foy med Indignation. Hvilken Contrast.

En anden Stemme. Disse Herrer ere endnu mindre franske, end Preuserne!)

Bilag til historisk Artikel.

Tyrkiet.

(Brem. Zeit. No. 100.)

Den nyeste preussiske Statstidende indeholder følgende:

Berlin. Blandt Publicum har udbredt sig Efterretninger, der have vakt almeen Uro over Muligheden af at vedligeholde Freden i Østen. Skiøndt Underhandlingerne saavel i Constantinopel som Wien ere en Politikens Hemmelighed, ere vi dog berettigede at erklære, at intet er forefaldet, der kunde ansees for Grund til hine Uroligheder. Endnu er fra intet Hof udsagt et Ord, der kan ansees som en Krigserklæring, eller maa medføre en saadan. Ved H. M. Keiseren af Rusland uomtvivlede Ønske, at undgaae Krigen, naar det kan skee paa en Maade, der lader sig forene med hans Krones Ære, ved de levende Forsikringer af Divan at ville bortrødde Alt, hvad der kan give dets mægtige Nabo Aarsag til Utilfredshed,

ved de ivrige Bestræbelser af den østerrigske Internuncius, den engelske Ambassadeur, den franske Gesandt, og den preussiske Chargé d'Affaires for at bevæge Porten til at fuldbyrde Tractaterne, ved Divanets Overtydning, at disse Agenter af de reneste Hensigter tilraade det, at vedligeholde Freden ved Eftergivenhed, har man det meest grundede Haab, at de endnu foresværende Vanskeligheder snart ville være hævede."

Hermed staaer en Privatcorrespondenceartikel i det nyeste Nummer af Journal des Debats af 3. April i paafaldende Modsigelse, hvilken vi saameget mere ile at meddeele, da den ikke blot er interessant i sig selv, men og, som optagen i en ministeriel Journal, faaer saameget større Vigtighed:

Constantinopel d. 6. Martii. I mit sidste Brev meddeelte jeg Dem det ikke fyldestgiørende Resultat af Lord Strangfords Conference med Reis Effendi, og Portens Vægring at love en definitiv Antagelse af det russiske Ultimatum i de sidste 4. Uger. Jeg anmærkede ligeledes, at Reis Effendi havde svart den engelske Gesandt "han skulde maaskee snarere, end han ventede, kunne give ham et definitivt Svar." Om dette Svar er nu den 28de Februar blevet holdt Raad i et stort Divan eller

Statsraad, som Vizirerne, Kadierne i Rumelien og Anatolien, Befalingsmændene for Janitscharortaerne, Ulemaerne og Mufti bivaanede. Forsamlingen besluttede eenstemmig, at de i det russiske Ultimatum indeholdne Forslag i intet Tilfælde nogensinde kunde blive antagne. I Følge heraf indhentede Reis Effendi Sultanens Befalinger angaaende den Art og Maade, hvorledes man skulde meddeele den engelske og østerrigske Gesandt, at det var unyttigt videre at trætte H. H. med Forslag, der af alle Rigets Store, og af Monarken selv var erklæret uantagelige. Endnu fandt nogle Communicationer imellem Lord Strangford og Reis Effendi Sted, der dog pludselig ophørte, og hvorpaa fulgte Rygtet om et hurtigt Brud mellem det osmanniske Ministerium og den engelske Diplomatiker, dog veed man ikke, om dette Brud er alvorligt eller kun for et Syns Skyld. Hvordan end er, har Reis Effendi den tredie eller fierde Dennes maattet overgive den engelske og østerrigske Gesandt en Note i det tyrkiske Sprog med fransk Oversættelse ved Siden: Jeg har havt Leilighed, et Dieblik at see dette mærkværdige Aktstykke, og troer i det Efterfølgende nøiagtigen at kunne angive dets Tone og Indhold:

„

"Divan seer med Fornøielse den Umage, dets Venner, Englands Gesandt, og Østerrigs Internuntius give Dem, for at bilægge de Differencer, der finde Sted mellem den høie Port, og Moskoviternes Czar; men Divan anseer hver videre Discussion over de i det russiske Ultimatum indeholdne Forslag for aldeles unyttige til det foreslagne Formaal, da de staae i yderste Modsigelse med H. H. Souverainitet."

"Det var at ønske, at vore Venner, bemældte begge Gesandte, maatte meddele deres Hoffer Portens Besværinger mod Moskoviterne; navnlig, at de russiske Consuler af græsk Byrd, under Skyts af deres russiske Naturalisation, have taget aabenbar Andeel i de i Smyrna og paa Øerne i Archipelagus spundne Planer til Rajaernes Insurrection; at et russisk Fartøi ladet med Vaaben og Munition, er taget i Beslag i Smyrnabugten, i det Øieblik, da det vilde løbe ind i Ipsara; at Kiøbmændene i Odessa har tilsendt de oprørske Grækere Penge og Korn, hvilke Sendinger man ligeledes anholdt ved Overfarten i Bosphorus; at Alexander Ypsilanti, klædt i russisk Uniform, og kaldende sig Ruslands Agent, i Spidsen for en af Græker og Russer bestaaende Hærskare kom til Bucharest, overalt bortlog de of-

fenlige Kasser, og lod de i Wallachiet bosatte muselmanniske Kiøbmænd henrette, i det han tillige udspredde Proclamationer, der under Løfte om russisk Bistand opfordrede Portens Undersaatter til Opstand; at vel det russiske Hof erklærede den høie Port, at Alt det mod Keiserens Villie var skeet ved Privatpersoner, men at trods denne Erklæring Landsforræderen Michael Suzzo, efter at han havde aabnet Ypsilanti Jassys Porte, og ladet adskillige der boende Tyrker halshugge, er flygtet til Rusland, og der har fundet giæstvenlig Modtagelse, samt Beskyttelse og Pengeunderstøttelse, ligesom de andre flygtige Hetærister, medens H. M. Keiseren af Østerrig, Tractaterne tro, lod dem, der flygtede paa hans Landemærker, hæfte, og Ypsilanti selv fængsle, som en Statsforbryder."

"Efter disse Kiændsgierninger ville Englands og Østerrigs Hof bedst kunne bedømme, om det er Rusland eller Tyrkiet, der har søgt Krigen. Porten har ikke fordret nogen Fyldestgiørelse for disse Ruslands fiendtlige Intriguer, hvis Resultater dog kun eet Øieblik kunde forstyrre den ottomanniske Ports Fred. Men Porten vil aldrig taale, at et fremmed Hof, den bekiændte Støtte for alle Rebellioner mod H. H. Autoritet, blander sig i Rigets

indre Anliggender. Er noget christeligt Tempel paa ulovlig Maade forstyrret, vil det, naar Roligheden fuldkommen er tilbagebragt, blive opbygget paa ny. H. H. vil tilstaae sine grædske Undersaatter i Archipelagus og paa Morea Amnestie, naar de igien have nedlagt Vaaben. De ottomanniske Tropper ville vedblive at besætte Vallachiet og Moldau, saalænge Divan vil eragte disse Provindser for truede af Cosakkerne og Hetæristerne, der ere samlede paa Pruths østlige Bredde. Hvad Hospodarernes Udnævnelse angaaer, erkiender den høie Port, at Tractaterne, blandt andre den fra Bucharest, foreskrive den; heller har den ikke til Hensigt, at nægte denne, eller forandre noget i den Regieringsform, der ved Conventioner er garanteret begge Fyrstendømmerne, hvilket den og har ladet de vallachiske og moldauske Bojarer erklære; kun har Rusland, efter at det har krænket Bucharesttractaten, ingen mere Ret til at reclamere denne Artikels Opfyldelse — H. H. har desuden, da denne Tractat giver ham fuld Frihed at udnævne den til Hospodar, der fortiener denne Naade, besluttet, at for Fremtiden ingen Græker mere skal være Hospodar, enten i Vallachiet eller Moldau, da de i et Aarhundrede til denne Værdighed ophøiede græske Prindser isteden for at vise dem taknemmelige og tro-

stedse have staaet i russisk Sold, og stiftet Sammensværgelser, ikke at omtale, at adskillige af dem, efter at have plyndret Folkene i Moldau og Wallachiet, ere med deres uretfærdige Skatte, Frugten af deres Rovgierrighed og Tyrannie, flygtede til christelige Lande. H. H. vil udnævne til Hospodar, hvem han vil, det være Tyrker, eller Wallacher, ganske som han har erklæret Bojarerne."

"Endelig kommer det ikke Porten til at sende Commissarier til Grændsen at underhandle Freden; den er ikke i Krig med Rusland, trods alle Provocationer, og skulde de moskovitiske Armeer begynde Fiendtlighederne, har den taget sine Forholdsregler for at drive disse tilbage."

Jeg veed ikke, om denne Notes Affatning kan forandres ved nogen Ting; jeg tvivler derpaa, efter den Hovmod og den Enthusiasmus, der nu besiæler Muselmannerne. Saameget er vist, at Hr. v. Lutzow lod den falde sig af Haanden, da han fik den, saa utrolig forekom ham dens Tone; han vilde ikke troe sine Øine, og læste den adskillige Gange igien, inden han sendte den til Wien. Man siger, at Lord Strangford selv endnu søgte at opholde Couriren for at faae nogen Formildelse; men ingen veed

her med Visshed, om England endnu er for Fred eller Krig.

Man erfarer, at Divan paa mere end en Maaned ɔ; siden man ganske noie veed Ali Pachas Fald, har ladt Tropper fra Bosnien, Albannien, Macedonien, og Scutari marchere til den Leier, der dannes ved Nizza. Armeen, som skal forene sig der, vil i Tilfælde af Krig ved Viddin gaae over Donau, og besætte den ovre Deel af Wallachiet, hældende sig til det østerrigske Landemærke. Storvizirens Armee rykker fremad i to Afdelinger, den ene over Sophia, ad Rudschuck, den anden over Schumla ad Brailow *).

*) En kort Udsigt over Russernes Krige med Tyrkerne siden Peter Czars Dage findes i Aprilhæftet.

K. R.

Historien.

Af det umiddelbar foregaaende historiske Bilag vil sees, at efter alle Sandsynligheder det tyrkiske Divan ikke har villet oppebie Alexanders Sværd for at faae Dieblikkets gordiske Knude overhugget, men at den i et vildt Dieblik har med Raseriets Styrke sønderre=

det den selv; og angiver man, som en Hovedgrund til den voldsomme Beslutning, det vilde Overmod den endelig ved Alis Hoved bestyrkede Efterretning om hans Fald havde vakt i Constantinopel. Ligesom midlertid paa den ene Side hans Undergang er lidet ærefuld for de tyrkiske Vaaben, da han kun ved Forræderi faldt i deres Hænder, i det de havde edelig tilsagt ham Fred og Sikkerhed, frit Leide, og Besiddelse af alle sine Rigdomme, og nu da han under disse Betingelser gav sig i deres Hænder, lod ham mordisk aflive; saaledes synes Fordelen af denne Niddingsdaad heller ikke at blive betydelig, da deels kun en saare ringe Deel af hans Rigdomme, som de fornemmelig tragtede efter, skulle være faldne i deres Hænder, deels og de albanesiske Stammer, der udgiorde Hovedstyrken af Churschid Pachas Magt, skulle, formodenlig om Delingen af Alis Skatte, være blevne uenige med Churschid, og have forladt Osmanuernes Parti, saa at han nu kun skal have 2000 Mand tilbage.

Paa samme Tid vil man have Efterretning om, at Grækerne skulle have vundet en høist betydelig Soseir over den tyrkiske Flaade, der skal næsten være ganske tilintetgiort, fem og tyve Skibe tagne, mange sprængte i Luften, og Resten indsluttede i Lepanto.

bugten, hvor Grækernes Brandere formodes at ville fuldbringe Ødelæggelsen. Ogsaa tillands siges Grækerne at have seiret. Midlertid er der ingen Tvivl om, at disse Efterretninger, om de fandt dem, blot vil bidrage til at ophidse det tyrkiske Divans Trods, og Mængdens Rasenhed. Allerede skal der i Constantinopel være meget uroligt, hvortil især en stræng Matrospresning, og en adskillige Janitscharortas tildeelt Befaling at giøre Søtieneste, skal høiligen have bidraget, og skal det være kommet til blodigt Optrin, hvori den ny Janitscharaga skal være myrdet, og hans Post besat med hans nys afsatte Forgiænger.

Midlertid have Ulemaerne allerede i den store Moskee — den forhenværende Sophiekirke — lyst den formelige Forbandelse over Christenheden. Krig og Grækernes Udryddelse er alle Islamiters Løsen. Porten skal have besluttet, aldeles ikke at ville taale nogen fremmed Indblanding i Grækernes Anliggender, Englands ikke undtagen; og skal Forstaaelsen med Lord Strangford meget have aftaget saavelsom med den østerrigske Internuncius; ligesom man og temmelig uvenskabelig har behandlet den franske Gesandt, der ikke engang er stædet til Adients endnu. Hovederne for Krigspartiet skulle Storviziren, og Reis Effendi tillige med den siden omkomne ny Janit=

schoraga have været. De Christne i Constantinopel og over det hele tyrkiske Rige see med grundet Rædsel Uobruddet imøde.

Uagtet nu de allerseneste Efterretninger ville kaste Tvivlsmaal saavel paa Rigtigheden af det tyrkiske Ultimat og dets Følger, som af Grækernes Søseir, ja selv af Ali Pachas virkelige Død, synes dog Udsigterne til en nær udbrydende blodig Krig, stedse at blive mere og mere ubedragelige, og skal saaledes Lord Strangford fra Odessa have den sikre Efterretning, at den russiske Flaade i Nekolajew er bemandet, da Rusland vilde begynde Fiendtlighederne, saafremt indtil Enden af Martii ingen fyldestgiørende Besvarelse fra Porten var indløbet. Hvorvidt Ryg- tet om en forestaaende Congres i Warschau maatte hiemle sig, og hvilke Magter deri skulde tage Deel, samt hvad dens Formaal egenlig torde blive, synes høist ubestemt. Ligesaalidet er man enig om, hvad Forhold de øvrige europæiske større Magter, i Tilfælde af et Fredsbrud, ville iagttage.

Efter de seneste Efterretninger fra Wien ansaaes det ikke der for en aldeles ugrundet Formodning, at i Tilfælde, Krigen bryder ud mellem Rusland og Porten, Østerrig til at haandhæve sin Neutralitet, og dække sine Grændser, vilde ved disse opstille en

Cordon, hvorover Commandoen enten vilde blive General Kienmeyer, eller den i Neapel commanderende General Frimont overdraget; paa samme Tid mælder man, at Neapel ved Pengemangel skal være sat ud af Stand til at betale Østerrig de pligtige Subsidier; medens der fra andre Sider berettes, at Talen har været om at trække de østerrigske Tropper ud af Sydítalien.

I Triest skal i Midten af Martii være ankommet en nordamerikansk Fregat, Carolina, ladet med Munition, og bestemt til Hydra, og forsikkredes tillige, at den skulde føre en græsk Tilforordnet tilbage til Washington.

Fremdeles mælde de engelske Blade, om de iøvrigt endog give dem Mine af at troe paa Fredens Vedligeholdelse, at adskillige Handelshuse, som havde mange Forbindelser i levantiske Havne, havde søgt Oplysning hos Regieringen, hvad de havde at vente? og faaet til Svar: at det vilde være forsigtigst at tage sine Forholdsregler, som om Krigen med det første vilde bryde ud.

Om de øvrige Stater i det i selvsamme Dage udkommende Martshæfte. K. R.

Den 24de April.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen helliget.

Siette Binds tredie Hæfte.

Om Grækenlands ældste Folkeslag, i de heroiske Tider.

Skiondt Folkefærdenes Sæder beroe paa Tiderne, og ere disses Omvexlinger undergivne, kan dog Naturen ikke blive sig aldeles uliig, men der mærkes noget stadigt, en vis Lighed af Nationalcaracteren, der holder Stand giennem alle Afvexlinger; men denne næres ved en indre Sands, og er ligesom Blodets

medfødde Temperatur, der man udledes lige fra Folkets Stamfædre, saa at, hvis vi ville være selvstændige, kunne vi ikke forbigaae en baade vanskelig og næsten ufrugtbar Undersøgelse, om Pelasgerne, Hellenerne, og de Tilkomne.

Thi synes mig, hvad der pleier at siges: at Pelasgernes Caracteer var forskiellig fra den grædske, der siden tog Overhaand, og at denne først skyldtes Hellenerne, ikke saa afgiort, at det ikke skulde kunne giendrives, og hvad der tillægges disse, hiemles Pelasgerne. Thi at vi ikke kunne holde dem for vilde, eller forblande dem med de ældste Barbarer, der siges at have boet i Grækenland, det tilraader deres Omtale hos Homer, deres ældgamle Bolig, Agerdyrkning og Kunster saaledes, at de snarere synes at burde kaldes hine vilde Folkefærds Lærere, hidkomne fra det ægeiske Havs Øer og Kyster, og som her havde stiftet et mere civiliseret Livs Indretninger og Kunster. Eftergransker man nu Pelasgernes Oprindelse og Fædreland, da taaler deres Navn adskillige etymologiske Udtydninger, og jeg mener, det med Føie kan henføres til flere Folkefærd, der betegnedes med et andet og særdeles Navn, i Almindelighed til alle Grækenlands Indbyggere, der havde antaget mere Cultur, ligesom senere Hellenernes,

men tillige var det i mere indskrænket Betydning tillagt visse Egnes Beboere, som særeget, og eiendommeligt. Herved bevises vel ikke, at disse ere at ansee som Stamfædre til det pelasgiske Folkefærd, men dog er det passende, at man viser noget Fædrehiem, disse Fremmede ere fra, og da det saa godt som er afgiort, at Creta med Foie ansees for Civilisationens, og de grædske Kunsters Arne, tor man af de guddommelige Pelasgers, Telchiners og Cureters Omtale, slutte, at disse ere komne derfra.

Heraf kan man ogsaa udlede en rigtig Forestilling om de Nybyggere, der siges at være komne til de indfødde Græker fra Ægypten, Phænicien o. s. v. Thi skiøndt det er langt fra mig, at ansee Alting for ugrundet og opdigtet om disse Udlændinge, nægter jeg ikke blot, at de ere komne til Pelasgerne, men paastaaer, at de bor indbefattes under Navnet Pelasger. Nu for at hiemle Pelasgerne, hvad der pleier at tillægges Hellenerne, synes jeg, at jo dristigere jeg gaaer frem, jo mere nærmer jeg mig Sandheden. Det er folgelig saa langt fra, at jeg paastaaer, at selve Deucalion, hvis jeg efter Grækernes Maade tør bruge et fabelagtigt Navn, har været Stifteren af den hel-

leniske Viis, at jeg tvertimod anseer alt, som siges at vedkomme ham, og være fra ham, for pelasgisk. Thi han siges at have været den første, der kom til de maaskee ikke ældre pelasgiske Indbyggere, indførte en ny Tilstand mellem dem, og beboede Thessalien, der neppe endda var tilfulde kommen op af Vandet, og hans Folkefærd der at have forøget sig, saa at til ingen anden det pelasgiske Argos og Larissa kan henføres, og at Hellas hænger paa det nøieste sammen med dem, er aabenlyst nok. Og da nu alt dette angaaer Pelasgerne; da Deucalions Hob siges at have været sammensat af Folkefærd, der fornemmelig vare komne fra Creta, og vi hos Homer intet læse om Hellen og hans Sønner, heller ikke om Forskiel paa Hellener fra den thessaliske Slætte, og Pelasger fra samme Steder, men Achilles meget mere paakalder den pelasgiske Jupiter, og det endelig kan bevises, at Pelasgerne aldeles ikke vare uden Krigertapperhed, og Heltenes Vildhed heller ikke modsattes deres Sæder, som præstelige og ukrigeriske, maa det helleniske reent fradømmes de heroiske Tider, da disse vare pelasgiske.

Det staaer tilbage at undersøge Oprindelsen til den Mening, at Hellenerne, en krigerisk og ædel Hob, der nedstammede fra Thessalien, skulde

have underkastet sig Grækenlands pelasgiske Folkeslag, og forandret deres Sprog og Sæder, og vise, hvorledes Pelasgernes Navn er kommet i Foragt. Hellen Stamfaderen synes først at være omtalt i Hesiodi Herogonie, og da derved, efter Herogoniens Maade, de thessaliske Helleners Folk tilsigtes, angaaer Spørgsmaalet ikke en fabelagtig Helts Navn, men et Folk, der var ældre end han. Men nu betyder Hellas den thessaliske Slette, der er besunget af Homer, da hos ham Grækenland synes at bestaae af den og Argos. De af dennes Beboere, der foredrog Friheden for Trældom i Fædrehiemmet, overvundne af de epirotiske Thessalier, synes især at have draget sig til de Bierge, der indeslutte Thessalien mod Sonden, hvorfra de ikke længe efter tillige med Dorerne, der boede nær Sletten, og Bæoterne, der i nogen Tid havde boet med Hellenerne, under Heraklidernes Anførsel drog ud at berede sig nye Boliger i det sydlige Grækenland med Sværdet. Først fra dette Togs Tid synes Hellenernes Navn at være gaaet over fra Seierherrerne til de overvundne, og det til selve Athenienserne og Arcadierne, der giorde tapperlig Modstand, og endelig til alle de Andre.

Denne Navnets Brug forklares vel noksom

af det ovenfagte; og af Folkenavnes almindelige Skiæbne, hvilke pleie fra enkelte Folkeslag at overføres paa samtlige, og fra samtlige paa enkelte, synes dog det amphythoniske Forbunds (hvorom i det følgende) og det delphiske Orakels tiltagende Anseelse, hvilke begge vedkom hine thessaliske Hellener, at have havt en betydelig Indflydelse til at udbrede dette Navn. Da derfor efter Heraklidernes Hiemkomst hin det helleniske Navns Magt opkom, blev den i Herogonier af Lyst til at forherlige den herskende Adel, saaledes kæmpet til de ældste Tider, og Deucalions Æt, at af denne hvert Folkefærd, og hver Stad, fik helleniske Heroers Navne i Spidsen, men at tillige Pelasgerne, som frie og vilde Folk, sagdes fordum at have endnu ikke været de helleniske Heroers Slægt undergivne, og at nogle Øers Indbyggere, der i Poeternes Dage udenfor den helleniske Adels fælles Herredom forsvarede deres Frihed, bleve kaldede med samme Navn; og da disse ikke brugte det grædske Sprog, blev endelig igien fra dem hentet Beviser til at godtgiøre de ældste Pelasgers Barbari.

Da jeg nu er overbeviist, at Nationalcarakterens Liighed, der ikke forbandskes ved Tingenes og Tidernes Omskiftninger, er at udlede lige fra Folkets Stamfædre, har jeg anstillet en Underſø-

gelse og vlist, hvo disse synes mig at have været; det kan vel ikke nægtes, at Nationalcaracteren hos de oprindelige Grækere (hvorved jeg ikke saameget forstaaer virkelig indfødde, som de Beboere, der, jeg veed ikke, ved hvilken Naturvoldsomhed, først vare bragte til Grækenland, og ligesom Sønner dens Natur Undergivne) har faaet nogen udenlandsk Tilsætning; men det er dog saalangt fra, at jeg vil prøve, derfra at udlede Grækernes særegne Sæder, at jeg tilskriver det meste deraf Grækenlands Natur, og den medfødde Forbindelse mellem den og de første Indbyggere. Thi dette er i Almindelighed Stædernes Magt, at de Indbyggere, de fra Begyndelsen have havt, deres Sæder giøre de overeensstemmende med sig; og efter Omstændighederne tillæmpe de fremmedes Caracteer efter sig. Men naar jeg antager, at dette er vederfaret de til Grækenland komne Udlændinge, troer jeg, at det mindre er kommet af Stæderne selv, end af de ældste Indbyggeres raske Aandskraft, som Stædernes Natur havde virket paa, saa at de fremmede, skiøndt de have ligesom indpodet de Indfødde noget Nyt og Ædlere, dog sammensvorede med deres Caracteer, som med en Rod. Og at denne Tillæmpning saavel giælder om Pelasgerne, som om de Udlændinge, der ere komne fra

Creta og de øvrige Øer og Lande, sees af det ovenstaaende. *)

Den Magt, Stædernes Natur i mange Egne udøver til at danne Indbyggernes Caracteer at den despotisk bestemmer deres Sæder, og næsten aldrig loslader dem, som Vornede, fra den Trældom, de holdes i, fandt da ikke Sted i Grækenland. Naturen raadde ikke som en Herskerinde over Indbyggernes Caracteer, men som en Fostermoder, der desmindre tragter efter Herredom,

---

*) Dersom her nogen spørger, hvoraf det kommer, at disse Egnes nuværende dumme Herrer, efter omtrent sem Aarhundrede trætte Himlens og Jordens Natur, han holde sig til, hvad der er anmærket om Indbyggernes fortrinlige Magt fremfor Stædernes, til at giøre sig de fremmede lige; og fordi i Oldtiden Grækenlands og Grækernes Natur, blomstrende i sin første Frodighed, medens et oprindeligt naturligt Nationernes Slægtskab bestod, og ikke endnu Folkeslagenes og Stædernes Caracteer var befæstet ved Varighed, og uddannet og betegnet med adskillig Forskiellighed, tillæmpede sig de Nykomne, der ikke vare dem saa aldeles ulige, derfor kan ikke samme Udfald ventes efter en lang Række af Sekler, og af en ved Trældom fordærvet Menneskeslægt.

Forf. Anm.

paa det hendes Pleiesønner kan blive des fuldkomnere, forsynede og prydede hun sine Sønner med ypperlige Aands og Legems Færdigheder, og gav dem overflødig Leilighed, hvorved disse paa det ædleste og frieste kunde øves og uddyrkes. Thi hverken indsatte hun dem til Arvinger af saa herlige Riigdomme, at de skulde blive sløve Bugtrælle, heller ikke udsatte hun dem saa forladte, at de ikke havde, hvorved de kunde anskaffe dem det, der til en mere dannet Levemaade behøvedes, med Maade gav hun dem, hvad uden Menneskehielp opholder Livet, men høistrundeligen skiænkede hun en rask Kraft, hvorved man kunde vinde alt, og forskiellige Opmuntringer, hvorved denne kunde kiænde sig selv, og vækkedes let at uddanne sig, og vinde den herligste Løn.

Ligesom Jordens Frugter næsten over hele Grækenland ikke komme frem i den Overflod, der svækker Legemet ved Overdaad og Ladhed, saaledes blive ved den herligen tempererede Hav- og Biergluft og den bestandige Nordvestvind Legemerne fastere, og Aandens Sandser fødes raske, hurtige, flinke, og frie for al Døsighed. Ligesom Biergenes Aase avle Frihedens Forfægtere, og hielpe at forsvare denne, saaledes opvækker Dernes glimrende og vide Udsigt giennem den reneste Himmel

og klareste Luft; en Dristighed til Seilads, medens Havets Grumhed og Stormenes Voldsomhed øver og styrker den, og endelig lover den Mængde af de yppærligste Havne over den vidtstrakte Kyst; og næsten alle Det, Bistand og Frelse. Ligesom den med Bierge og Skove giennemskaarne Jordbund forbød Grækernes Levemaade at blive Nomadets, saaledes var der hyppig for knap Næring til, at de kunde blive hængende ved de første og selvsamme Boliger, hvilket bevægede dem til ikke blot ved Udvandringer at søge sig bedre Kaar, men og ved Seilads at forskaffe sig, hvad de fattedes. Endelig ligesom idelige Forandringer, Jordskiælv, Vinterværets Voldsomhed, Sommerens Torke, pludselige Afvexlinger af Hede og Kulde hiemsøgte Grækenland, saaledes syntes Indbyggernes bevægelige, fyrige og raske Caracteer ikke ulig, beredt paa det uventede, hurtig til at vove og døie meget, taale intet, giøre Alt, i Intet blid eller mild, gribende Venskab i høieste Fuldkommenhed med brændende Siæl, hidsig til at fatte Fiendskaber, vild i at omgaaes Modstandere, høist begiærlig efter at søge Ret i Spydstagen, fordrive Vold med Vold, heller at kiøbe for Blod, end erhverve ved Arbeid.

Hvad Aristoteles peger paa, som Statsam=

funds Oprindelse af Familiernes Tilvært, finder man aabenbare Spor til i de grædske Stater. Heller behoves det sandelig ikke skarpsindig at undersoge disses Aarsager og Baand; det er sandsynligt, at Ætmænd forenedes indbyrdes ved fælles Æt, og ved Fædreguderneg Dyrkelse, men at de Nykomne ere mere sammensmeltede med dem ved Vane, og ved en Folelse af Gudsfrygt og Religionen, end ved en spidssindig Foranstaltning; hvorvel det ikke kan nægtes, at der i at ordne Statsforfatningen er taget Hensyn paa et vist Antal. Da altsaa denne Rets, Stats og Freds Forlofte var indfort, opkom Ådel af Klogskab og Retfærd, af Velstand, af præstelig Værdighed, og af Fædrenes krigerske Fortienester, hvis Anseende efter Omstændighederne Eftetkommerne tilegnede sig; *)

*) Om de saakaldte Caster skal tilkiendes eller fradommes Grækerne, have mange omtvistet; men alle synes ikke at have overveiet dette Ords dobbelte Betydning, eftersom det enten betegner Anseelsen, Rigdommene, Æren, og Ovrighedsembederne hos de ædle Slægter, der ingenlunde blande deres Blod med Almuens, eller som derved forstaaes hele Livets Indretninger saaledes gradviis fordeelte fra de ringeste til de overste, at der ikke bliver nogen Forvirring enten af Blod, eller Virkekreds.

siden blev den Indretning i Statssamfundet, at de ved Fortienester udmærkede Fyrsters hellige Kongemagt, dyrket med from Aand, for det meste overantvordet fra Fader til Søn, skulde forestaae Gudsdyrkelse, Krigsforingen, Retspleien, og vaage for Borgernes Almeenvel; de Ældres eller Ædlinges offentlige Raad anvendes til at lette Fyrsterne Omsorgen, og med dem overlægge og skiærme Folkets Anliggender; endelig skulde det lidet frie, Ædlingene undergivne, men dog ikke slaviske

---

Denne ældgamle Inddeling af Indiens og Ægyptens Statssamfund synes vel i Begyndelsen ikke at have været fremmed for de attiske Folkeslag; men af de Homeriske Vers kan end ikke den præstelige og krigeriske Adels Forskiel tydelig bevises; thi her gaaer Alt tilbage til de, saavel i Krig, som i Raad ypperlige Stores Blodsfortrin, og kunne ikke Spaamændene, skiondt disse synes noget ringere af Stand, ganske skilles fra disse. Men Heroer modsættes vel Mængden, eftersom de enten i ædel Byrd, eller i Befaling, eller i Duelighed ere over denne, men skielnes ikke saameget fra den dem samtidige Almue, som fra den senere Menneskeslægt. Hvoraf det og er kommet, at hele det Old med et fælles Navn kaldes det heroiske.

Forf. Anm.

Folks Forsamling kaldes for at høre, hvad efter Raadslagning fra Fyrsterne og de Ældre var at befale, samt til Forhandlinger for Thinget. Men da denne Ordning af de offentlige Anliggender for det meste var opkommet ved Brug, bestod den saaledes, at hyppigen Vold undertrykte de lige Rettigheder, Toileløshed raadte for Herredømmets Grædser, Egenraadighedens Godtbefindende udøvedes isteden for Lovens Forskrift, og Kongernes Fædrenemyndighed forvandledes til Despoternes Herskerbud.

Ligesom Brugen næsten var Statssamfundenes Ophav, saaledes var den Mester for den hele Lov og Ret. Thi forend den menneskelige Forstand havde kiendt og giennemskuet Rets og Urets Natur, og Love vare satte, bedømte en vis Aandsfølelse, hvad der var rigtigt og urigtigt, efter en dunkel Indskydelse, hvoraf snart Sædvanens Anseelse reiste sig til at dømme, hvad der var tilladt eller ikke. Men at hos Grækerne i de heroiske Tider Rettens Navn kom an herpaa, viser selve Navnet Dike; og at den har vaklet mellem Retfærds Grændser: at den anden skulde ydes, hvad ham efter hans menneskelige Natur tilkom, og Selvraadigheds: saa vidt skee kunde, at øve Vold, er af det foregaaende ikke vanskeligt at slutte. - -

Men baade hele Livets Indretning, og den Retsnorm, der opkommet af menneskelig Sands da gieldte ved Sædvane, blev af de ældste Grækere snart tillagt en Guddom, og da den siden syntes foreskrevet af denne, og helligen stadfæstet ved dennes Anseelse og Magt, og nu Frygten for den guddommelige Vrede kom til, holdtes den ærværdigere blandt Menneskene. Men for at forklare vor Mening om, hvorledes denne Guddom er at ansee, maa man, da Olymp fremstillede et Billede af det menneskelige Levnet, tye til det foregaaende Olds Opfund, der dannede efter en vis Nødvendighed og de Love, de bleve vaer at gielde i Naturen, tilkiendegive en dunkel Forestilling om et Fatum, Menneskenes og selve Gudernes overste Regiering, og om den Brøde, man paadrager sig ved Udaad, og synes ved at indskiærpe de menneskelige Tings almene Skrøbelighed, og den mest blomstrende Tilstands usle Ende, at have været af overordenlig Vigtighed til at knække Overmod, og bestemme en Slags billig Ret. Thi ved den sattes noget stadigt fast, og lige, ikke uoverlagt eller egenraadigt Godtbefindende af overvægtige Mennesker, hvis Billede Olympens Guder fremstille, til Lov; saa at Gudernes Chor tilligemed Menneskene synes at være forandret fra den gamle Eenfoldighed, der gav Naturens

til en vel mere dannet og tækkelig, men nu ikke uforbærvet Slægt, og at Sæklernes Afvexling, som Digterne fortælle, ligesaa vel kan siges om dem, som om Menneskene. Men begge Slags Guder er saaledes blandet hos Homer, og hiin ældre Slægts Adel, lidet anstukket af dette, er af saadan Anseelse, at endskiondt Olymp fremstiller et udpyntet Billede af de græske Borgersamfund, og Guderne vise mere den græske Nationalcaracters Feil end dens Dyder, kan dog den menneskelige Rets Anordning udledes derfra, og indeholdes denne omtrent i disse Grundsætninger.

1) Overst er Nodvendighedens Lov, Fatum. 2) Rets og Selvraadigheds Forhold, henført til hiin Lov, er forskielligt efter Riigdom og Værdighed; det de Mægtigere have Naadighed til at bruge, maa de Ringere ikke tilegne dem, eller eftertragte. Rettens Indbegreb angaaer altsaa kun de hoiere, saa at, hvad der ikke hindres af større Magt, det er tilladt, efter blotte Godtbefindende. 3) De her ved deres Stillings Ypperlighed ere over de øvrige, og nyde den hoieste Lyksalighed, de have friest Naadighed, som ikke maa kaldes til Ansvar efter de Love, hvorved de ringere ere bundne til at dyrke Retfærd, thi hvad disse forbydes som uretfærdigt, er hine tilladt, fordi de ere

lyksalige, og ikke agte andet, end hvad dertil er passeligt. Saafremt altsaa noget tillades de ringere, er det blot de ved hoieres Myndighed, at det tillades dem.

Dette ere de olympiske Guders Kaar; deres Handlinger og hele Caracteer maa altsaa ikke bedommes efter moralsk Fortræslighed, ikke efter menneskelig Ret, ikke efter Retfærd og Dyd, men blot efter Lyksalighedens Godtbefindende, og da Guderne nyde denne, er der intet, de frygte at giore, uden hvad der synes Skiæbnen imod, og ikke overeensstemmende med den Ærbodighed, man skylder dennes storre Myndighed. 4) Mellem Menneskeslægten og Guderne er ingen giensidig Ret, thi hvad der er de mægtigere tilladt, er ingen Regel for de ringere. Guderne folge blot deres Tykke i at handle Menneskene vel og ilde; disse ere elendige, og deres gode Lykke er ikke saameget en fortient Lon for deres Dyd og Fortienester, som den er at tilskrive Gudernes Godhed, og forsomme de at takke dem, og stole paa sig selv, eller vove de at lempe deres Kaar efter Gudernes, er det en skiændig Udaad, og de blive som Rebeller paa det haardeste straffede.

5. Men mellem Menneskene selv, der ere forskiellige af Anseelse, Riigdom og Magt, er vel

de ringeres uærbödige Adfærd mod Fyrsterne at ansee, som oprorisk; heller ikke finder lige Ret Sted mellem begge; men dog forholder det sig anderledes med Raadigheden; thi der er saa lang Afstand mellem Menneskeslægten og Guderne, at end ikke de mægtigste det samme er tilladt mod de ringeste, som Guderne mod Menneskene. Det er derfor saalangt fra, at Retfærd mellem Menneskene ophæves ved Gudernes lykfalige Egenmægtighed, at hin meget meer stadfæstes og beskiærmes af Jupiter, og at ikke blot ved de ustraffelige Guddomme*), opkomne af Bevidsthed om det vel eller ilde giorte, og Skiæbnens Paarorende, men og ved selve Olympierne, Ildgierningsmændene faae deres Straffe, de Retfærdige deres Belonninger. Saaledes vedkommer altsaa Gudernes Raadighed blot Menneskenes Velstand; men Forbrydelser straffer en stadig Villie. Normen for den menneskelige Ret kan altsaa kiændes af Guderne, og andægtigen søges.

Da det nu er saa, synes vel Rettens Anseelse, støttet ved Frygt for Gudernes Vrede og Straffe, og Grunden til at iagttage den, at have været

*) Nemesis, Erinnyerne, Ate.

Forf. Anm.

høist ureen, da dens Ophavsmænd ligesom de meest ublue Tyranner vare selv meget langt fra den Dyd, de krævede af Menneskene, og ikke tillod, at nogen Uskylds Lov foreskreves dem selv, der fordrede Regnskab af hine for deres Levnet; dog var en ædlere Følelse, Samvittighed og Ærbarhed, som en Fostermoder, bag den Frygt, den havde avlet. Ved begge fik da Retten den Anseelse, at Grækerne erkiændte, at dem ved disse Forskrifter paalagdes Pligter, og at der lagdes moralske Grundvolde til Retten. Men saa raa var Maaden at bedømme Handlingerne, at det ikke kom an paa, hvad Sindelag, der havde frembragt og ledsaget dem, og at der vel lagdes Mærke til, hvad nu ansees af høieste Vigtighed til at vurdere en Handling, om noget var giort med fri Villie, eller ikke, men det aldeles ikke kom i Betragtning, hvorvidt Forbrydelsen kunde tilregnes Gierningsmanden. Derfor bedømmes den blotte Handling, hvordan saa Aarsagen til den har været, efter den guddommelige Lovs Norm. Og da dette er ufuldkomment, og der desuden ingen Forskiel var paa, hvad der efter Loven, og hvad der som Pligt, kunde æskes af nogen, siden meget faa eller ingen Love udtrykte i Ord vare givne under Staternes Myndighed, og alle Retter udledes fra Guderne,

vurderedes Handlinger af begge Slags, ikke mindre de, der hørte til from Pligt, end de, der hørte under udvordes Lov, paa eens Maade. Og denne Rettens Natur, som indbefattede Sæderne, blev siden herskende i de flere græbske Stæder. Thi næsten alle og alle Slags Pligter pleiede at stadfæstes ved Love, hvilke Forfatterne anbefalede ved en moralsk Indledning. Og dette skeede efter et meget rigtigt Omdømme; men som nu Ret ikke kan stadfæstes og bevares uden Dyd og Sæder, saaledes er og dens Lære lemlæstet, naar disse udelades, og ingen af Delene kan behandles uden den nøieste Forbindelse mellem begge. Vi vil da gaae saaledes frem, og tillige forklare, hvad Summen var af hin guddommelige Ret, læmpet efter Grækernes borgerlige og sædelige Liv. Men disse ere saa omtrent Hovedpunkterne deri.

Guderne bør andægtigen æres, og hvad Fortrin, der ere faldne i Menneskers Lod, dem maa de med Beskedenhed nyde, og vogte dem omhyggelig for alt Overmod, og al Higen efter guddommelig Lyksalighed; al enkelt og almeen menneskelig Ret, som Guderne have stadfæstet, bør ærbødigen holdes; derfor bør de af Guderne elskede Fyrsters Magt at ansees hellig, og som en Faders dyrkes

med Ærbødighed, Lydighed og Gaver. Forældre, Oldinge, Ulykkelige, Landflygtige og Tiggere, bør man vise Ære og Tienstagtighed; de Døde bør man holde Jordefærd over; den offenlige Fred maa man ikke forstyrre; dog tør man fordrive Vold med Vold; Giengield for Uret er, naar hele de Ondes Huus straffes. Den Fredsforstyrrer, der har begaaet Mord, tage Flugten; den Myrdedes Paarørende maa ikke lade denne Udaad uhævnet; det er dem en hellig Pligt at forfølge Drabsmanden; men at dog ikke Freden aldeles skal lide ved bestandig Hævngierrighed, maa Sagen bilægges ved Mellemhandling, hvad Erstatning hans Paarørende skal gives, og ved Renselsesoffer. Man bør give hver Sit. Overeenskomsters Tro er hellig; Guderne gaae i Forløfte for Eed, hævne Meneed.

At Grækenland var af Naturen beqvemt baade til at stifte og skiærme et stort Antal Stater, er bekiændt. Det er ikke min Sag at opregne, hvormange der var, og om jeg ansaae det for mig ikke uvedkommende, lod det sig dog ikke giøre, forend jeg først havde forklaret, ved hvad Aarsager en Stat i de heroiske Tider saaledes tilveiebragtes, at den nød Frihed og Myndighed. Men da det især er mit Forsæt at bestemme disse, hvoraf man paa eengang kan bedømme Staternes Forfatning og Ret, an=

mærker jeg, at de heroiske Staters Indretning næsten var lige over hele Grækenland, og at altsaa Friheds og Myndigheds Ret, for enkelte, og for alle, som denne Indretning angik, var støttet paa samme Grundvolde. Men da enhver Stat styredes ved kongelig Magt, de Ældstes Raad, og Folkets Forsamlinger, saa indbefattedes Frihedens og Myndighedens Ret, i den kongelige Regiering, med mindre den forstyrredes med Vold. Og denne Staternes Indretning blev i Herogenien saaledes fuldkommet, at deres Oprindelse udledes fra en Helt, som Fader til Indbyggernes hele Mængde; og hvorvel dette synes latterligt i sig selv, viser det dog baade Staternes Opkomst og Fremvæxt af Familier, og Huusfaderens Myndighed som Stifter, og tillige at Statens Indbegreb først var fuldkommet, da der var opstaaet Adel. Som en Stat ansaaes og giældte da et Folk, over hvilket der var en Fyrste med kongelig Værdighed, af ædelt Blod, og der ingen anden var undergiven. Og skiøndt her Maaden, hvorpaa hver havde faaet Regiæringen, enten ved at følge sin Fader i Riget, eller gifte sig med en Kongedatter, eller for sine Fortienester, v. s. v., ved Gave, eller ved Vold, var forskiellig, efter Omstændighederne, var dog det kongelige Blod af yderste Vigtighed, og uden det-

ke fandt aldeles ingen Ret til Regieringens Sted. Men den kongelige Slægt udgiorde saaledes Staten, at hvor den fattedes, og ikke en fremmed Ædling antog Regieringen, blev Folket lagt til et andet; men hvor der var flere Arvinger til Riget, skeede der ikke siælden Deling, og der blev ligesaamange Stater, som der var Fyrsteregieringer. Men at nu mellem disse Fyrstendommer nogle have været over de øvrige i Anseelse, viser Tingen selv, hvortil, naar der ved Savn paa Kongeæt ingen Stat var, dens Betydenhed efter den større eller mindre Adel, var nogen, men dog mindre end Rigdommens, thi hermed var det hos hine Græker, som næsten hos ethvert Folk fra hvert Old saaledes, at det øvrige staaer tilbage for den, med mindre maaskee Helligdommene gave Staten eller enkelte Steder en vilkaarlig Hellighed. Endskiøndt da mange Stæders Fyrster siges at have været indbyrdes forenede ved Familiebaand, er det dog saalangt fra, at Freden derved stadfæstedes, at Vaabnene siælden hvilede, ikke engang mellem Brødre, og naar Vold torde øves, de overvundne ved despotiske Bud bleve tvungne til Lydighed og til at erlægge Skatte, ja Fyrstendommet aldeles omstyrtedes, og Kongerne bleve enten dræbte eller forjagede.

Endelig for ikke at forbigaae den udvordes Form og Benævnelse af den Stat, Fyrstendommet udgiorde, blev vel det kongelige Huus med dets Omboende anseet for Rigets Sæde og Hoved, dog seer man at Ordet Demos meget hyppig er brugt til at betegne Rigernes Grændser og Indbyggernes Mængde.

Undersøge vi, hvilke naturlige Baand, der forenede de grædske Stater, saa, da vi ovenfor have antaget, at Hellenernes Folk var fremmed for de heroiske Tider, er det sandsynligt, at de fire grædske Folkefærd, der siges opkomne af det, og enhver anden Forbindelse af det helleniske Blod, er ugrundet, og at altsaa de grædske Folkefærd, Homer opregnede, skiøndt paa forskiellige Maader forbundne, det ene med det andet, ikke bor inddeles efter Æoler, o. s. v. Hvis vi, i det vi forkaste det, søge forgiæves noget Andet, er det Sandhedsgrandskningernes Lod, at de nødes at adsprede falske Drømmebilleder, og krænke dem, der fandt Glæde deri, men ikke kan oprette Tabet af de indbildte Rigdomme. Thi Folkefærdenes naturlige Slægtskab er med Heroernes Forvandtskab saaledes ligesom overklinet og bedækket, at man ofte maa mistvivle om at bringe Lys deri. Om da nogle Egnes Beboere ere blevne adskilte,

da Folket tog til, eller, hvad vi om Thessaliêrs Folkefærd næsten med Vished vide, de ikke sammensmeltede formedelst Uovereensstemmelsen i deres Herkomst, kan man de fleste Steder ikke sige forvist, hvorfor vi ikke vil randsage dette Mørke til Unytte, da vi ved Pelasgernes, Hellenernes og de fremmedes Mønstring troe tilfulde at have giort vor Pligt. Ogsaa troe vi, at hint Folkefærdenes Slægtskab, hvordant det end var, siælden har virket kraftigere end andre Aarsager, til Samqvem enten i Krig eller Fred, og at ogsaa her alt kom an paa Fyrstendommet. Thi Folket fulgte aldeles sin Fyrste; mellem selve Beboerne af samme Egn, som dets Fædrehiem, fattedes ikke paa Landsmandsskabets Adskillelse eftersom Omstændighederne, og Fyrsternes Forhold medforte; saa at Egnenes senere Inddeling ikke passer til de heroiske Tiders Stater. Men at hos Fyrsterne, om de endog vare aldrig saa nær paarorende, Ærgierrighed, Vildhed, og Menneskeslægtens ovrige Furier tit vare mægtigere end Slægtskabet, er ovenfor sagt.

Naar dette saaledes er bestemt, maa hele Undersogelsen om de Colonier, som ere at hidregne, indskrænkes til de indbyrdes Baand mellem Folkefærdene paa det græske Fastland, og Oerne i det ægeiske og ioniske Hav, som vi have handlet om, og angaaer

ikke det fælles Statssamfund, der siden siges at have været i Kraft mellem Moder og Døttre.

Vi komme nu til den fælles Gudsdyrkelse, som medrette siges at have været af særdeles Betydenhed til at tilveiebringe Grækernes borgerlige Samfund; og naar vi følge denne, uden at tage Hensyn endnu paa Forbunds Forløfte ved religieuse Skikke, som et naturligt Baand, hvorved Folkefærdene sammensmeltedes, var der vel nogle af disse Helligdomme, som de eleusinske, hvortil Adgangen ikke stod Fremmede aaben; men der kan opregnes flere Religionsskikke, der vare fælles for de grædske Folkefærd; midlertid er det med dem, som med Landsmandsskabet, at de ikke forbød Adskillelse. Naar vi da see hen til de Forbund, der ere indgaaede enten efter giensidigt Godtbefindende, eller med Vold, billige og ubillige, forstaae vi derved blot dem, der angik den hele Stat, og gik ud paa at beskiærme eller forøge denne, paaføre Krig, eller forsvare sig mod paaført Krig, skiøndt deri kunde være indblandet en Raadsforsamling til fælles at forstaae de indvordes Anliggender. Og da vi her igien komme til Fyrstevælden, finde vi først hyppig Omtale nok om Forbund, indgaaet til at hævne Forurettelse, som de syv Fyrsters mod Theben, eller at søge en eller anden Ting ved Vaaben;

hvorfra Heltenes Staten uvedkommende Tog ere noget afvigende; men til Forsvar, og i Almindelighed til fælles Raadslag paa længere Tid, eller efter senere Olds Skik for bestandig, hørte baade Amphictyonerne, helligede ved Religionsskikke, og især Giæstvenskabets Ret, hvis Troskab var overmaade hellig, og som, naar den var indgaaet mellem Fyrsterne, Staten, der betegnedes ved dem, kan siges at have nydt.

Men jo løsere disse Samfunds Baand var, deslettere synes noget Fællig at have kunnet finde Sted, thi, saa adskilte end Delene ere, voxer det frodigere mellem dem, end naar nogle ere over de øvrige i Magt, og hinanden modsatte, og ærgierrigen besmitte, fordærve og ødelægge Landsmænds ægte, og inderligste Caracter med Partiaand, der er meget fordærveligere end Ligegyldighed for det fælles Fædreland. Dersom vi søge Grækenlands Fællig i de heroiske Tider, da var det vel aldeles ikke frit for Fiendskab mellem de store Folkefærd, men dog havde Grækerne endnu ikke saaledes deelt sig i Partier, at der var nogen stedsevarende Tvedragt; ja der som Argos synes at have havt nogen større Vægt ved den enkelte Stads Vælde, end ved den fælles Foreening, var dette mere læmpet til at forene de øvrige alle med sig, og tilveiebringe en

græsk Almeenhed, end til at opvække Partier. Og da vi i det følgende maa komme tilbage hertil, ville vi nu vende os til at betragte Grækernes naturlige Foreningsbaand, og forklare, hvorvidt der var nogen Almeenhed saavel af enkelte, som forbundne Stæder, og siden hvordan denne var med Hensyn til fremmede Nationers Caracter og Sæder.

Den Almeenhed, hvorved alle enkelte, endskiøndt hver henregner sig en eet, en anden et andet Sted, som Borger, dog erkiende hinanden for Landsmænd, og med Tilsidesættelse af Forskiellen som Borgere, og Fyrsternes forskiellige Planer, med inderste Følelser omfatte det fælles Fædreland, baade bestaaer i, og betegnes ved Sæder, Indretninger, Religion, Sprog, Navn og Landsgrændser. I det jeg nu vil beskrive de Sæder, der bidrog til at giøre et Fællig af de grædske Folkefærd, maa jeg erindre, at den ovenfor afskildrede naturlige Liighed ikke kunde ansees for den, der kunde avle og fremelske en almeen Fædrelands Aand. Thi skiøndt den, som instinctviis, vil vække lige Sindstilbøielighed til lignende Ting, var dog denne Naturens Magt, ligesom den fandtes hos alle, dog ukiendt af alle, da kiend dig selv

sielden er Folkenes Sag. Derhos frembragde hvert enkelt Folks Bopæl, Levemaade, Syssel, Handel o. s. v. en Forskiellighed i den fælles Caracteer, og dens Magt kunde neppe komme frem af de forskiellige Sæders Udseende. Ligesaalidet kan man faae noget Fællig ud af Heltenes Sæder, der vare udmærkede ved en Slags Liighed. Thi, da, i Betragtningen af de enkelte Stater, man eene maatte tage Hensyn paa Fyrsten, ingen paa Folket, kom i at bestemme Folkets Væsen næsten Alting an paa denne. Vil man endelig troe, at maaskee ogsaa heri Folket har fulgt Fyrsternes Sæder, da blev de forskiellige Tilboieligheder ilde dæmpede ved disses Lighed. Det samme gielder saa temmelig med Hensyn til de offentlige og private Indretninger, hvorved Sæderne dannes; eftersom Staternes lige Inddeling var af megen Betydenhed i Henseende til Enighed; men Familielivet og Heltenes daglige Levemaade, var som eet Slags, og ikke forskiellig, som de Stores nu hos adskillige Nationer; og maa ansees mere som Middelalderens Ridderes Omgangslighed, hvorved Folkecaracterens Uoverenstemmelse neppe tildækkes, ikke ledes eller udslettes. Men Hiornestenen af Religionen, som, hvis ellers noget hos Grækerne, var blandet af forskiellige Elementer, og i Begyn=

delsen havde en udenlandsk Smag, var de olympiske Guders Majestæt, og Jupiters høieste Herredom, hvorfra hver enkelt Stat og de samtlige endrægtigen skulde søge Fred og Ret. Men skiøndt de erkiendte eet himmelsk Herredom, ansaae de sig dog ikke derfor forenede i eet Menneskesamfund, og det, der er Religionens høieste Magt til at knytte et saadant, at ved een Indretning hver enkelt og alle samtlige bekiænde den, og samles dertil, som Hierusalems Tempel var, det fandt ikke Sted i de heroiske Tider, og der kan ikke vises noget deslige, ældre end Heraklidernes Gienkomst, men mindre man dertil vil henføre den af anden Aarsag ved Troja samlede grædske Krigshærs Offringer. Tvertimod, naar man seer hentil Oprindelsen, er det grædske Sprogs Natur, der avlet af een Rod, og aldeles selvstændigt, forskiød, faa Ord undtagne, Alt fremmed. Og dette synes fra Begyndelse saaledes at have været fælles for samtlige Græker, at Dialecternes Forskiellighed, der ikke er senere end Sproget selv, ikke kunde andet end noget forstyrre den Følelse af Folkelighed, der kom af dette; hvorvel dets særdeles Magt og høieste Vigtighed til at forene Grækerne indbyrdes, sees af selve Tingenes Natur, og Homers Opmærksomhed paa de anderledes talende, hvorom snart i det følgende. Hvor

tilfældigt det dernæst forholder sig med Folkenavne, og at Grækernes senere fælles Navn, ikke saameget er kommet af en indvordes Aarsag, som det er at tilskrive Lykkens Indfald, er ovenfor sagt, ogsaa er det vist at man i det homeriske Old fattedes et Navn, der kunde ligesom udtrykke Nationalcaracterens Indbegreb, og hvad der især vilde været det fornemste derved, kunde vække hin Almeenfølelse hos Grækerne; ikke desmindre ere de Navne, Homer har betient sig af, af samme ja ædlere Natur og Værdighed, og det helleniske og Grækenlands Fællig betegnedes ved dem med lige Ret. Endelig for at bedomme Maaden at bestemme det fælles Fodelands Grændser, som hænger paa det noieste sammen med Dommen om Sproget, da vare vel Grækerne endnu ikke omsprebte over alle Kyster og Oer; og for ikke at tale om Oernes omtvistelige Skiel, da har neppe nogensinde det grædske Fastlands nordlige Grændser været noiagtigen nok fastsatte, til at bestemme de uden for dem boende Folkefærds Caracteer; og Geographerne skyldes forst det Arbeid at beskrive Grækenlands Omfang.

Endnu maa vi undersøge, hvordan det forholdt sig med Nationalcaractererne mellem Grækere og fremmede Folkefærd. Thi det er aabenlyst, at en Eiendom ikke er i sin rette Priis, naar man ikke

veed, hvad andre have, men naar man veed dette, vinder den i Anseelse og Værdi. Men af det, der kan kaldes Grædsk, havde Grækerne overmaade meget tilfælles med fremmede Nationer; og hvad endog mere hører hid, Grækerne syntes, at næsten alt hos hine var ligesom hos dem selv. Thi jeg tager ikke i Betænkning at være af Mening med Thucydides, der siger, at der i Oldtiden hos Grækerne var meget liigt Barbarernes Sæder og Indretninger, formedelst den oprindelige Caracteer, der var fælles for disse Egnes Beboere, men der blev alt mere og mere forskiellig, jo længere Staternes Adskillelse havde varet. Heri fulgte de eenfoldige Grækere, der ikke kiændte til Sædernes indre Præg, det heroiske Livs udvordes Anseelse, og dette, for atter at bruge en meget forslidt Sammenligning, frembyder Magen til Middelalderens Ridderstand; og, da den angaaer blot Fyrster og Adelige, maa det tillægges disse, dersom der siges noget hæderligt om fremmede Folkeslag. Men at Grækernes Religion var saadan, at den over hvert Folk, Stat, og det mindste Borgersamfund satte en Skytsgud, og i Homers Old neppe havde uddannet Jupiter, der med høieste Majestæt herskede over dem alle, men at den dog ikke frakiændte de udenlandske Nationer nogen af disse, eller foragt-

lede deres Guddomme, bevidner, som alt andet, saaledes selve de homeriske Vers. Men Sprogenes Forskiellighed er i disse lidet noiagtig bemærket, og, da de nævne Grækerne og Grækenland med et fælles Navn, finde vi ikke, at noget lignende er brugt om Barbarerne.

Da vi nu finde, at Grækerne have savnet den Nationalaand og Sands, hvorved et Folk anseer sig som forskielligt fra og ypperligere end andre; og da det trojanske Tog frembyder Exempel paa et Almeenforbund indgaaet for at udføre et Forehavende; er som saa meget andet og dette uafgiort, enten ved et Foredrag, eller ved Argivernes Overmagt, denne Forening af deres Vaaben blev tilveiebragt; og efter som dette afgiøres, derefter vil Agamemnons Fyrstevælde være at bedømme.

Ligesom Staden forener dem, der hidtil vare adspredte, og private, og bruger de saaledes forbundne Kræfter til at beskiærme, befæste, dyrke og pryde Folkets Almeenhed; saaledes indbefatter og stiller det ogsaa de enkelte under Almeenhedens Garanti. Da altsaa den almene Stats Myndighed og Ret hos Grækerne er forklaret, ville vi gaae over til de enkelte Borgeres og Indretningers Ret, som maa udledes derfra; og maa her tages Hensyn paa Fyrstemagtens ovenomtalte Forhold, da Sta-

tens Garantie egentlig angik denne ene, medens alt det øvrige for det meste ansaaes, som privat. Hvad altsaa mellem de ikke ædle enten afgiortes ved Overenskomst, eller skede med Vold, og som ikke enten angik Fyrsternes Person, og Slægt, eller Eiendomme, eller Statsreligionen, det beskiærmede hverken Statens ɔ: Fyrstemagtens Anseelse, eller hævnede dens Vaaben. Var Fyrstemagten i med, ansaaes denne Sag som offenlig, og de den tilføiede Fornærmelser vare hyppigst Aarsag til Krig. Og skiøndt man deraf seer, at de Fremmede ikke saameget havde deres Beskiærmelse af Stadens Garantie, som af Menneskelighedens Lov, stod dog Tingene saa, og vare Menneskene saaledes sindede, at Fremmede kunde trygt opholde dem i de fleste Stater; og havde tilligemed denne uhiemlede Ret en høist ypperlig Bistand og Anseelse. Thi hvo kiender ikke Huushelligdommenes ældgamle Ubrødelighed, saa at hvo dertil tyede, ved Giestvenskabs Ret erhvervede sig Bistand og Frelse. Men det er saalangt fra, at de, der vilde, at deres eget Huus skulde være et Fristed og Tilflugt for Fremmede, ansaae fremmede Eiendommes Grændser for hellige, at de uden for Fædrenegrund hyppigt øvede Vold, bedrev Ran, begik

Mord; og hvis der heri, og i Krigene selv fandt nogen Undseelse Sted for at voldgiæste Præster, maa dette ikke tilskrives Statssamfundets Fordrag, men den guddommelige Lovs Anordning. Og synes dette især at angaae Heroldene, hvis Forretning ansaaes hellig baade i Fred og Krig, og deres Fornærmelse offenlig at maatte hævnes.

Det er oiensynligt, at Maaden at bestemme Retten saaledes kom an paa den Retsstand, der fandt Sted mellem de græske Stater, at hvad der tilforn havde blot været efter Skik og Brug, hyppig blev stadfæstet, og rettet med Fordrag, og at Vold siældnere forvanskede og forstyrrede Retten. Men da der for det meste gaves Leilighed til at forfolge sin Ret, naar Forurettelser indtraf, og vi ovenfor have seet, hvilke Staterne ansaae for offentlige, og hvilke de toge dem af, var nu Vold saavidt aftaget, at der pleiede at sendes Gesandte til at fordre Erstatning, ligesom Clarigatio hos Romerne. Naar dette var skeet, blev, efter som Fienderne vare sindede, enten afsagt Kiændelse ved mindelig Forhandling, eller Sagen kom til voldelig Afgiørelse, som undertiden alt var udøvet inden Clarigationen, og Fyldestgiørelse søgt ved Plyndren og Hærgen. Naar man da havde grebet til Vaaben, overlodes Stridigheden enten en Tve=

kamp, eller den fælles Krigslykke, hvori Tvilesløsheden lidet kuedes af Ret, saaledes at den enten bilagdes ved Fred, eller efter disse Undergangskriges Natur bragtes til Ende ved den ene Parts Ødelæggelse.

I.

Brevvexling med Professor Nyrup.

Atter, k. V.! har vor Werlauf beriget mig med adskillige Anecdota vor Skuepladses tidligere Dage angaaende, hvilke jeg, efter vedtagen Skik, helst vil forelægge vort Publicum i Breve til Dig, da jeg ikke sielden derved har aflokket Dig Oplysninger og Berigtigelser, hvorved, hvad jeg gav, og for det meeste ved Andres Gavmildhed sattes istand til at give, fik dobbelt Værd.

Det første jeg denne Gang vil forelægge Dig, er intet egentligt Holbergianum, men et Brev fra den for det meeste ved Arbeider af en langt anden Art, saasom hans Oversættelser af Sherloks Skrifter om Forsynet, Doden, og Dommen, Blairs om Christi Biergprædiken, Newtons over Prophe-

tierne, samt af hans Ugeblad: Samling af lærerige og opbyggelige Materier, bekiændte Commandeur Diderich de Thurah, til daværende Politimester, Etatsraad Wartberg, som Meddirecteur af Theatret, med en af ham oversat engelsk Comedie. Brevet lyder saaledes:

Hoiædle og velbaarne Hr. Etatsraad!

Siden de danske Skuespil har mange baade hemmelige og aabenbare Misundere, der, som Spiesluer, beklikker dem, hvor de kan komme til, har jeg vildt giøre mig en Fornøielse af, at viise, at jeg var mere patriotisk sindet, og derfore paataget mig, at oversætte medfølgende Comoedie i vort danske Sprog; i Haab om, at samme baade skal blive behagelig for Auditores, og fordeelagtig for Actores.

Originalen er af en lærd og berømt Mand concipperet i det engelske Sprog; men Beskaffenheden af Stedet, Tiden, Folkets Humeur, saavelsom af begge Sprogene i sig selv, har nødt mig til, her og der at vige fra Originalen, hvorved jeg dog haaber, ei allene ikke at have fordærvet Comoedien, men endogsaa i adskillige Ting mærkelig at have forbedret den. Mit fornemste Diemærke ved denne Oversættelse har været at for-

noie dem, som tager Deel udi de danske Skuespils Fremgang, saavelsom, naar Leilighed dertil kunde gives, med en sommelig Tidsfordriv at forkorte de lange Vinteraftener; hvorfor det gunstigst maatte undskyldes, om udi een eller anden Ting en Feil kan have indsneget sig, som, jeg dog formoder, skal kunne være at redressere. Jeg vil da have dette lidet Værk til min høistærede Hr. Etatsraad recommanderet, ei tvivlendes paa, naar det ved Leilighed bliver giennemlæst, at det jo skal finde Approbation, og ifald noget skulde findes, som behovede Forandring, vilde min Hr. Etatsraad selv behage at lade tilsætte, og udslette, ligesom han finder for godt. For mig er det Repressalie nok for den Umage, jeg har havt, naar Comoedien kan blive anseet for et Piece, der kan være værdt at opføre, hvilket ogsaa kan give mere Lyst til at lægge Vind paa mere af samme Art, og jeg nægter ikke, at jeg jo er saa forfængelig, at jeg troer, denne Comoedie af ville blive En med af dem, der meest zirer vores Theatrum, saasom den baade er lystig, og meget riig paa dybe og store Moralier, hvorfore jeg ogsaa længes efter at see den agere. Ifald min Hr. Etatsraad resolverer til at lade den trykke, vil jeg selv anskaffe Papiir

til en halvsnees Exemplarer, for at uddele til mine Venner. I øvrigt lever jeg stedse

Høiædle og velbaarne Hr. Etatsraad

ærbødigste og skyldigste Tiener

D. d. Thurah.

Kiøbh. d. 5 Jan. 1749.

Min liden Smaadreng

Tag mig fat paa den,

skrev Luxdorph i fordums Dage — som Du da bedst veed — til sin Suhm, i Anledning af et siældent Skrift, hvorefter han havde faaet Blod paa Tand; og saaledes tyer jeg til Dig i Anledning af den her omtalte engelske Comoedie, der efter al Sandsynlighed torde være den allerførste, der af dette Sprog til vor Skuepladses Brug er bleven fordansket.

At ville bringe engelske Skuespil paa en Skueplads, der paa Dronning Lovises Fødselsdag var bleven aabnet, og som denne saa danskfindede Dronning nu og da hædrede med sit Besøg, var et meget naturligt Indfald, ogsaa seer man af Holbergs 241 Epistel — som maa antages at være skrevet og trykt paa samme Tid, da det følgende IV Bind paa sin Smudstitel bærer Aarstallet 1749 — at Holberg ved Leilighed af den danske Skueplads,

som nu igien fornyedes, havde igiennemløbet adskillige engelske Comoedier, for at see, om nogen af dem kunde tiene i dens Kram, men endnu ingen fundet, som med Succes kunde forestilles paa vort Theatro, og det i adskillige Henseender!

Han anfører da først de adskillige Frierier, der findes i de fleste engelske Skuespil (de dem af de franske bebreidede dobbelte Intriguer) saa at man i Læsningen bliver forvirret, og ikke kan have sine Tanker fæstede; dernæst de vanskelige og hoitravende Talemaader, hvoraf de ere fulde, og som man ikke strax ved første Diekast fatter, og endelig deres for andre Nationer modbydelige Lignelser, saasom, at isteden for at sige, hun hader ham til Døden, de engelske exprimeere sig: hun hader ham mere, end en Qvæker hader en Papagoie, eller en Fiskepranger stærk Frost, og isteden for: de skieldte og spyttede ad hinanden, sige de: De spyttede ad hinanden, som to Æbler, der steges paa en Ovn; med hvilke Lignelser de engelske Skuespil — efter hans Paastand — overalt ere opfyldte.

„Jeg vil derfor ikke, slutter han, disputere Nationen dens Smag, men allene sige dette, at andre Nationer vemmes ved deslige Ziirligheder. Jeg vil ikke tale om de Obscœniteter, som findes

udi de engelske Skuespil, thi mange af dem vilde blive utaalelige for Mandspersoner, end sige for vore pene Damer, som maa lose deres Snoreliv, naar de ikkun hore det Ord Jomfrudom, eller andet deslige nævnet paa Skuepladsen."

Hvorvidt nu det af Thurah til Wartberg indsendte engelske Stykke, i Grundsproget, eller i Oversættelsen, har været blandt dem, Holberg har giennemløbet — som det da af de ved dig i Sihms Skrifter 16de Bind udgivne Particulariteter af denne Ædlings Levnet sees, at Holberg, som naturligt var, i Henseende til Stykkers Antagelse har, uden egenlig at være af Directionen, havt temmelig afgiørende Stemme — hvorvidt de maaskee endog middelbar eller umiddelbar har foranlediget ovenstaaende Epistel, ja muligen endog der tør være berørt, vil vel ikke nu mere lettelig lade sig udfinde, eller oplyse; men at Oversetteren ikke har, som han udtrykker sig, havt den Repressalie at see Stykket agere, synes vist, da i den for mig liggende nielsenske Fortegnelse over de fra 18 Dec. 1748 paa den kongelige danske Skueplads opforte Stykker, intet af det engelske oversat Skuespil forekommer for den tredie Julii 1761, da de oprigtige Elskere (Steeles the conscious Lovers) opfortes; og at dette ikke har

været den ovenomtalte thurahske Oversættelse, der efter saa lang Henstand endelig kom paa Scenen, derom har jeg en Slags Forvisning af den als-hæfekerske Haandbog, hvor dette Stykke siges at være oversat af Wiedewelt eller den ældre Stanley, hvilke begge vare vel hiemme i den engelske Litteratur, hvoraf den sidste har oversat adskilligt; og at den første var ligeledes velkiendt dermed, derpaa har jeg havt Beviis i et Exemplar af Spectator, jeg paa hans Auction kiøbte, og hvori jeg med hans Haand fandt tilført adskillige morsomme Anmærkninger, Anvendelser af de forekommende Caracterer og Træk paa Personer og Begivenheder hos os, m. m. der vidnede om en kyndig og velbevandret Læser.

Heller ikke synes det, som enten Wartberg eller Thurah selv have resolveret til at lade bemældte Oversættelse trykke; i det mindste findes den ikke blandt dennes Skrifter i Litteraturlexiconnet; ogsaa troer jeg med temmelig Vished at kunde mindes, at han, som jeg særdeles nøie har kiendt i min Barndom, da han mange Aar boede i min Faders Gaard, og hvis ovenomtalte Tidsskrift udentvivl hos mig nedlagde det første Frø, hvoraf siden Tilskueren spirede, ikke uden Bitterhed omtalte Tilsidesættelsen af et Arbeid fra hans

Haand, som Beviis paa, at man ved Skuepladsen ikke ønskede at have andet end Fias og Ubetydeligheder.

Endnu bør jeg tilføie, at det ovennævnte steeleske Stykke synes at være en ny Stadfæstelse paa Holbergs Yttring om de engelske Lystspils Upassenhed for vor Skueplads i hine Dage; da dette, skiøndt et paa den engelske Skueplads i sin Nyhed meget yndet Skuespil, og forestilt hos os af en Rose, Clementin, Londemann, Jfr. Rose, Jfr. Bøtger, kort alle de bedste Skuespillere, oplevede i sin Nyhed kun tree Forestillinger, og er ikke siden bragt paa Skuepladsen, skiøndt det efter nogle i Hæsckers Haandbog og med hans Haand tilføiede Rolleombytninger, synes at have været bestemt dertil. Din

R.

2.

I mit forrige Brev meddeelte jeg dig et Werlausianum det fornyede danske Theater angaaende; her har jeg fra samme Haand ikke mindre end sex Anecdota, den ældste danske Skueplads middelbar eller umiddelbar vedkommende, og hvoraf nogle give Lys i omtvistede Materier.

Det første er et kongeligt Reskript af 14 September 22 til daværende Etatsraad og Politimester Johan Bertram Ernst, angaaende den titomtalte stærke Mands, Karl v. Eckenbergs, Indgreb i Capions Privilegier, saaledes lydende:

Eftersom Etienne Capion for os klageligen haver andraget, hvorledes Johan Karl v. Eckenberg, som lader sig kalde den stærke Mand, skal have truffet en Accord med ham, at lade see sine Exercitier paa hans i bemeldte vor Residentsstad opbygte Theatro, men at han samme ei længer end i tree Uger skal have efterkommet, og siden udenfor Staden paa dens Grund ladet sig opbygge et Theatrum i hans der havende Hauge, hvor han ei alene lader see Comedier og Liniedandsere, men endog til den Ende skal have forført de af Capion forskrevne tydske Comedianter; ved hvilket Supplicanten formener sig at være høiligen fornærmet i de hannem af os givne allernaadigste Privilegier, som ere til Indhold, at ingen uden hannem maa være tilladt, Comedier, Liniedandsere, Marionetter, og deslige i fornævnte vor Residentsstad, at lade see og holde; da som vi ingenlunde ville, at i slige Tilfælde, som dette er, nogen Forskiel mellem Staden og dens tilhørende Grund maa giøres, vi ei heller have benaadet Eckenberg med

noget Privilegio, saa er hermed vor allernaadigste Villie og Befaling, at Du strax gier den Anstalt, at fornævnte Eckenberg med sine Comedier og Linieddandseve, som han udenfor Staden paa dens Grund lader see, straxen ophører, og ikke understaaer sig efterdags at giore meerbemeldte Capion nogen Indpas i de hannem af os allernaadigst forundte Privilegiis, saasom vi alvorligen ville, at han derudinden i alle Maader skal vorde haandhævet og mainteneret."

Det, Du formodenlig ligesom jeg i Ovenstaaende især har lagt Mærke til, er, at hvorvel, hvor Capions klagelige Ord anføres, den stærke Mand er blevet i uforstyrret Besiddelse af sit høiadelige v o n, dette derimod — med Majoren i Sex Retter at tale — er k a p p e t a f, hvor Kongen selv fører Ordet; og giver dette mig Anledning til den mig meget velkomne Tvivl, om det virkelig skulde være i Danmark, denne Landstryger, efter afdøde Schützes Paastand i hans hamburgische Theaterchronik (s. Hesp. Dec. S. 424) skulde være bleven adlet? Da det efter Rimelighed vil være Dig lettere end mig, i denne Sag at skaffe Oplysning og Vished, hiemviser jeg den følgelig herved til Dig, som dens rette Værneting.

Det næste er ikke af slet saa glædeligt et Ind-

hold for bemeldte Etienne Capion, da det er en kongelig Skrivelse af 6 Nov. 1722 til Directeurerne for de Fattiges Væsen i Danmark, saaledes lydende:

„Saasom Vi af Eders til os indkomne allerunderdanigste Memorial af 28. Octbr. næstafvigt have maattet fornemme, hvorledes Etienne Capion, som Vi have allernaadigst meddeelt Privilegium paa Comedier at holde i vores kongelige Residentsstad Kiøbenhavn, ingenlunde vil tilstaae de Fattige ved Conventhuset noget af den Profit, som han og Medinteressent af de nyoprettede danske Comedier kan have, i hvorvel den om Betleres Forhold (?) i Kiøbenhavn allernaadigst udgangne Forordning af 24 Septbr. 1708 det allernaadigst tilholder, saa er hermed vor allernaadigste Villie og Befaling, at de Vedkommende skal af de Penge, som hver Aften, naar nogen Comedie eller Tragedie spilles, kan udkomme, af den ganske Summa, forend nogen Deling mellem Vedkommende foretages, erlægge og betale 10 Procent til de Fattige, og det uden nogen Indvending, saa fremt de fremdeles vil være den dem forundte kongelige Naade deelagtig; hvilket I dennem til allernaadigst Efterretning haver at tilkiendegive.“

At det midlertid, som Ordsproget siger: ikke

just altid gaaer saa haardt til, som Præsten præker, lære vi af følgende under 20 Novbr. s. A. ligeledes Directeurerne for Fattigvæsenet tilskrevne nøiere Bestemmelse:

„Omendskiøndt Vi d. 6 Novbr. næstafvigt have allernaadigst befalet, at vedkommende Interessenter udi de nye oprettede danske Comedier, skulde af de Penge, som hver Afteu, naar nogen Comedie eller Tragedie spilles, indkommer, af den ganske Summa erlægge og betale 20 Pct. til de Fattige, saa dog have vi nu efter bemeldte Interessenteres til os indkommen allerunderdanigst Memorial, og klagelige Foredragende, i Henseende til den store Vidtløftighed, de med deres Creditorer endnu hensidde udi, og de Bekostninger, som de paa dette nye begyndte Værk have maat giort, og dagligen maa giøre, saa at ikkun lidet skal blive tilovers for dem, allernaadigst bevilget og tilladt, at de for samme 10 Pct. Udgift maa være forskaanet; men derimod skal de for hver Uge, der nogen dansk Comedie eller Tragedie vorder spillet, herefter, og indtil vi anderledes tilsigendes vorder, betale 6 Rdlr. til de Fattige, hvilken I dennem og de Committerede ved Conventhuset haver at tilkiændegive.“

Udentvivl er Du enig med mig, at den

her omtalte Medinteressent af Capion maa have været Montaigu, og at paa denne Maade den i Montaigus Privilegium (s. Hesp. Dec. S. 443) befalede mindelige Forening maa være tilveiebragt; men vigtigere er det Spørgsmaal, da gientagne Gange og i begge disse Skrivelser danske Tragedier omtales, om da virkelig til den Tid slige enten have alt været opførte, eller paatænkte at opføres paa den danske Skueplads, ja om dengang nogen dansk spillelig Tragedie har været til. Thi om man endog her vilde gribe til Holbergs Melampe, siden den kalder sig en Tragedie, er den dog ikke førend 1724, altsaa to Aar derefter, kommen paa Theatret, og skiøndt Wielands Achilles og Polyxene, der atter udkom Aaret derpaa, paa Titelbladet siges at være forestillede i en Tragedie, har jeg dog hidtil ingensteds fundet ymtet om, at de vare forestillede paa Theatret, og bliver altsaa herved en ny og værdig Opgave for vore Nyrupper og Werlaufer at bringe i det Rene.

Det næste Anecdoton er en kongelig Befaling af 30 April 1723, at en Glarmesterenke i Kiøbenhavn, som havde forsørget og opholdet Dandsemester Piloes tvende Sønner, Christian og Frederik Piloe, siden deres Faders Bortreise herfra Staden 1715, samt paa hans Vegne betalt Huus-

leien m. m., maa lade hans Efterladenskab stille til Auction, da der intet fornemmes til hans Tilbagekomst."

Du vil udentvivl erindre Dig, at jeg mundtlig har yttret Dig min Tvivl angaaende den i den interessante Beretning om den danske Skueplads i Kiøbenhavns Skilderi (No. 26 indev. Aa.) fremførte Mening, at vor Roses, og man kan vel altsaa sige, den nuværende danske dramatiske Kunsts, første Lærer, Skuespilleren Pilloe (eller som han i den ældste Udgave af Holbergs Comoedier nævnes, Pilloi) skulde have været en Frænde, vel endog en Broder, af den herværende berømte svenske Maler Pilo; en Tvivl, hvortil jeg troede mig saameget mere beføiet, da jeg, der i min Barndom daglig hørte tale om den sidste, der var mellem min afdøde Faders noie Venner, og hos hvem han hver Aften paa Charlottenborg samledes med en meget interessant Kreds, hvortil blandt andre Conferenceraad Fr. Horn, Toldinspecteur D. Hornemann o. fl. hørte, mindes med Vished, at ligesom han nævnedes anderledes, end den forhenværende Skuespiller, der endnu var i frisk Erindring, og ofte omtaltes, saaledes har jeg af ingen af dem, der hyppig omtalte dem begge, nogensinde hørt eet Ord, der tilkiendegav mindste Familieforhold mellem dem; ligesom

jeg ogsaa troer fra vis Haand at vide, at Pilo med Indretningen af det danske Skuespilhuus ikke havde noget at giøre.

At Pilloi var snarere fransk end svensk, synes ydermere den Omstændighed at vidne for, at han i de holbergske Stykker forekommer i Roller som Jean de France; ogsaa siges det bestemt af Schwarts i hans historiske Beretning om det danske Theater, og bør denne Scenens ædle Veteran heri saameget mere staae tiltroende, da han saamange Aar havde levet og virket med Pillois personlige Disciple, hvoraf, da han lod ovenstaaende trykke, adskillige endnu vare i live, af hvilke jeg ikke har hørt nogen benægte eller omtvivle hans Opgivende. Hvorvidt efter, hvad sammesteds siges, en Farfader af ham har bygget Nørreport, derom har jeg forgiæves søgt Oplysning; men usandsynligt er det ikke, at han kan have været en Søn af den i ovenanførte Bevilling nævnte bortreiste Dandsemester Pilloy, og muligt reist med denne sin Fader, da han, ligeledes efter Schwartses Paastand, var fransk Skuespiller udenlands; og kan man vel med Føie antage, at Holberg har havt Hensyn paa ham, naar han i sin 447 Epistel siger: at der ved den ældre Skueplads fandtes adskillige Personer, der

vare vante til Comoedier, og opdragne i det danske Sprog; i det mindste synes det ikke, ham undtagen, at kunne have været Tilfældet med andre, end Montaigus og Mad. Coffres Familier.

At René de Montaigus Protectorium fra 18 Junii 1725 blev den 21 Juni 1728 prolongeret paa 3 Aar kan med Føie ansees som Bilag til Comoediens Liigbegiængelse 1727; og er det formodenlig i Folge heraf, at nedenstaaende Reskript til Polimester Hans Himmerich af 8 Octbr. 1728, ikke mere omtaler Montaigu og Capion, som Interessenter i Skuespilprivilegiet, men at dette maa formodes ved et tidligere Reskript at være overdraget Skuespillerne selv, hvilket og Scenerne mellem Henrik, Schumacher, og Jfr. Hiort i Liigbegiængelsen synes at stadfæste. Nysnævnte Reskript af 8 Oct. 1728 lyder saaledes: V. G. t. Omendskiondt de danske Acteurer udi vores kongelige Residentsstad Kiøbenhavn, efter Vores til dig den 14 Oct. 1726 allernaadigst ergangne Reskript allene have været berettiget til at repræsentere Comoedier paa det af Os i bemeldte Kiøbenhavn allernaadigst priviligerede Huus, saa have vi dog i Henseende, at vores Generalmajor, Os elskelige Hans Jacob Arnold Ridder, skal have forstrakt Etienne Capion Penge paa samme Comoediehuus, hvilket han for

at udløse Krigshospitalet, som derudi havde første Prioritet, sig paa offenlig Auction skal have ladet tilslaae, og i saavidt erhvervet bemældte Et. Capions havende Ret til ovenbemældte Huus og derved følgende Privilegier, allernaadigst bevilget, at fornævnte Gen. Maj. Arnold ligeledes paa forbemældte Huus, af den ved hannem hidforskrevne Bande, maa lade spille franske Comoedier een eller flere Dage om Ugen, naar de danske Acteurer, som have Præferencen i at udvælge, hvilke Dage om Ugen de vilde og kunde spille, ikke bruge samme Huus, enten til Repetition, eller til at indrette de til næstfølgende Comoedier behøvende Machiner, hvorimod de danske Acteurer, saalænge de kunde have den Næring, at de tvende Gange udi Vinterugerne, og eengang ugentlig om Sommeren spille kunde, skulde betale bemældte Gen. Maj. Arnold i Leie af samme Huus, for hver Gang der spilles danske Comoedier, 10 Rdlr., hvilket du de danske Acteurer til allerunderdanigst Efterretning haver at tilkiendegive."

Vel gik nu bemældte arnoldske Entreprise, med saameget Andet, op i Røg, ved den 12 Dage derpaa udbrudte Kiøbenhavns Ildebrand, midlertid beviser det nøksom, mod den i Skilderiet (No.

102 f. A.) opkastede Tvivl, at der i Kiøbenhavn den Gang maa have været Folk nok, der forstod fransk, til, at det ansaaes for at kunne lønne sig, at forskrive et fransk Skuespillerselskab; hvilket saa meget mindre er at undre, da der paa den Tid endnu blomstrede saa mange af de under den forrige Regiering indvandrede franske tildeels meget anseelige Familier, der naturligviis, især efter den Yndest, hvori de stod hos deres Beskytterinde Dronning Charlotte Amalie, maa have bidraget meget til at indføre en fransk Smag og en fransk Tone i vor fornemme Verden, hvis Forkiærlighed for det udenlandske er noksom bekiendt.

K. R.

Om Presseforhandlingerne i den franske Lovgivning.

(See forrige Hæfte.)

I Mødet den 14 Januar besteeg, efter en hæftig Debat i Anledning af de flygtede Colonister fra St. Domingo, og Gen. Foys Forslag at indlade sig i Underhandling med Præsidenten paa Hayti, Hr. Chiflet, som Ordfører for Commissionen over Lovforslaget til Presseforseelsers Udrøddelse

Talerstolen. Han gik ud fra det Spørgsmaal: om Lovene fra 1819 havde opfyldt deres Hensigt? Lovudkastet, sagde han, besvarer det Spørgsmaal med Nei, og angiver to Ting, som Aarsag dertil, Umuligheden af at indfatte dette Slags Forseelser i bestemte Definitioner, og den deraf flydende Nødvendighed at udvide Dommermagten i Henseende til Lovens Anvendelse og Straffens Bestemmelse for det enkelte Tilfælde."

„Deres Commission, blev han ved, giennemtrængt af samme Bevæggrunde, overtydet om Straffenes Utilstrækkelighed, og den Strafløshed, der kommer af Overtrædelsen, af Competencens Regler, antager de foreslagne Forholdsregler, men seer blot deri formegen Tilbageholdenhed og Maadehold (her udbrød levende Murren paa Venstre) og for des sikkrere at naae det ønskelige Maal, foreslaaer den Dem vigtige Tillæg."

„Presseforseelserne frembyde sig med en Forskiellighed i de enkelte Dele og Omstændigheder, der snart betynger, snart formindsker deres Criminalitet; saa at det er Lovgiveren umuligt at forudsee og skielne alle Tilfælde. Skal nu en streng Iagttagelse af den almene Grundsætning, at Forseelserne samt deres Straffe maa være nøie bestemte, lade dem ustraffede? Skal Samfundet blive

uden Beskyttelse og Sikkerhed?*) Nei, m. H.! kan man end ikke noiagtig bestemme dem, kan man i det mindste classificere dem, og ved hver Classe fastsætte en Straf, hvis mere eller mindre udvidede Grændser i det mindste tilstæde Dommeren den Mulighed, efter Vurderingen af de forskiellige Kiændsgierningers Strafværdighed, forholdsviis at afmaale Straffene. Nødvendigheden byder, at Lovgiveren skal overlade Domstolene denne Omsorg, uagtet det for sædvanlige Tilfælde ustridig var en væsenlig Deel af hans Pligt. I nærværende Tilfælde kan han kun have til Formaal, at danne et tilstrækkeligt Antal Classer af Forseelser, og definere dem i almindelige Udtryk, paa det de alle kunde være indbegrebne under een af disse Classer; derpaa fastsætte en Gradation af Straffene blandt disse Classer, dog saa, at der bliver tilstrækkelig Mulighed og Frihed til, at naae hver Forseelse med forholdsviis Straf.

Frygter ikke, m. H.! herved at tilstaae Domstolene for udvidet Magt. Under Mistroens Herredom, midt under Forstyrrelsen er den meget

*) Det torde være Spørgsmaal, om saavel Stats- som Borger-Samfundet vover og lider meest ved Presseetvang eller ved Pressemisbrug?

K. N.

mere bleven altfor indskrænket; sikkerlig er det tilladt at tilbageønske den Tid, da almindelige Love vare tilstrækkelige til Landets Behov, og de dens Anvendelse overdragne Autoriter vare beklædte med en gammel og retfærdig Anseelse, og Tillid; iøvrigt er denne Foranstaltning ligesaa ueftergivelig som politisk ved denne Gienstand. Artiklernes Detail vil overbevise dem derom."

Han gik nu over til de enkelte Artikler. Af den første, der angik Forseelser mod Religion og Gudsdyrkelse, havde Commissionen giort to, og foreslaaet at forhøie Straffen for at haane den catholske Religion, men lade, hvad de andre angik, uforandret. I Lovforslagets anden Artikel, angaaende Angreb paa Kongens constitutionelle Værdighed, foreslog han at udelade Biordet, og forhøie Pengestraffen. (Her tabte den venstre Side Taalmodigheden, og udbrød: Ordet constitutionel mishager Eder altsaa! det er at plante Contrarevolutionsfanen midt i de Deputeredes Kaminer.) Den 4 § angaaer de Angreb, hvorved Had eller Foragt kunne vækkes mod Kongens Regiering; under Ordet Regiering forstaaes alle dens Former, og de forskiellige Maader, hvorpaa den træder handlende frem. (Hvilken skrækkelig Ubestemthed! faldt man her ind fra Venstre: Man

kan da ikke sige nogen mindste Sandhed, uden at anklages for Landsforræderi.) Dog skal det ikke være formeent at bedømme Ministrenes Handlinger." (Fra Venstre: Naar Censuren tillader det, der i Steden for Pressepolitiloven igien skal træde i Kraft.)

Lovforslaget havde bestemt, at utro Redacteurer af de legislative Forhandlinger aldeles skulde sættes under Interdict; dette fandt Commissionen for strængt, og foreslog blot temporairt Forbud, hvilket man paa Venstre fandt at være, ikke at dømme fra Livet, men blot forbyde at drage Veiret i 24 Timer.

En hæftig Strid foranledigede Lovforslagets niende §, der fastsatte Straffe for dem, som vække Had eller Foragt mod een eller flere Classer Personer; hvilket Commissionen troede at burde beholde; hvorvel Orden, Classe, Stand, Corps, Corporation, og alle Collectivnavne vare Mange forhadte. "Men udgiøre da ikke Præsterne, som Chartet forvisser deres Lønninger, de Adelige, hvis Rettigheder det erkiender, egne Classer?" (Nu brød det løs fra Venstre: „hverken Geistlige eller Adelige udgiøre egne Classer!" „Nei, tusind Gange Nei!" Chartet kiender ingen Corporationer!" „Saalidet som Missionairer!" „Hyprikunds Com-

missionen billige saadanne constitutionelle Kixelerier!"). Nødvendighed og fælles Interesse — vedblev Ordføreren — danne Classer, Lovgiveren kan ikke miskiende, hvad bestaaer; kan ikke ødelægge, hvad stedse avler sig paa ny. Og naar nu disse Classer lovlig bestaae i Samfundet, have de Ret paa Samfundets Beskyttelse; eller skal man igien høre Raabene: „Ned med Geistligheden! ned med Adelen!" (Dem foranledigede I! raabtes nu fra venstre.) „Uforsigtige, føiede Casimir Perrier til, hvor uklogt berøre I denne Punkt; tænk paa, hvad I giore!"

En ikke mindre levende Kamp vakte 13. §, der bestemte Straffe mod Tidsskrifters Forf. Commissionen erklærede sig forbauset over Utilstrækkeligheden af alle mod Journalforseelser fastsatte Straffe. Den troede derfor i den om endog blot temporaire Suspension af Journaler at eine en mægtig Bevæggrund for Journalisterne at opføre sig klogt (!!!). Fuld af Tillid til Dommernes Indsigter, overlader Loven dem at bestemme Anvendelsestilfældene for Straffene.... Skulde midlertid en Journal lægge en alt for nedbrydende Haand for Dagen mod de religieuse og monarkiske Grundsætninger (paa Venstre: De taler aldrig om constitutionelle!), kan Journalen ogsaa supprimeres.

(Paa Venstre: Fortræflig! der have vi trods Chartet Confiskationerne igien.) Man vil sige det er at indføre Confiskation paa ny. (Paa Venstre: Det er det rigtige Ord.) Men Confiskation har kun Sted, hvor den skeer til Fordeel for Fiskus; her hindres blot et Menneske at stifte Ondt. See vi ikke daglig vore Naboer i den Nødvendighed at ødelægge smittede Gienstande? Eierne maa bringe den Almindelige dette Offer. (Paa Venstre: Ligner I Journalartikler med den gule Feber? Fra Høire! Vi er bange for den treefarvede Feber.) En Journals Supprimering kræver Forsigtighedsanstalter, at den ikke skal staae op under et nyt Navn; dog det vil den ny Journalpolitilov drage Omsorg for. (Paa Venstre: I sørge for Alting.")

Disse foreløbige Træfninger vare midlertid kun Smaaskiermydsler imod den Strid, der begyndte, da Ordføreren nu kom med Commissionens Hovedpunkt, at tage Paakiændelsen af Presseforseelser fra de Edsvorne og lægge den under Appellationsretterne, hvilket ikke blot var en egen Tilgift af Commissionen, men og tvertimod det oprindelige Forslag af Exministeren de Serre, der selv var Ophav til den Lov, hvorved Jury var indsat. Ordføreren paastod, at for det første for-

mindskede Skribenternes Fremstilling paa de Anklagedes Bænk for Assisseretterne (ved hvilke ene de Eedsvorne ere indførte) den Sky, som slige blot for Forbrydelser bestemte Domstole skulde indskyde andre Skyldige; desuden var adskillige Journalers Tendents saa republikansk, at man ikke noksom kunde betrygge den kongelige Autoritet; endelig vare jo Dommerne meget mere, end de blotte Borgere, skikkede til at giennemtrænge en Forfatters hemmelige Hensigter (!!!) hans Tendents; Dommerne bestemte jo desuden selv ved Juryerne Straffens Grad — og vare i øvrigt her bundne ved det af Loven givne Maximen og Minimum — saa ingen Vilkaarlighed, intet Stiernekammer var at befrygte. Langt fra, at give Jury et Stød derved, blev den snarere befæstet, i det den ikke mere var udsat for den Fare, at fælde Dom over Ting, den ikke tilbørlig forstod; man vilde da ikke mere opleve saadanne scandaleuse Frikiændelser, som hidtil.

(Nu opstod en stor Larm, med Raab: til Orden! fra Venstre raabtes: siger heller: scandaleuse Fordømmelser. Gen. Foy. Det er afskyeligt! en Præsident angriber Domstoels-kiændelser. Lafitte ironisk. Han bagvasker Præfecterne, der vælge de Eedsvorne.)

Ordføreren opregnede derpaa Grundene, hvorfor en Jury var mindre skikket at paakiende Pressefoseelser, end Appellationstribunaler: Mangel paa videnskabelig Dannelse, og følgelig Udueligbed til at opdage den skiulte Gift (!!!) Tilgiængelighed for Sophismer, Tilhvidskninger, og Indflydelser (paa Venstre af Præfecter og Politicommissairer) og sluttede med det Haab, at denne Lov, der tog Throne og Altar i Beskyttelse, vilde og modtages med Bifald af et i høi Grad religiøst og royalistisk Kammer."

Nu raabtes fra venstre Side: „og constitutionelt? det Ord har de landlyst." „Der har vi nu deres Manifest." — „Det skionne Ideal fra 1815 gaaer i Opfyldelse." — „En Indberetning for og fra Jesuiter." — „En Indberetning fra Almeenvelscomiteen i 1793."

Den høire Side forlangte nu, at Forhandlingen over dette Lovudkast og denne Indberetning, alt skulde begynde om Torsdagen, den venstre, at den først skulde begynde følgende Mandag. Endelig blev næste Løverdag ansat til at begynde Forhandlingerne, om hvilke Moniteuren med Spøe forudsagde, at de efter al Rimelighed vilde have en meget lidenskabelig Caracteer; og lod strax 44 Talere sig indtegne mod Lovforslaget, og kun 21 for det.

Men som allerede i en Artikel fra Paris af selvsamme Datum berettedes; Ministeriet var nu i Gang, støttede sig paa sine Meningsforvandte, og havde ved mangehaande Midler vidst saavel at forviisse sig Stemmer, som Taushed. (Man see herom mere i Januarhæftet S. 72 o. f.) Ogsaa roste Ultrajournalen Drapeau blanc af, at Ministeriets royalistiske Svite (!) tog daglig til; den havde selv uopfordret gjort Begyndelsen, Quotidienne fulgte efter, og selv Journal des Debats opgav sin hidtilværende Neutralitet."

Inden Forhandlingen om Presseloven endnu begyndte, fremstod i samme Møde Hr. Martignac som Ordfører for Commissionen over Journalpolitiloven. De kiender, sagde han, den foreslagne Lov. Inden den prøves, saa vel i hele sin Omfang, som i sine enkelte Bestemmelser, torde det ikke være uhensigtmæssigt, at kaste et Blik paa de periodiske Skrifter, i deres Forhold til det almeene Vee og Vel, thi af denne Undersøgelse vil for vise Mænd, for Venner af deres Land og den sande Frihed, den Grad af Vigtighed give sig, som de Forsigtigheds og Aarvaagenheds Skridt kunne have, der nu i Henseende til disse Skrifter skulle tages. Jeg forlanger ingenlunde at nægte de Fordele,

man i Frankrig vil finde i de politiske Dagblades Bekiendtgiørelse."

„I et Land, hvor alle Borgere umiddelbar eller middelbar tage Deel i de offenlige Anliggender, i et Land, hvor Friheden hersker, er det passeligt og retfærdigt, at Regieringens Foranstaltninger, vigtige Begivenheder, og alle nyttige Sandheder ligge for alles Øine. Denne daglige Drøftning af Autoriteternes Handlinger, den Vished, de faae, at have hele Frankrig til Vidne paa det, de giøre, den bestandige Nødvendighed at staae den offenlige Mening til Ansvar, alt dette kan have sand Nytte, som jeg uden Modsigelse erkiænder. *)" (Bifald.)

„Midlertid maa man deraf ikke drage den Slutning, at ved en Regieringsforfatning som vor, Journalernes Tilværelse er en uundværlig Garanti for Opretholdelsen af Borgernes Rettigheder."

„Der hvor en uindskrænket Petitionsret bestaaer, hvor Talerstolen er fri og offenlig, hvor den dømmende Magts Uafhængighed betrygger Alle Retfærd; der, hvor enhver ved Trykken kan brin-

---

*) Amen!

K. R.

ge sine Meninger og sine Klager til offenlig Kundskab, hvor Bøger, Memoirer, og Skrifter af alle Slags circulere uhindrede, uden at deres Forf. have nogen anden Magt at frygte, end Domstolenes, der kun straffe Forseelser, der kunne Dagbladene ikke betragtes som nødvendige Organer. De ere en nyttig Bihielp, tienlige Publicitetsmidler, og ere deels ved vor Regierings Kraft, deels ved Vanens Herredom bleven en Art Nødtørft, der maa tilfredsstilles." (Bifald.)

„Efter at vi saaledes have vurderet Fordelene, er det ligesaa hellig Pligt, ogsaa at tage Farerne i Øiesyn. Her, m. H.! paatrænger sig nærmest en Tanke, som det paaligger mig nærmere at udvikle. Journalentrepriser ere i Giennemsnit Industriespeculation, hvis sidste Formaal er Vinding (??!) Fra denne Synspunkt er Entrepreneurernes Privatinteresse nødvendig (???) i Opposition mod den offenlige og almindelige."

„Den almene Interesse har den offenlige Orden, den udvordes Fred, Lidenskabernes Beroligelse, Underkastelse under Lovene, og Borgernes Samdrægtighed til Formaal."

„Dagbladenes Interesse derimod bestaaer i Bevægelse, i rask Følge af Begivenhederne, i en vedvarende Uroligheds og Forventnings Tilstand.

Nysgierrigheden har blot sin Næring af nye Begivenheder, og af Uvished — og kun i Nysgierrighed finde Journalerne Held, og varig Bestand. Ordens og Freds Monotonie er dræbende for dem, og den Dag, da Lidenskabernes Herredom endes, og den længe landlyste Samdrægtighed bringer Menneskenes Gemytter hinanden nærmere, unddrager Dagbladene Kraft og Liv — Deres Onsker, og Formaal maa altsaa ikke være vore. Det er vel tilladt, m. H.! især med Erfaringens Hielp at drage i Tvivl, at de, der beriges ved Giæring, vil anvende de dem af Himlen forundte Talenter til at slukke Tvedragtsluen, og skiænke Gemytterne Rolighed (!!!) Der gives, og med Glæde erkiænder jeg det, ligesaa hæderværdige som snilde (?) Skribenter, hvis Samvittighed leder deres Pen, hvis uegennyttige Iver understøttes ved de ædleste Hensigter og Grundsætninger, og der kun have det almene Vel til eneste Formaal for deres Bestræbelser."

„Men hvor mange andre kunne i en ganske modsat Retning søge strafværdigt Held, og forkastelig Vinding. Det er saa let og saa forførisk at tale til Lidenskaberne i deres Sprog; man er saa vis paa at blive læst, at blive begiærlig søgt, naar man smigrer, og vækker disse. Man vinder

lettelig saamange Fordele over den kolde og sorgelige Fornuft, der forvandler Alt til Iis, hvad den berører (???) saa mange Fordele over de fortrædelige og uvelkomne Stemmer, der tilraabe os, at der gives Pligter, og der afstikke os Grændser. (Levende Bifald fra Hoire.*)

Partitriumph, Forfængeligheds Triumph, Udsigt til Lykke og Rigdom**) — Alt forener sig for at opmuntre Dagbladene til, ikke at agte nogen Skranke, og alt forener sig derfor og at opkalde Lovgivernes Aarvaagenhed og Klogskab. De, m. H.! maa derfor anvende viis Forsigtighed mod Farer, som vi maatte giore os det til en retfærdig Bebreidelse at forsomme. Dette skylde De Frankrig, dette skylde De hele Europa.

(Stemmer fra venstre. Hvad! hele Europa!)

Den franske Presse, det veed De, er blevet

*) Les brigands haissent les reverberes.

Duclos.

**) Skulde virkelig at sige Magthaverne ubehagelig Sandhed være saa sikker en Vei til Lykke og Rigdom? efter det, der i f. H. er fortalt om Indvoldsbevægelsen paa høire Side, kunde man let fristes at tvivle. K. N.

den europæiske. Vor litterariske Navnkundighed har udbredt vort Sprog blandt alle civiliserede Nationer, vore Vaabens Ære har fuldbragt dets Universalitet. Vore Journalers Farlighed, hvis Sproget i nogle af disse skulde blive frækt og uheldbringende, vilde snart overskride vore Grændser, og det ubestridelige Talent, der hiemler sig i Stil og Affatning, vilde blot forhøie denne.

Behøvede jeg vel at henvende Deres Opmærksomhed, og hiertelige Bekymring paa en af vore Nabostater*), til hvilken saa mange Følelser af Interesse binde os, og stille Dem det begrædelige Skuespil for Øie, dette Land frembyder, hvor vore Kongers Blod hersker? Nei! der gives Saar, ikke enhver Haand tør berøre; det Onde er Dem kun forvel bekiændt, og De veed, hvad i denne for Antændelsens Fare alt priisgivne Grund en eneste uklogelig henslynget Gnist kunde frembringe.

Frankrig og Europa venter altsaa af Dem kraftige Love. Samfundets første Trang er Selvopholdelse; alle andre Interesser maa bøie dem for denne. Journalernes Toilesløshed er mordisk; De maa beskiærme os for den. (Levende Sensation og Bevægelse paa Venstre.)

*) Spanien!

„Kort, m. H.! de almene og sædvanlige Love strække her ikke til; vi behøve særdeles Foranstaltninger, specielle Regler, et System af vaagende Opsigt og Politi, svarende til Skrifternes Natur, deres Mangfoldighed, deres Indflydelse. Dette System er det nu, Regieringen har foreslaaet Dem at hellige ved en Lov. Man tør frimodigen tilstaae, da det er Sandhed, og da vi hverken have Trang eller Lyst til at fordølge det, denne Lov indskrænker endmere Journalernes frie Udgivelse. Ere nu disse Bestemmelser i Modsigelse med Chartet, og kan den lovgivende Magt ikke bekræfte dem uden at krænke denne Grundlov? Dette er det Spørgsmaal, Deres Commission havde at overveie."

For nu at bevise, at dette ikke var Tilfældet, giennemgik han Constitutionens 8 § og Betydningen af Ordet reprimer, der alt har foranlediget saa mange Discussioner. „Denne §, sagde han, opstiller som Grundsætning, at alle Franskmænd have den Ret at bekiændtgiøre deres Meninger, og lade dem trykke, dog i Overeensstemmelse med Lovene, der skulle forebygge og hæmme Misbrugen af denne Frihed. Jeg kan i denne §,

der berettiger enhver Franskmand at bekiændtgiøre sine Tanker, ikke erkiænde den en Forening af Skribenter bevilgede uindskrænkede Tilladelse, daglig at undervise hele Frankrig, at udbrede ikke blot Meninger, men Kiændsgierninger, Erindringer, Forhaabninger, kort udøve den meest giennemtrængende Indflydelse paa Samfundet. Vil man foreholde os Englands Exempel, som værdigt at efterligne? Jeg tvivler, thi Svaret vilde være altfor let. Lader først 30 Revolutions- og Ulykkesaar komme i Forglemmelse, lader Erindring og Had forsvinde; bier, til vi have af Tiden garanterede, og af Almeenaanden forsvarede, Institutioner; lad os opnaae en stræng, men ikke fiendsk Opposition, hvorved ikke Monarkiets Tilværelse daglig rystes...."

(Nu brød den venstre Side med Hæftighed løs. Dupont de L'Eure raabte: Her vente vi Dem. Lameth. De haane Oppositionen, og Kammeret selv. Casimir Perrier. Forklar Deres Sætning." Gen. Foy, Corcelles, Camil Tesșiere, Benj. Constant, af venstre Udkant vare i megen Bevægelse paa deres Pladser. Andre staae op, og tiltale Præsidenten. Cas. Perrier. Forklar Deres Sætning, eller Præsidenten kalde Dem til Orden!)

Martignac. Her tales ikke om Kammeret, men om Nationen!

Cas. Perrier. Endnu meget værre. (Larmen fordobles. Præs. faaer det endelig stille; Taleren gientager sin Sætning, og tilføier: „Da vil man kunde sige os, vor Forfatning er stærk som Engelskmændenes; vor periodiske Presse være fri, som Deres!"

Han gik nu over til de enkelte Artikler, og anførte Commissions-Forandringen af 2 §, hvorefter Udgivere af Dagblade skulle være forpligtede at levere den kongelige Procureur det første Exemplar af hvert Blad, at han strax kunde tage Kundskab deraf, og i fornødent Tilfælde hindre dets Bekiændtgiørelse. (Knur paa venstre.) Ved den allerede ved Peyronnets Foredrag paaankede §, der begynder med de Ord: I Tilfælde et periodisk Skrifts Aand og almene Tendents — anmærkede han: at disse Ord, Aand og almene Tendents vare meget ubestemte. Det havde man allerede sagt, og vilde endnu sige det, og med Føie; men denne Ubestemthed udgiorde hele Lovens Styrke og Nødvendighed. (Her knurredes atter paa Venstre, og Benj. Constant anmærkede: at det var en aabenhiertig Tilstaaelse.) Midlertid foreslog Commissionen, at udelade Ordet Tendents som overflødigt,

og efter de Ord: hvis et periodisk Blads Almeenaand — at tilfoie: der viser sig i en Række Artikler" saa at et Blad aldrig for en enkelt Artikel midlertidig, eller for stedse kunde forbydes. Endelig foreslog den — i Henhold til et Forslag, Fievee trods Censurforbud i en Ultrajournal havde indrykket — at forandre Straffen saaledes, at den første Standsning kun skulde være en Maaned, den anden tree Maaneder, og kun i Tilfælde af Recidiv det fuldkomne Forbud finde Sted. Derimod understøttede den det Forslag, at Censuren paa en af tree Ministre undertegnet Ordonance i Mellemtiden mellem Sessionerne kunde sættes igien i Kraft, og androg nu paa Lovforslagets Antagelse i det hele, med opgivne Modificationer.

Præsidenten erklærede da, at Forslaget skulde trykkes; men den venstre Side forlangte med megen Hæftighed, at Kammeret først maatte sporges; saameget mere — erindrede Hertugen af St. Aulaire — som Udfaldet mod Oppositionen i Forestillingen ingenlunde var giort godt igien af Ordføreren. Da Præsidenten vægrede sig, kom det til en hæftig Ordstrid mellem ham og Hr. Lafitte, men der endelig blev overskreget af den høire Side, og Trykningen uden videre Foresporgsel tilkiændt af Præ-

sidenten, hvorpaa 27 Talere indskrev sig mod, og 18 for Lovforslaget.

Umiddelbar herpaa begyndte Forhandlingen om den egenlige Presselov, hvorom i følgende Hæfte.

K. R.

Sømandssang

ved Concerten for Bombebøssen.

Vi Sømænd giør ei mange Ord,
Ei hykle eller prale,
Om hvad, der i vort Hierte boer,
Vor Daad, ei Munden tale.
Dog, hvad i Hiertet foregik,
Og Takken til den Høie,
Det tolker Taaren i vort Blik
Og Ilden i vort Øie.

En Bombe er en heslig Fugl,
Den kan i Luft sig svinge,
Som Ørnen fra sit Klippeskiul,
Skiøndt den har ingen Vinge;
Og naar den stiger med sin Gløb
Og naar mod Jord den suser,

Den bringer Saar og Skræk og Død,
Og Heltens Arne knuser.

Men denne her er mere mild;
Den hielper dem, som trænge,
Den er ei fyldt med Krud og Ild,
Men kun med Sølv og Penge;
Og naar den brister ~~i sit Fald~~, uden Knald,
Ei græde Børn, og Mødre,
Den dræber ingen i sit Fald,
Men qvæger gamle Brødre.

Hil dette Selskabs Gavmildhed!
Ei Hiertets Stemme tier,
Den Armods Kaar at lindre veed
Ved hulde Melodier.
Hil Dannerkongen og hans Huus,
Hil hver en ædel Borger,
Som bygger Hytten af sit Gruus,
Og lindrer Sømands Sorger.

Oehlenschläger.

Bilag til historisk Artikel.

(Udaf Nr. 3. den 30 Martii.)

De franske Journaler have holdt et Slags Interregnum, under hvilket de vare fritagne for den

forrige Censur, og endnu ikke ansvarlige for den ny Lov. Man befrygtede og formodede i Paris, at Redacteurerne vilde nytte dette Tidsrum paa mangehaande Maader, og bringe mangehaande for Lyset, hvad Censuren under hin Regiering ikke havde fundet passende for Publiciteten. Det synes midlertid, som disse Herrer havde foretaget dem, i det mindste at give Pairskammeret et Beviis paa deres Maadehold. (Censuren holdt nemlig op, just som den ny Lov om Journalerne blev fra de Deputeredes Kammer sendt Pairskammeret til Discussion.) De liberale Blade afholdt dem fra at meddele Nyheder, der kunde betragtes som anstødelige, og fyldte deres Colonner med Betragtninger over Pressefrihedens store Velgierninger, hvorved de endnu troede at kunde giøre Indtryk paa en eller anden af de adelige Pairs. Da de midlertid af Deliberationerne i Pairskammeret snart drog den Slutning, at den ny Lov om Dagbladene ogsaa her uden særdeles Modstand vilde gaae igiennem, gik alt nogle eet Skridt videre, og navnligen Bladet Constitutionel ansaae sig alt som beføiet, at godtgiøre Publicitetens Nytte ved at anføre særdeles Tilfælde, der forefaldt i det Indre af Riget, og som det ansaae for aldeles passende

til at bringes ved de offenlige Blade til Regieringens Kundskab, og eventuel Afhielpning.

Her er et Par saadanne Facta, saaledes som ovennævnte Blad ordlydende foredrager dem:

„Man anstiller i dette Øieblik Forfølgelser af et synderligt Slags mod en af de meest udmærkede Borgere i Staden Nantes, ved Navn Baudry, der ved Kiøb har bragt anseelige Nationaleiendomme til sig. Et nyt Selskab, der har tillagt sig Navn af Association constitutionelle, samlede paa nogen Tid Penge ind fra alle Sider, for paa alle mulige Maader, og ad lovformelige Veie at indlede Forfølgelser mod en talrig Classe af Eiere, hvorom Publicum i et af Moderne i de Deputeredes Kammer har havt Kundskab. I Spidsen for denne foregivne constitutionelle Forening stod Hr. Sarran, forhen Udgiver af (Ultrabladet) le Drapeau blanc, der ikke blot ved et Skrift, han i stor Mængde uddeelte over hele Frankrig, opfordrede de forhenværende Eiere af mistede Landeiendomme*) at forene dem med ham, men udstædde

*) Man vil erindre sig, at under Revolutionen de Emigrerede og Geistlighedens Godser erklærdes hiemfaldne til Staden og solgtes som Nationaldomainer. (Hertil synes det ikke upassende at

og Ombudsbreve til hver Enkelt, hvori han tilbod sig, at indlade sig i Underhandlinger med dem

---

feie Slutningen af et i samme tydske Tidende udaf den preusiske Statstidende indrykket Stykke om Missionnairerne i Frankrig, og de liberales Had mod dem: „Dette — hedder det — hænger sammen med den Kræftskade, det franske Statslegeme lider af, og som kan medføre dets Undergang, naar ikke en dristig Læges Haand udrødde det Onde med Rode. Paven har 1801 stadfæstet de geistlige Godsers Salg, og derved beroliget Kiøbernes Samvittighed; men ingen Magt paa Jorden kan løse den Forbandelse, der hidtil hviler paa Emigrantgodsernes Kiøb (!!!). ingen veltænkende Søn eller Sønnesøn af de første Kiøbere kan døe med rolig Samvittighed (!!!) naar han ikke ved at erstatte den uretfærdige Eiendom (!) befrier Erhvervetens Siæl fra den Straf, den i hin Verden lider.“ Denne Christendommens, og i Særdeleshed Catholicismens Lære vil Landmanden erkiende, saasnart han faaer en grundig Underviisning i Religionssandhederne (?) Den nuværende Geistlige er enten, som et Revolutionens Barn, sløvet for denne Følelse, eller han er ved sin erbarmelige Stilling alt for afhængig af Bønderne til at sige dem en Sandhed, der maa være disse høist ubehagelig. Ganske anderledes er det med Missionairen. Han, der kun et Øieblik op-

om deres Rettigheder og Adkomster, naar de ikke selv skulde finde det raadeligt at indkomme med Klage. Alle disse Skridt og Forholdsregler vare offenlige; de vare Regieringen bekiændte, og man fandt ingen Anledning til at forhindre dem.

Midlertid holdt Hr. Baudry det for passende ogsaa fra sin Side at tage Forholdsregler, og han foreslog derfor i et med Maadehold affattet Skrift ligeledes en Forening af samtlige Domainkiøbere, hvis eneste aabenlyst fremlagte Formaal skulde

---

holder sig i Menigheden, skyer ikke at paatale de der i Svang gaaende Laster (!) Loven forbyder ham vel, at tale mod Besiddelsen af Emigrantgodserne, men han kan ikke forklare det Bud: du skal ikke stiæle! uden at vise Landmanden, at uretfærdigt (?) Gods hviler paa hans Siæl. Udfaldet har viist, hvor velgiørende ogsaa i saa Henseende (?) Missionairernes Institut virker, og dette Udfald har fyldt Revolutionspartiet med Skræk. Der røves det virksomste, og maaskee snart ene overblivende Middel at vedligeholde Utilfredsheden, naar ved frivillige (?) Overeenskomster mellem de gamle og nye Godseiere Uretten jævnes. Først naar dette er skeet, kan man ansee Revolutionen i Frankrig for at være tilende (!!!!!)"

K. R.

være, at modarbeide H. Sarrans Operationer. Hans Forslag billigedes af en stor Deel af hans Medborgere, og der fandtes ligesaa talrige Subskriptioner, der skulde anvendes, naar een af Subskribenterne ved Retten skulde blive forfulgt af Hr. Sarran. Neppe fik midlertid den kongelige Procureur i Nantes Hr. Vandrys Skrift at see, før han allerede deri opdagede en Forbrydelse, som ingen, end ikke Regieringen selv havde fundet i Hr. Sarrans. Skriftet blev lagt under Beslag, en lovformelig Tiltale blev indledt, og Hr. Baudry formelig anklaget paa Grund af, at have forstyrret den offenlige Rolighed, ved at have draget en ved Chartet garanteret Ret i Tvivl.

Hr. Baudry underrettede et Medlem af de Deputeredes Kammer om denne Fremgangsmaade. Hr. B. Constant giorde en Indstilling deraf i Mødet den 1 Februar. Siden den Tid synes man nu ikke mere at tænke Ondt om Skriftet selv; thi den første Anklage blev strax opgivet; men Hr. Baudry er nu stillet for correctionel Politiets Tribunal, og beskyldt for Snyderi, da han af adskillige af sine Medborgere har modtaget Summer, og i Qvitteringerne udtrykt, at de betingelsesviis skulde bruges til en bevidst Hensigt. Vi skulle i

sin Tid kundgiore det nærmere om denne synderlige Proces." (Han er aldeles frikiændt.)

Det andet i Constitutionel fortalte Tilfælde er følgende: Der har adskillige Aar i Nancy været en selskabelig Forening, bekiændt under Navn af cercle de commerce. Det var en Slags Ressource eller Casino, som findes i alle Stæder af Betydenhed, og hvor der holdes alle Tidender, og periodiske Skrifter. De fornemste Indbyggere af Byen, Medlemmerne af Domstolene, og Handelsstanden, udgiorde denne Forening, der havde giort til Lov, at man i det Local, hvor man samledes, aldeles ikke maatte tale om Politik, og intet politisk forelæse. Præfecten, Mairen, og de øvrige administrative Autoriteter havde Adgang uden Abonnement. Aldrig var nogen Klage hørt over denne Klub, intet Menneske lod sig falde ind, at det var muligt, den kunde indjage Regieringen nogen Frygt. — Uagtet alt det blev Selskabet i Præfectens Fraværelse den 23 Januar hævet ved Præfectens Generalsecretair Hr. Grev d. Agrain, og Localet lukket. I den af ham udstædede Beslutning hedder det synderligviis saaledes:

„I Betragtning af hans Excellences Indenrigsministerens Beslutning, der har autoriseret Foreningen kaldet Cercle de commerce; i Be-

tragtning, at Ministeren derved upaatvivlelig har forbeholdt sig den Ret at ligitimere (limitere?) sin Autorisations Varighed, og aldeles at tage den tilbage, naar Omstændighederne kræve det, besluttes herved:

Art. I. Den selskabelige Forening, kaldet Cercle de commerce, er hævet."

Vi spørge nu: kan en Generalsecretair i Præfecturen saaledes uden Grund ophæve et Selskab, som Ministeren har autoriseret? Men vi ere ikke de eneste, der giøre dette Spørgsmaal. Hundrede og fiirsindstyve af Nancys agtværdigste Indbyggere, deriblandt de administrative Autoriteter, have indgivet Ministrene en Besværing desangaaende, der er blevet understøttet af Statsministeren Baron Louis (forhenværende Financeminister) Generalerne Granjean og Larnelle, og Departementets Deputerede paa alle mulige Maader. — Resultatet er endnu at forvente."

I Parises Cirkler giorde disse to Fortællinger meget stor Opsigt, ikke just for deres Vigtigheds Skyld, men fordi man deri troede at kunne øine det nye Ministeriums hurtige Virkninger, og deres Synsmaader. Privatbreve fra Nantes udtrykte snart den Frygt, at man i Departementet Nedreloire agtede at giøre de første directe Skridt til

at reclamere de i Revolutionen erhvervede Godser; og Privatbreve fra Nancy veed aldeles ikke at opgive anden Grund til Oploesningen af deres Klub, end den Omstændighed, at man siden 1 Januar havde endnu anskaffet nogle liberale Journaler. Mærkværdigt er det, at den første Undersøgelse mod Baudry blev opgivet, saasnart B. Constant havde bragt Sagen paa Tale i de Deputeredes Kammer. Og ligesaa mærkværdigt er det, at Præfecten i Nancy just skulde være fraværende, da hans Secretair, en Herre af de gamle Familier, tog hin Beslutning."

„Vore Læsere ville være af Mening med os, at ved begge Facta vel endnu maa have fundet Omstændigheder Sted, hvis Udvikling man maa oppebie, for at faae en fast Mening derom, men de ville og deri være enige med os, at en saadan Udvikling var at ønske."

Udafalg. Z. No. 85.

b) Preussen. Den preussiske Statstidende indeholder følgende Artikel fra Paris af 4 Martii. Det vilde røbe liden Kundskab til en repræsentativ Forsamlings Natur overhovedet, og vor Deputeretkammers i Særdeleshed, naar nogen troede, Nationens Tilforordnede kom i For-

samlingen for giensidig ved en oprigtig Discusion at oplyse hinanden, og da efter bedre Overtydning stemme over ethvert Spørgsmaal, der var Gienstand for Debatten. Saasnart i en Stat et Repræsentantkammer existerer, der afgior Lovene ↄ: de Forholdsregler, der af Ministrene ere erkiændte for nodvendige og hensigtspassende, vil det splitte sig i to Partier, hvoraf det ene vil søge at begunstige Regieringens Forslag, det andet at hindre deres Udforelse. I et gammel = constitutionelt Monarkie som England, vil begge Partiers Bevæggrunde i Almindelighed være rene, skiondt hos Hovederne og de fornemste Talere ogsaa stundom mindre rene Hensigter, og hos Oppositionens Anforere, i det mindste den Bestræbelse at træde i Ministeriets Sted, ligger i Baghold. De enkelte Medlemmer af hvert Parti understotte deres Anforeres Forslag, ikke just, fordi de holde disse for de bedre, men fordi de kun ved dette faste Sammenhold udgiore en Magt, der kan holde eller styrte Ministrene. Selv, naar Oppositionen deler Ministrenes Synsmaader, vil den tit stemme mod dem, blot for at giore dem Sagen vanskelig, og vogte dem for den Tanke, at det dog endnu kunde lykkes dem ved deres Indflydelse i Parlamentet

at omstøde de constitutionelle Skranker. De i Parlamentet holdne Taler have altsaa hyppig intet andet Formaal, end at virke paa Publicum for at indtage det for eller imod Ministrenes Forslag. Det samme Tilfælde indtræffer i Frankrig, men med den Forskiel, der kommer af begge Staters forskiellige Stilling. Der maa forsvinde Generationer (saafremt ellers den franske Forfatning saalænge udholder Prøven, og den offenlige Stemme ikke lader det Ønske tidligere vorde lydeligt: at vende tilbage til den reenmonarkiske Regieringsform (!) inden de franske Tilforordnede ret begribe en Folkerepræsentations Væsen, og ved deres Stilling vil giore en saadan Regieringsmandes Mangler mindre skadelige.

Udaf Br. 3. No. 103.

Storbritannien. For at lære at kiænde et Folk, maa man begynde med at studere dets Sædvaner. I Hovedstæderne ere disse vanskelig at lære, thi i dem skikke Tingene dem sædvanlig anderledes, end i Landet selv, og vi tydske faae derfor siælden en fuldkommen Kundskab om andre Folkeslag, fordi vi paa vore Reiser pleie at opholde os forlænge i Hovedstæderne, og de store Byer, hvor man saa gierne efterligner Hovedsta-

dens Sæder. Hvor ofte indtræffer hos os det Tilfælde, at vi have opholdt os Maaneder og Aar i fremmede Lande, og at vi, naar vi ønske at faae Kundskab om Folket i disse Lande, dog maa tye til omstændelige Reisebeskrivelser."

Med disse Ord begynder en Mand, der tit og længe har været i England, en Skrivelse, som vi først nylig have faaet, og hvoraf vi tillade os at meddele nogle Udtog, da de levere en Commentair til at bedømme den Gienstand, der nu er den almindelig omtalte i Storbritannien. Han vedbliver saaledes:

„Mine Forretninger nødde mig at reise paa Landet ɔ: at besøge de mindre Steder. Jeg fik paa ethvert Sted ved Anbefalingsbreve Kiendskaber, der vare mig nyttige og behagelige, da mine Ideeer og Forestillinger om John Bulls egenlige Caracter uendelig udvidedes derved.

Det er nu blevet til Lidenskab kun at tale om agriculture distress, ja jeg kunde sige, kun at tænke derpaa. Hvor jeg saa kom hen, var dette Gienstand for den almindelige Samtale. Søndagseftermiddagene, paa hvilke, som bekiendt, hverken Spil eller nogen Slags Forlystelse taales i England, var ganske opofrede Kornsagen, og jeg

har ofte just i disse den rolige Eftertanke helligede Timer, bivaanet Forhandlinger og Disputer, som Ærbarhed (?) kun havde liden Deel i.

Engelskmanden er let tilboielig til overdrevne Forestillinger, naar Spørgsmaalet er om the welfare of his country. De vilde studse, naar De hørte mangen ellers ganske fornuftig Mands Taler om de nuværende lette Kornpriser, hvori han, især hvis han selv er Jordeier, seer alle tree Kongerigers Ruin, ja Fald klarlig for Øine. Alle Demonstrationer, at det i andre Lande er ligesaa, ere forgiæves hos ham. Han kiænder kun gammel England, og den hele øvrige Verden er ham et Utopien.

Men Engelskmanden nøies ikke med at give sit fulde Bryst Luft i sædvanlige Discurser og Samtaler. Den Maade, han er vant til, driver ham ogsaa, i sædvanlig Form at give sine Ængstelser fra sig, og derfor seer De nu i alle store og mange mindre Stæder Forsamlinger, at tage den nuværende skrækkelige Tilstand, Riget ved de lave Kornpriser er i, behørig under Overveielse.

De fleste, ja næsten alle disse Forhandlinger blive, siden de ere blevne noget farlige under aaben Himmel, bragte i Gang af de meest ængstede, ved at foreslaae et Dinnerparty, hvor den

store Gienstand skal tages i Overveielse. Subskribenter fattes dertil aldrig; thi der bliver meget godt spiist, og ligesaa godt drukket ved slige Leiligheder. Og man skulde virkelig ved de ypperlig besatte Tafler knap troe sine egne Oine, naar det hændelsesviis falder een ind, at Selskabet har samlet sig i Anledning af den almindelige Nod.

Da jeg har havt den Ære at være taget med til adskillige saadanne Partier, tillader De mig vel at give en liden Beskrivelse deraf, hvorved jeg forelobig anmærker, at Skildringen af een, ved deres lignende Eiendommelighed, giælder om Alle.

Selskabet samler sig. Det bestaaer af Hertuger, Lorder, Kiobmænd, Officerer, Landmænd (Farmers) og Godseiere, i broget Blanding mellem hinanden. Præsidenten og Vicepræsidenten vælges, og man sætter sig. I Begyndelsen gaaer Alting, om ikke uden Larm, dog uden megen Snak; thi enhver soger med fulde Kiæver at hente sig de fornodne Kræfter til at tale, disputere, høre til, overlægge. Men snart bringes den egenlige Gienstand paa Tapetet, og nu folge Taler paa Taler, hvori man ofte hører sande Talenter udvikle sig, men der i det hele ikke er andet end Haantaler mod Regieringen, og selv mod Parlamentet, og hvori tilsidst intet høres om Landbrugstran=

gens egenlige Gienstand, men vel faare meget om Paalæg, Sinecurer, Parlamentsreform o. d. l. For at forebygge, at de kostelige Ord ikke skal henveires til Unytte, er ofte sørget for, at de af en Hurtigskriver bringes paa Papiir, og derfra igien i næste Tidende, der da til sine Subskribenters Opbyggelse trolig igien giver dem i Trykken.

Midlertid er Flasken flittig gaaet om. Sundhederne (Toasts) den medfødde Appetit, Varmen, Discussionerne have tændt i Hovederne, begynde at vise deres Virksomhed. Nogle Tunger nægte allerede de over disse Organer opdyngede Talekunsts Skatte Udgangen, andre værdige (?) Lemmer gaae, andre falde vel og af Stolene.

Endelig skal det endelige Resultat af de anstillede Deliberationer bringes paa Papiret, og Aanderne blive vaagne og levende paa ny. Man strider om de Udtryk, der skulle vælges; Ordet Parlamentsreform anbefales hyppig og med tyk Tunge; de fordømte Paalæg maa endelig ikke glemmes; Navnene Pitt og Fox maa med al deres Roes og Dadbel staae paa Papiret o. s. v.

Præsidenten, og nogle ikke, eller dog mindre beskiænkede, have endelig redigeret Beslutningen, der da med liden Forskiellighed gaaer ud paa, at Selskabet beslutter: „at Riget formedelst de lette

„Priser er i Fare; at ufortøvede Midler maa tages „derimod; at Parlamentets slette Dannelse er fornemmelig Aarsag i al Landets Ulykke; at en „Parlamentsreform maa ansees som det nødvendigste Lægemiddel mod alle Calamiteter; at Kongen „maa bedes at aftakke Ministrene, og indsætte Andre, der kunne afhielpe de lette Kornpriser, o. s. v."

Til Slutning bevilges Præsidenten Forsamlingens Tak for havte Uleilighed og Raadslagningernes gode Styrelse, og nu gaaer Forsamlingen hver til sit, i den Overtydning at have viist Landet en vigtig Tieneste.

Jeg har alt sagt, at disse Forsamlinger nu ere fornemmelig fashion. Uden dette Ord var de neppe at forklare; thi i Hiertet veed den største Deel af Englands Beboere, at hverken Ministre eller Parlament lader sig lede vild i det, de eengang holde for det Bedste. Der er noget saa caracteristisk i disse Sammenkomster, at en Udlænding neppe giør sig en Forestilling derom, som De vil see af følgende Omstændighed: Da ved en saadan Forsamling det kom paa Tale, at ogsaa i Tydskland Landmændene leed saa væsenlig ved de lette Priser, vederfoer mig den Ære, at Præsidenten opfordrede mig at give Selskabet Oplysning derom. Jeg fortalte, hvad sandt er, og nød og-

saa den Udmærkelse, at høres med al Opmærksomhed. Præsidenten takkede mig meget høflig, men da Beslutningerne skulde bringes paa Papir, opstod over mit Udsigende en Debat, som ved de fleste Stemmer endtes med følgende Artikel: „Besluttet, at vi intet have at giøre med Godtkiøbet paa Fastlandet."

Den evig omtalte Parlamentsreform er en Gienstand, som jeg har den faste Overtydning om, at Tusinder føre den i Munden, uden ret selv at vide, hvad de tænke derved. Siden det mellem Oppositionslemmerne nu engang er bleven stili, bestandig i Parlamentet at tale om Parlamentsreform, sladdrer John Bull Talemaaderne efter, og enhver Sag, der mishager ham, har sin Grund i den endnu ikke iværksatte Parlamentsreform. Men spørger De Countrysquires, og ogsaa mangen Bymand, hvori da det Onde egentlig ligger, faaer De til Svar, at de damned rotten borroughs giøre Ministrene saa mægtige, da de ved Valgene havde en alt for stor Indflydelse paa disse, og altsaa Folkets Velfærd kom alt for lidet i Betragtning *), saa Folket ikke vedbørlig repræsenteredes i Parlamentet.

*) Raadne Borge ere Levninger af forhenværende betydelige Stæder, der i forrige Tider sendte

Efter udvortes Anseende ligger der meget sandt i disse Ord; thi det klinger virkelig besynderligt, at enkelte Individuer udnævne Deputerede i Underhuset, medens store befolkede Stæder ere udelukte derfra. Men naar De vil giøre Dem den Uleilighed, at gaae practisk ɔ: som den i nærværende Dieblik staaer, tilbunds i den Sag, vil De snart finde, at Folket ikke ved en Parlamentsreform kan blive bedre repræsenteret, end nu skeer, da netop de vigtigste Oppositionslemmer ɔ: de vigtigste Talsmænd, og Forsvarere for Folkets Rettigheder, ere Repræsentanter for saadanne raadne Borge, og altsaa hverken Glasgow eller Birming-

---

een eller flere Deputerede i Parlamentet. Valgretten er bleven hos Levningerne af hine Stæder, skiøndt Vælgernes Antal nu i Forhold er meget lidet. I nogle særdeles Tilfælde hæfter Rettighederne endog blot ved enkelte Huse, som f. Ex. en ringe Hytte paa det Sted, hvor fordum Staden Sarum stod, endnu kan udnævne to Parlamentslemmer, som før hele Byen udnævnte. Reformatorerne grunde nu saameget mere deres Besværing paa dette Misforhold, da adskillige Stæder af stor Betydning, men af nyere Oprindelse, slet ingen Repræsentanter kunne sende til Parlamentet.

Orig. Anm.

ham, eller alle øvrige endnu ikke repræsenterede Districter, mulig vilde kunne stille endnu taprere Modstandere af Ministrene i Marken *).

Vil De efterse Listen over Parlamentslemmerne, og De vil finde en Horne Tooke (?) for Old Sarum, Brougham for Winchelsea, Calcraft for Wareham, Creewey for Appleby, Lord A. Hamilton for Lanarkshire, Ferguson for Dysort, Tierney for Knaresborongh, Wilberforce for Bramber, Hume (?) for Aberbrothok o. s. v.

Hvad kan Folket, hvad kunde det vinde ved en forandret Repræsentation? Umulig kan en fornuftig Mand forlange eller engang tænke paa, at den hele Masse af Parlamentslemmer ved hvert Forslag af Ministrene ikke skulde raabe Andet, end: Nei! Nei! Men naar man efter nysnævnte Liste af Maaddenborgs Deputerte hører, at de netop er de vigtigste Oppositionsmænd, hvor kan da det

*) Dette er dog kun et Tilfælde, og Sagen selv derved ikke gjendreven. Muligheden af den ministerielle Indflydelse ved denne hensigtsstridige Repræsentationsform ligger for tydelig for Øinene til at troe, den aldrig indtraf, om man end ikke virkelig kunde fremvise Exempler paa Bestikkelse, og kiøbte Pladser.

Orig. Anm.

engelske Folk tænke, at ved en forandret Valgmaade, større Modstandere kunde modsættes Regieringen, og følgelig at en Parlamentsreform er istand til at hæve Kornpriserne? Jeg sporger Dem derfor nu selv: Forekommer det Dem ikke ogsaa, som der ved det evige Skraal paa Parlamentsreform kun tænkes lidet virkelig hensigtsvarende?

K. R.

Historien.

Den umiddelbare foregaaende Artikel vil udentvivl have forberedet Læserne paa, at vi ville begynde med Engelland. Den alvorlige Kamp mellem Oppositionen og Ministeriet vedvarer bestandig, og det med mere afvexlende Lykke, end sædvanlig er Tilfældet. Det nærværende Tvistens Æble er næst Besparelserne, især de grædske Anliggender. Da saaledes Lord Liverpool i Overhuset androg paa anden Forelæsning af Billen om 5 Procents Navystoks Indløsning mod 4 Pct. Stoks, forlangte Grey en længere Frist for Eierne at bestemme dem, om de vilde modtage Ministeriets Tilbud, giendrev Liverpools Spot over Oppositionens Ulykkes Spaadomme, og sagde derpaa, at

Greven havde sagt, at Landet aldrig havde befundet sig i lykkeligere Stilling, og hvor han kunde give større Haab om Fredens Vedligeholdelse. Ingen — vedblev Grey — beundrer en fredelig Politik mere end jeg, og ingen vilde mere understøtte den ædle Greve til at opretholde en saadan Politik, end jeg er redebon at giøre; men naar jeg erindrer mig den fredelige Politik, Hr. Pitt 1792 stedse førte i Munden, og betænker, at paa disse Forsikringer fulgte en af de blodigste Krige, kan jeg sandelig ikke skiænke den ædle Greves Prophetier og Forsikringer ubetinget Tro. Jeg haaber, og ønsker, at vi ved udbrydende Krig blive neutrale; men naar jeg betragter Krigens Maade mellem Rusland og Tyrkiet, naar jeg seer paa Italiens nærværende Tilstand, hvor hver Forandring eller Forsøg at afryste Trældomslænkerne vilde være tienligere for Landets Vel; naar jeg forestiller mig de tydske Staters Forfatning; naar jeg kaster et Øie paa Frankrigs høist urolige Folk, kan jeg kun befrygte, at naar i en Deel af Europa Krig udbryder, det ogsaa er høist sandsynligt, den vil udbrede sig over heele Europa.'' I lignende Tone talte Lord Holland, da Lord King i Overhuset giorde et Forslag at nedsætte Gesandtes, Envoyeers, Chargé d'Affairers Lønninger, hvilket Lord Li=

verpool modsatte sig, som en upassende, og skadelig Besparelse. Kan nogen af de ædle Lords tvert overfor — sagde Holland — staae op og sige, at vi ved dette ødsle System ere satte istand til at øve samme Indflydelse, som vi besad ved Krigens Slutning? Besidde vi endnu denne Indflydelse, hvad Brug giøre vi deraf, naar Vold øves mod Nationernes Rettigheder og Friheder? Til Slutning — blev han ved — kan jeg ikke undlade at udtrykke mit inderligste Ønske, at den forhadte og uværdige tyrkiske Regiering maa blive omstyrtet. Om Slaget kommer fra Grækenland eller Rusland er mig ligemeget; jeg haaber blot, at, hvad Side det kommer fra, England ikke blander sig deri. Vi ere for fierne til at tage Deel i Kampen; men ikke til at føle Interesse for Udfaldet. Skiøndt jeg som Statsmand er nødsaget at anbefale Neutralitet, maa jeg dog som Menneske og Philosoph ønske, der snart maa blive giort Ende paa den uværdige og tyranniske tyrkiske Regiering."

Saa kraftige og alvorlige disse Udfald vare, fordrede dog Ministrenes Politik, ikke egenlig at tage Notice deraf; de ivrigste Kampe forefalde derfor i Anledning af de foreslagne Besparelser selv. Da saaledes i Underhuset den 13 Martii Lord Normanby foreslog, at af de tvende Overpostmestre

een som overflødig maatte gaae ind, modsatte Handelskammerpresidenten Robinson sig med den aabenhiertige Tilstaaelse, at ved Ophævelsen af deslige overflødige Embeder Kronens (Ministrenes) Indflydelse vilde indskrænkes. Med Føie erindrede Sir J. Mackintosh, at disse Grundsætninger berørte Roden af den brittiske Constitution, da Sir R. paastod, at unyttige Embeder vare fornødne til Indflydelse og til Kongerigets gode Regiering, og at intet eneste uden Fare for Regieringen kunde afskaffes. Men fastsættes — sagde han — først eengang denne Grundsætning, er det derved ude med al Indskrænkning; man kan da, saameget muligt er, bevise det Uhensigtspassende, Unyttige, og Bekostelige ved et Embede, og man vil faae til Svar, at det udgiør en Deel af Constitutionen, og maa blive ubeskaaret. (Stærkt Bifald.) Jeg veed i Sandhed ikke, hvorledes de hæderlige Medlemmer, der tale om Indskrænkning, kunne stemme for Vedblivelsen af et Embede, der af alle erkiændes for unyttigt? I hvilket Lys vil deres Forhold forekomme det engelske Folk? Hvilke Udtryk vilde man betiene sig af mod Underhuset, hvis det i Aften afgiorde, at Kronens Magt var grundet paa Bedrag, og Bestikkelse, og dens Grundvold saa vaklende, at den ikke kunde holdes i Veiret uden Ind-

flydelse, som de her i Huset kaldes, men uden Huset betitles Bestikkelse og Underkiob. Londonderry undsaae sig ved at vedkiændes Robinsons Lære, men meente dog, begge Embeder vare fornødne, hvilket da og, men kun ved en Majoritet af 25 Stemmer vedtoges. Den paafølgende Creweiiske Debat af samme Natur er i Febr. Hæftet meddeelt.

Men en ny pudseerlig Scene fandt Sted, da Lord Russel forelagde Huset et Circulaire, Skatkammersecretairen Arbuthnot havde skrevet til Ministeriets tro Mænd, af Indhold: At Oppositionen, fortvivlet over ikke at kunde komme til Statsroret, stræbte at undergrave Landets bestaaende Indretninger, og giøre Ministrene deres Kald umuligt; Lord Althorps og Normanbys, saavel som Hr. Creeweys Grundsætninger vare høist farlige, og man anmodedes derfor særdeles, ved sin Stemme i Parlamentet at bidrage til at tilintetgiøre disse HH. Planer." Det var naturligviis lettere for Ministrene at fragaae dette Brev, end at forsvare det, og de stak taalmodigen Oppositionens Indfald og Latter i Lommen, hvilket de og af Lord King i den omtalte Overhuusdebat maatte høre.

Sammenligner man midlertid disse Optrin med dem, der i lige Anledninger foregaae i de Deputeredes Kammer i Paris, forekommer ustridig

det londonske Underhuus Jagttageren som et Senat af Konger mod en Theatertumult. Ikke som der i de Deputeredes Kammer fattedes paa Mænd af Aand, Indsigter, Veltalenhed og Retsind; de meddelte Debatter vil have lært Læserne at erkiende saadanne, og det paa begge Sider; men den lede Factionsaand, den ublu Censidighed og Egenraadighed, det fornemme Pobelvæsen, Castefordommene og Castefordringerne hos Mennesker, der samtlig synes at have antaget Ludvig den fiortendes bekiændte Despotord: Staten! det er mig! til deres Losen, tage saa uafladelig Ordet fra Fædrelandets almene Sag, at man ikke kan andet end billige en saadan Majoritets tit gientagne Indsigelser mod at ansees for Folkets Repræsentanter.

En Stadfæstelse herpaa vil man f. Ex. finde i de forargelige Forhandlinger om J. J. Rousseaus Liig, hvor Alt, hvad Girardin fremførte, afvistes af Ministren, og haanedes af den hoire Sides Vandaler. At dette vil blive bedre, om end Ministeriet forandres, og Chateaubriand kommer i Spidsen for et nyt, er ikke sandsynligt. Ogsaa vidne hyppige Smaaudbrud om et betydelig Giæring i det Indre. — (Om Spanien, Portugal og Brasilien i næste Hæfte.)

Den 28 April. K. R.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen helliget.

Siette Binds fierde Hæfte.

Om Russernes og Tyrkernes Krige fra Peter den stores til vore Dage.

Peter tog Regieringen, som hidtil hans Mode Sophie havde ført, Aaret 1682, og fra denne Tid af begyndte de Krige mellem Russer og Tyrker, der ved deres Fredsslutning have givet virkelige Resultater

Ved Peters Forkiærlighed for Søen var det næsten naturligt, at han med misundelige Blik saae hen til Østersøens og det sorte Havs Kyster, thi her var det, han kunde udvikle sine Planer.

De Tydske, Franske, Polakker, og Venetianer vare i den heftigste Krig med Porten, da hine Blik bleve de europæiske Cabinetter bekiændt; kunde det være Andet, end at de nyttede denne Stemning?

Peter, der alt fra Begyndelsen af sin Regiering havde levet i betydelige Grændsestridigheder med Tyrkerne, var snart vunden for den almene Sag, og holdt det Nederlag, Tyrkerne 1687 leed af Østerrigerne ved Mohacz, for en gunstig Tidspunkt til at erklære Krig.

Fyrst Golizin aabnede Feldtoget mod den Porten undergivne Chan i Krim, uden dog at tilfægte sig væsenlige Fordele, indtil Peter besluttede at gaae selv til Armeen.

Staden Asow ved Udløbet af Don, havde alt længe været en Yndlingsgienstand for hans Ønsker; han vendte sig altsaa 1695 ad denne Egn med en alt paa europæisk exerceret Armee, for at foretage Asovs Erobring; men Aaret gik hen, uden at han havde kunnet naae sit Maal. Meget mere maatte han med betydeligt Tab af sine Tropper mod Vinteren drage dem i Qvarteer i sit eget Land.

Peter var ikke den Mand, een mislykket Campagne afskrækkede. Han gav derfor Befaling i den ham tilhørende By Woronesch ved Don, af de omlig-

gende Ege- og Fyrreskove, at bygge 25 lette Krigsfartøier, der i Foraaret 1696 vare i fuldkommen Stand til at understøtte en formelig Beleiring af Asov tilsøes, og afskiære al Tilførsel fra denne Side. General Schein overdrog han Beleiringen tillands, hvorved han selv som frivillig forrettede Tieneste som gemeen Soldat, og hvor han havde den store Glæde, at see den 1 Mai sine Skibe tilkiæmpe dem en saa fuldstændig Seir over den til Undsætning opseglende tyrkiske Galeiflaade, at to Galeier blevne tagne i Fægtningen, og alle de øvrige jagede paa Grund. Asow selv faldt den 18de Julii.

Peter lagde der en Besætning af 6000 Mand og 4 Sqvadroner, og befalte ufortøvet, at lægge 9 Skibe paa 60 Kanoner, og 40 andre, paa 30 til 50, paa Stablen. Han beordrede Armeen at fortsætte sine Operationer ved Dniper, og vendte selv tilbage til Moskov. Atten Maaneder efter havde han den Lykke, at i Carlowizfreden 26 Jan. 1699 Staden Asow med et betydeligt Landemærke, og adskillige faste Steder ved Dniper afstodes ham. Dette var Ruslands første Erobring ved det sorte Hav, der bragde meget Liv ved Dons og Dniperens Bredder.

Peter førte kort derpaa sine berømte Krige med Karl den tolvte af Sverrig, der endtes med dennes

Nederlag ved Poltava, og hans Flugt til Warniza, en Landsby i det nuværende russiske Gouvernement Bessarabien, men som den Tid hørte Tyrkerne til.

Carl havde fra Warniza af især ved Poniatowsky forstaaet at overtyde Divan, hvor frygtelig Peters forøgede Storhed maatte blive Porten, og han bragte det saavidt, at d. 21 Nov. 1710 Krigen blev Peter erklæret, hvorved den af russiske Tropper skete Forfølgelse af Carl den 12. paa tyrkisk Grund anførtes som en Hovedgrund.

Czaren maatte altsaa ruste sig til ny Krig, og han giorde det med desstørre Tillid, da han troede at kunne vente særdeles Fordeel af de Tvistigheder, der var mellem Divanet og Hospodarerne i Moldau og Wallachiet. De to Hospodarer Dimetrius Cantunir og Constantin Brancovani sendte rigtignok hemmelige Tilforordnede til Peter, og affluttede et Forbund med ham, at de i det Øieblik, den russiske Armee skulde betræde Fyrstendømmerne, vilde offenlig erklære Affald, og ved Freden ganske give dem under russisk Skyts, og russisk Overherredom. For at fremskynde den russiske Armees March, forpligtede de dem at holde de fornødne Magaziner til den i Beredskab.

Peter troede Hospodarernes virkelig ærlig meente, men slet beregnede Løfter saaledes, at han isteden for blot forsvarsviis at dække sine Grændser med sin kun 50 000 Mand stærke Armee mod en tyrkisk paa 200,000, gik offensiv frem. Han ilte i stærke Dagmarcher til Moldau, og indtraf den 30 Junii 1711 i Jassy. Men hvor stor var hans Forundring, da han isteden for Fyrstendømmenes ventede aabne Opstand, ikke forefandt andet, end en almeenudbredt panisk Skræk, over den med uhyre Magt ved Donau alt indtrufne Storvizir Baltagi Muhamed, og hvor heilig maatte denne Forundring forøges, da han erfarede, at Hospodarerne af Frygt for den almene Stemning end ikke engang havde oprettet de lovede Magaziner.

Om faa Dage kom den Efterretning, at Storvizіren nu var gaaet over Donau, og Peter besluttede da paa Øieblikket at gaae tilbage; men da han var kommet til Landsbyen Felizco, paa høire Bred af Pruth, fandt han den venstre Flodbred besat af et andet tyrkisk Corps, der havde trukket sig sammen i Bessarabien og Crim, og Overgangen over Floden umulig. Den 16de Julii stod Storvizіren ligeover for den russiske Armee, og Peter var nu saaledes indsluttet fra alle Sider, at der ikke var at tænke

paa at undkomme. Dertil kom i hans Leir den største Mangel paa Levnetsmidler, og især paa Vand; skiøndt de var ved Bredden af en stor Flod, kunde dog ingen nærme sig den, formedelst det paa den modsatte Bred opplantede Artilleri. De ved Armeen værende Heste vare allerede samtlig omkomne, og Øieblikket syntes at være forhaanden, da den store Czars Kiæmpeplaner skulde have Ende.

Men den gunstige Skiæbne havde sat en frelsende Genius ved hans Side, og denne Genius var hans Kone, den hendes Lykke saa værdige Catharina. Medens Peter lukkede sig inde i sit Telt, samlede hun et Krigsraad, og efterat have sanket i Guld og Juveler Alt, hvad hun selv eiede, og hvad Andre havde villet laane hende (200,000 Rubler) overdrog hun Statsraad Scheremeteff med disse Skatte at gaae til Vizirens Leir, og afkiøbe ham Fred og frie Bortgang.

Scheremetew var lykkelig i sine Foretagender. Viziren bevilgede Fred og fri Bortgang paa følgende Betingelser: Peter maatte undertegne en underdanig Skrivelse til Sultanen, hvori han erkiændte den tilstaaede Fred som en Naade; han maatte afstaae Asow, og alle ved det asowske Hav og Dniper byggede Fæstninger, maatte love at drage sine Tropper ud af

Polen, og ingen Hindring lægge i Veien for Carl den tolvtes fri Hiemreise til hans Rige.

Denne Fred, der er bekiændt under Navn af Huschierfreden, var neppe undertegnet d. 23 Junii, for Carl kom i Storvizirens Leir, og overvældede ham med hæftige Bebreidelser. Men denne, der stedse havde havt stor Utilboielighed mod Carl, svarte med paataget Kulde: naar jeg tog Czaren fangen, hvo skulde da i hans Fraværelse regiere hans store Rige? — Det duer ikke, naar Regenterne ere fra deres Lande." — Midlertid maatte Viziren siden bøde for denne Fred først med Landsforviisning og siden med sit Hoved.

Vi kunne ved denne Leilighed ikke nægte os, at omtale det Brev, Peter skrev til det dirigerende Senat i Moskov, medens Catharina underhandlede Freden, da det i saa faa Ord skildrer Czarens store Siæl. "Skulde, skrev han, min Person falde i Fiendens Magt, skal I ikke mere erkiænde mig for Czaren eders Herre, og Intet opfylde af det, hvad fra mit Fangenskab muligt kunde komme eder tilhænde, var det end min egenhændige Befaling. Men skulde jeg omkomme, da vælger den værdigste blandt Eder til min Eftermand."

Freden imellem Rusland og Tyrkiet varte fra den Tid af, indtil Keiserinde Annas og Sultan Mahmud I. Regiering 24 Aar; men det russiske Cabinets Tilbøielighed at aftvætte den Plet, Ruslands Faner havde faaet ved Pruth, var derfor intet Øieblik indslumret. Keiserinde Anna var en svag, men hævnkiær Fyrstinde. Hun vilde Krig med Tyrkerne, og adskillige af Hoffets Store vilde det, som hun; hun var bestemt for Krigen, fordi hun deelte sit Statsraads Sindelag; de andre, fordi de ønskede at faae en Mand bort fra Hove, der ved sine store Talenter var bleven dem frygtelig.

Denne Mand var Grev Münnich, der havde foretaget sig at omorganisere hele den russiske Armee, og for det meeste efter den preussiskes Mønster, og derfor selv ikke var utilbøielig at vise Verden, han kunde dristig stille sig ved Siden af en Eugen.

Mellem Rusland og Østerrig var alt længe en Of- og Defensivalliance. Anna opfordrede da Carl VI at komme hende til Hielp med en Armee. Carl havde just endt en ulykkelig Krig med de franske, og haabede maaskee at tilbagevinde i Østen, hvad han havde tabt i Italien og ved Rhinen. Han erklærede at ville stille en Armee i Marken, og lod den uden Krigserklæring under F. M. Seckendorf rykke ind i

Servien 1735. Paa samme Tid begyndte Krigen mellem Russerne og Tyrkerne i Podolien, og ved Dniestrens Bredder. Munnich blev Osmannernes Skræk, og lod dem saavel i Marken, som i Løbegravene første Gang føle den russiske Krafts hele Overvægt. Alt 1736 var hele Crim erobret. Næste Aar tog han med stormende Haand Tyrkernes største Formuur, Staden Oczakow. Den 18 Aug. 1739 vandt han det vigtige Slag ved Sawutschan; to Dage senere faldt Fæstningen Chotschim, og faa Uger derefter var hele Moldau erobret. Havde Carl VIs Vaaben været ligesaa lykkelige, torde Tingenes Tilstand i Østen maaskee alt da have faaet en stor Forandring. Men tree ulykkelige Feldttog, og især Tabet af Slaget ved Kroska, eller Grotska tvang Østerrig til en for Tyrkerne fordeelagtig Fred, der 1735 sluttedes i Belgrad.

Det petersborgske Cabinet begreb, at Porten nu vilde lade den hele mod Østerrig agerende Armee rykke ind i Wallachiet, og at Munnichs Armee følgelig ogsaa maatte forstærkes til det dobbelte. Men man følte ogsaa de uendelige Vanskeligheder ved at iværksætte dette. Dertil kom, at Munnich var bange for, at fortrænges ved Ostermann af Keiserindens Gunst, og derfor ønskede at gaae tilbage til Peters-

borg. Endelig var Annas Aand ikke Peters og Catharinas.

Der indledes altsaa Underhandlinger, og den 18 Sept. 1739 sluttedes atter en Fred i Belgrad, hvorved Rusland til Verdens Forundring tilbagegav Porten alle sine fra 1735 giorte Erobringer. Denne Freds Betingelser ere aldrig bekiændtgiorte.

Statsraadet i Petersborg talte ikke faa Lemmer, der skar Tænder ved at høre en saadan Fred, og den almene Stemning i Rusland gik over til et Had mod de Vantroende, som en trediveaarig Fred med Porten ikke var istand til at undertrykke.

Keiserinde Elisabeth, Annas Efterfølgerinde, havde Krigene med Sverrig, den østerrigske Succesions Krig, og Syvaars Krigen at føre, og kunde derfor ikke bekymre sig om Tyrkerne.

Czars Peter den tredies Regieringstid var og alt for kort dertil.

Det blev forbeholdet de frygtelige Lyn, Catharine den anden med mægtig Haand slyngede mod Halvmaanen, at fordunkle dens Glands, og give Porten den Lære, at dens Styrke engang kunde brydes, og sandsynlig vil brydes paa de nordiske Phalanger.

Indviet i Peter den Stores Statskunst, og bekiændt med de Fordele, Skibsfarten gav hendes Riges nordlige Deel, ønskede hun at skaffe de sydlige Provindser samme Held.

To af hendes Yndlinge Theodor og Alexis Orlof nærte denne Stemning hos den store Regentinde, men der dog i Begyndelsen af sin Regiering var alt for sysselsat med de polske Anliggender til at kunne strax skynde sig til Udførelsen af en mod Tyrkerne alt udkastet Plan; midlertid føiedes Forberedelserne dertil alt 1766.

Orloverne havde til Hensigt, at give Porten et stort Slag ved en almeen Insurrection af Grækerne paa Morea (der i Temesvarfreden 1718 af Republiken Venedig var givet Porten tilbage) og paa Øerne i Archipelagus. Til den Ende foretog de Reiser til Italien, for at giøre foreløbige Aftaler, og de troede ved de af dem med deres Landsmænd indledede Forhandlinger at kunne regne paa sikkert Held. En vis Vapez Ogli blev derfor sendt med Penge og Fuldmagter til Mainotterne for at aftale de videre forberedende Skridt med de fornemste af denne Nation.

Men man fik nogle Vink om dette Project i Divanet, som desuden begyndte at blive meget uro-

ligt over Catharinas Indflydelse i Kongeriget Polens Anliggender. Det franske Hof nyttede Portens Stemning, og pustede saaledes til Ilden, at Mustapha den tredie erklærede Keiserinden Krig den 30. Oct. 1768, og lod hendes Gesandt spærre i de syv Taarne.

Catharina stillede en stor Armee i Marken, og udrustede tillige Flaaden i Kronstad. Hin skulde udbrede hendes Vaabens Ære paa Kysterne af det sorte Hav, og denne i Archipelagus.

Operationerne tillands styredes i Begyndelsen af Prinds Golizin, og siden af Feldmarschal Romanzow, der ved denne Krig har giort sig saa berømt. Commandoen over Flaaden fik Alexis Orlov, der endnu bestandig reiste i Italien.

De krimske Tartarer, som dengang endnu var tyrkiske Vasaller, og Storherrens Villie blindt undergivne, aabnede Krigen med et ødelæggende Indfald i Ukraine, men blev imidlertid snart slagne tilbage, og overvundne af Fyrst Dolgoruki paa Halvøen selv.

Romanzow rykkede derpaa for Choczim, og tog det med Storm; han oversvømmede hele Moldau og Wallachiet med sine Tropper, og leverede Storviziren d. 1. August 1770 den største Bataille i den davæ-

rende Tid ved Kugal (eller Kagul) hvor denne sidste med det uhyre Tab af 40,000 Døde og Fangne, 143 Kanoner, og 7000 læssede Vogne maatte rømme Marken. General Panin tog følgende 27 Sept. den vigtige Fæstning Bender med Storm. Indbyggerne i Moldau og Wallachiet sendte et høitideligt Gesandtskab til Czarinden, at bevidne hende deres Underdanighed og det Ønske at forenes med Rusland.

Medens de russiske Vaaben tillands tilførgtede dem disse Triumpher, skulde efter den udkastede Plan den russiske Flaade udføre Orlovs Project at giøre Grækerne uafhængige af den tyrkiske Regiering. Den var til den Ende strax ved Krigens Udbrud løbet ud fra Kronstadt, havde tilbragt Vinteren 1769 i Havnen ved Mahon, og viiste sig, efter at have taget sin Admiral Alexis Orlow ombord i Livorno, i Foraaret 1770 forsynet med nogle Landtropper for Modon, og Navarrino; begge disse Fæstninger blev med Hielp af de forhen — som sagt — underrettede Mainotter overrumplede, og deres Fald tiente de alt forberedede Grækere som Løsen til Opbrud.

Ved den Nødvendighed at opstille alle Tropper mod den russiske Landmagt ved Donau, kunde Divanet kun udvikle liden Kraft i Peloponnes. Grækerne paa Morea nyttede denne Svaghed, til saame-

get muligt, at organisere denne Opstand. Øerne i Archipelagus, og selv de venitianske, nu joniske Øer tog Russernes og Moreoternes Parti, og der organiseredes en formelig Regiering under Navn af Senat i Staden Misitra, der kort tilforn var med stormende Haand erobret af de to oprettede Hærskarer, den østlige og vestlige Legion.

Den næste Vinteroperation var Beleiringen af den vigtige Fæstning Coron, det blev forsvaret af en stærk tyrkisk Besætning, og som det blev anseet for uundgjængelig nødvendigt at indtage, da man ikke troede at torde lade denne Besætning blive i Ryggen paa den græske Armee. Russerne vare for svage tillands til at drive Corons Beleiring med Kraft. Der fattedes paa alle Fornødenheder, og Beleiringen maatte efter sex Uger hæves.

Midlertid havde Porten ladet saamange Landtropper, som den kunde bringe sammen, marschere over Isthmus. Begge Legionerne bøde dem Spidsen ved Patras og ved Trippolizza, men leed i begge Fægtninger det frygteligste Nederlag. Russerne blev i Følge af disse Ulykker nødsagde, ogsaa at rømme Modon og Navarino, og give Grækerne, som de havde bragt til at gjøre Oprør, til Priis for Osmannernes fulde blodige Hævn.

Orlov laae, og ſkar Tænder af Raſenhed paa ſin Flaade for Navarrino, da han fik Efterretning, at den tyrkiſke Eſcadre var løbet ud fra Dardanellerne. Han gik den ufortøvet imøde, og mødte den ved Øen Scios, hvor det ved ſine Følger mærkværdige Søſlag blev holdt, hvori begge Admiralſkibene fløi i Luften, og hvorfra den tyrkiſke ſlagne Armada flygtede ind i Tſchesmebugten. Orlov var blevet reddet, da hans Skib ſprang, og beſluttede efter den under ham tienende engelſke Admiral Elſinſtones Raad et nyt Angreb paa den tyrkiſke Flaade. Dette ſtyredes af Elſinſtone, og udførtes ſaa lykkelig, at alle Skibene paa eet nær gik op i Luer. *)

*) Dette forvovne Foretagende udførtes af en Engelſkmand ved Navn Dugdale. Han nærmede ſig trods den tyrkiſke Ild, giorde en Brander faſt ved et tyrkiſk Skib, ſtyrtede ſig med forbrændte Hænder, Anſigt og Haar i Søen, og ſvømmede lykkelig tilbage til den ruſſiſke Flaade. Ilden taſte paa den tyrkiſke Flaade fra Midnat til 6 om Morgenen. Ulykkens Skueplads var over al Beſkrivelſe ſkrækkelig; i Athen hørte man Drønet, og i Smyrna ſkialv Jorden; ſelv de fierne ruſſiſke Skibe dreves hid og did ſom i Storm. Det tyrkiſke Skibsmandſkab reddede ſig tildeels ved at ſvømme og paa Baade, til

Det stod nu i Orlovs Magt at forcere Dardanellerne, og løbe ind i Mar de marmora. Elphinstone udtømte al sin Veltalenhed for at formaae ham til dette Skridt. For at vise ham Giennemgangens Mulighed lod han med det under hans Commando staaende Skib virkelig igiennem mellem begge Slotte, lod blæse i Trompet under disses Kanoner, drak sin Thee paa Dækket, og vendte derpaa tilbage til den russiske Flaade. Men Orlov blev ubevægelig. Elphinstone gik misfornøiet tilbage til England, og den russiske Flaade giorde indtil Fredsslutningen ikke andet end, at den forgiæves bloquerede og beleirede Candia. Hele Frugten af Søkrigen var altsaa, at den tyrkiske Eskadre blev tilintetgiort ved Tschesme; det saakaldte græbske Project realiseredes ikke, og Russerne havde ikke vundet en Fod Land.

Landarmeen i Moldau og Wallachiet havde paa nogen Tid usat sine Operationer, for at oppebie Flaadens. Da Udfaldet heraf var bekiændt, gik Romanzow paa ny offensiv frem, og med sin Armee over Donau for at beleire Silistria. Tyrkerne, der havde faaet Luft i Morea ved Russernes

---

Asiens Kyst, stak Flækker og Landsbyer i Brand, og myrdede alle Grækere, de traf.

F. A.

Vortgang, samlede deres Magt for at hindre denne vigtige Fæstnings Fald, og Romanzow saae sig virkelig tvungen, at hæve Beleiringen, der alt var kommen temmelig vidt, og gaae tilbage over Donau.

Ved Hoffet i Petersborg kom denne Efterretning saameget mere ubeleilig, da Cosakken Pugatschews Opstand just havde antaget en betydende Caracter, og Pesten tillige giorde store Ødelæggelser i Moskov og Rigets sydlige Egne.

De polske Anliggender begyndte ogsaa igien, at tildrage dem Catharinas hele Opmærksomhed, og Perserne syntes i alvorlig Uro over de russiske Vaabens Fremskridt.

Alle disse Omstændigheder bevægede Cabinettet i Petersborg at tænke paa Fred med Porten. Der blev da under andre Magters Mægling aabnet Underhandlinger, og i Følge disse Freden den 21. Julii 1774 undertegnet i Kutschuk Kainardschi, en Bondeby ikke langt fra Silistria. Rusland gav i denne Fred Moldau og Wallachiet tilbage, men fik Assow og hele Landstrækningen mellem denne Stad, Dnieper og Bog til Eiendom. De russiske Undersaatter blev fremdeles tilstaaet fri Seilads paa det sorte Hav og i Archipelagus; dog maatte af væbnede rus-

tiske Skibe ikke mere end eet ad Gangen lade sig see i Mar di Marmora. Chanen i Krim blev erklæret aldeles uafhængig af Porten og selvstændig, og Sultan Abdul Hamed maatte for bestandig frasige sig Overherredømmet over alle tartariske Horder. Endelig blev i 16de Art. den russiske Regiering udtrykkelig tilstaaet den Ret, at blande sig i Moldaus og Wallachiets Anliggender, og at torde i alle Tilfælde antage sig Hospodarerne i disse Lande; og i syvende Artikel lovede den tyrkiske Regiering, at den christelige Religion og dens Kirker stedse skulde staae under dens særdeles Beskyttelse.

Man betragtede under daværende Omstændigheder denne Fred som et Mesterstykke af den russiske Politik, da den gav grundet Haab til langt større Fordele i Tiden. Tractatens Udførelse foranledigede de alvorligste Vanskeligheder fra Portens Side, som midlertid det petersborgske Cabinet med ikke ringe Duelighed bortryddede ved en Convention explicatoire af 10 Mai 1779, hvori Porten ikke blot bekræftede Kudschuk Kanardschi Freden, men formelig tilstod Keiserinde Catharina Protectoratet over den christelige Religion i Moldau og Wallachiet.

Catharina, der handlede i Peter den Stores Aand, henvendte nu hele sin Omsorg paa at bygge

en Orlogsflaade i det sorte Hav, og befæste alle det til passelig ladende Pladser i de ny erhvervede Stater; Ting, som Porten med megen Skinsyge lagde Mærke til. Men denne Skinsyge steeg til det hoieste, da Chanen i Krim, Saheb Gueray døde Aaret 1783, og Catharina ikke blot ved et Manifest af 19 April s. A. forenede Krim, under Navn af Gouvernementet Taurien, med det russiske Rige, men og ved Suwarow lod Indbyggerne af Krim og Cuban underlægge hendes Herredom, og giorde sig saaledes til Souveraine over alle tartariske Horder. Ikke blot Divan, der havde sluttet Alliance med Gustav den tredie af Sverrig, men hele Nationen vilde nu en ny Krig med Rusland.

Armeer nærmedes alt Grændserne, da det lykkedes den franske Gesandt St. Priest ved sin store Indflydelse i Constantinopel at afvende Krigens Udbrud, og den 16 Januar 1784 at mægle en Tractat mellem begge Magter, hvori Porten definitiv erkiændte, og afstod alle af Rusland forrige Aar vundne Acqvisitioner.

Keiserinden var Stridighedernes mindelige Bilæggelse i det Dieblik hoist velkommen; thi hun havde nok at giøre med sit Riges indre Anliggender.

Ogsaa søgte hun, inden hun udførte sine videre Planer mod Porten, at fuldbringe Georgiens Indlemmelse, som ogsaa endnu lykkedes hende samme Aar.

Hendes Planer bleve midlertid ingenlunde opgivne. Tvertimod tragtede hun med Hielp af hendes daværende Yndling, den store Tyrkefiende Potemkin, at forberede dem et sikrere Held, end i den nys sluttede Krig Tilfældet havde været.

Her er ikke Stedet at udvikle alle de tildeels kun formodede men ikke beviiste Planer, som Cabinettet i St. Petersborg skal have udkastet. Lad Keiserinden have havt den Idee, at forjage Tyrkerne af Europa, og gienreise det gamle grædske Keiserdom i en Storfyrstes Person; eller Potemkin være gaaet svanger med at stifte sig selv et Rige — vi kunne ingen Kundskab give derom. Vist er det, at begge vilde Krig, og kun tænkte paa de fornødne Tilberedelser, og en passende Tid til dens Udbrud.

Catharina sluttede til den Ende en høitidelig Of- og Defensiv-Alliancetractat med Joseph den anden, som derfor paa hendes Reise i det tauriske Chersones besøgte hende i Cherson; og Potemkin ødslede Penge og Løfter, for at giøre Portens Undersaatter afspænstige, og alle mulige Fornærmelser mod

Divan, for at tvinge det med Vold til en Krigserklæring.

Med gyldne Bogstaver læste man over Chersons Port de betydende Ord skrevne: her gaaer Veien til Byzanz. Ligesaa tydelig erklærede Potemkin, at man var sindet at optage det grædske Project paa ny, og uden alt Dølgsmaal opfordrede han atter Hospodarerne til Affald fra Porten.

Indsat af Catharina til Generalgouverneur i Taurien og Cuban skrev han endelig ligefrem til Divan, at han forlangte Afstaaelsen af Bessarabien, og at Czar Heraklius maatte erkiændes som en russisk Vassal; og at han maatte drive paa, at der i Constantinopel blev Grækerne tilstaaet offenlig Gudstieneste under Klokkernes Ringen, og al Visitation af russiske Coffardiskibe efter Contraband afskaffet. Porten giorde, hvad Catharina og Potemkin vilde have. Den erklærede Krig den 18de August 1787, og satte den russiske Gesandt i de syv Taarne.

Catharina satte strax to store Armeer under Potemkin og Romanzow i Bevægelse, og lod sin Flaade i det sorte Hav løbe ud. Joseph II rykkede personlig i Marken med 150,000 Mand.

Sultan Abdul Hamed stod med en stor Hær-

magt rustet i Norden, og der begyndte en af de blodigste Krige, Historien ommælder.

I Løbet af det første Aar giorde de osmanniske Hære deres Fiender Krigsæren virkelig stridig ved det vundne Slag ved Slatina, og Søslaget ved Sevastopel; men den 17de December 1788 stormede Potemkin det alt i sex Maaneder beleirede Oczakow, hvorved Tyrkerne tabte med 30 000 Mand. Den 31de Julii 1789 vandt Suwarow det vigtige Slag ved Fockschani, og den 16de Sept. et andet Slag ved Rimnik. 15de Nov. s. A. maatte Bender overgive sig til Potemkin. En stor Deel af det tyrkiske Rige var alt i Russernes Hænder, da Abdul Hamed døde, og Selim III besteeg Sultanernes Throne. Hans første Foretagende var at løslade den russiske Gesandt af de syv Taarne, og indlede Fredsunderhandlinger i det russiske Hovedqvarteer i Jassy, hvor Potemkin, omgiven med mere end fyrstelig Pragt og Høihed, forlangte Afstaaelsen af Moldau, Wallachiet og Bessarabien.

Medens man midlertid underhandlede i Jassy, blev d. 4de Januar 1790 sluttet en Alliance mellem Porten og Preussen, hvorefter Preussen lod sine Armeer rykke mod Østerrig, og ved den reichenbachske Convention af 27de Julii 1790, nødde dette at slutte Sei-

Slovafreden med Porten, og afstaae dem alle giorte Erobringer, samt den vigtige Fæstning Belgrad.

Selim fik Mod ved hin Alliants, og afslog Antagelsen af de ved Potemkin forelagte Betingelser, og Krigen begyndte paa ny. Suvarow trykkede for det osmanniske Riges sidste Hovedfæstning, det stærkforsvarede Ismäil, stormede det d. 22. Dec. 1790 *), og lod 50,000 Mennesker springe over Klingen. Potemkin ilte personlig til Petersborg, at mælde sin Monarkinde denne store Seir, og tillige undertrykke de fredelige Tanker, der yttrede sig i Cabinettet.

Denne Tilboielighed til Fred avledes i Cabinetsraadet ved Financernes sørgelige Forfatning, hvori denne Krig og den, der tillige førtes mod Sverrig havde styrtet Riget.

*) Aftenen før Stormen paa Ismail sagde Suvarow, til sine Soldater. I Morgen tidlig en Time før Dag staaer jeg op; giør min Bøn, toer mig, klæder mig paa, og galer derpaa som en Hane. Naar I høre det Gal, saa stormer. Han galede virkelig, og Stormen begyndte. I den russiske Armee raste Sult, Kuld og Pest. Soldaternes Tilstand var fortvivlet. De begiærde derfor selv Stormen, som Ende paa deres Lidelser. Da Staden var taget, skrev Souvarow til Potemkin: Ære være Gud! Ære være Cathinka! Ismail er vore, og jeg er der!

Den vaagnede i Ministernes Hierter, efter at Østerrig ved sin Separatfred var traad af Scenen, og den slog Rod i Keiserindens egen Aand, da hun endnu havde ventet sig større og hurtigere Held af Krigen med Porten, og heri fandt sig skuffet.

Under Potemkins Fraværelse fra Armeen commanderedes den af Fyrst Repnin, der slog Tyrkerne i Batallien ved Maczien, og umiddelbar derpaa (30. Julii 1791) som man troer efter hemmelig Ordre undertegnede Fredspreliminairerne i Galacz.

Potemkin ankom fuld af Rasenhed over disse Præliminairer, og fuld af nye Planer, igien til Armeen; men tillige med alle sine Projecter medbragte han ogsaa det Sygdomsstof, der satte Grændser for hans ubetvingelige Sind, ved at ødelægge den Machine, der nærede dette Sind, 15de Oct. 1791 efter, at den saalænge havde trodset Naturen. Han døde paa Reisen i sin Nieces Arme. Nu var intet mere i Vein for den Fred, begge Riger længtes efter. Den sluttedes den 6te Jan. 1792 i Jassy.

Rusland beholdt ikke blot, hvad det i sidste Fredsslutning og ved Tractaten af 16. Jan. 1784 alt havde fravundet det tyrkiske Rige, men tilføiede endnu den vigtige Fæstning Oczakow, og hele Landstrækningen mellem Bog og Dniester til det sorte Hav.

Moldau og Wallachiet blev med alle øvrige Erobringer givet Porten tilbage, dog Hospodarernes og den christelige Religions Skytsret i begge Fyrstendømmer udtrykkelig forbeholdt.

Fæstningen Oczakow var en vigtig Punkt paa den sydlige Som af det colossale Rige. Dog kunde man ved Fredsslutningen ikke bare sig for den Tanke, at det vundne ved Opoffrelse af 120 Mill. Rubler, og Strømme af russisk Blod var dyrt nok betalt.

Catharina døde i November 1796, og hendes Søn Paul den første besteeg den russiske Throne.

Den Alt forandrende Tid, og i den Periode, der nu begyndte, den alt omstyrtende franske Revolution giorde ikke blot Ende paa Stridighederne mellem Rusland og Porten, men bragte endog begge Regieringer paa en kort Tid hinanden saa nær, at en formelig Offensiv og Defensivalliance kom istand mellem dem.

Anledning dertil gav Bonapartes Tog til Ægypten, der saaledes opæggede Divanet, at det d. 1ste Sept. 1798 erklærede Frankrig Krig.

Keiser Paul indtaget af samme Forbittrelse, som Sultan Selim, mod den franske Regiering, nærmede sig Porten med Tilbud af et Kampforbund, som den 23de Dec. 1798 kom istand, og i Følge hvilket en

forenet russisk og tyrkisk Flaade løb giennem Dardanellerne ind i Middelhavet, for at foretage et fælles Tog mod de joniske Øer.

Disse Øer, der alt i den gamle græske Tid bestandig dannede smaa afsondrede Stater, vare i 14de Aarhundrede kommet under venetiansk Herredøm, men havde dog beholdt deres gamle Forfatning og Religion, og holdtes blot i militair Forbindelse med Republiken ved venetianske Gouverneurer under Titel af Proveditori.

De havde altid været Porten en Anstødssteen, da de havde tient Venetianerne i alle deres Krige mod den til uangribelige Støttepunkter, hvorfra de vare istand til med stor Fordeel at lede deres Operationer, saavel tillands, som tilvands; og saaliden Erobrelsyge endog Porten i det sidste Aarhundrede havde viist, havde dog dens Tendents til at indlemme disse Øer været umiskiændelig.

Men nu var de joniske Øer ved den 1796 paafulgte Opløsning af den venetianske Stat, ved Freden i Campoformio den 17de October overladte den franske Republik som Eiendom, og de havde fra Paris af faaet en Forfatning, der ikke indskiød den tyrkiske Regiering ringe Bekymring, da Grækerne paa Morea og i Albanien, det gamle Reactionssystem tro,

lod see den alvorligste Tilboielighed til at faae deres Uafhængighed, og da man befrygtede de alvorligste Folger ved en Forbindelse mellem dem, og Paschaen af Janina, med saa urolige Naboer, som de Franske var.

Det russiske Cabinet havde under slige Omstændigheder kun liden Overtalelse at anvende for at stemme Divan til den fælles Erobring af de nu franskblevne Øer; da det kun behøvede at vise det deres Besiddelse i Afstand; ogsaa var Occupationen snart giort.

Denne Harmoni varte midlertid kun kort, og Cabinettet i Petersborg kom snart frem med en Plan, som Porten maatte finde sig i, da den havde formeget at giore med de i Ægypten og Syrien husserende Franske, til at lægge alvorlige Modsigelser i Veien.

Det petersborgske Cabinet stod nemlig paa, at de Syv Øer skulde bestaae som en uafhængig Republik for sig alene, og blive uafhængige af den tyrkiske Regiering. Porten modsatte sig vel dette Forslag af alle Kræfter, men kunde ikke udrette mere, end at Protectoratet over den nye Republik, og en aarlig Tribut af fem og halvfierdsindstyve tusind Daler blev den lovet.

Den 21de Martii 1800 øinede Europa paa Breddene af Bosphorus det mærkværdige Skuespil, at to i strængeste Betydning alle republikanske Grundsætninger høist ugunstige Selvherskere undertegnede den mærkværdige Tractat, der gav en ny Republik Tilværelse.

Halvmaanens stipulerede Protectorat henfløb snart i Drømmebilledet af sit Intet; thi ingen af dens Straaler kunde trænge ind i Øernes indre Anliggender. Russerne holdt ikke blot Øerne militairbesatte, men gav dem og 1800 en ganske forandret Forfatning *).

Følgen heraf var, at Divan snart vendte tilbage til sin forrige Kulde mod det petersborgske Cabinet, og Ægypten var knap rømt, og Freden af 1801 sluttet, før Frankrig igien vidste at faae sin gamle Indflydelse hos Divanet. Den anden Følge var, at det

*) Som bekiendt blev de Syv Øer i Tilsitsfreden 1807 af Rusland afstaaede Frankrig, der dog i Pariserfreden 1814 maatte give dem tilbage igien. Ved en d. 5te Nov. i Paris undertegnet Tractat, blev de, som en for sig bestaaende Stat definitiv overladte Englands Militairprotection. Vi have aldrig erfaret, om Porten er opfordret at erkiende Tilsitsfreden angaaende de Syv Øer.

F. A.

gamle Tyrkehad vaagnede i Petersborgs Statsraad, med Tilboielighed til at yttre dette Had ved forefaldende Leiligheder.

Den første Leilighed bød Oprørene i Servien, der begyndte 1807.

Keiser Paul var nys død (24de Martii 1801) og Alexander I. havde besteget den russiske Throne, da Czerny Georg i Spidsen for en væbnet Roverhob satte sig op mod Porten, og søgte at giøre sit Fædreland uafhængigt af den. Porten valgte den ved de hyppige indvortes Uroligheder alt til Vane blevne Vei, at temporisere, ogsaa med Servierne. Man underhandlede, gav efter, truede iblandt, og undte Oprørerne derved Tid og Leilighed, at de efter 4 Aar kunde opstille en complet organiseret Armee paa 60,000 Mand.

Det almene Sagn var den Tid, at Rusland fra Begyndelsen af Opstanden havde understøttet Servierne, og dette Sagn var utvivlsom Tro, da i Aaret 1805 fra russisk Side blev tilført Czerny Georg et stort Artilleritrain Beleiringsskyts med andre Krigsfornødenheder samt et Korps Ingenieurer til at beleire Belgrad, og da næste Aar uventet et russisk Armeecorps, under Navn af Hielpecorps for Servierne, rykkede ind i Moldau. Den franske Gesandt

i Constantinopel Gen. Sebastiani undlod ikke at benytte denne Begivenhed til sit dengang med Rusland i Krig værende Hofs Hensigter, og anvende al sin Indflydelse til at faae Rusland erklæret Krig.

Midlertid traadde Porten uagtet de franske Indvirkninger i Underhandlinger med Rusland, og der kom d. 1ste Oct. 1796 en Tractat istand mellem begge Magter, hvorved afgiordes, at de joniske Øers Fristat skulde overlades den russiske Keiser til Eiendom, og de russiske Armeer tilstædes fri Giennemmarch giennem det tyrkiske Landemærke.

Tillige tilsagde Porten igien at indsætte de forhenværende Hospodarer i Moldau og Wallachiet, og bortvise den franske Gesandt fra Constantinopel.

Men af nysnævnte Vilkaar opfyldte Porten kun det, at indsætte Hospodarerne igien. Sebastiani vidste ikke blot at hindre sin Bortviisning, men og de øvrige Punkters Opfyldelse.

Da ykkede Russerne under Essen, Michelson, og Richelieu den 25de Nov. ved Choczim, Mohilow, og Bender over Dniestren, og Michelson besatte den 29de s. M. Jassy, og den 27de December Bucharest.

Porten erklærede derpaa den 5te Jan. 1807 Russerne Krig, og lod alle disponible Armeer marchire mod Donau. Denne March gik midlertid det

forbittrede Osmanniske Folk for langsom. Det havde alt tidligere været utilfreds med Selim den trediees Bestræbelser, at organisere Hæren paa europæisk Fod, og tilregnede disse Forandringer, og Herskerens Svaghed, Russernes Fremskridt. Mufti nyttede Folkets lydelige Knur, afsatte d. 29de Mai 1807 Sultan Selim, og satte i hans Sted Sultan Mustapha IV paa Thronen.

Mustapha ophævede igien alle indførte nye Forandringer, og Folket overlod sig alt til Haabet om tilkommende Seirvindinger over Russerne, da den Efterretning indtraf i Hovedstaden, at den tyrkiske Flaade ved Lemnos 1ste Julii 1807 total var slaaet af den russiske.

Den deraf flydende Bestyrtelse var ubeskrivelig, men skulde nyttes til en ny Regieringsforandring. Mustapha Bairactar (Fanedrager, et Tilnavn han havde erhvervet sig ved meget modig at forsvare en i tidligere Dage af ham baaret Fane), var en Ven af den afsatte Selim, og en Fiende af Mustapha. Han vilde nytte den almene Bestyrtelse og mistroiske Folkestemning, for at forhielpe den første igien i Besiddelse af Thronen, og havde føiet saadanne Anstalter, at Planen vilde blevet udført, var den ikke blevet forraadt til Mustapha, der befalte strax at

myrde den fængslede Selim. Mustapha kom midlertid ikke til at nyde Frugt af dette Mord, thi Bairactar *), som saae sin første Plan tilintetgiort, giorde hurtig en anden, som iværksattes, saa at Seraillet blev stormet, Mustapha maatte vandre i Serailfængslet, og afstaae Thronen til sin Broder, den nuregierende Sultan Mahmud.

Medens disse Catastropher begav dem i den tyrkiske Hovedstad, var der i det nordlige Europa indtruffet Begivenheder, der frembragte en Forandring i Europas hele hidtilfulgte politiske System.

Den fransk-russiske Krig var tilendebragt ved Tilsitsfreden 9de Julii 1807.

Frankrig og Rusland vare fra den Dag blevne Venner.

---

*) Bairactars senere Skiæbne er bekiændt; ophøiet af Mahmud til Storvizir forfulgte han med megen Energie den alt af Selim antagne Plan, at organisere den tyrkiske Armee paa europæisk Fod; men han sank under Umuligheden af Iværksættelsen. Efter fire Maaneders Herredom trængte sammensvorne Janitsharer med Vold ind i hans Pallads, og Bairactar saae sig nødsaget, for blot ikke at falde i den rasende Mængdes Hænder, at sprænge Palladset og sig selv i Luften. F. A.

En Følge heraf var, at Frankrig ikke længer anvendte sin hos Porten tilkiæmpede Indflydelse til Skade for Rusland, men meget mere under saaledes forandrede Omstændigheder bidrog alt muligt til at udsone disse to store Magter.

Der blev da under fransk Mægling den 14de Aug. 1807 i Slobosia sluttet en Vaabenstilstand mellem Rusland og Porten, hvorved Rusland inden 35 Dage lovede at rømme Moldau og Wallachiet, og tilbagegive de Tyrkerne fratagne Lande og Fæstninger.

Men disse Betingelser kom ikke til Udførelse.

En derefter i Jassy indsat Fredscongres var ligeledes uden Frugt, da Rusland blot vilde underhandle paa Vilkaar, at blive i definitiv Besiddelse af Moldau, Wallachiet, og Bessarabien, samt at den engelske Gesandt bortviistes fra Constantinopel, men Porten derimod ingen af disse Betingelser vilde indgaae. Paa Portens Erklæring (Febr. 1809) at den end ikke vilde aftræde en Bondeby, afgiorde det russiske Cabinet, at Congressen skulde hæves, og Fiendtlighederne fornyes.

Czerny Georg, der i Mellemtiden var ophøiet til uafhængig Fyrste over hele den serviske Nation,

og ikke blot høitidelig erkiændt som saadan af det russiske Hof, men ogsaa udnævnt til Generallieutenant ved de russiske Armeer, tog strax den virksomste Deel i den ny Krig, og understøttede Russernes Operationer af alle Kræfter.

Begyndelsen af Feldtoget 1809 var høist ufordeelagtig for Tyrkerne. De russiske Generaler Michelson, og Prosorowsky tog de faste Pladser, Giurgewo (25. Martii) og Ismail (26. Sept.) Dog blev Fyrst Bagration, der, efter de nys nævnte Generalers kort paa hinanden fulgte dødelige Afgang, fik Commandoen over Armeen efter dem, i Nov. s. A. slaaet af Storvizirén.

1810 fik General Kamensky Overbefalingen over den russiske Hær. Han erobrede med Storm Fæstningerne Bazardschik, og Silistria (30. Mai), men Angrebet paa Storviziren Jussuf Pachas Leir ved Schumla (d. 24. Junii) blev slaaet tilbage, og Stormen paa Fæstningen Rudschuk (4. Aug.) slog ligeledes feil.

Da midlertid Kamensky den 3de Sept. havde slaaet den til Rudschuks Undsætning tililede tyrkiske Armee, maatte de faste Stæder Rudschuk, Szistowa, Widdin og Nicopolis overgive sig til Russerne.

Det russiske Rige havde endnu aldrig været i større Trængsel, end i Enden af 1810. Hele Donau var i Russernes Hænder, hvis Forposter udbredte sig til Biergkiæden Hæmus, den sidste egenlige Militairposition paa Veien til Thessaliens Sletter. Hvo kan vide, hvad da var skeet, naar forfængelige Drømmebilleder ikke dengang havde opjaget det europæiske Fastlands formeente Behersker fra hans Thuilleriepallads til Riddertoget mod Norden?

Men dette Riddertog frelste paa en mærkværdig Maade Halvmaanen fra fuldkommen Formørkelse.

Feldttoget 1810 havde heller ikke kostet Russerne lidet.

Deres Armee behøvede et stærkt Completerings Mandskab, som formedelst den Storm, der hævede sig i Norden ikke kunde tilføres den. Da derfor ogsaa Kamensky var død under Vinterqvartererne 1810-11 sendte Keiseren General Kutusow til den i Tyrkiet leirede Armee med Befaling at ende Krigen med Porten.

Kutusow aabnede Fredsunderhandlinger i Bucharest, men der dog snart blev til Intet, da Divan byggede store Forhaabninger paa de Franskes March, og tillige paa den nye Storvizir Achmed Pacha, der

gik med en ny Armee over Hæmus. I Følelse af, at den Linie, han holdt besat langs hele Donau, var for udstrakt for hans Kræfter, befalte Kutusow at sløife Fæstningerne Nicopolis, Czistowa og Silistria, og besluttede blot at hævde Rudschuk.

Tyrkerne vandt herved igien de nedre Donaubredder, og Midlerne at forene sig ikke langt fra Rudschuk, hvor det den 4. Julii kom til et almindeligt Slag, hvis Resultat faldt ud til, at Kutusow maatte, efter at have sprængt Værkerne, forlade Fæstningen Rudschuk, og drage sig tilbage over Donauen.

Storviziren fulgte ham strax paa venstre Donaubred, og trykkede adskillige russiske Corps tilbage. Han tog sit Hovedqvarteer i en Leir ligeover for Rudschuk uden at forfølge de tilkiæmpede Fordele i det væsenlige videre; en Omstændighed, der tilskreves de store Forliis, han havde lidt.

Kutusow fik herved Tid igien at samle sin Armee, og d. 7. Sept. at foretage et stormende Angreb paa den tyrkiske Leir, der faldt saa ufordeelagtigt ud for Tyrkerne, at Storviziren androg paa en Vaabenstilstand, der fra russisk Side blev antaget.

Paa denne Vaabenstilstand fulgte en Fredscongres i Bucharest, og den 28. Mai 1812, just i det

Dieblik, da de franske Armeer nærmedes den russiske Grændse, undertegnedes Freden.

Rusland afstod i denne Fred fra sine Fordringer paa hele Moldau og Wallachiet, fik midlertid den østlige Deel af Moldau med Fæstningen Chotzim, og hele Bessarabien med Fæstningen Bender. Pruth antoges til Grændse mellem begge Rigerne. Porten indrømmedes derimod igien Overherredømmet over Servien, og giordes blot en mild Behandling af Servierne til Pligt. De i forrige Fredsslutninger de græbske Christne betingede Fordele, stadfæstedes paa ny.

Da det til nøie at bedømme Forholdene mellem to Stater er af stor Vigtighed nøie at kiænde de sidste Tractater, hvorefter de giensidige Forbindtligheder kunne bedømmes, finde vi det hensigtspassende, at indrykke denne Tractat deels i Udtog, deels — de Artikler, der indeholde det væsenlige — in Extenso.

Af Indledningen udtegne vi blot at fra russisk Side General Kutusow og næst ham Fyrst Andreas Italinsky, men fra den tyrkiske Storviziren Achmed Pacha stod i Spidsen for de underhandlende Diplomatikere.

Art. 1 bestemmer Ophørelsen af alle Fiendtligheder i Almindelighed, og lover efter vedtagen Maade

gienſidigt evigt Venſkab og Fred mellem begge Riger, og alle Efterkommere og Thronfølgere af begge Regenter.

Art. 2 betrygger begge Parters Undersaatter, der i Krigens Løb have taget Deel i militaire Handlinger, eller ellers handlet mod deres Landsherres Interesse, fuldkomneste Amnesti, saa, at de ikke blot skulle være frie for al Ansvarlighed, men og, naar de maatte vende tilbage til deres Hiemstavn, træde ind igien i alle deres forrige Rettigheder.

Art. 3 indeholder Stadfæstelse paa alle tidligere Tractater, for saavidt de ikke ved senere og resp. ved nærværende Tractat maatte være ophævede eller udtrykkelig forandrede.

De følgende tree Artikler, der angaae Landemærkeforandringer og Restitutioner, lyde ordret saaledes:

Art. 4. Ved første Art. af Præliminarerne er fastsat, at Pruthfloden, fra det Sted, hvor den træder ind i Moldau, indtil dens Indløb i Donau, men derfra venstre Bred af sidstnævnte Strøm til Kilia, og dens Indløb i det sorte Hav, skal udgiøre Grændsen mellem begge Magter. Skibsfarten bliver midlertid fælles for begge Parter. De smaa inden Krigens Udbrud ubeboede Donauøer, der begynde

hinside Ismail, og ere at finde indtil Kilia, skulle vel, for saavidt de ligge den venstre Bred nærmere, komme under russisk Herredom, men beherskes dog ikke af nogen af begge Magter, ogsaa maa fra nu af ingen Befæstning, eller andet fast Bolværk opføres paa dem, men de skulle blive øde; dog er det lade begge Porters Undersaatter frit at fiske eller fælde Ved derpaa. De store ligeover for Ismail og Kilia liggende Øer blive ligeledes, en Halvmiils Vei fra venstre Donaubred at regne, øde, hvilket Skiel dog først betegnes. De Etablissementer, der alt vare, førend Krigens Udbrud, saavel som Gammel-Kilia, ere ikke indsluttede i denne Grændselinie."

I det øvrige af denne Artikel frasiger den høie Port sig, og overgiver Rusland det Land, der ligger paa venstre Pruthbred, med alle Fæstninger, alle Stæder og Boliger, der befinde sig i denne Deel, samt det Halve af Pruthfloden, der danner Grændsen mellem begge Monarkier. Begge Hoffers Handelsskibe kan løbe ind og ud paa Flodarmen ved Kilia, og beseile hele Donaustrømme. Med hvad de russiske Skibe angaaer, da kunne disse kun fare op ad Donau indtil Pruthflodens Indløb.

Art. 5. H. M. alle Russers Keiser overlader og tilbagegiver den høie Port den Deel af Moldau, som

ligger paa Pruthflodens venstre Bred, samt det store og lille Wallachie, med alle Fæstninger, i deres nærværende Tilstand, Stæder, Torvesłækker, Landsbyer, andre Bopæle, og alt, hvad i øvrigt befindes i disse Provindser, tillige med Donauøerne, dog med Undtagelse af det ovenfor i Tractatens 4de Artikel anførte.

De Contracter og Conventioner, der tælles mellem Moldaus Privilegier, stadfæstes efter Grundlaget i Præliminarernes femte Art. De særdeles Conventioner, samt de, der i 4. Art. af Jassytractaten ere stipulerede, blive ligeledes i deres fulde Virkning, som fastsætter, at ingen Erstatning for de mistede Revenuer skal forlanges, og ingen Skat for hele Krigstidens Varighed begiæres, og at Indbyggerne i begge disse Provindser i en Tid af to Aar (beregnet fra Tractatens Udvexling) blive frie for enhver Skat, og skulle erholde en passende Termin til mulig Udvandring i andre Stater, til hvilket sidste Diemeed, dem bevilges en fire Maaneders Termin, og den høie Port vil bevilge at ansætte Moldaus Skatteafgifter efter dets nærværende Størrelse.

Art. 6. Foruden Floden Pruths Grændse skulle mod Asien og andre Egne de samme Grændser vedblive, som inden nærværende Krigs Udbrud vare, og

det keiserlige russiske Hof tilbagegiver i Kraft af tredie Art. i Præliminairerne den høie ottomanniske Port: alle erobrede Fæstninger og Slotte, inden disse Grændser, i samme Tilstand, som de for Tiden befinde dem, med alle Stæder, Torveflækker, Landsbyer og Huse, og alt, hvad disse Landstrækninger indbefatte. Art. 7 giver de ottomanniske Undersaatter, som efter Krigens Udbrud ere blevne i den nu til Rusland afstaaede Deel, eller under Krigen ere komne did, den Tilladelse ikke blot personlig at udvandre paa Portens Enemærke, men og frit at torde afhænde deres Eiendom, og tage Beløbet med sig; og i denne Tilladelse ere selv de Indfødte af den afstaaede Landpart, som endnu der besidde Formue, men opholde dem i Portens Enemærke, indbefattede. Den tilstaaer fremdeles en otte Maaneders Frist til at ordne disse Anliggender. Lige Frihed tilstaaes de i det nu aftraadde Landstrøg byrdige, men for Tiden sig i de ottomanniske Stater opholdende Christne, med deres i sidstnævnte sig befindende Formue i lige Tidsfrist at begive sig paa russisk Grund.

Art. 8 som angaaer Servierne, og i mere end een Henseende hører til de vigtigste og meest i vore Dage omtalte og critiserede, er ordlydende saaledes:

"I Følge Præliminarernes fierde Art., skiøndt ikke tør paatvivles, at den høie Port efter sine Grundsætninger vil udøve Mildhed og Høimodighed mod Servierne, som et den i lang Tid undergivet og skatskyldigt Folk, har man med Hensyn til den Deel, Servierne havde i denne Krig, anseet det billigt, i Henseende til deres Sikkerhed at tage høitidelig Aftale. De Fæstninger, som de i Anledning af Krigen have bygget i deres Land, og som forhen ikke vare anlagte, blive, for saa vidt de for Fremtiden ikke ere fornødne, sleifede; og den høie Port vil, som forhen, i de alt forhen tilværende Fæstninger, Slotte, og andre befæstede Stæder, overtage Herredømmet, forsyne dem med Artilleri, Krigsmunition, og anden Krigsforraad, og ligeledes efter Godtbefindende indlægge Besætning. Men paa det disse Garnisoner ingen uretfærdige Undertrykkelser skulle udøve mod Servierne, vil den høie Port i Følelsen af Miskundhed mod Servierne, udøve det til deres Sikkerhed fornødne Maadehold. Tillige vil den høie Port paa deres Bøn tilstaae Servierne de samme Fordele, som deres andre Undersaatter paa Øerne i Archipelagus, og i andre Egne have, og give dem atter et Kiændetegn paa sin Høimodighed derved, at den overlader dem selv Forvaltningen af deres indre Anliggender

paalægger dem maadelige Skatter, kun umiddelbar modtager disse af dem selv, og til den Ende vil foie den fornødne Foranstaltning i Overeensstemmelse med den serviske Nation.

Art. 9 fastsætter Løsladelsen af de gienside Fanger, saavel af Mand- som Qvindekiøn uden alle Losepenge, med Undtagelse af de Christne, der midlertid frivillig have antaget den mahommedanske Religion, og de Tyrker, der frivillig have antaget den christne. Den indeholder Frasigelsen af enhver Erstatning for de Fangnes Underholdning, og bestemmer, at de forsynede med alt fornødent skulle bringes til Grændsen, og der udverles ved Commissarier fra begge Sider.

Den 10. Art. erklærer, at alle ved Krigen afbrudte Retshandeler mellem begge Parters Undersaatter, ikke skulle ansees som hævede, men efter Freden afgiøres paa lovlig Maade.

Art. 11 bestemmer en tree Maaneders Termin fra Dagen, Ratificationen udverles, at regne, til de ottomanniske Staters og Farvandes Rømning af de russiske Armeer og Flaader. Indtil Enden af denne Termin, eller til Rømningen er fuldbragt, tilkiænder den Rusland allene Administrationsretten uden tyrkisk Indblanding.

Art. 12 lover Porten muligste Fyldestgiørelse for alle mulige Reclamationer af de i Constantinopel residerende Ministre i Handels og Forretningsanliggender især med Hensyn til Algiers, Tunis og Tripolis Korsarer.

Art. 13 indeholder Antagelsen af den tyrkiske Fredsmægling mellem Rusland og Persien.

Art. 14 giør begge Overfeldtherrer det til Pligt, efter Udvexling af denne Tractats Ratification, strax at udstæde de fornødne Befalinger til at indstille Fiendtlighederne. Skulde midlertid efter Fordragets Underskrift endnu Fiendtligheder forefalde, skulle de ansees, som ikke skeete, ingen Forandring i de forestaaende Bestemmelser deraf følge, og hver mulig giort Erobring tilbagegives.

Art. 15 og 16 indeholde blot nogle nærmere Bestemmelser angaaende Undertegnelsen af begge Parters høie Befuldmægtigede, samt begge Keiseres høieste Ratification inden fire Uger.

Virkelig paafulgte ogsaa denne høieste Stadfæstelse i den bestemte Frist, navnlig fra Keiser Alexanders Side d. $\frac{11}{23}$ Junii 1812.

Denne Freds Ratification og dens virkelige Udførelse fandt i Divan i Begyndelsen store Vanskeligheder, som imidlertid ved de russiske Diplomaters

Overlegenhed, og ved Indvirkning af den engelske Gesandt i Constantinopel lykkelig bortrøddedes.

Ved en lige Overlegenhed i den Kunst at underhandle lykkedes det senere det russiske Cabinet, og det ved en egen Tractat (af 2. Sept. 1817) saaledes at udvide den i Bucharest Freden fastsatte Grændse, at Ruslands Grændse, der egenlig kun skulde gaae til den nordligste Arm af den ved Udløbet i det sorte Hav sig mangefold grenespredende Donau, udvides til den anden Arm. Denne Afstaaelse er derfor af yderste Vigtighed, fordi Russerne ved den fik Herredømmet over den egenlige Hovedstrøm med alle deraf afhængige Hovedfordele.

(Saaledes var, og blev fra denne Tid af det tractatmæssige Forhold mellem Rusland og Porten indtil den grædske Insurrections Udbrud, der medførte en ny Spænding og Forvikling, som just nu ikke synes at kunne opløse sig uden blodig. Sin Grusomhed, sin Lovløshed, og fremfor Alt sin forblindede Stolthed og Fanatismus vil Porten ene have det at tilskrive, om maaskee nu Catharinas store Planer, hvis Iværksættelse dengang Tilfælde og politisk Avindsyge hindrede, under hendes Sønneson gaae i Opfyldelse. ———

K. R.

P r a m.

Et Lys gik ud i Danmarks Land,
Et Lys med herligst Flamme;
Et Nordlys fra den norske Strand,
Og Kraft var der i Samme;
Det Lys, som sank i Vestens Hav
For Øiet i det Fjerne,
Af Mulm ei slukkes eller Grav:
Thi — nu er det en Stjerne.

En Eeg fra Dovres stolte Fjeld
Sank om i Døbningdalen:
Som Sivet falder Egen vel,
Og Ørnen døer som Svalen:
Ja Keiserkronen som et Siv
Af Dødens Lee omhugges:
Nu ender sig en Gubbes Liv,
Og nu et Barns, som vugges.

Hver Kraft paa Jorderig forgaaer,
Som Kløveret den falder;
Der er saa viid en Kirkegaard
For hver en Livets Alder;

Der er for hver en Blomst en Høst,
Som der er Vaar og Sommer;
Der er for hvert et Liv en Røst
Ved Døden fra vor Dommer.

See! gamle Fædreland! din Ø
Forlod Apollons Svane;
Saa glad den gynged sig paa Sø
Med Danebrog, din Fahne:
Ak! sang den end sin Svanesang,
Dens Røst jo dog fornemmes
Saa viidt, saa bredt i Danavang,
At aldrig fast den glemmes.

Tak, Lys! du straalte i vort Land!
Nu est du jo en Stjerne! —
Tak, Eeg! du faste Klippemand!
Tak for din Marv, din Kjerne,
Tak, gamle Svane! for dit Kvad,
Det var ei let som Avnen:
Nu sjunger du vel mere glad;
Thi nu est du i Havnen.

Søtoft.

Fortsættelse af Presselovsforhandlingerne
i Frankrigs Lovgivning, (s. f. H.)

d. 19. Jan. Den første af de indskrevne Talere, der fik Ordet, var den Liberale Corcelles, der talte saaledes imod Forslaget: M. H. en regelmæssig constitutionel Regiering nøies med at iagttage Landets Love. De ere tilstrækkelige for dens blide Forvaltning; det kalder man at regiere et Folk. En Faction derimod omstøder de bestaaende Love: drømmer bestandig om nye, og finder dem aldrig haarde nok til at befæste sin tit latterlige tit grusomme Herredom; en saadan Faction regenterer (hovmesterer) Folket, og vee det Folk, der bærer saa ydmygende Lænker; hos det trædes Fornuft, Retfærd, og den offenlige Mening under Fødder. Til en anden Tid vilde jeg anseet denne simple Anmærkning for tilstrækkelig til at være vis paa, De vilde forkaste Loven, som truer os; og sikkerlig, Nationens Værdighed, saavel som Deres egen, vilde indgivet Dem den ene heldbringende Beslutning. Men saa stor er Frankrigs Ulykke, at den høieste Magts Maal og Stræben staae fiendtlig mod det offenlige Vel, deraf den be-

græbelige men nødtvungne Kamp mellem den offenlige Frihebs Forsvarere og et Ministerium, som uden Tømme og Skranke følger Tyranniets Sti (Latter paa Høire) deraf den Syndflod af draconiske Love, hvormed man oversvømmer vort ulykkelige Fædreland.

Det er midlertid kun faa Dage siden, man troede overfor os hyklede oprigtigt Had mod al Undertrykkelse, en Straale af Almeenaand syntes fra den venstre Side at have udbredt sig over den høire, og omhyggelig dulgte man Dolken, der skulde give Frankrigs Rettigheder Ulivsstødet. Nu er Masken faldet, hvad vi forudsaae, træffer ind; men urokkelige skulle de finde os i Farens Dage, som vi vare det, medens man falbød Majorater, Gesandtskabsposter, Statsministerpladse, og anden Gunstbeviisning, hvis Bortødsling foregik den franske Frihebs Jordefærd. (Her raabtes Bravo fra Venstre). De af Commissionen i Lovudkastet foreslagne Forandringer, have, som man maatte vente, fuldbragt det System, man gaaer løs paa; Ministeriet er vel blevet forandret; men Systemet er blevet det gamle; man har blot skiftet Heste. (Almindelig høi Latter). Thi, sørgelig nok, trækker Frankrig uopholdelig eet Maal, Vil-

kaarligheden imøde, slæber sin skiændige Lænke Mistanken, bestandig efter sig. Er det Belønningen for de utallige Offre, dette Land har bragt, for de utallige Skatte, det aarlig yder?

Lad os ikke dølge os det, der gives to forskiellige Categorier i Frankrig; den ene vil en Contrarevolution ɔ: vil virkeliggiøre den Idee, som om vi i 30 Aar kun havde drømt, virkeliggiøre nogle faa mørke og ulægelige Hierners galdesyge Vanvid. Denne Categorie staaer ved Enden af sin Løbebane (?) den vil forsvinde. Den anden Categorie opdrages i Revolutionens Favn, næredes med Frihedens Grundsætninger; det er den stærkere, talrigere, den vil snart erstatte os. Dette er vort Samfunds Tilstand i 30 Aar. Alt begyndte Saarene at arres, alt Hadet at slukkes, da opkastede man for omtrent syv Aar siden det uventede Spørgsmaal: har der været en Revolution i Frankrig, og har den været, hvorledes kan man da udrødde den? Fra dette Øieblik af tænkte Partimændene paa Midler at naae dette Maal.

Siden raadslog man kun om Udførelsen; store Midler bleve foreslagne og udførte. Da man ikke havde Styrke og Overmagt paa sin Side, besluttede man sig til List, ved Hielp af Undersøgelses-, Revisions- og Repressionslove. Heri ligger det Onde,

m. H. søger det ikke andenstedS. Man vil en Contra-revolution ɔ: man vil bringe den tredive Aars Drøm til Virkelighed, den Vilkaarlighedens Indbildning — den Feber, hvoraf mangen uægelig syg Hierne er anstukket.

Forgiæves torde Ministeriet søge at formørke denne Sandhed. Tro De, om De kan, paa det Spøgelse af farlige og forbrydderske Sindelag, hvis opdigtede Billede udgiør Indholdet af dets Indberetning, og som man evig fører i Munden, denne Chimære, som det forfølger, og hvormed det længe aagter hos alle Landets Criminalister.

Dog hvorfor forudsætte, at Ministeriet dølger os sine Tanker? Det gaaer nu meget utordækt sin Vei, det er begrebet i fuld Contrarevolution; det vedkiændes det lydelig, og roser sig deraf. Og derfor forkaster jeg disse nye Garantier, som det affordrer os; derfor maa enhver, der elsker sit Fædreland, være paa sin Post mod dette Ministerium; hvis ikke, er vi forlorne. Nu m. H. er Spørgsmaalet meget ligefrem (Latter paa Høire, Samtykke paa Venstre). Nu, da Frankrig og Ministeriet ved gienfidige Bekiændelser endelig staae paa Sandhedens Mark tvertoverfor hinanden, maa enhver erklære sig.

Fuldendt Revolution i Frankrig paa den ene Side, Contrarevolution og Partiernes Krig paa den anden. Begge forlange Borgen af os — velan lad os vælge!

Det ene Parti vil udentvivl mene, at man maa holde Ord og Eed, udtalte Grundsætninger og af dem udsprungne Love hellige; at man paa denne Maade endnu tættere maatte sammendrage et Baand, der var knyttet for Folket, og af det, som det havde svoret at bevare; jeg siger endmere, som man havde svoret det at beskytte. Og hvo m. H. har brudt denne Eed? Folket, eller Magthaverne?

Andre berusede af forgiængeligt Held ville maaskee sige som Alexander: lad os sønderhugge Knuden! Midlet, jeg tilstaaer det, er heroisk, men siden alle Folkefærd ved Oplysning og fælles Interesse række hinanden Haand, har enhver kunnet erkiænde, at de franske ikke ere noget erobret Folk, og at de i det mindste ikke have her med Erobrere at giøre (Latter paa Venstre).

Tydelig nok maa det nu være os beviist, at Pressens Undertrykkelse ikke blot vil anvendes, naar man f. Ex. paa en bestemt Maade angreb Kamrene, Adelen, Geistligheden; thi efter den Maade, man nu vugger os paa (megen Latter paa Høire; Taleren gientager Udtrykket og tilføier: De lee, m. H., men

Leerne ere ikke paa deres Side — efter den Maade, man nu vugger os paa, ere vi aldeles igien satte tilbage i den lykkelige Tid, da man kronragede Fyrsterne, og satte dem i Kloster (paa høire: det er impertinent) de komme med deres Presselov, deres Presseconfiskationslov, efter hvis Sætninger ikke blot, den, der støder an mod de utallige Cauteler; men ogsaa den er strafskyldig, der lader sig falde ind, at underholde os om det engelske Parlaments frimodige Debatter, om den americanske Congresses vise Forhandlinger, om Senatets mandige Holding i Columbia og Haiti; thi man vilde deri øine Satirer paa vor egen Forfatning. Man vil i Særdeleshed være strafskyldig, naar man fortæller, hvorledes de spanske Cortes tilintetgiøre de Rænker, som man besolder for at styrte dem: som Ministeriet besolder, hvorpaa jeg har Beviser i Hænderne; fortæller, hvorledes man i et Anfald af Rasenhed mod den russiske Kirke og dens Cultur har solgt, brændt, druknet eller speddet græske Christne i Tusindviis; thi det vilde være en Bebreidelse for en udeeltagende Aliance. — Naar man fortæller, hvorledes hos et Nabofolk contrarevolutionaire Tribunaler under Forsæde af Udlændinge confiskere de Domfældtes Godser, hvorledes andre Militaircommissioner domme dem, der ere anklagede

for politiske Meninger levende til Biergværkerne; thi det vilde hedde at advare Nationerne at være paa Post.

Ministre have udsagt det; de vil tæmme, slove vor for giennemtrængende for levende Aand; dertil skal for Øieblikket Censuren tiene dem. Og det vil man i Frankrig i det nittende Aarhundrede, man gaaer løs derpaa for fulde Seil; det giælder den repræsentative Regiering, at være eller ikke være. De ere Lovgivere, m. H. og maa, hvad end Deres politiske Mening tør være, for Alt overveie disse ødelæggende Forholdsreglers Følger. De kan ikke foregive Uvidenhed. Jeg veed ikke, hvad Parti Kammeret vil tage; men hvilket det bliver, haaber jeg, man vil betænke, et hvert Foretagende maa være beregnet paa Kraft og Modstand. Den Masse, der vil modsætte sig, og maa modstræbe (hæftig Knur paa Høire) er umaaelelig hertillands, og tro De mig, m. H., at eengang lænkede til Undertrykkelsens Vogn, vil Deres Løb ikke have Grændse; at De snart bragte ud af Vildfarelsen vil ligge under for Forholdenes Magt. Andre stærkere, og ikke mindre forvovne end vore Døgnministre, ere gaaet under før de. Jeg forkaster den foreslagne Lov, og det er det mindste, jeg kan giøre.

Efter Corcelles tog Hr. Du Plessis Grenahan tilorde, der endnu langt fra ikke fandt den foreslagne Lov stræng nok, men syntes dog at den væsenlig forbedrede Lovgivningen i Henseende til den Gjenstand, den angik, og gav sit ubetingede Bifald tilkiende, at man vilde lægge Presseforseelser under de sædvanlige Domstole, og kunde ikke begribe den overdrevne Skaansomhed, hvormed man endnu gik frem mod Journaler og Tidsskrifter, dem han ansaae som Revolutionens Fostere, og priste den Tid lykkelig, da næsten ingen læste Aviser, og tre til fire havde været nok til hele Europa.

"Friheden — saaledes sluttede han — er ikke Regieringens Formaal; dens Kald er at gjøre Menneskene gode og lykkelige. Friheden er kun et Middel dertil. Ikke enhver skal besidde den heel og holden, da ingen vilde nyde den, og Staten snart gaae tilgrunde; men den skal heller ikke være saa indskrænket, at Mennesket lider. Kunsten er, at holde saaledes Maade dermed, at Mennesket hverken er Træl eller Undertrykker. Altid er der Overmaal af Frihed, naar Samfundet derved forurpliges. I Republikerne, hvis Frihed man roser os, for at faae os til at troe, at vi under den blideste og maadeholdneste Regiering af Verden leve, som Slaver — i disse Republikker var

Friheden intet mindre end uindskrænket. Hvo vilde nu paabyrde vore Liberale de lacædemoniske Loves Tvang, der lænkebandt Borgeren fra Buggen til Graven, og foreskrev ham hvert Skridt, fra Soel gik op, til den gik ned?

Hvo foreslaaer at give Kongen den Ret, Senatet gav Consulerne, at hverve med Vold paa offenlig Plads, at pidske Borgeren med Riis, og paa et Vink et Ord lade slaae Hovedet af ham. Hvo der vilde foreslaae dem slige Midler at være fri, torde faae et langt andet Skraal at høre, end det, de opløfte nu, naar man vil stryge nogle Linier ud i en Aviscorrectur, eller lukke en Giftsælgers Værksted."

Vi indskrænke os til dette korte Udtog af en Tale, som selv Journal des Debats fandt sig beføiet at giøre den Anmærkning ved, at det Udraab: lykfalige Tid, da ingen bekymrede sig om Aviser, og tree eller fire vare nok til hele Europa, da kun faa læste de "politiske Artikler i Mercure, Gaz. de France, og de Leyde" var meget naivt; at det Sted: fem eller sex Mennesker uden anden Hensigt end Egennyttens foretage dem at levere Publikum hver Morgen en raisonnerende politisk Verdenshistorie; de overlægge, om de skal skrive den i jacobinsk eller royalistisk Stil; og deres Valg afgiøres ved Udsigten til

større Vinding "selv en Smule jacobinsk; og erindre ved hans Slutningsudraab mod Frihed, om det navnkundige dulce nomen libertatis af Cicero, som — sige de Bretagnes Deputeret ikke synes at stræbe at efterligne."

Nu fik Hr. Etienne Ordet, og holdt en lang Tale, som ikke blot den venstre Side ydede ham meget Bifald for, men som selv nysnævnte Art. i J. d. D. omtaler med Roes. Desværre tillader Rummet ogsaa heraf blot at meddele et Udtog. Regieringernes Moral, sagde han, har nødvendig en stor Indflydelse paa Nationernes. Retlighed, besvorne Pligters Helligholdelse trænger fra Stadens Overhoved ned til de laveste Stænder, og planter i dem alle Dyders Spire. Et Folk er retligt, naar det regieres med Retlighed. Hvad Indflydelse paa de offenlige Sæder maa nu et System have, der ikke opfylder denne væsenlige Betingelse? Alt for syv Aar siden har Kongen givet os den repræsentative Regieringsform, og endnu besidde vi den ikke med alle dens Følger Jesuitiske Udtydninger, scholastiske Spidsfindigheder, Tvetydighed, Glosser over Lovenes Aand, Glosser over deres Mening — alt har man opbudet, alt har man udtømt; Chartet er nu intet andet end en Samling Orakelsprog, som Augurer udtyde efter Dieblik-

kets Lidenskabers Nødtorft, og have bragt det saavidt i deres Udtydning, at de i Rettighedernes Liighed finde Privilegier, Juryens Tilintetgiørelse i den Artikel, der indsætter den, og Trældom i den, der tilsiger fuldkommen Presfrihed. Qvæle De ikke Giftstoffet i Spiren, har Chartet ophørt at være. Hvad har Chartet indsat? den repræsentative Regieringsform? hvad er den repræsentative Regieringsform? Statsborgernes Deeltagelse i Statens Regiering. Hvorledes udøves denne Deeltagelse? ved Publicitet, som oplyser og beskytter. At tilintetgiøre denne Publicitet er at omstyrte den repræsentative Regieringsform, at omstyrte Chartet. To Institutioner havde vi beholdt tilbage, der kunde trøste os for Tabet eller Savnet af de andre, der, om vi end ikke vare lykkelige, dog betryggede vor Ro, dog beskyttede os for de ulyksalige Vildfarelser, hvori den ulykkelige Menneskeslægt kun alt for let styrtes ved Magtens Ruus, eller Styrkens Misbrug. I vore constitutionelle Rettigheders Skibbrud havde vi bevaret os disse to Redningsbretter. Ogsaa disse fratage de nye Ministre os, og lade os blive eensomme tilbage paa Bredden af den Afgrund, der har opslugt alle vore Friheder. Disse to Institutioner, der udgiøre et Nabofolks Ære og Stolthed, uden hvilket Engelskmanden

vilde flye sin Hjemstavn, som et pestbefængt Land have de gamle Ministre alt forvansket, og de nye fuldest tilintetgiort. Er det Eders Hensigt, Frankrigs Tilforordnede! Have I bragt Eders Ønsker for Thronens Fod, til Frankrigs Vel, eller blot for nogle Privatinteresser? Nei, I have for høi en Følelse af Eders Værdighed og Pligter, til I skulde hengive Eder til et blot Legetøi for en rænkefuld Ærgjærrighed. Men hvad have I da vundet med Eders Reclamation til Thronen? Friheden har aftaget, Budgettet tiltaget. Naadegavernes Liste er forøget, Afgivterne ikke formindskede, Kun Statsudgifternes Sum har forhøiet sig. Frankrig vil have nogle Statsministre mere, og Juryindretningen mindre. (Bravo! paa venstre, stille paa høire). To Amendements vare nok til at omstyrte vore Institutioners hele System. Den gamle Presselov straffede Fornærmelser mod den constitutionelle Konges Magt. Nu har man udslettet Ordet constitutionel, og Udeladelsen af et eneste Biord er næsten at agte lige med en heel Revolution. Machiavel selv har vel ikke forudseet, at en Dag Politiken vilde simplificeres til den Grad. (Bifald paa venstre.) Efter de Grundsætninger, De her hørte fremstille, opdager Udstrygningerne af Ordet constitutionel Dem den hele Hem-

melighed. End mere aabenbarer Juryens Afskaffelse Ministrenes hemmelige Planer. Ministeriet har derved aldeles forraadt sine Hensigter; det udsiger dermed, hvad det vil være, og bliver.

Presseforbrydelserne — blev han ved — henvises til Domstolene. De kongelige Retter, som de nu ere beskafne, ere uafhængige de jure, og afhængige de facto. Har ikke et tvunget Pladsskifte Indflydelse paa deres Skiæbne? Og naar et høit Dommerembede, en Lænestol i Statsraadet, et Politipræfectur, ja vel endog det store Statssegl bliver ledigt, vil da alle Dommere være uden den Ærgiærrighed, der tragter efter slige Poster? Og om endog en Dommer er utilgiængelig for Haab om en Gunst, vil han da kunne imodstaae, naar han har faaet denne Gunst? Taknemmelighed er saa sød en Dyd, at man indbilder sig ikke at være uretfærdig, naar man ikke er utaknemmelig. (Bifald paa Venstre.) Magthaverne forme altid Dommerne efter deres eget Billed. Under en Despot som Richelieu gives der Dommere som Laubardemont, under en Regiering, der befinder sig i Kamp med Statssamfundet, gives der Jeffries. Alle disse fandt i deres Tid Forsvarere, der roste deres Dyd, og selv deres Uretfærdighed. "Det var deette Mænd mod de forargelige Frikiendelsers Mis-

brug, fortreffelige Dommere til at staae de følelsesfulde Siæle bi, hvem de strængeste Love aldrig ere strænge nok, og der aldrig fælde Taare, uden naar en anklaget frikiændes.

I den repræsentative Regieringsform er altid to Partier; det er en nødvendig Betingelse derved. At lade Oppositionen dømme af det herskende Parti, er forud at fordømme den; thi Partiaanden er af Naturen lidenskabelig, og anseer altid Modpartiets Meninger som fordærvelige. Selv Dommere, der i borgerlige Sager ere ængstelig samvittighedsfulde, er det langt mindre, saasnart de har politiske Meninger at paakiende. De holde sig da for politiske Mennesker, og man har alt i saa Henseende hørt Yttringer, hvis Naivetet man gyser ved. I hver blandet Regieringsform er der Garantier for Statsmagten, og Garantier for de offentlige Rettigheder. Magthavere søge at udvide de første, Folkets Mænd at befæste de sidste. Dette er den repræsentative Regieringsforms hele Væsen. Hvad vil da den Tale af Ordføreren sige, der i constitutionelle Grundsætninger øiner en republicansk Tendents? Kunde vi ikke med ligesaamegen Grund, eller rettere med ligesaamegen Lidenskab svare ham, at de oligarkiske Grundsætninger ogsaa dække sig med Monarkiets Maske.

Hvo er da den upartiske og uundgaaelige Dommer over de politiske Debatter, der reise dem mellem Statsmagten og den offenlige Frihed? Kun Statssamfundet, eller rettere Juryen, dets Organ — Statssamfundet, der besidder Selvopholdelsens Instinkt, hvis Fordeel det er, at Magten er stærk nok til at beskiærme det mod Tøileløshedens Udsvævelser, og Friheden kraftfuld nok til at være det en Formuur mod Vilkaarlighedens Indgreb. Ene det veed at skiælne Folkerettighedernes oprigtige Forsvarer, fra Ynderen af offenlig Forargelse og Urostifteren, og adskille Forfængeligheds og Lidenskabs Klager fra Magthavernes grundede Besværinger. Er nu Juryen ikke andet, end Udtrykket af den offenlige Mening, gier følgelig Ministerium paa den Dag, det begiærer dens Tilintetgiørelse, den frygteligste Tilstaaelse, der nogensinde kan undslippe Magthaverne — det er erkiænder, at Statssamfundet staaer fiendtlig over for det, eller rettere det for Statssamfundet. Dette, vi maa sige det høit, er Grunden til den nærværende Crisis.

Chartet var alle Interessers Støttepunkt. Jo mere man fiernede sig derfra; jo mere man krænkede det, jo mere fiernede man sig fra Nationen. For at give et bedrageligt System Holding, maatte man danne

et kunstigt Samfund. Det var det sidste Ministeriums Gang. Det regierte ved Undtagelseslove, og saaledes var en Undtagelsesjury det en uundgiængelig Fornødenhed. Dette ene kunde give det Garantier, det i et upartisk Jury ikke havde fundet. For det nye Ministerium er ikke engang den forvanskede, og til et Værktøi fornedrede Jury tilstrækkelig Garantie; det frygter og tilintetgiør den, fordi, saa meget den endog er stemplet i Magtens Aand, Undtagelses, juryen ikke bøier sig efter Magthavernes Ønsker; fordi den undertiden vover at følge sin Overbeviisning; fordi den, udgaaet fra det borgerlige Samfund, sig selv uvitterlig giver mangengang efter for dettes Impuls, fordi den ikke lukker sit Øie for hver Lysstraale, og uden Forskiel fordømmer i Blinde.

Hvorhen forvilde de nye Ministre dem? istæden for at stige op til det Ondes Udspring, træde de klagende frem mod dets Virkninger. Frankrig skal revses for de Feil, dets Ministre har begaaet. Alt viser Mistro sig fra alle Sider, og Ministrene fordre Tiltro i Domstolenes Navn, som man har omdannet til Commissioner. - Med strafværdig Uærbødighed, som til Frankrigs store Forargelse aarlig gientages, vove de for Retterne at indblande Kongens Navn i de dem personlige Fornærmelser, ligesom de i Kula-

rene stedse skiule dem bag Thronens Ubrødelighed, for at undgaae Ansvarligheden. Jeg vilde ikke undres, om de en Dag bragte Kammeret den Lov af Keiser Theodosius, der erklærede alle dem skyldige i Majestetsforbrydelse, der tvivlede paa Godheden af hans Valg, naar han udnævnte en ny Embedsmand. Denne Lov fattes endnu til at fuldstændiggiøre vore constitutionelle Institutioner."

Han erindrede nu om Ludvig den 12te i Frankrig, der ikke straffede de Skuespillere, der bragte ham paa Skuepladsen, som helbredet af en Sygdom ved en Drik flydende Guld, og om Frederik den anden af Preusen, der lod et Skandskrift paa sig selv hænge længere ned, at man bedre kunde læse det. Fra det Dieblik — blev han ved — tænkte ingen i Preusen mere paa Indholdet af Skandskriftet. Enhver talte blot om Kongens Aand og Maadehold. Troer de, m. H., at alle Rigets Kriminalretter havde været istand til at hævne Kongen saavel?

Men man maa være retfærdig. Ministeriet har ved Uddelingen af de Straffe, der i lige saa riig Sum ere forelagte os at bevilge, som Udgiftsbudgettet, ikke tænkt paa sig alene. Det andrager paa Straffe mod enhver, der ikke vil føle sig giennemtrængt af Agt for dets 100,000 Statstienere. Vir-

kelig! denne Anmodning er stor. Seer man ikke aarlig disse Statstienere skifte Mening for at beholde deres Post? Lade de dem ikke ved Valgene bruge til officielle Vissekræmmere, der handle med Bagvaskelser? Seer man dem ikke i Dag begunstige ved Valgene, hvem de søgte at udelukke i Gaar? og efterat man har giort Publikum til Vidne paa alle disse Troesfornægtelser, efterat man har nødt Statstienerne tyve Gange at skifte Sprog og Grundsætninger, efter at man har nedsat dem i den offenlige Agtelse, vil I straffe Foragtsyttring mod dem? (Chauvelin, Bravo! ypperlig!) Dette umoralske System har man endog prædiket fra denne Talestol. Man undsaae sig ikke ved at sige: En Deputeret, der tillige var Statstiener, maatte, saameget end hans Samvittighed krympede sig derved, enten stemme for Ministrene, eller frasige sig sin Plads. Fortreflig! De Engelskes Jury forkaster man, men deres Bestikkelsessystem antager man som nødvendigt. Endmere man befæster det, og giver det større Udstrækning. I England kiøbe Magthaverne dem ikke deres Kreaturer paa Lovenes Bekostning; det engelske Ministerium søger blot (?) ved Sinecurer, ikke ved at

dörlgide betydende Poster i Retspleien og Forvaltningen at hverve sig Tilhængere. I England bestikker man kun det enkelte Menneske, og med ham bore Fordærvelsen. Vi gaae videre, og fordærve Mennesker og Institutioner.

Skal jeg nu omtale hin ubestemte Betegnelse af Stænder, det sidste Ministerium havde kastet i sin Lov? skal jeg optage hin paafaldende Paastand af Ordføreren, der har talt om Adelen, som en egen Stand i Staten, og derved viist, at han hverken kiender Frankrig, eller dets Sæder, eller dets retfærdige Stolthed? Jeg vil være forsigtigere end han, jeg vil vogte mig for at oppuste Lidenskabernes Gnist, og ukloq vække Nationalstoltheden. Kun maa jeg fodre Ordføreren, at man ikke ophielper Adelen ved en Straffelov, og at den Lov, man foreslaaer, indeholder den bitterste Satyre, der nogensinde er giort paa Adelen. Behøvede vel den for Frankrig døende Bayard en Criminaldomstoel, for at skaffe sig Agtelse? og hvilken Domstoel havde været istand til at erhverve hin Connetable (Bourbon) Agtelse, der bar Vaaben mod sit Fædreland?

Jeg berører nu den tildneste Punkt, og ikke uden nogen Frygt, maa jeg selv tilstaae: Religionen, der altid burde blive udenfor den politiske Talestoels

Debatter. Vilde man bedømme Frankrig efter det os forelagte Lovudkast, maatte man holde os for et Folk af Atheister, og troe, man haanede overalt Gud dommen og Gudsdyrkelsen. Og dog er det vist, at man ingen Tid har beviist Religionen mere Agtelse end nu: Ministeriet synes, da det udkastede sin Lov, at have taget feil af Tidspunktet. Man skulde troe, Loven var udkastet for hine saa forrolige Tider, da meget verdsligsindede Abbeer udbredede deres Fædres Forargelse allevegne, og i tarvløse Romaner og erotiske Digte skildrede Malerier, hvorover Skamløsheden selv blev skamrød. Nu finder man ligesaalidt Smag i antireligieuse Skrifter, som de tilforn hørte til den gode Tone. Man sysselsætter sig nu med alt for alvorlige og dybe Studier til at finde Smag i Bøger, der kun var for smaalige og overfladiske Aanders Vankundighed og sløvede Sands. Men vistnok synes man meget mindre at frygte hine Værker, der fordærve Hiertet, end dem, der oplyse Aanden; og hoit skriger Hykleren mod Aarhundredets Immoralitet, imedens han selv vel endnu forretrak en uduelig Bog for et philosophisk Værk. Religionen grundfæster ligesaalidet sin Glands og Anseelse ved Straffelove, som Adelen. Den kan kun glimre ved sine Tieneres blide

Dyder, Fromhed og Sagtmodighed. Den hævede sig ved Martyrerne; den sank, da den giorde Martyrer. Gaaer da hen i Landet meest afsides Vraaer, og seer der, hvorledes nogle gamle ærværdige Præster dele det Halve af det Brød, Staten rækker dem, med deres Menighed, hvorledes de staae trøstende ved den Syges Seng, hvorledes de overalt lade dem see som hjelpende Engle, hvorledes de bilægge Kiv og Strid, og med blidt Sind opfylde alle de Pligter, det hellige Evangeliums himmelske Sædelære foreskriver dem De tale ikke til deres Menighed om politisk Had og Factioner, de røre ikke op i vor lange politiske Tvedragts halvslukte Aske. De prædike kun: Lader eder ikke lyste efter Næstens Gods, og elsker hinanden, som Brødre. Disse Geistlige, m. H. behøve ikke Criminaldommere, for at skaffe sig Agtelse. Da Fenelon forrettede sin fredelige Mission, var Landet i Opstand; ikke desmindre vægrede han sig at modtage den militaire Bedækning, Ludvig 14 tilbød ham, han vilde kun fremtræde under Bedækning af sine Dyder; han vilde kun overtale ved blid Veltalenhed, og Guds Ords Kraft.

Naar man vilde — skriver Fenelon med smertelig Følelse til Bossuet — drive disse Mennesker til at afsværge den christelige Tro, og antage Koranen,

behøvede man blot at sende dem Dragoner." Hvad vilde vel denne Fredens Engel sige, naar han med eet lod sig see midt i vore moderne Missioner, og i vore Kirker øinede næsten ligesaamange Gensdarmer, som Troende (Benægtelses Knur paa Høire, Stemme paa Venstre: Det lader som disse HH. vel tale meget om Missioner, men aldrig gaae i Kirke. Hæftig Bevægelse i Kammeret. Paa Venstre. Ja! ja! paa Høire. Nei! nei!).

Jeg resumerer: Krigen mod Chartet er erklæret, først angribes det langtude ved Bagvaskelser, obskure Grundsætninger, og Paakaldelse af en overordenlig Magt; paa Angrebene mod Grundsætninger følge factiske Angreb. Man tilintetgiør Chartet i sit Indre ved Love, der krænke det i dets væsenlige Dele; man ødelægger Publicitet, man ophæver Jury, Ministeriet synes at række Nationen Skilsmisse-Brev: Og hvad Paaskud laaner man til denne Banlysning af alle Grundsætninger: et ubehændigt Hykleri bruger den Agtelse, der skyldes Institutioner og Stænder, til Skildt, som om Agtelsen lod sig befale. Den foreslagne Lov er blot en Blanding af trykkende og unyttige Forholdsregler, ulyksalige og frygtelige Tilstaaelser. Jeg vil ikke dømme Ministrene, Montesqvieu har for mig afsagt deres Dom: Decemvirernes

Regiering, siger han, bebudede sig ved deres første Lov mod Skribenterne." Som en Ven af den constitutionelle Throne og Friheden forkaster jeg denne usælige Lov; jeg giør opmærksom paa dens Farlighed; thi Love, som kun taales, frugte ikke; de maa være varige; naar en Regiering vil blive i Live, behøver den ikke blot Nationernes Resignation; den behøver deres Kiærlighed. Da gaaer Alt af sig selv; Statsvælden vakler ikke; thi den støtter sig paa Nationens Tilbøielighed, ikke paa dens Frygt; da fattes ikke Love til Forbrydelserne, men Forbrydelser til Lovene; og ene dette Præventivsystem vil bestandig være legitimt.

Hvad er da at giøre? det modsatte af, hvad man har giort. Man maa vende tilbage til Charteet, der endnu mere er et Brystværn for Thronen end for Friheden, holde fast ved det naturlige Baand mellem Konge og Folk, afvise de uheldbringende Bundtsforvandte, der ville forstyrre den, og fremfor Alt ikke haardnakket, som man indtil denne Dag har giort, forvexle det constitutionelle Monarkies Sag, der var vundet, med den gamle Regierings, der var tabt.

Kammeret udsatte herpaa sine Forhandlinger til den 23. s. M. (Fortsættes)

K. M.

Bilag til historisk Artikel.

a) Om De Pradts de la Grece dans ses rapports avec l'Europe.

(Udaf Beil. z. Allg. Z. No. 59).

Den utrættelige Hr. de Pradt har nylig under den Titel: de la Grece dans ses rapports avec l'Europe bekiændtgiort et nyt Skrift, som ikke vil undlade at tildrage sig Publikums Opmærksomhed og Deeltagelse. Forf. seer i den græske Revolution en Begivenhed af høi europæisk Interesse, og undersøger dens Natur og Oprindelse, Europas almene Tarv og Trang, og hvorvidt det gamle Tyrki, eller et nyt Grækenland kunde tilfredsstille disse.

Det første Capitel indeholder en taknemmelig Erindring af de Velgierninger, Civilisationen har Heltenes og de Vises Fædreland at takke. Det andet Capitel handler om den græske Revolution. Efter den almindelige Dom, siger Hr. De Pradt, skulde man holde en Revolution for noget let, som enhver kunde giøre; men der har aldrig været nogen, der jo var Resultat af lange Forbere-

delser. Disse Forberedelser udbannede sig i langsomme og svingende Fremskridt; indtil de i Modenhedens Tid førte til det af Naturen betegnede Maal. Aarsagerne til den grædske Revolution ere at søge i Forholdet af Grækernes Befolkning til Tyrkernes, og i Forskielligheden af begge Nationers moralsk aandige Tilstand. Saavel af Antal, som i Henseende til Civilisation maatte Grækerne til Slutning føle sig de stærkere; deres Befolkning, deres Vindskibelighed, deres Handel, deres Dannelse var i Fremskridt, da de tog Deel i vor Verdensdeels Opsving, medens Tyrkerne i alle disse Henseender gik tilbage, og som uforbederlige asiatiske Barbarer stødte alle den europæiske Civilisations Fordele fra sig. Et saadant Forhold maatte nødvendig medføre en Opstand af de Undertrykte mod deres Undertrykkere.

Da dette Revolutionsprincip maatte være virksomt fra det tyrkiske Riges Forfald af, sætter Hr. D Pr. i tredie Capitel den grædske Revolutions Begyndelse tilbage i Tider, der var længe før 1821. Ruslands Seiervindinger over Tyrkerne maatte giøre Grækerne kiendte med deres Tyranners Afmagt. Under det tyrkiske Aag havde Grækerne en Byrde at bære, der er den utaaleligste for menneskelig Følelse; de saae dem beherskede af Mennesker, der stod paa et

lavere Trin, end de selv. Men det er Menneskets Natur, at han kun vil lyde den Hoiere, mærker han; at Tommen paalægges ham af Ringhed, forbittres han, og søger at ryste den af; intet er farligere for en Regiering, end naar den giver Folket Grund til at troe, den er mindre oplyst end det. Endnu farligere bliver denne Tro, naar Uligheden i Aandsdannelse bliver mærkelig mellem Folk og Folk; naar hver Enkelt af det beherskede Folk bringer sin Overvægt over hver enkelt af det herskende i Beregning. Denne Sammenligning kunde Grækerne anstille dagelig; den maatte blive desmere fristende for dem paa en Tid, da Frihedens Trylletone griber saamange menneskelige Hierter, og Menneskerettighedernes Giensødelse i to Verdensdele foraedler det borgerlige Samfund. De ulykkelige Græker kunde ikke blive følesløse ved det fornyede Livs store Skuespil. Derfor er denne Revolution ikke først fra i Gaar udgaaet fra enkelte Ærgierriges Omdrev; Menneskenes og Tingenes Natur har for Aar siden medført den.

Fierde Cap. Hvortil vilde det tiene, om det lykkedes at undertrykke den grædske Revolution? til Intet. Hele Grækens Befolkning maatte udroddes, eller den maatte giøres ligesaa brutal, som dens Herskere; i hvert andet Tilfælde vilde Revolutionen

bestandig fornyes og til Slutning dog lykkes. Men i vort Aarh. udrødder man intet Folk, og inden Grækerne kunde røves deres høiere Culturs Fordele, maatte de have forsaget deres Religion og Sæder. Giøre I ingen Tyrker af dem, vil de blive Græker.

Femte Cap. Europas Politik i Henseende til Grækenland. Europa er fra Wienercongressen af i en Ulighheds Tilstand. Det maa ønske en ny Modvægt mod de store Magter. Siette Cap. Europas Tarv og Trang. De er af to Slags 1) større Magter ved Siden af dem, der alt er store 2) Civilisationens Udbredelser. Et nyt græbsk Rige vilde tilfredsstille begge. Syvende Cap. Hvad nytter Tyrkiet? Hvad kunde Grækenland nytte Europæerne? Hvad er Tyrkiet saavel i Europa som Asien og Afrika; thi der gives tree Slags Tyrker; tree Verdens Dele ere forgiftede ved dette fordømte Tyrki. Hvad er det? Historien skal svare: Tyrkiet er paa eengang Nationers, Kunsters, og Videnskabers Liig og deres Grav; en Afgrund, der opsluger Alt, et Døds Princip, desvirksommere, da det gaaer ud af Mahomedanismens Elementer; et aldrig udtørrende Væld af moralsk og physisk Pest; dette er Tyr-

kiet. Man forlader kun disse ulykkelige Landes Grave for at rense sig i Lazaretherne."

Efter denne bicerve Declamation undersøger Hr. D. Pr., hvad Nytte den europæiske Politik, hvad den europæiske Industri drager af Tyrkiet. Religion og Sæder indskyde Tyrken en fuldkommen Foragt for alle andre Europæer; deres Politik angaaer ham ikke, han kommer den altsaa heller ikke til Hielp. Denne Stat er for Europa, som den ikke var til; den kan altsaa ikke bringes i Beregning som Modvægt. Ligesaalidet finder den europæiske Næringsflid sin Regning hos Tyrkerne; de bruge lidet. Hvad Vare vi afsætte i Levanten, sælges for det meste kun til Grækere og andre europæiske Nationer. Opstaaer nu et nyt græsk Rige, vil de Rigdomme, Grækerne hidtil maatte skiule for deres Tyranner, anvendes til Handel med det øvrige Europa. De europæiske Vare vil bestandig finde nyt Marked, hvorved den sygnende Handel maa faae nyt Liv. Men et Aarhundrede kan gaae hen, inden Vindskibeligheden i Grækenland selv giør saadanne Fremskridt, at udenlands Producter der kan undværes. Ustridig maa disse Betragtninger være af stor Vægt for alle handlende og fabrikerende Nationer, saameget mere, hvis og

det asiatiske og afrikanske Tyrki, som er at formode, lider Forandring.

Ottende Cap. Hr. D. Pr. paastaaer, den meest trængende Nødtørft for Europa bestaaer i, at finde en Modvægt mod enkelt Stats Suprematie, og troer, at i saa Henseende Himlen har ligesom holdt den græske Revolution i Baghaanden, for at sende en saadan Hielp i Nøden. Men at der virkelig kunde dannes en Modvægt, maatte det græske Rige udstrækkes over hele det europæiske Tyrki indtil Donau. Moldau og Wallachiet overlader han til Rusland.

Niende Cap. Østerrigs og Englands Politik med Hensyn til Grækenland. Han troer, begge Lande havde lige Interesse at ønske en ny Stats Dannelse i disse Egne, at der kan sættes Ruslands Suprematie en Modvægt, der kraftigere vilde komme den europæiske Politik til Hielp, end af Tyrken var at vente. Tiende Cap. Europas usalige Neutralitet i de græske Anliggender. Neutraliteten er, paastaaer Forf., ikke upartisk; den beskytter Tyrkerne, og saaledes handler Europa mod sin egen Interesse, og — troer han — ogsaa mod sin Ære.

Ellevte Cap. Europas Ønsker. Alle Nationer, hedder det i dette Skrift, ere for Grækenland, som for Amerika. Det er ikke maaskee blot Mode-

snak; en rigtig Instinct leder den offenlige Mening. Fandt her nogen Forskiellighed mellem Nationernes og Regieringernes Synsmaade Sted, vilde den være fordærvelig for de sidste. Tolvte Cap. Rusland. Udstrækker dette Monarki sig videre end til Donau, kan det øvrige Europa ikke herefter hævde sin Selvstændighed. Trettende Cap. Grækenland. Den eneste Fare for Grækenland var Uenighed mellem de forskiellige Folkestammer. Hvilken Forfatning, der vilde være den bedste for Grækenland, torde være vanskeligt at bestemme. Maaskee havde Europa ikke Grund at frygte, om her skulde danne sig en Republik.

Dette er kortelig Indholdet af et Skrift, der er beregnet paa Øieblikkets Interesse, og hvis Detail tit giver Læseren Leilighed til meget alvorlige Betragtninger. Forf. Hovedmaal gaaer aabenbar ud paa at vise, at Politiken tilraader meget hellere at tage Grækerne i Beskyttelse, end overlade deres Befrielse til en Magt, hvis Overvægt allerede udelukkende bestemmer Europas Tilstand. At Hr. De Pradts Synsmaade vel ikke er ny, men dog afviger fra det hidtil fulgte System, ville Læserne ogsaa af dette korte Udtog have seet. K. R.

b) General Sebastianis Tale om Europas politiske Forhold i Anledning af Forhandlingen om Udenrigsministeriets Budget i de Deputeredes Kammer d. 19. Märts.

I Anledning af en Udsigt over en Deel af Europas politiske Stilling, Hr. Bignon i denne Forhandling havde givet, opstod levende Debatter, hvori fornemmelig Hr. Bonald, Gen. Foy, og Udenrigsministeren Montmorency, toge Deel. Efter denne fik Gen. Sebastiani Ordet, og omhandlede den af hans Forgiængere uberørte Deel af Æmnet, der just for Øieblikket er den interessanteste, Spanien, og Grækenland. Udg. har altsaa troet at burde ufortøvet meddele denne Fremstilling, der fra en saa sagkyndig Mand ustridig fortiener særdeles Opmærksomhed.

Jeg maa begynde min Replik med den Anmærkning, at Ministeren ikke egenlig har svaret de foregaaende Talere, og at han har ladet Alt blive i Mørke, hvad der angaaer Frankrigs Forhold mod fremmede Nationer. Han har desuden lagt General Foy *) en Yttring i Munden, som denne aldrig har brugt, som Kammeret vil bevidne. Han har fremdeles kla-

*) Udenrigsministeren paastod, Gen. Foi havde sagt: Frankrig skulde blot holde sig til de constitutionelle Monarkier, hvilke Taleren fralagde sig.

git være de Talere, det drilige diplomatiske Spørgsmaal paa Talestolen. Var han bedre kiendt med Storbrittaniens Parlamentshistorie, vilde han vide, at Lord Chatam og Hr. Pitt ofte forhandlede lignende Spørgsmaal, og at disse hyppig blev Gjenstand for parlamentarisk Drøftning; han vilde have grebet denne Leilighed for at oplyse Frankrig om dets Forhold til de udenrigs Nationer, og besvare de Bebreidelser, man har giort ham.

Ved at prøve Udenrigsministeriet føler jeg at Vigtigheden, de betænkelige Omstændigheder give det, i hvilke for nærværende Øieblik Europa befinder sig. Vi nyde Freden, og jeg haaber, vi endnu skulle nyde den længe; men vi leve i en dorsk Uforudseenhed af en kommende Krig. Vore Naboer give os et ganske andet Exempel. Efter at de af Had til Frankrig have grundet Kongeriget Nederlandene, og ført Preussen lige til vore Grændser, forberede de ikke blot deres Forsvarsmidler, men mangfoldiggiøre ogsaa Angrebsmidlerne mod os. Medens vore Fæstninger forsømmes, og vi til ubestemt Tid udsætte at befæste de Pladser, der skulde dække vor Østgrændse og Hovedstaden, hæve Mons, Namur, Tournay, Luttich, Cöln og Coblenz dem med en fiendsk Politiks hele rædsomme Snarhed, hvert Aar kommer en engelsk

General, i den hellige Alliances Navn at undersøge, og udvide Arbeiderne, og selv ved Pengeopoffrelser at betrygge deres Fuldendelse; og den største Deel af disse Fæstninger er anlagt i Offensivsystemets Aand, mere i Henſigt at angribe os, end at betrygge sig mod vore Angreb.

Fire store politiske Spørgsmaal have siden Restaurationen frembudet sig for Statsmændenes Eftertanke: Sydamerikas Emanipation, den spanske Revolution, Opstanden i Italien, og Grækenlands Insurrection. Jeg tier om Begivenhederne i Sydamerika og Italien; thi DHH. Foy og Bignon have alt behandlet disse Spørgsmaal med hoi Duelighed og viis Vaersomhed; jeg vil blot forelægge Dem nogle Anmærkninger over Spaniens og Grækenlands Stilling. Jeg har i lang Tid beboet disse to yderste Ender af vor Verdensdeel; mine Kaldsforretninger have paalagt mig at prøve de store Interesser, der nu sysselsætte hine Lande, og sætte selve Europa i Giæring.

Spanien havde ved standhaftigt Heltemod seiret over den største Feldtherres Duelighed, Verden saae siden Cæsar, og gienerobret sin fangne Konge. Denne unge Monark vilde, taknemmelig mod en ædel og tro Nation, lade sit Folk Nydelsen af de constitutionelle Rettigheder, det havde givet sig, havde ikke

uvidende og troløse Raadgivere, opvoxne i den uindskrænkede Magts Grundsætninger, forledt hans Uerfarenhed. Alt da saae alle oplyste Mennesker de Farer forud, der truede Spanien og dets Konge. Kongen af Frankrig, denne dybe Politiker og vise Lovgiver, lod Fornuftens Stemme og Venskabs Raadslag høre, for at rette en Feil, hvis fulde fordærvelige Følger han oversaae; han ønskede, at hans høie Allierede vilde forene dem med ham til et Diemed, der var vigtigt for hele Europa. Men det franske Ministerium vidste ikke at hæve sig til Høiden af Monarkens Tanker; henrevet ved et Parties Meninger, der intet andet Sted seer Ro, end i Trældom, og ingen Regieringskunst kiænder uden Despotismens, fremstillede det den daværende spanske Regiering, som et et Mønster paa Fasthed, og næsten som et efterlignedværdigt Mønster (Paa Venstre: Ja! og især Hr. De Chateaubriand.)

Opstanden paa Isla de Leon aabnede alles Øine, og giorde enhver Modstand unyttig. Nogle Maaneder tidligere havde man kunnet give en Forfatning, der havde deelt den lovgivende Magt i tree Dele, og levnet den fuldbyrdende Magt den fornødne

Kraft og Værdighed; nu var man tvungen at antage Cadizconstitutionen med eet eneste Kammers Farer. Ogsaa efter denne Begivenhed kunde endnu den franske Politik mæglet, og standset den uundgaaelige Giæring. Men istedet for at vise sig tvetydig og næsten fiendsk, maatte Regieringen da vist sig Spaniens constitutionelle Institutioner gunstig, og derved søgt at indgyde Nationen og Cortes Tillid. Dette Partie maatte vi dengang, og maa vi endnu gribe; thi kun dette er Kongen af Spanien, saavelsom den spanske Nation gavnligt, og overeensstemmende med Retfærdigheden og Frankrigs Fordeel.

Jeg kommer nu til et Spørgsmaal, hvis Omfang og Vigtighed jeg ikke kan dølge mig, og der truer paa eengang at sætte Europa og Asien i Lue. Ere ikke Menneskelighed, Religion og Politik enige, at redde de arme Grækeres Uafhængighed, eller rettere deres Liv? Eller er dette arme Folk uden Barmhjertighed fordømt til Død og Trældom? Det europæiske Tyrkies Deling er ingen ny Plan, og jeg tilstaaer aabenhiertig, at da jeg for 14 Aar siden var kaldet at yttre min Mening om dette vigtige Spørgsmaal, gav jeg en benægtende Stemme. De daværende Forhold retfærdiggiorde min Mening. Det ottomanniske Rige nød den Ro, det efter sin Indretning er istand

til, og Grækerne viiste dengang hverken Villie, eller den Kraft, eller det Mod, der behøves til at opnaae Uafhængighed, de havde endnu ikke udsat dem for detes vilde Undertrykkeres Hævn; det hele Spørgsmaal bevægede sig endnu i Cirkelen af de store Magters Politik og Ærgjærrighed, der skulde tage Deel i Udstykningen.

Nu fremstiller Spørgsmaalet sig anderledes. Peloponnes, Macedonien, en stor Deel af Thessalien, næsten alle Øer i Archipelagus have sat sig i Frihed; Grækerne have tilkiæmpet dem Laurbær til Lands og Søes, og vakt hele Menneskehedens Interesse for deres Sag. Der spørges da: er Fred endnu mulig, og hvad kunne Krigens Følger blive? Disse Spørgsmaale sysselsætte nu Europas Cabinetter. Skal Frankrig blive fremmed for disse store Begivenheder? skulle vi efterligne Versaillescabinettets afmægtige og kleinmodige Politik, da det lod Polen deles? Fred synes mig umulig, uden at give hele det græske Folk til Priis for en ufeilbar og fuldkommen Udrøddelse. En grusom Neutralitet af de europæiske Magter synes mig ikke egnet til at løse denne vanskelige Gaade til Fordeel for den ottomanniske Port; dens Fald var alt i mange Aar at forudsee, Grækernes Opstand

er kun et Symptom paa dens indvortes Forstyrrelse; Aarsagerne og Spirerne til dens nødvendige Undergang ligge i de nuværende Samfundsforhold.

Mahomed II. Indretninger, beundringsværdige for et krigersk Folk, ere uforeenlige med en fredsom Nations Tilstand. Sultanens Decreter dateres vel endnu fra vor keiserlige Stigboile, men de ere kun dicterede i et vellystigt Serail, og fuldbyrdede af qvindeagtige Slaver og Gildinger. (Hæftig Knurren paa Høire. Stemme paa Venstre: det lader, som disse Herrer tage dem særdeles af Gildingerne.) Pachaer, fordum Generaler under Erobrerne af Constantinopel og Rhodus, ere nu mere eller mindre af Regieringen afhængige Statholdere; de udskrive Skatter og Tropper, danne og commandere disse; raade over Muselmænds og Christnes Liv og Formue, forvalte, hvad man i disse Lande kalde Rettens Pleie. Stædernes Tyranner, Districternes og Landsbyernes Hoveder afkaste paa deres Side Pachaernes Aag, og føre en bestandig Krig imod dem. Janitscharernes ukrigeriske og oprørske Villie udøver Tvang over Regieringens Beslutninger, og raader ikke siælden over Monarkernes Frihed og Liv. Denne Forvirrings og Uordens Tilstand kan ikke være varig; og om det tyrkiske Rige end ikke synker under

Grækernes Anspændinger, vil det upaatvivlelig forgaae ved indvortes Tvedragt. Denne Begivenhed kan forhales nogle Aar, men ingen Statsmand i Verden kan haabe fuldkommen at hindre den.

Ifald nu Rusland understøtter Grækerne mod Tyrkerne, hvad skal der blive af Moldau, Wallachiet, Bulgarien, Servien, Bosnien, Albanien, Grækenland, Macedonien, Thessalien, Thracien, med eet Ord, hvad skal der blive af det europæiske Tyrkie? Naar nu engang den mahomedanske Befolkning er kastet over til Asien, og deristeden Asiens grædske Befolkning forplantes til Europa, skulle vi da see en ny uafhængig Magt reise sig i disse Egne? eller skulle disse udstrakte Stater blive den russiske Ærgiærrigheds Bytte? Kommer en saadan Plan til Virkelighed, er Europas Uafhængighed truet, og Verden rystet i sine Grundvolde. Denne Krig omfatter ikke blot det europæiske Tyrkie, men hele Lilleasien; thi for at besidde Constantinopel og Dardanellerne maa man ogsaa besidde Bithynien; for at hævde Øerne i Archipelagus, maa man erobre Caramaniens Kyster.

Aftenen før saadanne Begivenheder maa Frankrig igien indtage sin gamle Plads blandt de store Magter. Det europæiske Tyrkies Forsvar eller Erobring kræver Frankrigs Medvirkning; Opstillin-

gen af en ny Magt, eller Fordelingen af hine vidtløftige Provindser, maa skaffe det Fordele, der ene kunne betrygge dets Uafhængighed. Jeg ønsker ikke, vi skulle søge langtfraliggende Besiddelser, der i intet Tilfælde kunne være os fordeelagtige; men jeg ønsker, at vi nytte denne Leilighed at forbedre vore Grændsers Forsvarssystem. En Nations Uafhængighed er altid kun relativ. Vore Naboer kunne ikke forstørre sig, uden at vi finde os svækkede. Frankrig kan ikke uden Uro see Italien besat af Østerrig; det maa opbyde Alt, at denne Halvø kan faae sin Uafhængighed igien. Lad os ikke længer slæbe os møisommeligen bag efter Noget! lad os i Europa, og i hele Verden igien være den franske Nation.

(Denne Tales Trykning vedtoges, hvilket ellers sielden pleier at vederfares nogen fra Venstre Side, hvorfor og Lameth anmærkede, at HH. tvertoverfor kunde lære Geographie af den.)

K. R.

---

c) Hr. Cassaignoles's Anmærkninger om de sidste Møder i de Deputeredes Kammer.

(Alt. Merk. No. 73.)

En af de meste stormfulde Sessioner har endt sig med megen Opsigt. Tilforordnede, der bivaanede

Mødet, have haardnakket vægret sig at tage Deel i en 4 Gange forsøgt Votering; derved blev de Stemmegivendes Antal utilstrækkeligt, og Frankrig er berøvet nogle Love, som kunde blevet besluttede. En stor Forargelse er givet herved. Uden Tvivl har Nogen her fortient Dadbel. Men hvo? det er det Spørgsmaal, hvis Afgiørelse er vigtig. Har Minoriteten gaaet frem af Lune og Egensind, uden billige Grunde, da har den overtraadt sin Pligt, og Dadlen falde paa den. En Deputerets Pligt er at stemme med, med mindre han er skiellig forhindret. Men naár en tyrannisk Majoritet ved uovervindeligt Skraal har foraarsaget Hindringen, naar den har giort Kammeret det umueligt, at stemme med Sagkyndighed; naar den, uden formelig Beslutning intet at høre, har vægret sig, at høre Taleren, da falder hele Dadbelen paa den. Minoriteten er brødefri; dens Vægring var retmæssig. Vi ville anføre Facta. I Mødet den 18 — April — forelagdes en Lov, hvis Formaal var at autorisere et Paalæg af 150 000 Fr. til Seminariet i Chartres. Mødet var næsten til Ende. Da ingen begierede Ordet, voteredeman ved at sidde og staae op; men ved Balloteringen befandtes de stemmegivendes Antal utilstrækkeligt, og Voteringen erklæredes ugyldig. I næste

Dags Mødet, i det Øieblik, denne Stemmegivning skulde foretages paa ny, bestiger Hr. Lacroix Franville Talestolen, og forlanger at foredrage nogle Anmærkninger. Længe vedvarende larmende Skraal qvælte hans halvfierdsindstyveaarige Stemme. Uden Ærbødighed for hans graa Hoved, for hans agtværdige Caracter, vægrer man sig haardnakket at høre ham. Til Stemmesamling! raaber man, og skrider til navnligt Opraab. Jeg vil ikke undersøge, om Dagen tilforn ved Stemmegivningen ved at staae op og sidde de stemmegivendes Antal var tilstrækkeligt; Bureauet paastaaer det, men kan have taget Feil; thi et Øieblik før havde en Stemmesamling viist, at kun nogle Stemmer over det fornødne Antal var tilstede, og det er sikkert, at, da det var silde, adskillige Deputerede vare gaaede ud, i den Tanke, at efter Stemmetællingen Mødet vilde blive hævet.

Jeg undersøger heller ikke, om ikke overalt det Hele alt var ugyldigt af den Grund, at Dagens Orden hverken var opslaaet, eller indført i Protocollen. Jeg tilsidesætter disse Retsspørgsmaal, og taler om Viisdom, Anstand, Værdighed, Meningsfrihed: Var det efter den Orden, den Viisdom, den Grundighed, der anstaaer hver Raadslagning, var det et ovgivende Kammers Majoritet værdigt, at tvinge lettes

numeriske Styrkes og deres Skraals Lov paa dem, der forlangte at underrette sig, inden de gav deres Stemme?

I Reglementet staaer ikke et eneste Ord, der forbyder at aabne en Discussion paa ny. Jeg veed, at det overmaade siælden maa skee, og Tilfældet er virkelig indtruffet; men man kan umulig paastaae, at Kammeret i alle Tilfælde uden nogen Undtagelse skal være bundet ved en Raadslagning, der ikke har opnaaet sit endelige Resultat. Kammeret havde Ret til at høre Hr. Lacroix, det kunde giøre det uden at overtræde Reglementet; det skulde altsaa været raadspurgt, og have tilkiændegivet sin Villie med andet end Skraal. Naar Kammeret, skiøndt det burde være spurgt, ikke er blevet det, har en særdeles Villie trængt sig isteden for dets, og fra det Dieblik af var ingen Meningsfrihed mere. Præsidenten har ene raadslaaet isteden for Kammeret. Det burde ikke alene været spurgt, men ogsaa have bevilget Ordet. Vigtigheden af den Person, der forlangte det, Mangel paa foregaaende Raadslagning tillod ikke et sandhedselskende Kammer at støde de tilbudne Oplysninger fra sig. Saavidt jeg midtunder Larmen kunde høre af ham, anførte han, at Fonds var bestemt fra en anden Side. Var dette Factum rigtigt, hvilken

Deputeret kunde da lægge en hvid Kugle? I Tvivlen maatte man søge Lys, man maatte høre. Men uden at indlade sig paa ringeste Debatter at sige til Minoriteten: "tie og stem!" det er at tyrannisere Gemytterne, og tvinge delicate Gemytter af Frygt for Feiltagelse at afstaae fra at stemme.

En Deputeret maa stemme! Ja! men først maa han kiende, hvorledes Spørgsmaalet staaer, han maa veie Grundene for og imod. Ingen menneskelig Magt kan tvinge ham til at give sin Mening paa Slump. Ingen Votering uden Frihed; men en raadslaaende Frihed bestaaer ikke blot i, at der ingen physisk Tvang er; han er ikke fri, naar Kiendskab til Raadslagningens Elementer unddrages ham. For at retfærdiggiøre Majoriteten har man beraabt sig paa Kammerets Værdighed; skulde maaskee denne Værdighed bestaae i dets Skraal, i Larm, i Uorden, i den haardnakkende Vægring at høre en af begge Sider agtet Collega, der næsten med Taare beder om den Gunst at høres? Til en anden Tid har Kammeret tænkt anderledes; og jeg har aldrig fornummet, at man har beskyldt det for at have bortgivet noget af sin Værdighed, naar det viste Høimodighed, forbunden med Styrke. Men at aabne en Discussion paa ny, siger man, er at udsætte sig for

daglig at fornemme lignende Reclamationer, at ødsle en kostbar Tid til stormende, til unyttige Debatter. Det er en øiensynlig Overdrivelse af Faren, for at undskylde sig dermed. Sielden vil et Tilfælde som dette træffe ind. Der hører indlysende Grunde til at giøre en saadan Begiæring. Skulde Misbrug indsnige sig, vilde det være Kammeret let at tæmme det. Det lignende Exempel, jeg vil anføre, har i fer Aar ingen af de Følger havt, man saa gierne ængster sig med. Det var Hr. Præsidenten bekiændt, der selv havde taget Ordet i en næsten liig, men langt ugunstigere Anledning. Den 28de Nov. 16 var en meget vidtløftig Indberetning foredraget om Dem. Roberts Ansøgning. Ansøgningen var heel forelæst; Talere var hørt for og imod, Discussionen sluttet. En svag Minoritet, den selvsamme, som tre Maaneder senere forkastede Budgettet, og hvoraf næsten alle Lemmer høre til den nuværende Majoritet, førte de hæftigste Klager; Præs. bedækkede sig, man drog sig tilbage i Bureauerne. Minoriteten, jeg taler om, gik offenlig ud en Masse, og vægrede sig at tage Deel i al Raadslagning. Da Mødet atter aabnedes, beviiste et Navneopraab, at uagtet Afgangen 132 Medlemmer vare tilstæde; følgelig mere end det da til at raadslaae fornødne Tal. Man

kunde afgiøre, Majoriteten seire uhindret; men denne Majoritet havde andre Maximer, den vilde høre, og vidste at høre; den vilde intet skylde den numeriske Styrke, men Discussionsfriheden Alt. To af dens Lemmer, DHH. De Serre og Courvoisier foreslog Kammeret at udsætte Raadslagningen til næste Dag. De appellerede til dets Viisdom, dets Værdighed, og Forslaget antoges ved Samraab. Jeg læser i Protocollen: "Indenrigsministren, (Lainé) forlanger, at i Protocollen skal anmærkes, at Kammeret var fuldtalligt til at raadslaae, og at det har havt den Viisdom, at udsætte Raadslagningen til næste Dag.

Medlemmer af nuværende Majoritet! sammenligner begge Møder, og afgiører selv, paa hvad Side Viisdommen, og Værdigheden befinder sig! En Deel af hiin Majoritet fra 1816, der behandlede eders stormende Opposition med saamegen Opmærksomhed, sidder nu i den Minoritet, som I undertrykke *), og adskillige af Eder hørte til den.

*) Et andet Blad anmærker, at i dette Aars Session den høire Side har 3240 Gange forlangt Debatternes Slutning (la Cloture) naar Medlemmer af Venstre talte.

K. N.

Historien.

Uvisheden og Modsigelserne, ikke alene i Henseende til det, der vil skee, men endog til det, der virkelig skal være skeet, synes snarere at tiltage end at formindskes. Saaledes medbringe de sidste Tidender fra flere Sider Efterretninger, der synes at pege paa Fredens Vedligeholdelse mellem Rusland og Porten, medens andre Tidender synes at bebude det sig nærmende Udbrud. Saaledes afløse modsigende Beretninger hinanden angaaende et mellem den grædske og tyrkiske Flaade forefaldet Søslag, og Udfaldet deraf; saaledes mældes fra Tid grædske Seirvindinger tillands, hvorom især den østerrigske Jagttager gierne ufortøvet vil vide det modsatte.

Hvad imidlertid synes umodsigeligt og upaatvivleligt, er at en Deel af Grækenland reiser sig efter den anden mod de gamle Undertrykkere, og at blot derved, endog uden russisk Understøttelse, Grækenlands Underkuelse af Porten selv, uden mæglig europæisk Bistand, bliver Dag fra Dag mindre tænkelig. Saaledes skal i Mellemalbanien, hvor alting hidtil var roligt, være udbrudt en almindelig Insurrection; Saaledes skal ikke alene hele Macedonien have giort Opstand; men ogsaa den vigtige D Chlos ved Un-

derstøttelse af nogle tusinde Samioter have revet sig løs, og indsluttet de paa Øen værende tyrkiske Tropper i Fæstningen, som nu med Iver angribes; hvilket har foranlediget nye Voldsomheder og Grusomheder mod Grækerne i Smyrna af de asiatiske Soldater. Ogsaa synes Portens Fremfærd mod de europæiske Nationers Handelsskibe ikke at kunne bidrage til at fremme Fred eller god Forstaaelse.

Mærkeligt nok er, hvad den ministerielle Journal des Debats for kort siden mældte fra Frankfort: "at Spørgsmaalet om Krig og Fred vilde blive in suspenso, indtil Rusland, Østerrig, og England kom overeens om en Plan, der kunde forene de forskiellige Interesser, en vanskelig Opgave, hvis Løsning vel vilde udkræve adskillige Maaneder."

Engelske Blade ymte derimod om en Congres, der i denne Anledning skulde holdes i en italiensk Stad, og yttre derved det Haab, eller i det mindste det Ønske, at i det mindste Sydialiens Anliggender ogsaa der maatte komme under Overveielse.

En Gienstand, som næst de tyrkiske Anliggender, sysselsætter Cabinetterne, er Forholdene til de sydamericanske Stater; da det Exempel Nordamerica er i Begreb med at give, ved at erkiende deres Uafhængighed, synes at giøre særdeles Indtryk saavel i

Frankrig, som i Engelland. Ministrene synes vel at krympe sig derved; men paa samme Tid lader det problematisk, hvorvidt disse selv ville være istand til at holde dem.

I England har man allerede opkastet det Spørgsmaal, hvorledes et Ministerium, der saa ofte overstemmes, endda kunde blive paa sin Post? Saaledes have de nylig tabt et dem ikke ubetydeligt Slag, i det Lord Normanby med 216 Stemmer mod 201 giennemdrev, at hans Majestet skulde ansøges, at lade et af Oberpostmesterembederne gaae ind; og menes denne Ydmygelse at have giort et saadant Indtryk paa Ministrene, at de skulle være sindede af dem selv at bide i det sure Æble selv, at lade den haardelig anfægtede Gesandtpost i Schweiz, hvis Lønning fra 600 Pd. er hævet til 5000 gaae ind. Saa meget mere synes dette rimeligt, som selv den dem ellers ikke ugunstige Wilberforce, i nysnævnte Debat med rene Ord sagde: Man kunde ikke tvivle paa, at der jo gaves Embeder til Mænd af Anseelse for at forvisse Ministeriet deres Understøttelse i alle Tilfælde, retfærdige og uretfærdige; saaledes havde den nye Præsis for Contralamtet (Hr. Wynn) ganske forladt den Side af Huset, han pleiede at votere med; og maatte Huset nu selv afgiøre, om han havde faaet Embedet,

fordi han voterede med Ministrene, eller om han voterede med Ministrene, fordi han havde faaet Embedet."

Særdeles Opsigt giør og en Deel, der i samme Dage forefaldt mellem Hertugerne af Bedford og Buckingham. Den sidste havde som Marqvis altid været af Oppositionen; men for nogen Tid siden gik han med hele Grenvillepartiet, hvis Hoved han var, og hvortil blandt andet nysnævnte Wynn ogsaa hørte, over paa Skatkammersiden, hvorpaa han blev Hertug, og hans øvrige Venner, hver efter sin Maade vedbørlig betænkte. Herom havde Hertugen af Bedford ved en Forsamling i Bedford angaaende Parlamentsreform udladt sig saa frimodig, at Hertugen af Buckingham, da hin ikke vilde kalde sine Ord tilbage, saae sig i den Nødvendighed at fordre ham paa Pistoler. De vexlede da Kugler, men uden at træffe hinanden, hvorpaa Bedford gav den Erklæring, at det ikke havde været hans Hensigt personlig at fornærme Buckingham, og Sagen var saaledes afgiort, men naturligviis derfor ikke glemt.

(Forts.)

Den 20de Mai 1822.

K. N.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen

helliget.

Siette Binds

femte Hæfte.

Om Stenen, som Bispen i Skaane stjal.

Af

R. Nyerup.

Iblandt det skandinaviske Nordens Folkesagn forekomme Efterretninger om tvende særdeles mærkværdige Stene. Den ene er bekjendt under Navn af: „Stenen i Grønnendal." Den anden er: „Stenen, som Bispen stjal."

Om begge disse mystiske Stene har man adskillige Beretninger, hvori Elder historisk Sandhed

og en Mængde Eventyrer paa en konstig Maade ere sammenvævede; og begge ligge de den svenske Oldforsker ligesaameget paa Hjerte som den danske.

Om Stenen i Grønnendal er bleven handlet i Bogen om Oldtidsminder S. 96 — 100. Af den, har jeg l. cit. vist, at der gives saa at sige to Exemplarer, det ene i Jemteland, det andet paa Ulstrup Mark i Vinge Sogn Medelsom Herred i i Viborg Stift i Jylland. Paa den jemtelandske Steen læste man, som følger:

Når swenska Mån tage utländska Seder,
Kyrckior och Klöster riswas neder,
Ån står Stenen i grönan Dal.
Når Skalkar og Bofuar triswas,
Och ärliga Mån utriswas,
Ån står Stenen i grönan Dal.
Når Präståar bliswa Bönder,
Och Böndar bliswa Widunder,
Då ligger Stenen i grönan Dal.

Inscriptionen paa den jydske Steen er i Prosa, og klinger næsten som et Udtog af den jemtelandske. Den heder: „Kirker skulle blive til Fangetaarn; Skalke skulle trives, og Ædlinge fordrives; danske Mænd skulle blive ugjæve og fange tydske Sæder; Herremænd skulle blive Kiøbmænd, Præster til Bønder, og Bønder til Vidunder.

Stenindskriften i Jemteland erholder af Sagnet en høi Ælde, da den bliver tillagt den Stenphi eller Stephanus, der først prædikede Christendommen i hint Land. Samme høie Alder tilkommer ogsaa Stenen, som Bispen i Skaane stial, og det, enten man angaaende dens Herkomst følger den svenske eller den danske Hypothes. Thi Sagen er, sporger man, hvoden denne, af Bispen siden bortstjaalne Sten er kommen, faaer man eet Svar hos de svenske Oldgrandskere, og et andet hos de danske. Men i begge Landene er man enige om, at hidlede den fra Christendommens første Forplantning her til Norden.

For man indlader sig nærmere paa de mod hinanden stridende Sagn om Stenens Skjebne, der snoe sig i adskillige Bugter og Vendinger, indtil de omsider samene sig om at lade den stjæle bort, hvorved den reent forsvinder, synes det rigtigst, at tage Fodefæste, om jeg saa maa sige, paa en historisk Standpunkt.

Det historiske Factum, som ligger til Grund for vor Undersøgelse, er da den Efterretning hos Resen i hans Friderik den 2dens Krønike om Præsten Magister Jacob fra Søfde i Skaane, der 1586 blev rettet paa Slotspladsen i Kjøben-

havn. Historien derom er vel bekjendt nok, fortælles ogsaa i Minerva 1797 for Novbr.; men da Beretningen paa sidstnævnte Sted ikke er ganske fuldstændig, indføres de Resenske Efterretninger her, hvor de saa væsentlig henhøre.

Resen beretter da (Pag. 346, og i Anhanget Pag. 436=38) som følger:

Hr. Jacob, en lærd Mand af Skaane, faldt udi Mistanke hos Mester Niels Hvid, Bisp der sammesteds, og nogle Adelspersoner; hvorover han overgav sit Kald og drog fra Hustru og Hus, hen ud ad Tydskland, igjen at continuere sine Studia, og blev der promoveret in Magistrum artium. Kom derefter ind udi Riget igjen, hvoraf da den gamle Sag med Bispen paany begyndte at yppes; og blev han beskyldt, at have skrevet et Skandskrift hannem til Vanære. Hvorover han blev forklaget for Kongen; er omsider fangen, og den 4de April henrettet.

I Anhanget staaer (Pag. 436=38) følgende: Aarsagen hvorfore Mag. Jacob Nielsen blev halshuggen paa Slotspladsen, indføres her vidtløftigen af Actis Consistorii.

Aar 1586 befalede Kongen ved en Skrivelse til Dr. Povel Madsen, Biskopen i Sjælland, og

Professorerne i Kjøbenhavn, at de skulde lade for sig fordre M. Niels Hvid, Bisstop i Skaane, og den Æreskjendere M. Jacob Nielsson, høre den enes Beskyldning og den andens Ansvar, tilmed domme om fornævnde M. Jacob, for sin ærefor-glemte, ærerørige Skandskrift og Vise imod sin Superintendent, ikke bør præstelig Orden, Navn og Kald at være afsat, og hvis de ellers derom kjende Lov og Ret at være, og saavidt deres Dommer; og om han derfor bør videre for verdslig Dommere ordeles og stilles for Rette, og til sin tilbørlig Straf, som de derudinden for Rette kjende kunde. Der M. Jacob kom for Retten, berettede han først, at han havde hørt fornævnde Bispens Vise qvædet af andre, og selv ogsaa qvædet den, men ingenlunde gjort den: Item, at han havde været i Tydskland, siden han blev afsat af sit Kald, og siden han hjemkom, havt sin Føde af Arvid Ugerup, Henrik Brade, Sten Bilde, Gabriel Sparre, Christen Gyldenstjern, Aage Ugerup. Anden gang berettede han, at Bispens Vise blev sunget for ham til en Raadmands i Lund, og at han ikke selv havde digtet den; at han havde hørt den synge af Abboerne, og anden Sted, og det lært to Vers af den; at han han havde fulgt nogle Herremænd hjem til Bispens Gaarde, og der hørt

nogle synge den Vise, men ikke selv sunget den, ei heller kastet Steen i Bispens Gaard; men fornævnde Herremænd at være fortornede af Bispens Pige, og ikke komne Bispen i Tale. Trediegang berettede han, at han havde gjort noget af Bispens Vise, dog ikke Altsammen, og at han havde sunget den, og at han undflyede igjennem Gabriel Sparres Vandlaage i en graa Kjortel, der de søgte efter hannem. Fjerdegang berettede han, at han havde gjort en stor Part af Bispens Vise, dog ikke Altsammen; at Visen blev lagt i Lund for ham; at Hendrik Bildes og Aage Ugerups Folk sang Visen for Bispens Laage, og med Knevelspyd stødte Tagstenene ned i hans Gaard; at han udaf Gabriel Sparres Stegers undkom i en graa Kjortel, der de vilde fanget ham. Aarsagen hvorfor han digtede Visen, var først: det Had til Bispen, for den strenge Dom imellem sig og Hendrik Brade. Dernæst, at han meente, Bispen at have forhvervet et Kongebrev, at han ikke kunde bekomme det Kald igjen, som han var fradømt, og ellers var ham siden igjen bevilget. Omsider bad han Hs. Kongl. Majestæt om Forladelse og indflyede til Guds Naade, og vilde gjerne døe for sine Gjerninger. Bispen udi Skaane begjerte endelig Dom, om det sømmer nogen ærlig Præstemand saa at

indføre aabenbarlig Vold paa sin Superintendents Dør om Nattetide: saa at drikke og synge om ham i Borgeres Huse til Spot og Skam, løbe ind i hans Huus¹, forulempe ham for hans Tyende og Folk med Skielden, og Tyvs Navn at tillægge: Item, saa at digte og skrive Skandviser, hvilket i gamle Dage har været halsløs og Bans Gierning at forstyrre og forarge Kirketjeneste, besynderlig paa Fest og Hoitid.

Derpaa afsagde Professorerne deres Dom: At M. Jacob for sin Skandskrift mod Bispen, for sin spottelige Syngen, for Selskab med dem, som havde brugt Vold paa Bispens Laage, og forbi han ikke havde raadet Bod derpaa, efterat han for sligt var straffet; havde forseet sig imod Kongl. Maj. Ordinants, saa han derfor burde at afsættes af Præsteembedet, og regnes for uordineret, og Herskabet derefter at have sin Rettighed imod ham efter Ordinantsens Lydelse. Og endog Professorerne supplicerede for ham til Hans Kongl. Majestæt, at Hs. Kongl. Maj. vilde handle med ham efter Naade og ikke efter stræng Ret, hvilket Hs. Kongl. Maj. kunde gjøre med en god Conscientz og Gud ufortørnet, saa blev han Borgemester og Raad overantvordet, som dømte ham fra sin Hals, og blev derefter halshugget paa

Slatspladsen. Det er kommen iblandt Folk, at da han nu skulde henrettes, skal han paa Retterstedet have sagt disse Riim:

Skal nu Mester Jacob miste sit Liv
For Hanen gal:
Saa er dog Bispen en Tyv
For Stenen han stjal."

Hvad Indholdet af Mester Jacobs omtalte Nidvise egentlig har været, skjønnes vel ikke af det anførte Species facti; kun seer man, at han blandt andet beskyldte Bispen for Tyveri, og at det kom i Folkemunde, hvorledes han paa selve Retterstedet skal have inhæreret denne sin Beskyldning.

Her staae vi. Flere Documenter til denne mørke Sags Oplysning ere siden Resens Tid ikke komne fordagen, og vi vide til Dato ikke, om og hvorvidt Bispen var skyldig eller uskyldig, eller om Magister Jacobs Brøde var saa stor, at han derover burde miste sin Hals. Men det som her er os, som Oldgrandskere det vigtigste at komme under veir med, er dog egentlig at vide, hvad det var for en Sten, som Bispen skal have stjaalet. Det maa have havt en særegen Beskaffenhed med denne Sten, siden den var saa vigtig, at selve Synderen paa Retterstedet ansaae dens Bortranen for sin

Qvindsmandens største Brøde, og udraabte: Saa er dog Bispen en Tyv, for Stenen han stjal.

Gaaer man nu paa Spor efter Stenens Herkomst, og søger at opdage, hvori dens saa udmærkede Værd og Vigtighed kan have bestaaet, bliver man af sine Veiledere henført til to forskjellige Stene, hvoraf den ene er en svensk, den anden en dansk.

Den danske kan man nøjere betegne med Navnet: den møenske Sten eller Stenen fra Møen. I Discriptio Monæ, som Præsten i Stege, Magister Hans Viborg forfærdigede ved Aar 1680, og efterlod sig i Manuskript, fortælles i det 7de Capitel, at i Fanefjord Kirke laae den Marmorsten, som Biskoppen i Skaane Niels Hvid, uden Lehnsmandens Minde, lod bortføre til Kirken i Lund; og Viborg lægger til, at der desaarsag blev klaget over ham paa højere Steder, samt at han ved denne sin Handling forskjertsede Kongens Naade.

Denne Beretning har Sandvig i sin Møens Beskrivelse S. 30 optaget efter Viborg. Pontoppidan i sin Kirkehistories 3die Tome S. 114, udbreder sig, paa Grund af Magni Matthiæ Series Episcoporum Lundensium noget udførligere over Fortrædeligheder, som mødte Bispen,

og anfører, at Græmmelse over Mester Jacobs og hine ovennævnte Adelsmænds Adfærd, samt over anden Widerværdighed, skal have forkortet hans Dage. Han døde 1589 i en Alder af 54 Aar.*)

Her læste vi da, at den omtvistede Steen skal have ligget i Fanefjord Kirke, og været af Marmor. Men i den i disse Dage udkomne elegant udstyrede og høist interessante Beskrivelse over Møen, som sammes Forfatter, sal. Paludan til Fanefjord arbejdede paa omtrent i en Snes Aar, forekommer en Conjectur, ifølge hvilken Stenen erholder en endnu større historisk Betydning. Paludan S. 321 i sit Værk antager, at Stenen i Fanefjord har været den saakaldte Pilegrimssten, som, Wiborg paa det ovenciterte Sted siger, fordum skal have prydet et Capelle i en liden Kirke paa Haarbølle Byes Mark i Fanefjord Sogn. „At der, heder det hos Paludan S. 322, virkelig har været Kirke med muret Kapel, bevidner Wiborg, da Grundvolden ogsaa af dette endnu var

---

*) Gustav Sommelius, som i sit Lexicon Eruditorum Scanensium, Tom. I. pag. 42=45 er den seneste, der omtaler denne Bispops Liv og Levnet, veed intet videre om ham, end hvad Mogens Madsen og efter ham Pontoppidan har berettet.

til, da han skrev, og mangfoldige Menneskeben rundt omkring den bleve opkastede. Da Fanefjord nu værende Kirke var bygget, har man bragt fra hin Trækirke ind i denne, hvad der var helligt. Deriblandt hin Marmorblok. Vistnok har dette Monument været den Sten, som Mester Niels Hvid lod derfra bortføre til St. Laurentii Kirke i Lund o. s. v."

Spørger man nu videre, hvad det kan have været for en Pilegrim, hvis Minde denne Sten i Haarbølle Kirkes Capel har skullet forevige, veed Paludan ogsaa derom at give behørig Forklaring. Denne Jorsalafarer antager han for at have været den af Hr. Truels's Sønner, der, da hans to Brødre maatte klæde Stejle og Hjul, slap ud af Fængslet, og siden, for at udsone sine Synder, foretog sig en Pilegrimsrejse til det hellige Land.

Hvem Hr. Truels var, er bekjendt af den tragiske gamle Vise, som Sandvig først bekjendtgjorte i sin Beskrivelse over Møen, og som siden fik Plads i 3die Del af den rahbeknyerupske Samling af danske Viser fra Middelalderen*). Hr. Truels havde 3 Sønner og 3 Døttre.

---

*) Denne Vises Indhold leveres ogsaa i det paludanske Værk, S. 175 = 77. — Det kan ved denne

Sønnerne bleve i deres Barndom bortskjaalne af Røvere, og af dem opløerte i Røverhaandverket. Da de vare blevne voxne, træffe de engang i en Skov paa deres Søstre uden at kjende dem. Disse, da de ikke vilde være dem til Villie, bleve dræbte, hvorpaa Røverne begave sig til deres dem ubekjendte Faders Gaard. Her bleve de overmandede og tagne tilfange. Truels erfarer nu, hvem de er, og hvad for en Daad de have udøvet. Hun udbryder da med Vemod:

Ak! nu er alle mine Børn forsøet!

Jeg vil nu give Eder Klæder af ny,
Saa maa I rejse af Land og By.

„O nej, kjær Fader! vi ikke vil;
Thi Liv for Liv — det hører sig til:"

De ledte dem da foroven den By,
Der maatte de lade deres unge Liv.

De To maatte klæde Stejle og Hjul;
Den tredie han fik Skoven til Skjul.*)

Leilighed anmærkes, at i Omqvædet vistnok skal istedetfor: „Men Silke" læses: „Med Silke."

*) Æmnet for denne Ballade maa fordum have været meget yndet. Sagnet sætter nemlig Scenen

Ifølge Visen, hvoraf disse ere de sidste Vers, meenes denne Begivenhed at have fundet Sted ved Slutningen af det 9de Aarhundrede. Der var nemlig endnu til den Tid ingen Kirker paa Møen, hvorover Hr. Truels's Døttre søge Horbeløv Kirke paa Falster, hvor de da bleve af Røverne overfaldne i Tostrup Lund. Paa den Maade skriver den møenske Sten, som Bispen stjal, sig fra det 10de Aarhundrede.

Saa vidt om den møenske Sten, hvis Historie vi har fulgt gjennem alle Instantser nedenfra, eller fra den Tid den blev ranet bort af Bispen, og lige op til det 10de Seculum, da den blev anbragt i Hr. Truels's Søns Gravcapelle. Vi gaae nu over til de svenske Notitser, ifølge hvilke Stenen, som Niels Hvid førte til Lund, uden at være kom-

---

for denne sørgelige Begivenhed ikke blot paa Møen, men ogsaa paa to forskjellige Steder i Skaane. (See Suhms Samlinger til den danske Historie, 1ste B., 1ste Hæft., S. 130 og 141.) Paa alle 3 Steder har Visen fra Arilds Tid været bekjendt. Hvis den Forbindelse, som Paludan sætter Pilegrimsstenen i med Visen, kan antages for rigtig, saa følger, at Hr. Truels virkelig har boet paa Møen, og hverken i Barre- eller i Væbmændshøjs-Herred i Skaane.

men til dens Besiddelse paa en lovlig Maade, ingenlunde var Pilegrimsstenen fra Moen. De nævne en Sten af en ganske anden Art og af en ulige større Værdi. Beretningen om dens Ophav og Skjebne vil vi begynde ovenfra og gaae dermed nedad indtil henimod nærværende Tider, havende derved til Veiledning den lærde E. M. Fants Dissertatio de somniis futuros eventus præsagientibus. Particula 1ma Upsaliæ. 1809. 4to.

Kong Erik, med Tilnavn Væjrhat eller Sejer, brændte med Begjærlighed efter at vide, hvem og hvormange Konger efter ham skulde sidde paa den svenske Trone. Han drømte da en Nat, at naar han undersøgte Kong Sverkers Gravsted, vilde han der forefinde en Tavle, indeholdende Registeret paa den Kongerække, som han attraaede at lære at kjende.

Da Kongen om Morgenen vaagner, lader han den opgivne Grav aabne, og finder strax den belovede Stentavle. Paa dens ene Side saae man Figuren af et aflangt Bord, omsat med tre Gange 9, det er 27, Kroner; paa den anden derimod et trekantet Bord med 3 G. 7, eller 21 Kroner. Kronerne udmærkede sig ved forskjellige Farver, saa at Regenterne af svensk Herkomst betegnedes ved

blaa, af dansk ved rød, af norsk ved grøn, og af tydsk ved gul Farve.

Denne Stentavle, som var indfattet i en med Juveler besat Guldramme, forvaredes længe i Sverrig blandt Rigets kostbareste Klenodier. Da den berygtede Erkebiskop Gustav Trolle drog i Christian den andens Tid ned til Danmark, tog han Tavlen med sig, og efterat han havde plukket Diamanterne af, overgav han den i Forvaring til en Præst i Roeskilde. Præsten tog Tavlen med sig over til Sofde i Skaane, hvor den blev indført i Kirkens Inventariiliste. Siden skete, at en Bisp i Skaane berøvede Kirken den. Pastor loci, som tyvdede Bispen, uden juridice at kunne bevise sit Paasagn, blev halshuggen den 4de April 1586. Hans Lig blev begravet paa den gamle Slotsplads i Kjøbenhavn, hvor man endnu finder hans Ligsten, med en Indskrift, der indeholder de sidste Ord, han talede i denne Verden:

Skal nu Mester Jacob miste sit Liv,
for Hanen gal,
Saa er dog Bispen en Tyv
for Stenen, han stjal.

Vi have ved forestaaende Beretning Ord for Ord fulgt den eneste Relation, som haves om denne svenske Sten, og det er det Document, som Fant

i den ovenciterte Dissertats paa Svensk har indført og ledsaget med latinsk Oversættelse.

Kong Sverkers prophetiske Sten fik vi bragt til Lund. Der forsvinder den rigtignok, af Krøniken, ligesom Pilegrimsstenen fra Moen; men lykkeligvis var der taget Aftegning af den, før den gik forloren. Denne Afridsning, som da maa erstatte Stenens Savn, fandtes 1704 blandt Præsten i Fultofte, Elias Cervins, efterladte Papirer. Denne Cervins Fader havde været Famulus hos Biskop Peder Winstrup i Lund, der døde 1679, og Pag. 6 i Disputatsen ytteres den Tanke, at det ikke er usandsynligt, at Winstrup selv har fabriqueret dette Instrument. At det siden efter maa være bleven continueret af en senere Haand, er klart deraf, at dets Spaadomme række ned til Kong Frederiks, om ikke lige til Gustav den 3dies Tid.

En Copie af det Cervinske Exemplar brugde en Klokker i Skaane til at pryde sin Væg med. Her blev denne Copie taget i Øjesyn af Hr. Bødker, Cancellist i Antiqvitetscollegiet; og Magister Anders Vesalius, der i Aarene 1738 = 61 var Præst til Frøsund i Roslagen, indførte samme i sin Kirkebog. Mag. Christopher Humble, som efter Vesalius blev Pastor til Frøsund, tog en Afskrift af

Documentet, den han sendte til Professor Fant, som i ovenmeldte Disputats lagde den for Publicums Øjne.

Vi saae af det Ovenanførte, at Kong Sverkers prophetiske Sten indeholdt paa den ene Side 27, paa den anden 21 Kroner, som, ifølge de forskjellige Ætter, de horte til, vare udmærkede med forskjellige Farver. Stentavlens nærmere Indhold har Fant fremsat i Overensstemmelse med de tvende i Dissertatsen forekommende kobberstukne Aftegninger, hvoraf den ene forestiller Stenens aflange Side, og den anden den triangulare. Disse frembyde en svensk Kongerække lige fra Erik sejersalig af, og til Kong Friderik, der døde 1751, saaledes at ved hver af Kronerne staaer en Konges Navn med Tidsbestemmelse, naar de regjerte. Ved hver af de 4 Kroner mod Slutningen af Raden, er desuden tilføiet et latinsk Ord, som skal antyde de Kongerne karakteriserende Tilnavne. Saaledes staaer ved Carl Gustav conqvirens (ɔ: Erobrer) ved Carl den XI.: claudicans (ɔ: den lammende eller haltende, han lammede, nemlig, efterat han ved et Ridt var kommen tilskade at brække sit ene

Been); ved Carl XII. staaer leo rugiens (ɔ: en brølende Love); ved Friderik: versicolor*)

Næst efter de 4 saaledes karakteriserte Kroner følge paa Tegningen endnu tvende, ved hvilke hverken staae Navne, eller Aarstal, eller Mærkeord. Derimod er ved den ene af dem anbragt disse tre latinske Bogstaver: V. E. D., og ved den anden disse fire: S. T. R. F.

Disse syv Bogstavers rigtige Fortolkning er naturligviis en Gaade, som ikke er let at løse. Ei heller veed man sammes Ophavsmand; om det maaskee er Magister Humle selv, der har suppleret eller continueret Kongerækken ned til de seneste Dage.

Forfatteren til det af Fant aftrykte Manuscript, der synes at have været et fortvilligt Hoved, gjør, i Anledning af disse Bogstavers Udtydning, mange Ophævelser. „Betragt vel, udbryder han, disse syv Bogstaver, og spaa os af

---

*) Dette Epitheton, som betegner En, der til rette Tid forstaaer, som man siger, at fire og hale, lader sig ikke adæqvat oversætte med eet Ord. Fant yttrer sig i Anledning af samme paa følgende Maade: „temporibus turbulentis callide inservientem Fridericum qvis negaverit?".

dem, for det første, hvad der hændes skal, og, for det andet, paa hvilket Sted i Verden dette i en Guldramme indfattede Klenodie over i 200 Aar har ligget i Skjul og endnu ligger, samt igjen kan erholdes, &c." (sic.)

Efter denne Opfordring til at raade vore Runer — som man vel kan kalde det — fremsætter han den i Æsopi Levnet ved Planudes forekommende Anecdote om de 7 græske Bogstaver, hvis Betydning Æsopus saa klygtig udvikledе. Men her er Fortællingen ganske forqvaklet. Den heder her saaledes: „I Athen var fordum paa et offentligt Sted i en Pille udhugget følgende 7 Bogstaver: A. B. Δ. O. E. Θ. X., og Oraklet havde erklæret, at hvo der kunde læse dem, han var baade den viseste og rigeste i hele Grækenland. Paa disse 7 Bogstaver stirrede Socrates; Solon bed sig i Læberne, og selve Aristoteles slog Rynker i Panden, alle tre lige kloge. Da kom omsider hin spectaculeuse vanskabte Slave Æsopus; han læste Bogstaverne baade frem og tilbage paa tre forskjellige Maader. Derved kom han efter, hvor en stor Skat laae begraven, og med den betalte Æsopus sin Frihed." Efter denne Fabel, tager han igjen til sit Maal, sigende: „I klogt

philosophiske Skjægge i Sverige! forklarer os nu, hvad betyder de 7 Bogstaver V. E. D. S. T. R. F.?"

Efter en saadan Pukken, og slig gjentaget Bravering skulde man mindst vente, hvad derpaa følger. Forfatteren nedlader sig til, selv strax at løse Knuden, i det han anfører Bogstavernes hemmelige Betydning at være følgende Spaadom: Variorum erit dominatio. Sistitur throno regio finis. (ↄ: Magten kommer i Fleres Hænder, og Kongevælden faaer Ende.) Vel kan denne Forklaring, der smager noget af Orakelsvarene fra Delphi, ansees for at være næsten ligesaa dunkel, som de blotte bare Bogstaver, men Forf. kan dog sige: man bør kunne forstaae en halvqvædet Vise. Imidlertid har Fant gjort vel i, i sin Exposition af Documentet, at hjelpe den i Sverrigs nyere Historie ubevandrede Læser paa Spor af Meningen. Spaadomsstenens „Variorum erit dominatio" skal, siger Fant, ventelig sigte til Aristokraternes Vælde under den saa eftergivende Kong Adolph Frideriks Regiering, og det lader sig godt høre. Derimod, paastaaer Fant, har Forfatteren neppe været heldig med sit Sistitur throno regio finis; under Gustav III. fik jo Kongemagten ikke Ende!

Efter denne Yttring tilføier Fant ikke et Ord mere om denne Sag. Man kan undre sig over, at han ikke, isteden for den af ham vragede Læsning af de 4 Bogstaver S.T.R.F., fremsætter en mere historisk-rigtig, som dog lod sig gjøre ved et eneste Ords Forandring. Ombytter man hin Fortolkers finis med firmitas (ↄ: Kongemagten sættes paa fast Fod) saa har man jo et Karakteertræk saa passende til Gustav III. Regjering, at Forfatteren til denne Deel af Indscriptionen paa Stenen fra Kong Sverkers Grav, ikke kan formodes at ville have noget af Betydenhed derimod at indvende.

Aarsagen til den ringe Bogaffætning, protempore.

Intet er nu omtide almindeligere, end at, naar en Forfatter i Danmark har tilendebragt et Værk, det da koster ham ligesaameget Hovedbrud og stundom ti Gange saa lang Tid at faae Arbeidet giort publici juris, som det har kostet ham at bringe det paa Papir. Enhver som fortiden er, casu quodam, Autor, — især om han ikke skriver

Skolebøger, som han muligviis kan faae af Cancelliet approberede til Brug i Skolerne — eller har en Ven, der rask kan støde i Basunen for ham, og raabe til Folk, om ikke „griber til Pungen" — saa dog „Hatten af!" — eller har et grundmuret Navn udi Literaturens Dobeprotocol — Enhver som ikke har disse Fordele, skal vistnok istemme med mig i ovenstaaende Sandhed, saa at det maaskee ikke alene er den meest brødløse Kunst, men endog det utaknemmeligste Arbeide for Øieblikket at være Forfatter. Brødløst er det naturligviis, paa en Tid, da man kun læser, i Almindelighed talt, Romaner og anden let Kost, der ikke generer Aandens Indvolde ved Fordøielsen; og utaknemmeligt er det naturligviis ligeledes, paa en Tid, da enhver, der er Læser, tillige troer at burde være Kritiker, efterdi Hamlets Ord saa temmelig synes at passe paa vort Øieblik (alias kaldet Tidsalder, skiøndt Tiden egentlig er den rette Hebe, Ungdommens evige Gudinde, der ei kiender Aar og Dage) — Hamlets Ord siger jeg: „jeg har mærket det grant, at vor Tid er saa spidsfindig, at Bondens Taa har naaet Herremandens Hæl.

Hisce præmissis ad rem nos vertamus: Det være mig da, ærlige Læser! tilladt i Korthed

at fremstille nogle af de mange, for ei at sige talrige, Aarsager, der have bevirket og endnu bevirke, at vor Boghandel synes, o Under! paa en Tid, da Alle kunne læse tigange bedre end i gamle Dage, skiondt rigtignok endda maadeligt nok, at gaae baglænds, ligesom en Krebs, uagtet Tidsaanden selv mener at gaae fremad: man kommer herved til at tænke paa Hans Frandsens, Jean de Frances, Kiole, der vilde tilbage, naar han vilde frem.

Pro primo: Skylden ligger, uden Figenblade talt, hos Forfatterne selv, da enten deres Værker ere slette, udtværede, uden Gehalt, uden Geist, uden Realitet — eller de Hrr. Autorer ere saa talrige paa Parnassets Bierg, som Myrerne udi en huul Tue. Hvo vil vel nægte blandt vore gode Hrr. Autorer, naar de skulle staae Skrifte for Sandhedens Domstoel, at jo de have speculeret nu og da med deres Papirer, som Kiøbmanden og Riigmanden med sine Obligationer, Bankenoter og Vexler? — Vi alle ere i saa Henseende Syndere for Apollo, tænker jeg, og — det er slemt for Literaturen. Naar dette drives alt for vidt, saa bliver det omsider lidt tyndt. Slette Styverfængerarbeider, der ikke bære mindste Præg af Aandens mindste Stempel, fremkomme undertiden

— maaskee ikke endda saa sieldent som de straffende Kometer. — Saadanne Skrifter kunne vistnok ikke i Almindelighed giore sikker Regning paa rig Afsætning (til Publicums Ære ville vi haabe, at vi ikke lyve) — midlertid skade dog disse Skriblerer, og i det de finde noget Aftræk, giore de Afbræk for Skrifter af Lærdom, Aand og Flid — ja det som værre er, de misdanne og forvænne Læseverdenen. Troer ikke Enhver, der har en sund Tanke i Panden, og den, der ikke har det, sig forpligtet til at anmelde dette for Verden paa Prænt? Enhver duunhaget Dreng troer sig endog, for at bruge Hugos Ord, forpligtet til at rime vamle sukkersøde Ord om Kierlighed; og, som det gaaer i Æsthetiken, saaledes gaaer det næsten i alle Fag, selv de strængest videnskabelige, saa at enhver Begynder annoncerer sig som Autor, menende, at kun Autorer ere dygtige Mænd, som fortiene Agtelse og Hæder. Skrivesyge kommer af Aandssyge, febrilske Tilfælde, saasom Ærgierrighed, Hovmod, Nid, Vindebegjerlighed osv. I Tydskland er det hundrede Gange værre, dersom det kan trøste os, at de lide ogsaa Skibbrud, og det et saadant, som er almindeligt — altsaa behageligt, (beklageligt!) Vaar og Høst følge i Literaturen nu jevnligen paa hinanden, tiltrods for Naturens Orden og Skrif=

tens Lofte, at saalænge Jorden staaer, skal Sommeren ikke blive udstødt af Aarstidernes Række; men jeg seer og vedgaaer gierne, at jeg er smittet af Tidens gaaseagtige Fingerspidse, og man derfor, jeg som vil lære Andre, at de have „ein kurtzes Gedärm," helbrede mig selv og fatte mig i Korthed. Fiat! For at raade Bod paa denne Skrivesyge, er vist intet andet Raad, skiøndt det er et haardt og uvenligt Middel, — end en overordentlig stræng Kritik: vistnok er det sandt, at man i Almindelighed ikke bør tilraade voldsomme Kurer, og at Humaniteten befaler enhver ærlig Mand at være human i sine Domme, og ofte at tage en god Villie for en god Gierning —: vist nok er det sandt, hvad Jean Paul bemærker, at man skal ikke forbittre nogen Autor, især deles den begyndende, naar han yttrer ærlig Villie, sit Liv, da Forfatteren kun sieldent sover paa Roser, men som oftest har et tornestrøet Leie — vel er dette vistnok fuldkommen sandt, naar man tager Hensyn til enkelt Mands Tarv og Velbefindende ved en ubehindret Brug af sine Sielsevner, da ultra posse nemo obligatur — men, see vi paa hele Literaturens Tilstand, da bliver det ikke blot i merkantilsk Henseende, fornødent, for at redde Parnasset

fra en total Fallit, at gjøre opmærksom paa, at Literaturtidendens Kritikker som oftest, næsten lige siden Jacob Badens Tid, synes ikkun lidet skikkede til at bevirke, hvad de burde, rigtigere Synspunkter saavel hos Læser som Forfatter. Literaturtidendens Kritikker ere, uagtet den bestyres af en af Universitetets ærværdigste Lærere, som oftest overfladiske, eensidige, ja vel partiske — noget, som aldrig burde kunne paaankes ved et saa vigtigt Blad, som et Lands eneste Literaturtidende bør være. Da det midlertid nok er Sandhed, maa det staae her nævnet som en Grund til den ringe Bogafsætning. Ofte skeer det, at dygtige Mænds Arbeider i lange Aarrækker af Literaturtidenden ignoreres aldeles, og blive saaledes ubekiendte i Provindserne, hvor baade Jøder og Grækere, Præste og Procuratorer, Medicinere og Skolemænd fra Postdag til Postdag vente med Længsel paa Literaturtidenden, men som oftest skuffes og beskæmmes af Haabet. At holde Skridt med Tiden, at anmelde Alt, er unægtelig en Literaturtidendes Hovedpligt; men vor synes at mangle aldeles fast Plan, og at betragtes af Redacteuren ved Siden af hans Studier som et Slags Recreationsarbide; hvilket med al Agtelse og Ærbødighed for den retskafne Mand vist tør siges, da

det nu ikke mere er enkelt Mands Stemme, men mangfoldige af Abonnenterne yttre Misfornoielse over enten, at maatte være Ignoranter angaaende Dagens nærmeste Literatur, eller uden synderlig Nytte udgive Penge — og dog blive Idioter — hvilke to Tilfælde da egentlig ikke kunne kaldes Alternativer, da Udfaldet omtrent bliver det samme. En vidtløftigere, mere ordnet, fast Plan er, især i vor skriftrige Periode, aldeles fornøden, tilligemed indholdsrigere, genialere Recensioner, hvilke i Særdeleshed maatte befries for de unyttige og kiedelige ordrige Indledninger og Finaler, hvor Forfatterens personlige Forhold gierne omtales, berømmes 2c. — Forudsat imidlertid, at Literaturtidenden ingen forbedret Plan kan erholde, da synes det fornødent, at et andet Blad forundtes samme Priveligier, for at Kappelyst kunde opstaae og Godtfolk have Valg. I vort lille Danmark vilde jeg naturligviis ikke gierne ønske det sidste, men hellere haabe at Literaturtidenden med mere Alvor og Opmærksomhed, end i den senere Tid synes at være Tilfælde, blev bestyret, at vi ogsaa af vort Literaturblad selv kunde have nogen Ære blandt Fremmede. — Naar altsaa, uden Partiskhed, Alt bedømtes der, og det med tilbørlig Strænghed, som Øieblikket giør fornøden, da

vilde Styverfængere og Skriblere efterhaanden forsvinde af retfærdig Frygt for at drages giennem Heglen, og de bedre Forfattere vilde endnu blive bedre — i begge Hensender, oeconomisk og aandelig, var da meget vundet for Literaturens Tarv.

Pro secundo: den liden Circulation af Penge blandt Folket er, som bekiendt, ogsaa en Grund til den ringe Afsætning, da uden Øl og Mad Helten er Ingenting, og uden Penge ingen Bøger faaes. Dette er, midt i vor literære Soelformørkelse, en soleklar Sag. Men, hvorledes raades nu herpaa Bod? — Alle Colonialvare ere saa dyre, og, det som værst er, de ere ikke mere at ansee som Luxus, men sande Fornødenheder for de fleste Mennesker, ja for nogle endog som Livets første Fornødenheder. At bede Proprietær, Præst, Jurist, Mediciner o. s. v. at aflægge Tobak, Kaffe, Thee, Viin, Silke, for at kiøbe en Samling Prædikener, medicinske Skrifter, juridiske Archiver o. s. v., dette er et Forslag, som formodentlig af mangen Een vilde vorde modtaget med fornem Foragt, og af Andre holdt for Galmands Snak: da jeg derfor endnu har adskilligt at sige, vilde jeg ikke gierne ansees, for at føre saadan urimelig Tale, men jeg maa bede den sindige og selvtænkende Læser at undskylde, at jeg ikke gior bemeldte Forslag,

overladende det til Enhvers egen Skionsomhed i denne Sag at udfinde det Rette og hvorledes han bedst kan mellem Kaffekopper og Pibehoveder, indsvøbt i Skyer som Zeus paa Olympen, eller imellem Reoler og Bøger vitam impendere pulchro.

Pro tertio: Norges Ombytning har ogsaa betydelig indskrænket Boghandelen, da deels svenske Bøger ere traadte i danskes Sted, deels mange Bogtrykkerier ere blevne oprettede i Norge selv.

Pro Qvarto: de af Skribenterne og de reelle Boghandlinger forhadte Læseselskaber have i flere Henseender givet Bogafsætningen sit Banesaar. Ofte nok er deres Skadelighed omtalt: desuagtet vedblive ikke alene de engang oprettede, men deres Antal formeres betydeligt. Hundrede Mennesker og derover nøies nu med et Exemplar, og selv de fine Damer føle intet udelicat i, af deres Hr. Cavallier at modtage en Bog fra et Læseselskab, om end denne er temmelig forreven og skiden, saa at man „maa vende Bladet med en Knappenaal!" — Høistærede Damer! vel er det ikke egentlig Deres Fag at tage Deel i literære Foretagender; imidlertid tillade de mig dog et Par Ord til Dem herom. I deres Sted vilde jeg ikke modtage af nogen Herre en Bog, hvori der stod No. 1025

og L. S. Jeg vilde sige til min Hr. Ven: ikke at tale om, at jeg ikke kan vide, i hvilke Hænder denne Bog sidst har været, maa jeg giore opmærksom paa, at ved saadan Læsning misdanner De mig, vænner mig til Flygtighed, saa at Hukommelsen fatter lidet og Forstanden mindre, samt Hiertet fletintet!" — Bedre var det vistnok i flere Henseender at afskaffe disse Læseselskaber og Leiebibliotheker.

Pro Qvinto: Flyvebladenes store Hærskare bidrager ogsaa til, at Bøger ikke afsættes, ligesom og til, at de selv ødelægge hinanden indbyrdes. Under denne Cathegorie hensætter jeg ogsaa Tidsskrifterne. Vi have havt i Særdeleshed eet Tidsskrift, der længe virkede uberegneligt paa Nationens Kultur, og i hvilket, som Nyrup siger, næsten i en Række Aar af en Menneskealder, Danmarks dygtigste Mænd nedlagde deres Tanker til Fædrelandets Tarv, med Hensyn til Videnskab, Kunst, Religion, Oekonomie o. s. v. Enhver begriber let, at Talen her er om Minerva i sin oprindelige Form. At andre Skrifter have fortrængt denne værdige Matrone, vil vist enhver reflecterende Læser tilstaae, ikke er en Følge af nyere Tidsskrifters overveiende Fordele, da disse som oftest veie saare lidet; saalænge intet nyere

Tidsskrift har Fortrinet, eller kan maale sig i indvortes Gehalt med hiint, forekommer det mig forunderligt, at Kiærligheden til, og Høiagtelsen for Minerva har fordeelt sig paa Legionen af Døgnblade, hvoraf det ene opsluger det andet, som i Havet en liden Fisk en mindre dito. Hvad de nyere Døgn- og Flyveblade indeholde, er kun, som Göthe siger; Brød for een Dag — (ja var det endda det!) — det er knust, malet Korn; men Meel kan man ikke saae — og Sædekorn skal ei males! — De høiere Autoriteter kunne i denne Henseende hielpe os, ved ikke at privilegere i det mindste flere end de allerede existerende Dag- og Tidsskrifter *), hvorved ogsaa dette vandtes for Staten, at de Mænd, som nu beskiæftigede sig med de bedre iblandt disse Bladde, sikkredes for ikke hvert Dieblik at miste ved en ny Projectmager deres Abonnenter, og see deres Virksomhed tilintetgiort.

Pro Sexto: de vigtigste Aarsager til Mangel paa Bogsalg, findes hos Boghandlerne selv. Disse ere stundom udannede Mennesker, uden Sands for Videnskab eller fædrene-

*) Heller Alt andet, end saadan Presſetvang!
K. R.

landsk Literatur. De hokre da med deres Vare; de befordre ofte det slette til Verden og omkring i den, og bevirke derved Ligegyldighed hos Publikum. Priserne opskrue de ofte, saa det klinger som Kammertonen! dette lader smukt. Manuskripter faae de ofte af Forfatterne for intet eller blot nogle Honorarexemplarer, som de honoris causa kalde det — og dog udsælger saadan en Hoker sin Bog ligesaa dyrt som den Mand, der betaler Honorar! man holder omtrent eens Priis; og, som sagt, denne er sædvanlig noget ublu — eller, om dette Ord er stødende — saa dog opskruet. Hvad i gamle Dage leveredes for 2 ß Arket paa godt Papiir, levere Dhrr. nu paa slet eller maadeligt for 1 Mk. eller 12 ß; er det ikke reel Boghandel? særdeles da Honorarerne nu ere saa usle mod fordum? skulde virkelig Papirets Dyrhed være saa stor, at denne foraarsagede sligt? — Nei! Papiret er ikke ved Bogens Trykning det bekosteligste — Mangel paa Kiøbere maa være en absolut Følge af slig merkantilsk forfeilet Fremfærd. Man nedsætte sine Artikler, og Tingen vil atter komme paa Glid! en billig Fordeel vil vistnok indbringe mere end en ublu. — Blandt Feilene, som ligge hos Boghandlerne, er ogsaa den, at der nedsætte sig saamange Smaahandlere, der, foruden det at

de oprette danske Leiebibliotheker, ogsaa oprette tydske. Vel maa det naturligviis være enhver uformeent at beskiæftige sig efter Behag med ethvert Lands Literatur; men man skulde dog, tykkes mig, vogte sig for at oprette slige tydske Boder, hvor Revl og Krat fra Tydskland ligger til behageligt Eftersyn, og altsaa ved sit smukke Udvortes, Omslaget, Vignetten, Kobberet, pralende Titel o. s. v., frister til at kiøbslaae, hvorved danske Bøger ofte lide formeget. Det overdrevne Hang til at læse tydske Skrifter i Danmark, er desuden bekiendt nok, ja det gaaer saavidt, at det ikke er et usædvanligt Spørgsmaal til Forfattere af Boghandleren: „skriver De ikke tydske Bøger?" — „tydske Bøger ere kuns ret courante Varer!" I det mindste er det gaaet Forfatteren til disse Linier saaledes paa flere Steder, og vanskeligt vil det da være, naar vi ikke holde med Alvor fast ved vor nationale Literatur, at holde Liv i samme og hindre, at den ei skal opsluges af den tydske.

Den slette Tryk, som vore Bøger i Almindelighed kunne rose sig af at have tilfælles, er formodentlig heller ikke Lokkemad for Kiøberen, særdeles paa en Tid, da man udenlands giør sig saamegen Flid med at forbedre Typographien.

Man sammenligne f. Ex. vore bedste Bogtrykkeres Arbeider med simple engelske Værker, saasom Feldborgs Prøve af de danske Digtere, da vil man forundres over Forskiellen mellem Typerne, Sværten og Papirets Bonitet. At vore Sættere just ikke ere store Hexemestre, men stundom gior det umuligt for Forfatterens Taalmodighed at rette alle deres Feil, saa at en heel Hærskare Errata gierne er Enden paa enhver Bog — er nok ligeledes en unægtelig Sandhed. Denne Feil, hvorved maaskee ogsaa Boghandelen undertiden lider, da jeg i det mindste f. Ex. nødig kiøber en Bog, som jeg saa at sige selv maa skrive ved idelig Rettelse af Errata, ligger altsaa hos Bogtrykkeren. Nogle temmelig correcte og feilfrie Skrifter giore vel maaskee en Art af Undtagelse fra min Yttring, men kuldkaste den ingenlunde. Forfatterne vide bedst, hvilket sandt Straffearbeide det er, at corrigere Sætteren. Aarsagen hertil er, at han er tidt uden al Kundskab, forstaaer ei, hvad det er, han sætter o. s. v.; skal denne Feil hæves, da maa man sørge for, at der til at være Studiosus Typographiæ fordres fra Skolen af almindelig Kundskab, ikke blot i Modersmaalet og dets Grammatik, men tillige i nogle levende, samt Græsk og Latin, saa at der til Bogtrykkeriet toges Drenge

fra Mellem-Classerne i Institutter og ikke aldeles uvidende Subjecter.

Hoie Priser og slet Tryk harmonere ikke vel tilsammen, og jage derfor Kioberen i Skiul: som en Grund til de hoie Priser anfore Forlæggerne, at de, formedelst Leieselskaberne, der bestemt skulle have visse Exemplarer, see sig lettest sikkrede for Tab paa denne Maade; — dette lader jeg gierne gaae og gielde i Tydskland, hvor flere hundrede Læseselskaber virkelig sikkre for Tab; men i Danmark kan dog Afsætningen af et halvt hundrede Exemplarer til Læseselskaberne ikke udrette saa store Ting, og Opskruelsen af Artiklerne for andre Kiøbere turde da — efter min individuelle Formening — være ligesaa uhensigtsmæssig, som urigtig og ubillig. Man tillade mig endnu at gaae lidet i Detail i dette Capitel, for at jeg ikke skal synes paa Maa og Faa at have talt om denne Sag. Den almindelige Priis paa Boger, der ikke ere Skoleboger, er nok 12 à 16 ß. pr. Ark. — Er dette virkelig billigt? lader os see engang! — Til et almindeligt Oplag af 500 Exemplarer, hvert 10 Ark stort, behoves Papir for 30 Rbdlr. Trykkelen for Arket, der kan sættes paa een Dag eller

høit halvanden, burde nok ikke være mere end 3 à 4 Rbdlr., altsaa for 10 Ark 40 Rbdlr. Honorar til Forfatteren 50 Rbdlr. — eller sletintet, som er temmelig almindeligt. Hele Bekostningen af Bogen, med Hæftning og Avertissementer, kan da ikke løbe høiere end noget over 100 Rbdlr. — Kiøbere ville vel da indfinde sig? maaskee ikke over 100 i hele Riget — i saa Fald er vel Forlæggeren skadesløs, og kan mene, at denne Fremgangsmaade er ret, da den er nogenlunde sikker; men, ved nedsatte Priser vilde han visselig befinde sig langt bedre. I forrige Tider solgtes Arket for 1 à 2 ß. og Gyldendals Boghandel blev derved en reel Boghandel. Hvad nu den anden paaankede Feil, slet Tryk, betræffer, da kan og bør det ingenlunde oversees, at efter Krigen nogle af vore Trykkerier virkelig fortiene vor Tak og Agtelse for deres Bestræbelser for bedre Tryk, ligesom og stedse det schulziske Officin hæderligen har udmærket sig blandt vore Danske — men det er ogsaa bekiendt, at selv Vaisenhusets Bogtrykkeri staaer og har staaet langt tilbage, saa at vor Bog over alle Bøger har ofte udgaaet i en slet udvortes Skikkelse — ja; vi vide jo, at det engelske Bibelselskab ved at række det danske Broderhaand venlig anmodede dette om, dog at sørge for godt Papiir og god Tryk,

en Anmodning, som vistnok var mere fornøden end delicat.

Videnskabens og Literaturens Venner maae vistnok ogsaa ønske, at Boghandlerne ikke virkelig skulle være i den Nødvendighed at giøre saadan Regning, at, naar de ikke inden 3 a 4 Maaneder have deres Penge med Overskud, da er det Tab: saaledes havde de ældre Boghandlere, f. Ex. Agent Gyldendal ikke behov at beregne deres Forretninger — og denne nyere Regnemaade, — maaskee er det det italienske dobbelte Bogholderi paa ny Façon — indjager Forlæggerne ofte en panisk Skræk for Aandsarbeider, der burde fremmes ved en anden Regnemethode. Jeg veed fremdeles ikke, om jeg tager feil i at troe, at Boghandlen ofte skades ved Nid og Misundelse, saa at den ene Forlægger ikke gierne sælger den andens Varer, og allermindst forsender dem i Provindserne, med mindre han erholder for contant Betaling 25 pCt., som synes mig vel stærkt, især naar man ikke giør andet end nedtager Bogen af Hylden til Kiøberen — eller i Commissions Provenue 16 pCt. Saamæn! billigere troer jeg der burde handles; og at dHrr. lettere vilde fremme deres og Literaturens Tarv ved bedre Overeenskomst. Det er ogsaa paafaldende, at der stundom findes en vis Ængstelighed

hos Boghandleren, for at hente Commissionsartikler, da jo dog disse uden videre kunne remitteres ved Aarets Afregning.

Endnu en formeentlig Feil er nok den, at Boghandlerne ikke forsende deres Forlagsartikler til Tydskland, saaledes som Tydskland ufore-spurgt sender hertil enhver Vare; vist er det, at ved denne Dristighed og Driftighed afsætte de mangt et Skrift, som nok ellers blev paa hin Side af Elbbredden og fortæredes af Møl, samt at derved mangen Speciedaler gaaer paa Reiser ud af vort Fædreland; laae ikke i vore Lader, som ovenfor er sagt, disse evige Musenalmanakker, Peneloper, Uranier, Gespenstbücher, Ritter-Trauer- Schau- und Thränen-Spiele zum Todtlachen — saamæn, jeg vædder, de bleve ei hentede hid saa langveis fra. Nu er det vel saa, ifølge ovenstaaende Yttringer, at vore Kobbere, Vignetter, Tryk, Omslag og Papir (om Kobbere og Vignetter burde jeg egentlig slet ikke tale) ikke skulle lede nogen i Fristelse til, for Formens Skyld at giøre sig bekiendt med Indholdet — men, da dog Tydskens Nysgierrighed og Læsesyge er noksom bekiendt, saa, naar han blot maatte see vore Bøger, afkiøbte han os vistnok mangt et Blad; og da Tydskland har saamange reelle Boghandlere, saa

vilde maaskee flere hundrede Exemplarer ved saadan Forsendelse afsættes — ja var det endog blot eet hundrede — Krummer er jo Brod! — At Tydskerne, efter en simpel Anmeldelse i Messecataloget skulle forskrive dem, er ei at vente; og, da vor Literaturtidende er saa slet for Tiden — hvorledes skal da Udlandet blive bekiendt med vor Literatur, naar Boghandlerne ikke have Mod eller Driftighed nok til at fremsende Bøgerne selv?

Endnu eet Middel til et fremme Boghandelen er den af Forfatteren forhadte, men nu nodvendige, Subscription; Forfatterens Delicatesse er maaskee for stor; saalænge Folk i Hovedstaden og paa Landet have endnu til legemlige Nydelser saameget tilovers, skal man ikke giøre sig Skrupler over at paatrænge dem Aandsprodukter, om det end er blotte Luxusartikler; at det skulde være saa slet bevendt med Subskriptionslysten, modsige flere Exempler i disse Dage, saasom Pastor Birchs Bog for Ungdommen og Biskop Boisens Andagtsbog. Kun gielder det om, at Forfatteren forstaaer at producere sig selv og sit Værk paa rigtig Tid og Sted, en Klogskab, hvorefter det absolut er fornødent at lægge sig i vore Dage.

Saavidt herom. Meget kan være urigtig Anskuelse — meget forfeilet Bedommelse — men,

hvorom Alting er, Literaturen er i en Krisis, og det gielder om enten at bringe tilbage Kraft og Virksomhed, eller faae en Ende paa slige Krampetrækninger ved en rolig og sagte Død, saa at al Boghandel standser, og vi nøies med det, vi have. Maaskee er Æmnet dog et Ord i rette Tid; jeg ønsker, at Tydskraseriet maatte sluttes i Daarekisten, og sand fædrelandsk Kiærlighed ogsaa i denne Henseende yttre sig; thi — skulle vi være slige elendige Stakler, at vi behøve vor vigtigste aandelige Kost fra Udlandet? — Dersom det er saa, da kan formodentlig Kosten slet ikke hielpe os, og vi ere da kun aandelig Skinlevende, men virkelig Døde og Magtesløse.

Fortsættelse af Presseforhandlingerne i Frankrigs Lovgivning.

Den 22de, siger et tydsk Blad, der ligger for os — svarte Hr. Revcillere *) Hr. Etienne med Personligheder, som altsaa ikke egne sig til at gientages. Vi troe midlertid i det mindste at burde meddele en

*) Som ikke maa forbyttes med Republikaneren, den ædle La Revelliere Lepaux.

Prøve deraf. Et eget Særsyn, sagde han da, er det, at den første Lov, der skal unddrage os en Censurs Provisorium, netop har dem til Modstandere, der i vore republikanske Sværmeres Følge, slavisk bøiede deres Hals for Usurpationen, og i Usurpatorens gyldne Tid personlig havde paataget dem den liberale Sorg at lænkebinde Pressen*), og lede den offentlige Aand efter Behag; Pligter, som de paatoge dem med en Selvopofrelse, en Samvittighedsfuldhed, en Driftighed, der fritager mig for enhver Berømmelse. Jeg beundrer Omskifteligheden af slige Grundsætninger og disse Troldom lignende Forvandlinger. Jeg beundrer dette trange alt længe aabenlyst bekiændte Forbund mellem Anarchie og Slaverie, men endnu mere den heltemodige Selvfornægtelse af disse nybagte Folkevenner, der, som ved et Trylleslag ere blevne Fiender, ikke af Vilkaarligheden, som de have tient, men af alle Statsindretninger, hvori de kun langt ude lugte en monarkisk Tendents."

Efter ham fik Sebastiani Ordet, og sysselsatte sig med at søge det egentlige Motiv til dette

---

*) Etienne beskyldes af Ultraerne for, at have i Napoleons Tid været en høist rettroende og lydig Censor.

nye Lovgivningsskridt. Ingensteds var den offentlige Orden forstyrret, Pressen havde ikke ladet sig nogen ny Formastelse komme til Brøde; den egentlige Anledning maatte følgelig søges ganske andensteds. Et Parti havde nu Overhaand, der følte sin Svaghed og Upopularitet, og søgte i Forveien at møde hver Yttring af den offentlige Mening, der fiendtlig vilde stille sig i Veien, og saaledes at skaffe sig fri Bane. Lovene skabte nye Forbrydelser, nye Straffe, nye Værneting. Religionen var kun et Paaskud, som Partiet med Snildhed bekiendte sig af. Christuslærens Hellighed og Sandhed maatte rødme over en Beskyttelse, der var saa langt imod dens Aand. Forfatningsacten var enten et Forbrag mellem Folk og Fyrste, eller en Bevilgning af Monarken. I første Tilfælde maatte den ikke eensidig krænkes, i det andet ikke vilkaarlig mere tages tilbage. Loven havde vel undgaaet Ordet Adel; men Commissionens Indberetning dog ved sine ubesindige Yttringer ved dette ene Ord paa ny optændt Kampen mellem Adelen og den tredie Stand; og Forfængelighedens farlige Selvbedrag syntes allerede at have glemt alle denne fordærvelige Tvedragts blodige Erfaringer. Denne Lov, vedblev Taleren, er et Magtsprog af den gamle Tid mod den ny; det fratager det constitu-

tionelle Frankrig Pressen, og giver den i Hænderne paa Frankrig fra 88, blot bestemt at blive Redskab for et Parti."

„Følgerne ville, indenrigs og udenrigs være lige fordærvelige for Frankrig; indenrigs, i det Kamrene nedværdigede til villielose Redskaber for et Parti, kun vilde tiene dettes Interesse, og giore Lov paa Lov til den ny Ordens Tilintetgiørelse; udenrigs, i det Frankrig kaldet ved sin alt tilkiæmpede Forfatning, i den Kamp mellem den gamle og nye Tid, der nu rundt om har reist sig i Europa, allevegne at indtræde mæglende og beskyttende, og føre Fredens Scepter, ligesom Krigens tilforn, ved dette Parti vilde drages ind i Hvirvelen med, og indslettes i en allevegne impopulair Sag, isteden for det kunde ene rolig drage Fordeel af de Feil, der blive begaaede rundt omkring det.

Efter ham tog Gen. Partonneaux Ordet. „Ogsaa jeg — sagde han — elsker Frihed og hader Despotismus, da denne ødelægger alle ædlere Følelser; men jeg elsker en blid beskiærmende Frihed, der fører Borgerne til Enighed og Fædrelandskiærlighed. Tredive Aar tiener jeg under Fanen; jeg har hørt meget tale om Frihed; men man erindre sig de Tider, da man talte mest der-

om, da Ordet Frihed stod skrevet paa alle Mure, alle Templer, og man vel maatte tilstaae, at Despotismen aldrig var frygteligere, end just da. Nu, da vi virkelig nyde Frihed, skriger man over Undertrykkelse, sammenligner vor nærværende Regjering med den i Constantinopel; man vil ved smidige Taler atter styrte Frankrig i Lovløshed. Vistnok er under en constitutionel Regiering et Oppositionsparti fornødent, for at haandhæve Samfundsindretningerne, for at forebygge, Vilkaarlighed ikke skal træde i deres Sted. Jeg anbefaler derfor Ministrene Maadehold, Retfærd, Viisdom, Kraft, men stemmer for Lovens Antagelse.

For den modsatte Mening talte nu Pavee de Vandoeuvres: „Efterat man har røvet os Valgloven — siger han — angriber man Juryen; Raden vil komme til Conskriptionsloven. Saaledes brydes daglig een Steen efter den anden ud af den Bygning, Frankrig 30 Aar havde arbeidet paa, der havde kostet det saamange Offre, bragt saamegen Ulykke over det. — Adskillige Aar havde man roest en Naboregierings politiske System, ikke ophort at fremstille Frankrig Begivenhederne hin Side Pyrenæeene til Exempel; man har anpriist Ferdinands saakaldte Fasthed til Mønster.

Men hvad er skeet i Spanien? et længe undertrykt Folk har grebet til Vaaben, og taget sin Tilflugt til Magten for at undgaae Slaveri. Maatte dog dette store Exempel ikke være spildt! maatte endelig de, der havde paataget dem at lede Frankrigs Skiæbne, lære at indsee, at, naar man qvæler hver Klage, tilintetgior hvert lovligt Middel til Forandring og Forbedring, brydes den frygtelige Bane for Oprør og Opstand, og nødes Folket at betræde denne Bane.

Mod ham fremstod Ultrahøvdingen Castelbajac, hvem Journal des Debats fremstiller som en gammel Forfægter af de offentlige Friheder, hvis Samtykke til Lovforsvaret gav tilkiende, at det ikke torde være saa farligt for Pressefriheden, som man frygtede. Efter en — tit af venstre Side afbrudt — Lovtale over Missionnairerne, sagde han: Jeg seer Samfundsordenens Morgenrøde og Ministerialdespotiets Ende. Førstegang bringer man os et Udkast, der bringer os tilbage til Constitutionsactens Grundsætninger. I det vi forsvare Udkastet, tilbagegive vi Frankrig dets Frihed, da vi paalægge Ubundenheden (?) en Tømme. Uden for Lovens Enemærker var der ingen sand Frihed til. Frankrig især maatte i sine Erfaringer finde Grund nok til at være mistroisk. Og

Malesherbes talte for Friheden, anede han ikke at døe paa Skafottet, der var oprettet i samme Friheds Navn, og hans Bødler tænkte ligesaalidet, at de selv vilde synke i den Grav, de med egen Haand havde gravet. Royalisterne vare ikke Pressens Frihed imod, da den stedse har været for dem*), og da den stedse, naar den under Revolutionen eet Dieblik var fri, tiente det monarkiske Parti. Fouche selv erklærede Bonaparte i de 100 Dage: med Pressefrihed vilde Frankrig snart være royalistisk sindet. "Jeg stemmer — endte han — for Lovforslaget; thi jeg hader ligehoit den Vilkaarlighed, der skiller Thronen fra Nationen, og Revolutionens Lærdomme, der ødelægge den Frihed, der er grundet paa Samdrægtighed mellem Throne og Folk."

*) Pressefriheden er ikke af noget Parti, den er for Sandhed og Ret, og kun Meningstvang kan undertiden giøre, at den er for et Parti, som den derfor ikke er paa. At det i øvrigt ikke var Pressefrihed, men Presseltvang, der udhulede den Afgrund, som opslugte Malesherbes, Bailly, Girondens æble Sønner, og Ludvig den 16de selv, er i den ældre Minerva 1797 andet Bind udførligen viist.

K. N.

Nu fik Royer Collard Ordet til en af de allermærkeligste Taler, der ved denne Leilighed ere holdte, og som det høilig er at beklage, Rummet ikke tillader at meddele ubeskaaret. Han begyndte med en Forklaring af Presfefriheden efter Chartet og den nærværende Samfundsforfatning. „Det er — sagde han — den kraftigste, ædelste Modstand, da dens Styrke ligger i Overbeviisningen. Revolutionen har ødelagt det forhenværende Samfundslegemes Institutioner og Autoriteter; kun Menneskene har den ladet bestaae. Dictaturen, der fulgte derpaa, har udslettet den sidste Skygge af hine Institutioner og Autoriteter. Et saaledes opløst Samfund havde man kun hidtil seet i Philosophiens Bøger. I denne Tilstand fik Ludvig den 18de Frankrig, ikke af sine heibyrdige Forfædre, men fra Keiserdømmet, der selv havde faaet det af Revolutionen. Chartet havde altsaa det dobbelte Problem at løse, at constituere Samfundet og Regieringen; det førstes Constituering er vel ikke forsømt, men udsat; i Henseende til det sidste har Chartet deelt Magterne; men det vilde kun have giort lidet, hvis det isteden en Enestes Omnipotents blot have indført den parlamentariske. For den ene som den anden blev Samfundet uden Forsvar, naar den ikke havde

visse Institutioner til Formuur. En saadan Formuur er Publiciteten, dens tvende Grene, der giensidig betinge og holde hinanden, ere Pressens og Talestolens Frihed. Publiciteten bevogter Magterne; den oplyser dem, advarer dem; naar de ville befrie dem fra denne velgiørende Tomme, have ikke blot de skrevne Rettigheder ikke mere Sikkerhed, end Individuerne, men Magterne selv geraade i Fare, og paa den Dag, Publiciteten udslukkes, falder Alt i den gamle Trældom! — Pressefriheden er en Samfundsnødvendighed; den udgaaer af Samfundets nærværende Tilstand; derfor har Chartet ogsaa optaget den i Frankrigs Statsret. Saavel Samfundets nærværende Sammensætning som dets Aand, ere i Fremstillingen af Bevæggrundene for Lovudkastet saa træffende betegnede, at jeg maa anføre dens Ord for min Paastand: Demokratiet er fuldt af Kraft og Alvor; det ligger i Vindskibeligheden, i Eiendommen, i Lovene, i Erindringerne, i Menneskene, i Tingene. Strømmen løber fuld indtil Kystbredden, indenfor de svage Dæmninger, der neppe mere kunne holde den i sin Rende." Saaledes optager jeg Demokratiets Begreb i Modsætning til Aristocratiet; jeg seer Strømmen fuld indtil Bredbranden flyde i dette Frankrig, som

Aarhundrederne og Begivenhederne have skikket det. Ja det er sandt, den fremskridende Vindskibelighed, og Grundeiendommenes rige Udbytte, har hævet Middelstanden, og bragt den de hoiere Classer saa nær, at den maa bukke sig for endnu at see disse over sig. Rigdom har frembragt Fritid, Fritid Kundskaber Uafhængighed og Fædrelandskiærlighed. Middelstanden har begyndt at at tage Deel i de offenlige Anliggender; ikke Nysgierrighed, ikke Overmod drive den dertil; den veed, de komme den ved. Det er vort Democratie, og dette Democratie er i vort skionne Frankrig i fuldt Lob. Lad Andre bekymre eller ærgre sig over Tingenes og Gemytternes nærværende Tilstand; jeg takker Forsynet, at det har kaldet et større Antal af sine Skabninger til Deeltagelse i Civilisationens Velgierninger. Man maa tage Tingenes Stilling, som den er, eller tilintetgiore den. For at giøre dette, maatte man forringe Middelstanden, bringe den tilbage til sin forrige Raahed og Armod. Vistnok, jeg siger det gierne, har Menneskeheden Aristocratiet meget at takke (?) den beskiærmede næsten alle Nationers Vugge; den var en frugtbar Moder til store Mænd; den hædrede den menneskelige Natur med ophoiede Dyder. Men

ligesom den ikke passer for alle Lande, passer den heller ikke til alle Tider, og det er ingen Krænkelse for den, naar man spørger, om den passer for vore? Hvor ere hine det gamle Roms Patricier, der ledsagedes af deres Clienter i Tusindviis paa Forum? hvor ere det gamle Frankrigs Store med deres Vasalskarer? De leve i Historiens Minde; det er Alt, hvad der af dem er blevet tilbage. Democratiet har fortrængt dem overalt.

Efterat jeg nu har viist og vurderet Aristokratie og Demokratie i det Forhold, hvori de staae i Staten og til Staten, kommer jeg til det Spørgsmaal: hvad Andeel de have i Regieringen? Af de tvende Magter, i hvis Hænder Souverainitetens Udøvelse hviler, seer jeg den ene udelukkende i Aristocratiets Hænder; og af den anden, der skal paatale Folkets Interesse, og derfor vælges af dette, er i det mindste Halvdelen i samme Haand; om den anden Halvdeel kiæmper Democratiet med Ministeriet. Det er al den Deel, den har i Regieringen. Følgelig er Regieringen construert i modsat Forhold til Statssamfundet. Og hvad Middel til sin Beskiærmelse besidder den i Statsforeningen selv? I Steden for de mange ellers fra Folket udgaaede Øvrighedsembedsmænd, er Corporationernes Forvaltning ganske gaaet over i

Regieringens Hænder; dens Betiente gior endog vore Gader rene, og tænde vore Lygter. Democratiet har altsaa blot ved Oppositionen Deel i Regieringen. Men en Opposition uden fri Kundgiørelse af sin Mening, er en Uting. Fra det Øieblik Demokratiet taber Presfefriheden, bliver det Aristokratiets Slave. Jeg vil ikke sporge, er det retfærdigt? jeg sperger blot: er det giørligt? er det viist af en overmægtigt blevet Democratie at giore en Faction, og igien fremkalde den gamle blodige Strid? siden hvad Tid have Forholdene forandret dem? er Folket mindre riigt, mindre talrigt, mindre skinsygt over sine Rettigheder? ere de revolutionnaire Elementer reent udslukte? tør vi virkelig være uden Frygt for dem?

Repræsentativforfatningen og Pressefriheden ere de tvende Garantier for vore Rettigheder. Den første er udskiæmmet ved det nye Välgsystem; den sidste sat i Fare ved den foreliggende Lov. Den, som borttager Garantierne, rober han ikke den Hensigt, ogsaa nu at borttage de blottede Rettigheder? Modstanderne have høilig compromitteret det constitutionelle Mynarkie, i det de have fremstilt det, som uforeneligt med de af det lovede Rettigheder. Overtydet, at Pressefrihe-

den er en Samfundsnodvendighed, som det er umuligt at udrodde, at Lovudkastet søger vilkaarlig at sætte det i Fare, at Commissionens Forandringer fyldest vilde forstyrre den, stemmer jeg i det retmæssige Monarkies Interesse, med Hensyn paa Fremtiden, mod Lovudkastet. (Stort Bifald.)

Næste Dags Møde aabnede Hr. de Bouville — hvem J. d. D. kalder tilligemed Hr. Castelbajac Corypheerne for Legitimitetens og en viis Friheds Venner — med en lang Tale for Lovforslaget, begyndte med at lade de sidste Oppositionstaleres Talent vederfares Ret, erklærede sig enig med de af Royer Collard fremstilte Grundsætninger og Kiændsgierninger, men kun afvigende fra ham i Henseende til den Vigtighed, han tillagte det nuværende Aristokratie i Frankrig, og de Indgreb, efter R. Cs. Mening, Demokratiet der maatte taale. Han troede hverken paa det ene eller paa det andet, men var af den Mening, mange Mennesker vilde være i stor Forlegenhed, naar man spurgte dem, om de var Aristocrater eller Demokrater. I Henseende til Lovforslaget yttrede han, at Skrivefrihed vel var en væsentlig Bestanddeel af Repræsentativforfatningen; men at den for sine sørgelige Følgers Skyld (!!!) maatte indskrænkes. „Alle Presselovgivninger hidtil, sagde han, have

været uheldige, og maatte være det, da de vare for afmægtige til, at straffe Frihedens Misbrug; alle endte derfor med Censur ɔ: med at ophæve Friheden selv. Til at grunde en god Presselov er det ikke nok, at affige hin eller denne Straf, men at befæste de af Chartet bevilgede Rettigheder. Vi vare underkastede en Pressefriheden tilintetgiørende Censur, med de nye Ministre tør vi endelig haabe (?) at besidde den Frihed, vi ere berettigede til. Tak være Commissionen, at den fuldstændiggiorde Loven ved at tilføie Strafbestemmelser. Hvad Juryen angaaer, tabe nogle den ugierne; dog vide vi, at den kun ved Undtagelseslov var anordnet for Presseforseelser, og at Udslaget af denne Lov var uheldigt. Juryen maa ikke sysselsætte sig med nogen theoretisk Idee, den bedømmer blot et materielt Factum, sammenligner de Omstændigheder, der ledsagede det, og drager deraf den Slutning: den eller den er Ophavsmand til Handlingen, eller: han er det ikke. Ved Presseforseelser derimod, er der en Følge af Fornuftslutninger, af Sætninger uden bestemt Anvendelse, at tage i Overveielse. For at bedømme disse, behøver man egne Indsigter, medens de Edsvorne blot behøve en reen Samvittighed.

Hr. Mechain tog nu Ordet, gav en Udsigt

af Frankrigs Tilstand i de sidste Aarhundreder, sammenlignede den Tilstand, hvori Pressetvangen havde bragt det, med den aldeles modsatte, hvori Friheden havde sat hele Landet, og undersøgte, hvad under lignende Loves Herredom var forefaldet. Han erindrede, at Tacitus havde sagt om forbudne Bøger occultati sed editi, at under Directoriet 76 Dagblade vare ophævede, og 128 Journaleiere dømte til Deportation; og i vore Dage saae man under Tvangslovenes Herredom hine Sammensværgelser, hine Petarder bryde ud, der betegnede Pressens Trældom. Mellem Hensyn af anden Rang anmærker Taleren: at denne Lovs umiddelbare Følge vilde være, at man vilde lade de fordum saa berømte hollandske Presser tilflyde, hvad de franske tabte, og sende Frankrigs Capitaler udaf Landet. Han sluttede med at forkaste Forslaget.

Nu tog under almeen Opmærksomhed Seglbevareren Peyronnet Ordet. Han begyndte med at bestride den Forklaring Royer Collard havde givet om Democratiet (som eenstydigt med Tiers Etat i Modsætning til Adel) og dets Magt og Udstrækning i Frankrig: „Er det saa, sagde han, skal man da hæve dette endnu mere? skal man give det hele Borgersamfundet uden Garantie til Priis? skal man nedbryde de svage Dæmninger,

det endnu modsætte dem denne udtraadde Strom, der truer at odelægge Alt (?) er derimod Aristocratiet ingensteds mere til, er det endnu kun en Opdigtelse, hvorfor skulde man da ikke kunne begunstige det paa en ikke farlig Maade (?) Jo mere det democratiske Princip er det forherskende, jo mindre tor en viis Politik endnu mere forøge dets Kraft og Indvirkning. Man har paastaaet, Pressefriheder er blevet en almeen offentlig Trang; vi indromme dette; men er Pressefrækheden det og? Kunde det virkelig være saa, maatte vi mandigen afkaste saa skiændigt et Aag.

Jeg berorer endnu den i Gaar en anden Taler (Hr. Vandeuvre) undslupne Yttring. Efter den vilde Love, som nærværende, tvinge Nationerne til Opror. Jeg vil (?) ingen Opfordring finde heri; vi ville ikke giore det franske Folk den Uret, at det skulde være nodvendigt, at besvare slige Provocationer. Nationen betragter dem med Foragt og oprørt Følelse. Den vil blot den Fred, den dybe Fred, dens lovlige Konge har giengivet den; det franske Folk er ved Pligt og Tilboielighed bundet til den ædle Familie; det beherskes af; det er derfor hensigtlost at forsvare det mod Bebreidelse for Tilboielighed til Opror; og naar for nogle Dage siden en Taler paastod her: De nuværende

Ministre var hverken villige eller skikkede til at regiere efter Lovene, svarer jeg ham: de nuværende Ministre ere Lovene undergivne og ansvarlige; de vil regiere derefter, men heller ikke tillade, at nogensomhelst paa nogen Maade hæver sig derover. De vil styre Forvaltningen med Upartiskhed og Maadehold, men med den Kraft, Kammerets Beslutninger vil sætte dem istand til, og som kun slette Borgere kunne nægte dem. Man har anmærket, at Ordet constitutionelt, der i Loven af 17 Mai stod ved de Ord kongelig Magt, var forsvundet. Denne Udeladelse er let at forklare. Nogle Talere have paastaaet, at, fra Chartet er givet, ere alle Magter forenede i det, og udgaae udelukkelsesviis fra det. Det er sandt; men man vil ikke kunne nægte, at den kongelige Magt, der gav os Chartet, foregik Constitutionen, at den boede i Kongens Person, før den blev constitutionel. For at undgaae enhver Mistydning, maatte man altsaa udelade dette Ord i Lovene. Endelig søgte han at vise, at der var stor Forskiel paa at forbyde en Journal, og paa den lovlig afskaffede Confiskation; det var heller, som naar man af Statsaarsager rev Bygninger ned. (Herved tilraabte man ham fra venstre Side, at man i saa Fald holdt Eierne skadesløs.)

Hr. Devaux, som fik Ordet efter ham, tog Pascals Ord, at Menneskets Frihed bestod i hans Tanker, til Text. Han ansaae Juryens Afskaffelse ved Presseforseelser, som eenstydig med den gamle Parlamentsjurisprudents, der domte Folk uden at angive Grunden, blot med det Udtryk: i Følge de af Processen resulterende Omstændigheder og Aarsager. Vi have, sagde han, havt to Senatorial-Commissioner, for den personlige og for Pressefriheden. Har de beskiærmet den for den keiserlige Trældom? Nei! Vare Senatorerne afsættelige? Nei! men da de vare een af de store bestandige Statsautoriteter, fordroges ikke deres Interesse, at holde Senatorialanseelsen i Veiret, med den Pligt, at forsvare Friheden. Ikke af Skriftet selv, blev han ved, men af Skribentens bestemte politiske Farve vil man herefter slutte sig til den Gift, der ligger skiult deri. Conservateuren vil ustraffet kunne tillade sig alle constitutionelle Kiætterier. Da den stemmer overens med det gamle Monarchies Grundsætninger, saaledes som dette bestod for Constitutionen, vil denne Aand, hvori det er skrevet, stedse redde den. Minerva vil derimod ikke torde frembringe de klareste forfatningsrigtigste Sætninger, uden at blive domt for dens formeentlig skiulte Gift. Denne Opsogen af det Gift, der er skiult

i et Skrift, truer vor Litteratur, vor Politik, vor Moral, vor Historie. Tiden vil iøvrigt lære, om det, hvad Frankrig ikke kunde taale, da det var endnu giennemtrængt af det gamle Monarkies practiske Grundsætninger, vil taales af det nye, paa hvis Forestillinger, Sæder og Love en 30 Aars Revolution har virket, og som nu er besiælet af en repræsentativ Regierings Aand."

Følgende Dag aabnede Hr. Kergorlay Forhandlingerne, og talte især mod Juryen, hvis Anordning ved Presseforseelser, han kaldte en inconstitutionel Forholdsregel, da den greb ind i Dommerembedet. Han anførte adskillige Skribenter for at bevise, at Blackstone havde havt Uret at kalde Juryen Engellands Borgerfriheds Palladium, og fandt det Svar, de Anklagede i England gemeenlig give paa det Spørgsmaal: hvorledes vil I dømmes: af Gud og mit Land! for emphatisk (?) for en saa sat (?) Nation, som den franske (!) Jurynernes Dom — sagde han — skal efter dens Forfægteres Paastand være Nationens Dom. Nei m. H. tolv Eedsvorne ere ikke Nationen. Vi ere alle enige om, at selv et Deputeredes Kammer ikke udgior Nationen, af hvem de ere kaldede, at varetage dens vigtigste Interesser; vi vide, at alle Begreber om Repræsentationen be-

roe paa vaklende og tit chimæriske Ideer. For at undvige Theoriernes farlige Uvished have Thronens Forfægtere i alle Europas Lande taget deres Tilflugt til arveligt Monarkie. Constitutionen har vist nok sanctioneret Juryerne, men kun, som man dengang forefandt dem, i Criminalsager, og vi forlange, man skal blive staaende herved, og ikke udvide dens Competence over Constitutionens Mening.

Juryen tilhører det borgerlige Samfunds Barndom, hvor enhver saa temmelig udrustet med selvsamme Evner, er skikket til at beklæde en Dommerplads. Ved Borgersamfundets nærværende Tilstand, er det derimod anderledes; at bestandige Dommere have Fortrin i Indsigt og sand Lærdom, lader sig ikke bestride. Denne Indretning, som tør være passende for England, passer derfor ikke ogsaa for os, hvor Dommerne ere uafhængige af Statsmagten, og ikke maa afskediges. Derfor ere de sædvanlige kongelige Tribunaler meget mere skikkede til at domme over Presseforbrydelser, og altsaa voterer jeg for Forslaget."

„Naar jeg i Dag bestiger Talestolen — tog nu Hr. Humann tilorde — skeer det ikke i den Hensigt at sige noget Nyt om en Gienstand, der alt er

tilstrækkelig oplyst; heller ikke i det Haab at virke paa Resultatet af vore Raadslagninger, da jeg veed, at de offentlige Friheders Skiæbne allerede er afgiort, og at ingen Tvivl kan finde Sted om Udfaldet af en Kamp mellem en saa talrig Majoritet, og en afmægtig Minoritet, der ikke har andet end Fornuften og Nationen paa sin Side. Jeg taler blot for at opfylde en Pligt, ved at give et offentligt Beviis paa min Vedhængenhed ved den ædle Sag, jeg er hidsendt at forsvare.

Alle paa to Aar af Regieringshovederne udtalte politiske Grundsætninger, saavelsom deres offentlige Handlinger og Forholdsregler, ere blot en uafbrudt Krigserklæring mod Revolutionen, og de af den avlede Interesser. Og dog bliver det en evig Sandhed, at Folkets Bevægelse 1789 var legitim. (Her udbryder Knur; en Mængde Stemmer: der gives ingen Opstandslegitimitet: hør! hør! Præsidenten tilbagebringer med megen Møie Roligheden.) Dens sande Formaal var ikke at oprette denne eller hiin bestemte Regieringsform, eller at realisere de politiske Theorier, der mere eller mindre urimelige kun kom for Lyset, for Øieblikket derpaa igien at forsvinde for stedse. Frankrig vilde 1789, hvad det vil den Dag i Dag; Rettighedernes Liighed, Centralrepræsentation for

at raadslaae om Landets almene Interesser; provincial og municipal Repræsentationer, for at sørge for Localinteresser, en Borgervæbning (Fayette smilte) at understøtte Lovenes Udøvelse (Bifald paa Venstre) Juryen for at paakiende disse Loves Overtrædelser, og endelig Pressefrihed, der er for de politiske Magter i Staterne, hvad Retspleiens Offenlighed maa være for den dømmende Magt. Det er, hvad Frankrig alt for 30 Aar siden forlangte, og Revolutionen var kun en begrædelig Følge af en uviis Modstand. (Nyt Bifald paa Venstre, Knur paa Høire.)

Efter den Tid have forskiellige Regieringer fulgt paa hinanden; ingen har kunnet holde sig, da de endnu ikke gav de Garantier, Samfundet æskede, eller ikke holdt dem, de bebudede.

1814 fik Frankrig Constitutionen. Trolig indført havde den kunnet tilfredsstille vore Fornødenheder — Aaret 1815 viiste, man vilde det ikke, nye Feil drog snart nye Ulykker efter dem,

1817 og 18 lod nogle vise Love Frankrig haabe Enden paa sine lange Lidelser. Man glemte det forbigangne, og ventede rolig det tilkommende, Europa lærte at agte os, Regieringen vandt daglig i Kraft til almeen Tilfredshed, og Revolutionen syntes omsider at ville for stedse forsvinde i et

Regieringssystem, som beskyttede og helligede dens Grundsætninger.

Dog Forsynet havde bestemt Frankrig til nye Prøvelser. Pludselig see vi os berøvede de Friheder, man havde forsikret os. Krigen erklæres alle de ædle Forhaabninger, Frankrig for Fremtiden lovede sig af Chartet, som gik i Borgen derfor. I mindre end to Aar blev hele vor Lovgivning omgiort, Forvaltningen forandret, Contrarevolution i Ministerium (Stormende Misnøie paa Høire). Pressefriheden — denne Demokratiets foregivne Veninde, medens just dens Fakkel opklarer Folkeforførernes Omdrev — maatte tilintetgiøres; men man vovede ikke at fuldføre dette med eet Slag; man begyndte med at indsætte Censur, og ender med at henvise Presseforseelser til Exceptionstribunaler, med at afskaffe Jury. Den første Lov, man i en tidligere Session foreslog, var Censuren; men endnu frygtsom vovede man ikke at foreslaae en længere Pressetrældom end paa et Aar. Nu, da Majoriteten har vundet mere Tillid til sine Kræfter, træder den frem uden Slør, og kaster den besværlige Maske, den et Øieblik tog före, medens den for faa Uger siden, tilligemed os, för Frankrigs og Europas Aasyn, og i en mærk-

værdig Adresse, forsikrede sin ubrødelige Hengivenhed til alle constitutionelle Friheder.

Han viiste nu, hvorledes især den 4de §. vilde nøde alle Historieskrivere at lægge deres Pen, og sluttede med at sige: „Har vel den gamle Regierings Parti, inden det paa ny begynder den blodige Kamp, ogsaa beregnet sine Kræfter? Det see engang om sig, og det vil see, hvorledes Revolutionen, denne Modstanderinde, som det foragter, har erobret Verden. Det vil see, hvorledes en ung kraftig Frihed er i Begreb fra den americanske Ocean at kaste sig over det gamle europæiske Fastland, der vel er svækket ved en for qvindagtig Civilisation, men dog i mindre end 30 Aar har oplevet den franske Revolution, to Revolutioner i Italien, de spanske og portugisiske Cortes, og den uventede Gienfødelse af Themistokles Fødeland. Aristokratiet betænke dette Skuespil og sin Stilling, og holde ikke sin Voldsomhed for Kraft, eller Frankrigs nærværende Ro for Svaghed. Jeg stemmer mod Loven.“

Nu talte General Donnadieu, der — anmærker et tydsk Blad — siden han igien er kommen i Naade tilhove, holder stivt med den høire Side, en kort Tale mindre for Lovforslaget end mod Revolutionens og Keiserdommets Mænd, og endte med

at erklære, at Afgifternes Formindskning endnu var fornødnere end Pressefrihed. Herpaa stimede den høire Side efter Sædvane paa Forhandlingens Slutning; men Chauvelin mindede, at endnu ingen havde besvaret Justiceministren, og Hr. Bignon fik da Ordet.

(Slutn. følger.)

K. N.

Vaaren*), af J. Hayden.

(Oversat af Th. Thaarup.)

Simon.

See, hvor den strænge Vinter flyer,
Til fierne Poler tyer den hen;
Ham følger paa hans Bud
De grumme Stormes vilde Hær
Med rædselfulde Hyl.

---

*) Uagtet denne Fordanskning, der fra kiær Vennehaand er mig meddeelt, som blot Oversættelse ikke tilkommer Plads mellem Thaarups samlede Digte, har jeg dog troet, at den, som et Arbeid fra en saa hædret Haand, fortiente at bevares, og af denne Grund meent at kunne her anvise den sit lidet Rum.

Lucas.

See, optøet Snee fra Klippens Top
I dunkle Strømme styrter ned.

Hanne.

See, Vaarens Sendebud,
Ved milde Vinde lokket hid,
Begynder alt sin Flugt.

Chor.

Kom, favre Vaar! du Himlens Gave, kom,
Fra tunge Dvalesøvn Naturen kald til Liv.

Piger og Qvinder.

Den nærmer sig, den favre Vaar,
Dens Skaberaande føle vi;
Snart lever alting op igien.

Mænd.

Istemmer ei for tidlig Sang,
Saa tidt i Taage skjult
Fremsniger Vintren sig,
Og strøer i Blomstrets Favn
Sin kolde Gift.

Chor.

Kom, favre Vaar! du Himlens Datter,
Dal qvægende til Jorden ned,
O kom, vort Hjerte venter dig.

Lucas.

Fra Jevndøgnstegnet nu
Nedstraaler Solens skyfri Lys;
For Nordens barske Vind
Den lunkne Vaarluft aander sagte,
Til Jordens moderlige Favn
Neddaler Himlens Smil.

Simon.

Saa haabefuld nu Bonden gaaer
Nedbøiet bag sin Plov,
Og, mens han vælter Furen om,
Han fløiter glad en Sang;
Med lige Skridt han dernæst gaaer,
Og spreder Sæden ud;
Snart bryder Spiren frem,
Og spaaer ham en velsignet Høst.

Lucas.

Nu hviler Plovens blanke Jern,
Og Vaarens Arbeid er fuldbragt;
Sin Løn han venter fra Naturens runde Haand,
Og beder Gud om Frugtbarhed.

Chor.

Hør det, Fader! hvad vi bede,
Signe du vort Haab med Glæde,
Send os Held fra Himlen ned!

Simon og Lucas.

Din milde Dug vort Land husvale!
Gyd frugtbar Regn til Hoi og Dale.

Hanne.

Styr, Almagt! Stormens Voldsomhed,
Byd Solen straale frugtbar ned.
Til dig, o Gud! er alles Raab,
Paa dig, o Gud! er alles Haab.

Hanne.

Vort Onske er bønhørt,
Mildt suser alt en sagte Vind;
See, Skyer sammendrage sig,
Alt tættere de samle sig!
De lunkne Draaber drysse ned
Paa Mark og Enge Frugtbarhed.

Glædessang
(med afvexlende Chor af Ungdommen.)

Hanne.

O hvor yndigt, hvilke Glæder,
Hvor vort Oie naaer;
Unge Piger, samler Eder,
Frydes, det er Vaar.

Lucas.

O hvor yndigt, hvilke Glæder,
Hvor vort Die naaer;
Unge Karle, samler Eder,
Frydes, det er Vaar.
O hvor yndigt, hvilke Glæder,
Hvor vort Die naaer;
Skuer Roser, skuer Lillier,
Seer hvor skiønt de staaer.

Lucas.

Skuer Dale, skuer Hoie,
Grødefuld de staaer.

Piger og Karle.

Hvilken Ynde, hvilke Glæder,
Hvor vort Die naaer!
Alle Hjerter, alle Læber,
Hilse dig, o Vaar!

Hanne.

Seer til Jorden,
Seer til Vandet,
Seer den klare Luft.

Lucas.

Alt sig hæver,
Alting lever,
Alt bevæger sig.

Hanne.

Seer til Lammet, hvor det springer,

Lucas.

Seer i Vandet Fiske vrimle.

Hanne.

Seer om Blomstret Bier stimle.

Lucas.

Fuglen sig mod Skyen svinger.

Chor.

Alt sig hæver,
Alting lever,
Alt bevæger sig.

Piger.

Hvilken Himmel giennembæver
Det henrykte Bryst!

Ynglinge.

Hvilken Glæde Hiertet hæver,
Himmel! hvilken Lyst!

Simon.

Det I føler, Eder byder
Eders Skabers Røst.
Priser Herren, Alt hvad lever,
I forenet Chor!
Høit mod Himlen Jubler hæver,
Gud er god og stor.

Evige, vældige, naadige Gud!
Med himmelsk Salighed
Du mættet har vor Siæl,
Med dine Glædesstrømme
Har du husvalet os.

Evige, vældige, naadige Gud!
Jorden, Himlen raaber ud:
Evige, naadige Gud!

Bilag til historisk Artikel.

a) Bignons Foredrag om Europas politiske Stilling i de Deputeredes Kammer (s. f. H.)

Ved Forhandlingen angaaende Budgettet for udenrigs Anliggender tog den 19 Martii Hr. Bignon saaledes Ordet:

„Saa tit i Kammeret de udenrigs Anliggenders Budget kommer paa Tale, maa vor Opmærksomhed og naturlig henvende sig paa disse selv. Ministerne erklære dette Slags offentlige Forhandlinger for farlige; det er altsaa nødvendigt eengang for alle at affærdige dette Slags Indvendinger, paa det vi ikke længere skulle blive forstyrre-

de i Udøvelsen af den ubestrideligste constitutionelle Rettighed, som Kamrene i England, og Congressen i Nordamerika fra Arilds Tid med stor Frihed udøvede, selv midt under Krige, uden at det faldt nogen ind at paastaae, Regieringens Gang hæmmedes eller besværedes derved. Har man nogensinde i England hørt det Indfald, at ville nøde Oppositionen til at tie, under Paaskud: den opmuntrede Fienden i sine Foretagender, og besværede Underhandlingernes Held?" Vel gik ogsaa den engelske Oppositions Stemme tit tabt, ligesom vor; men hvad var Følgen af det brittiske Ministeriums saa heilovede Udholdenhed? tilsyneladende Triumpher og væsentlige Calamiteter, kort et dybt Saar, som 30 Aar ikke har kunnet læge, og som ved den ringeste Rystning kan blive dødeligt. Jeg vil midlertid ikke her fordybe mig i nogen vidtløftig Undersøgelse. Den europæiske Grund vil kun betrædes med megen Forsigtighed. Ministrene behøve derfor ikke at frygte nogen Ubeskedenhed af mig. Jeg vil ikke sige til dem: man ansaae Eders Forgiængere for et russisk Ministerium; man anseer Eder for et engelsk. Jeg vil troe, en Konge af Frankrigs Ministerium er fransk, ikke mere og ikke mindre. Ligevel maa man tilstaae, at naar hine Bekiendelser

i nogen Maade vare grundede, en synderlig Skiebne var over Frankrig. Dets Ministerium havde da været russisk til Italiens Underkuelse, og var nu engelsk til Grækenlands. Paa denne Maade havde vi den sørgelige Forret altid at være paa Underkuernes Side.

Frankrig synes kaldet til en ærefuldere Rolle: til de Svages Skyts til at redde Menneskehedens Ære. Dog jeg overlader Ministrene Fremtiden; jeg holder mig blot til Forgangenheden, og vil selv deraf kun udtage en Begivenhed, som har nedsat Frankrig dybere, end det nogensinde har været. Jeg mener Italiens Besættelse af fremmede Hære; og Opretholdelsen af denne Besættelse. Da dette Factum foranledigede en Passus i hiin berømte, af Dem kun alt for hastig glemte Adresse, og da Følgerne af dette Factum uden Frankrigs Medvirkning blot i Kraft af den øverste Afgiørelse fra Hofferne i Wien, Petersborg og Berlin vare ved, torde det være af Vigtighed at blotte de svare Feil, det forrige Ministerium ved denne Leilighed lod sig komme til Last, at det nærværende, eller dets Efterfølgere kunne sættes istand til at giøre den godt igien.

Ved Forhandlingen af denne Adresse yttrede til at retfærdiggiøre den af Regieringen betraadte

Bei den forrige Udenrigsminister: Paa den ene Side raadtes, at staae Neapolitanerne bi med de allierede Magter, paa den anden, at slaae sig til de sidste, for at føre de mod deres legitime Souverainer oprørske Folk tilbage til deres Pligt; den franske Regiering havde valgt Middelveien, og begge Parters Modsigelse beviiste, den havde valgt den rette!''

Intet er urigtigere end denne Dom. Den Beslutning, Ministeriet fattede, var den slettesie af alle, da den fordømte Frankrig til en fuldkommen Uvirksomhed, medens det i hver af begge de andre Tilfælde havde kunnet gienreise sin Indflydelse. Sagen er let at bevise. Antage vi, at Ministeriet havde efter den venstre Sides Mening tilbudet sin Mægling, for at faae frie Constitutioner indførte, enten ved gienfidigt Fordrag, eller ved Fyrsternes Tilstaaelse alene; i dette Tilfælde havde Frankrig, i Forening med England hindret Italiens Oversvømmelse, eller i det mindste giort den mindre fiendsk; de allierede Magters Mægling havde antaget en fredsommere Caracteer, og Østrigs Herredom over Italien var ikke saa grundfæstet paa den fælles Ruin af Nationernes og Fyrsternes Frihed paa denne Halvø. Havde vi grebet den modsatte Beslutning, havde vi efter den høire Sides Ønske

selv medvirket militairisk til at bringe Neapolitanerne og Piemonteserne tilbage under den Regieringsform, de vilde befrie dem fra, var dog Resultatet blevet det samme. Skiondt efter Formen forenede med Undertrykkerne, havde vi dog i det væsenlige kunnet staae frem som hine Nationers og deres Fyrsters Velgiorere. Vilde vi end ikke have vidst Italien frit, vilde vi dog have vidst det uafhængigt. Naar han stod slagfærdig, havde Huset Bourbons Hoved, af Familieinteresse i Henseende til Neapel, af Menneskelighedsfølelse i Henseende til Piemont og af Beregning af en meget legitim Politik med Hensyn til begge Lande, med Held kunnet tilveiebringe en ublodig Udsoning mellem Fyrsterne og Nationerne, og begge Staters Ronning. Sikkerlig var det aldrig min Hensigt at Frankrig skulde deele den Brøde at oversvømme Italien, men saavel i Overveielse af vor Værdighed, som for Italiens Uafhængigheds Interesse, havde vor Deeltagelse været en mindre Ulykke, end vor Uvirksomhed."

„Ja, m. H! begge modsatte Meninger havde ladet dem forene med Storhed og Magt; da begge vilde see Regieringen træde op med Eftertryk, og da der uden Eftertryk ingen politisk Anseelse gives. Middelmeningen fordærver Alt, da den

mangler Mod til at giøre, hvad den billiger, og lader skee, hvad den forkaster: Saaledes som det, at den Beslutning, Ministeriet tog, ikke bragte nogen eneste Fordeel. Ved denne tvetydige Beslutning bleve Østerrigerne bragte for vore Porte, og vi nedlagde hint Storprotectorat, som Frankrig saalang Tid skyldte sin Sikkerhed og en Deel af sin Hæder, Italien sit Vel og sin Uafhængighed. En saadan Neutralitet er en Tilstaaelse af den fal kommeeste Nullitet. Det er den skammeligste Art af Fornedrelse, da den er Villiens og det frie Valgs Værk. Man opfordrede Dem nylig at lukke smitsomme Indflydelser Adgangen til Frankrig. Torde man ikke sporge, om den Vind, der blæser over Alperne, er mindre farlig, end den, der blæser over Pyrenæerne? ....

„Medens i Europa det franske Ministerium staaer som et sørgeligt Monster paa Alverdens Eftergivenhed, og Føielighed efter hvert Vink af Udenlands Villie, medens vi see, at det med beundringsværdig Duelighed kæmper sig selv efter Linier af Stater af sidste Rang, som nys i Henseende til det hamborgske Senats Fordringer, bliver selv samme Ministerium, der paa europæisk Grund er saa smidigt og føieligt, pludselig stolt, egensindigt, og herrisk med den nye Verdens

Stater. Man skulde sige, at det i den vilde hævne sig for de Ydmygelser, det lider i den gamle. Der er alt i denne Session talt om den sørgelige Haardnakkenhed, hvormed Ministeriet vægrer sig at erkiænde St. Domingos Uafhængighed, og hvorved det berøver vort Flag Indgangen i hine Havne, og vort Søvæsen og vor Handel meget betydelige Fordeele.''

,,Uden at tale videre herom vil jeg blot henvise til Englands Exempel, som vort Ministerium aldrig burde tabt af Sigte. Da England indsaae Umuligheden af at bringe de nordamerikanske Colonier tilbage til Lydighed, havde det ikke den latterlige Forfængelighed, at afbryde al Samfærsel med dem, og for deres Opstand paalægge dem en Straf, der havde været føleligere for Moderlandet, end for Dattercolonierne. Da det ikke kunde blive Amerikanernes Overvinder, skyndte det sig at blive deres Ven, og ved en Handel paa lige Fod gienvinde en Deel af de Fordele, det som Moderstat havde havt. Een Omstændighed gior denne Beslutning særdeles mærkværdig, og beviser, at Statshensyn maa gaae forved alle andre. Den berømte Lord Chatam havde, uagtet han med Varme antog sig de undertrykte Amerikanere, erklæret, han heller hundrede Gange vilde døe, end

erkiænde deres Uafhængighed. Ikke desmindre blev den kort efter erkiændt, og af hvem? af denne store Statsmands Søn, den berømte Pitt.

(Efter nu at have udførlig giennemgaaet Ministeriernes mislige Forhold i Henseende til Handelstvistighederne med Nordamerika, sluttede han saaledes):

„Naar Ministeriet allerede først ved Skiødesløshed og siden ved Egensindighed har kunnet foranledige et Brud af vore Handelsforbindelser i et Land, hvor de vare i fuld Virksomhed, maa man ikke undres, om det ikke tænkte paa at knytte nye Handelsforbindelser med Lande, hvor endnu ingen fandt Sted; om det ikke tænkte paa at aabne vore Producter og Manufacturer Afsætningssteder i de af det spanske Amerika opstaaede Stater. Vor Regiering synes at finde saamegen Behag i sin Formindskelse i det gamle Europa, at den slet ikke tænker paa, hvad der foregaaer i den nye Verden. Der aabner en vid Mark sig for høiere Culturs Speculationer. Alle Nationer styrte dem hen derpaa, og ile at udsaae kostelig Sæd, der har baaret adskillige en riig Høst. Man vil maaskee sige: vore Forbindelser med det madridske Hof tillode os ikke, at erkiænde hine Staters Uafhængighed. Men en saadan formelig Erkiændelse be-

hoves ikke til at knytte Handelsforhold; den har heller ikke endnu havt udtrykkelig Sted fra Storbritanniens og Nordamerikas Side; og dog have begge Regieringer ikke været sene til at træde i umiddelbar Forbindelse med hine Stater, og derved forvisse sig Fordele, som vi i Tiden forgiæves ville giøre dem stridige. Havde vore Ministre raadspurgt Historien, vilde de have fundet, at selv den stolte Philip den anden havde langtfra ikke saa kilden en Æresfølelse som De. Medens han bekiæmpede Hollænderne som Rebeller, tillod han Handelen mellem begge Staters Havne, og underordnede sin Stolthed under sin Politik.

Vil man paastaae, at vort Ministerium ikke forsømmer vore Interesse — hvorfor giør man en Hemmelighed deraf? England og Amerika have for hele Verdens Aasyn sendt Agenter til Sydamerika, for at tage paa selve Stedet Menneskenes og Tingenes Stand i Øiesyn i de nye Stater, og siden drage al mulig Nytte deraf. Længere Uvirksomhed af Regieringen vilde røbe mere end blot Apathie.

Athenienserne, der havde Søfarten at takke for deres Storhed, havde vendt Talestolen mod Piræus, at deres Talere aldrig skulde tabe Fædrelandets sande Interesse af Øine. Men da senere

Athen faldt under de 30 Tyranners Aag, udvirkede Lacedæmons grusomme Politik, at Talestolen blev vendt ind ad Landet, paa det Athenienserne Blikke maatte ledes fra den sande Kilde til deres Rigdom og Magt. Skulde man ikke sige: Lacedæmon havde følt, at Handelen nodvendig førte Frihed i Følge med, og at den udelukkende Beskiæftigelse med Agerbrug giorde Folkefærdene mere underdanige, og lettede og betryggede Herskernes Aristocratie?

De, m. H.! vil vide at undgaae begge Yderligheder. Frankrigs Befolkning er paa eengang agerdyrkende, og industridrivende; fra denne Talestol maa vore Øine paa eengang være hæftede paa vore Marke og paa Havet. Frankrig har, som Athen, ligget under i Krigen; lad os sørge for, at Sammenligningen ikke gaaer videre. Have vi tabt Herredømmet udenrigs, saa lad os redde Friheden indenlands, og i det vi forøge vor Jordbunds Rigdomme, tillige forøge vor Handelsrigdom. At gienvinde vor gamle Anseelse i Europa, bilægge vore Stridigheder med Nordamerika til giensidig Tilfredshed; knytte de ønskede Handelsforbindelser med St. Domingo, og derved skaffe vore Plantere Skadesløsholdelse for deres Tab; aabne lignende Forbindelser med Sydameri-

faa nye Stater, og bane vor Handel nye Baner — dette er Veien dertil. Et dueligt Ministerium vil vide at vandre den, og os vil det da ikke komme an paa nogle hundrede tusind Franker mere eller mindre, saasnart vi ere overbeviiste, at de anvendes til almeen Nytte.

K. N.

---

d) Om de forestaaende Repræsentantvalg i Frankrig, ud af le Constitutionel (Alt. Merc. No. 77.)

Journal des Debats meddeler Finantsministeren (Villeles) Circulaire, hvori det giøres alle offentlige Embedsmænd til Pligt, at votere ved de næste Valg i Ministeriets Aand, under Straf at miste deres Poster. Journalen billiger dette System, og kalder det Udøvelsen af en ubestridelig og legitim Ret. — Ingen vil nægte, at Valgenes constitutionelle Hovedresultat, for saavidt de skulle gavne det Almindelige er det frimodige og lovlige Udtryk af Valgcollegiernes Majoritets Mening. Denne Yttring oplyser Monarken om Publikums Ønsker og Fornødenheder, om den Grad af Tillid den oplyste Deel af Nationen skiænker

hans Ministre; og deraf kan han bedømme, om det er overeensstemmende med Nationens Interesse, der er eet med Thronens, at udøve sine Forrettigheder, og omgive sig med andre Raader. Derfor er Stemmernes Frihed Constitutionens Siæl, de constitutionelle Institutioners Liv, og uden denne Frihed er den repræsentative Regiering kun et skuffende Selvbedrag, der forstyrrer den offentlige Frihed, og er farligt for Thronen. Denne Sandhed behøver blot at siges, for at være indlysende for en rigtig Forstand. Men hvad vil der blive af denne saa nødvendige Frihed, naar de talrige Embedsmænd ikke mere maa spørge deres Samvittighed, men de ministerielle Candidatlister?

Det kan hænde, at disse tvungne Stemmer i visse Valgcollegier skaffe Ministeriets Candidater Majoriteten. Men kunne slige Udnævnelser giælde som det frie Udtryk af disse Collegiers Mening?

Men — siger Journalen — enhver samvittighedsfuld Embedsmand maa enten opgive sin Post, eller med al sin Evne tiene den Regiering, der har ansat ham. Upaatvivlelig maa enhver Embedsmand i at forrette sit Embede efter bedste Evne være det Ministerium, der har ansat ham, til Tieneste. Men er da derved hver Frihed betaget

ham? Er han ogsaa uden for sit Embede, kun et slavisk Redskab, en tanke- og meningsløs Automat? hvilke kummerfulde Betragtninger maatte man hengive sig til over den moralske Fordærvelse, der vilde være den uundgaaelige Følge af et saadant System! „Men den Embedsmand, der ikke vil vælge Ministeriets Mand, kan trække sig tilbage." Men man sætte, at denne Embedsmand til sin Underholdning og sine Børns Opdragelse ikke havde andet end sit Embede, som han forestaaer med Ære; er han da ikke paa en vis Maade tvungen til, sukkende at forraade sit Fædreland, bedrage sig selv, fornedre sig i sine egne Øine, og give sin Stemme til Mennesker, hvis Caracteer og Grundsætninger synes ham farlige for Landet? Did kommer man, naar man giver Ubetydighed til en Erhverv, og en dydig Handling til en Proscriptionsgrund.

Troer Journal des Debats, vi har glemt, hvor strængelig Mændene af hans Parti 1819 bedømte de Ministre og Præfecter, der ledede Valgene i hin Epoke? Talestolen gienlød af deres Klaget, og de optegnedes i deres Blade? skulde de dengang grundede Besværinger nu være uden Grund? forandrer Uretfærdigheden sin Natur, efter

som det ene eller det andet Parti tager den til Hielp?

Al Forvaltnings fuldkomne Uværdighed vilde være Følgen af det System, Journalen forsvarer. Alt saae man i 7 Aar Embedsmændene tree eller fire Gange forandre Sprog og Mening om Mennesker og Ting. Hvad Virkning kan et saadant Kryberi have i Departementerne? Hvad Agtelse kunne Embedsmænd haabe, der rose i Dag, hvad de lastede i Gaar, samle Stemmer for Mennesker, de mere end eengang have betegnet som Thronens og Frihedens Fiender? Det er en afgiort Sandhed, at Embedsmændenes Ustadighed har betaget dem al Credit i den offentlige Mening, og at de nu ikke kan anbefale nogen Candidat uden at udsætte dem for bidende Spot.

Kort! Samvittighedens Rettigheder ligge uden for den ministerielle Competence; en Embedsmand uden Samvittighed fortiener ingen Tillid, og Valg uden Stemmefrihed ødelægge den repræsentative Regiering.

K. R.

Historien.

Under Tingenes nærværende gaadefulde bestandig skiftende Udseende, synes det naturligst at begynde med de Tildragelser, der mindst gribe ind i det Heles Kiæde.

Som en saadan Begivenhed, hvis Indflydelse dog ikke tør være ubetydelig, kan man ansee den Tvistighed, der er opkommen mellem de engelske og Chineserne. Endeel af Fregatten Topazes Mandskab var kommen i Strid med en Deel af Indbyggerne i Byen Litin, nogle Mile oven for Macao, hvor de laae for Anker. Den næstcommanderende paa Fregatten, som saae sine Landsmænd ifærd med at blive overmandede, lod fyre i Land for at sikre dem Retiraden ud til Skibet; tvende Chinesere omkom; Chineserne fordrede nu efter deres Retspleie tvende Engelskmænd, til at bøde Liv for Liv; da man ikke kunde bevilge dem dette, maatte alle til den engelske Factorie hørende Personer med Familie, Effecter, samt Compagniets Sølv tye ud paa Skibene, og det blev den portugiske Commendant i Macao tilkiendegivet, ikke at taale noget brittisk Skib der i Havnen; ligeledes giorde adskillige chinesiske Skibe Mine til, at ville hindre den engelske Ostindiefarer

Fargvarsons Afreise, men da Fregatten Topaze gav nogle skarpe Skud over dem, lod de dog denne Idee fare. Ogsaa hedder det, at Vicekongen i Canton vilde tillade Samfærsel, naar man vilde overgive ham to Engelskmænd at lade qvæle, og finde sig i, at det engelske Flag ikke heisedes. Da midlertid Havenes Dronning neppe nedlader sig til slige Vilkaar, vil Tiden vise, hvad Følger deraf ville flyde.

En anden mærkelig Begivenhed uden for Europa, hvis Følger formodenlig vil blive af forskiellig Natur, er den Expedition en fransk Eskadre fra Martinique, efter Forlydende paa Indbydelse fra nogle Franskmænd og Spaniere, har foretaget sig til den forhenværende spanske Deel af St. Domingo, der nys har forenet sig med den øvrige under Præsident Boyer staaende Deel af Øen. Saa vel efter Boyers, som de franske Ultrablades og Søministrens Forklaring skulde Hensigten have været at skaffe de franske og spanske Colonister Leilighed til at undkomme med deres rørlige Eiendomme, og især med deres Negerslaver, og skulde Eskadren til den Ende have overrumplet Samana; men da Boyer itide var underrettet, og affendte General Toussaint at dække denne vigtige By mod Overfald, noiedes de med at lande i den liden

By Savannah Lamer, hvor den spanske Commandant spildte under Dække med dem, og tvinge et ubetydeligt Detachement af Toussaints at trække sig tilbage. Boyer havde midlertid ikke blot ladet et Regiment marschere did for at fordrive dem, om de mod hans Formodning havde fattet fast Fod der; men og lagt Embargo paa alle franske Skibe. Den franske Sominister vedbliver desuagtet i sin Overbevisning, at det hele Factum maa være urigtigt, da de commanderende paa de Farvande kiende deres Pligt for vel, til at giore Landgang, og plante det hvide Flag paa spansk Grund.

Med Insurrectionerne i det overblevne af det spanske America vedbliver det at gaae frem, og vil blandt andet det franske Blad Constitutionel vide, at Øen Portorico nu ogsaa har erklæret sig uafhængig. Den spanske Minister i Nordamerica har i Anledning af den af Præsidenten foreslagne, og af Congressen med een Modstemme, hvis Votum ikke engang maatte indrykkes i Journalen, antagne Erkiændelse af Columbias Uafhængighed, forladt Washington; det synes midlertid ikke, som det vil lægge nogen Hindring i Veien for den columbiske Gesandt Zeas Underhandlinger hos de store Sømagter i Europa.

Kronprindsen af Portugal synes, uagtet Hiemkaldelsesdecretet, bestemt, at blive i Brasilien, som det eneste Middel at hindre dette Land aldeles at rive sig løs fra Moderlandet. Et portugisisk Linieskib, en Fregat og fire Transportskibe, som vare komne med Tropper til Rio Janeiro fra Lissabon, fik ikke Forlov at sætte een eneste Mand i Land, men maatte med uforrettet Sag seile hiem igien.

I Lissabon, hvor det siden Kongens Gienkomst er gaaet temmelig rolig, har Cortes fundet det nødvendigt paa en Forestilling fra Justitsministeren at bemyndige ham paa en Maaned at forvise enhver Person, som han troede farlig for den offentlige Rolighed, til en anden Provinds, dog uden at det skulde komme denne til Skade paa gode Navn og Rygte, Ære eller Lempe.

Langt uroligere seer det ud i Spanien, i hvis nordlige Provindser en formelig Borgerkrig er udbrudt, især i Catalonien, hvor Insurgenterne endog efter de officielle Autoriteters Tilstaaelse synes at have havt afgiort Overhaand. Urolighederne opustes deels af Klerkeskabet, deels næres de ved en hyppig udspredte Indbildning, at Magthavene i Frankrig ikke blot gierne vilde see en Omvæltning af det Nuværende, men og i forefaldende Tilfælde ikke være uvillige til at lade Sund-

hedscordonen, der bestandig siges at forstærkes, række Haanden dertil. Dette Rygte, som naturligviis bestyrkes saavel ved de franske Ultrablades overordenlige Iverighed i at bebude den bekiændte Ultra-General Donnadieu, som bestemt til at commandere denne Cordon — hvilken Post han og skal have optaget meget ilde, ikke at betroes — som ved det af den Ultraeste blandt alle Ultraer, Clausel de Coussergues — bekiændt fra at have i sin Tid anklaget Ministren De Cazes som Louvels Medskyldige i Hertugen af Berrys Mord — nylig udgivne Skrift, hvori han opfordrer til at contrarevolutionere Spanien med væbnet Haand, og opgiver Befalingsmanden ved et saadant Tog — virker paa den anden Side ikke mindre til at væbne Descamisados (Spaniens Sansculotter) ikke blot mod Hof og Ministrene, men selv mod de redeligste og kindigste Constitutionelle, dem de samtlige anse, og angive som Medsammensvorne mod Constitutionen.

Neppe kan nogen læse, hvorledes nylig en vis Baro og hans tree Medskyldige ere dømte fra Livet for at have villet bortføre Kongen og den kongelige Familie, og hvorledes Infanterne Don Carlos og Don Francesco ikke blot have frlagt dem al Deeltagelse i disse Planer, men og al

Frygt for et republicansk Parti i Spanien, hvilken skulde have tient hiint Forehavende til Paaskud, uden at tænke tredive Aar tilbage, og ønske, at den forgangne Tids blodige Lærdomme ikke maatte være spildt for den nærværende.

Deien i Algier skal være sindet at erklære Spanien Krig af Fortrydelse over, at mellem de Indskrænkninger, man i de diplomatiske Udgivter har giort, ogsaa har været en betydelig Mindskning i de saakaldte Præsents, han pleiede aarlig at faae. Det engelske Blad the Times minder med Føie, at slige barbariske Fordringer bedre og billigere betaltes i Jern end i Guld, og at en Sørøverstat, hvis hele nuværende Flaade paa dens Rhed bestod i to Fregatter, to Chalouper, en Brig, en Chebek, og to Galeyer — endog forudsat at nogle Fartøier skulde være i Søen — ikke synes en saa frygtelig Sømagt, at den skulde kunne foreskrive en Stat med 10 Millioner Indbyggere Love, afpresse den Foræringer, udskrive Plyndringer, eller bortrane Slaver. Vedbliver midlertid det System, der med Hensyn til Tyrkiet nu synes at giøre sig gieldende, er det neppe heller at formode, at Menneskeheden saasnart vil blive denne Landeplage qvit.

Midlertid mælde de nyeste Efterretninger, at Cortes har erklæret hele Catalonien samt alle Provindser, hvori anticonstitutionelle Insurectioner ere udbrudte, i Beleiringsstand, at Quiroga skal være udnævnt til Anfører for et anseeligt Corps Tropper, som skal være beordret did, og til Overbefalingsmand i Provindsen med meget udstrakte Fuldmagter; tillige mældes, at Insurrectionen saavel i Catalonien som Navarra organiseres af Committeer, der have deres Sæde i det sydlige Frankrig, og for hvilke de bekiændte Generaler Eguia og Gvesada siges at være i Spidsen, samt at Insurgenterne ere forsynede med franske Geværer; i Madrid skal man med Utaalmodighed vente paa Svar fra den franske Gesandt Hr. de Lagarde, der er i Aranjuez hos Kong Ferdinand, paa et ham af Udenrigsministeren Martinez de la Rosa tilskrevet Brev, hvori eftertrykkelig dreves paa de spanske Emigranters Bortfierning fra Grændserne; fra Bourdeaux skrives endog, at spanske Troppeafdelinger, som daglig forstærkedes, besatte Grændserne, og stod i ringe Afstand fra den franske Sundhedscordon; dog haabede man endnu bestandig, at det ikke vilde komme til Fiendtligheder mellem begge Armeer. I Paris har derimod Gazette de France forsikret, at et Corps af 20000 Mand Engelske

var landet paa Spaniens Kyster, samt lovet Troens Armee en Forstærkning af 40000 Østerrigere, der incognito skulle have indskibet sig i Genua; og skiøndt man nu vel veed, at slige Avisforsikringer ikke ere andet end fromme Ønsker, kan man dog ikke andet end undres, at de franske Emigranter alt kunne have glemt, hvad Indfaldet i Champagne 1792 for Monarkiets, Ludvig den sextendes, og deres egen Sag havde for Følger i Frankrig.

Man vedbliver at ymte om en Ministerialforandring i Paris, hvorved det dog synes, som Statens Vogn, isteden for at reises i Ligevægt, kun vilde komme til at hælde endnu mere til Høire; i ikke betimelig Tid har Frankrig mistet en af sine betydelige Mænd i Exministeren Hertugen af Richelieu. Sessionen i de Deputeredes Kammer blev pludselig sluttet, da den høire Sides Meningstvang ved Skraal og Stimen gik saavidt,*) at de Constitutionelle fandt dem beføiede at afholde dem fra Raadslagningerne, hvorved Kammeret ikke kunde tilveiebringe det til Voteringer fornødne Antal. Ved Valgene og i Anledning af Valgene ere forefaldne sælsomme Ting; da disse ikke desmindre ikke ere faldne ud efter de Ministerielles Ønske,

---

*) S. Bil. til hist. Art. l. H. R.

især i Paris, ymtes om synderlige Forehavender, der mellem Ultraerne skulle være i Giære.

Ogsaa i Engelland vedligeholder Ministeriet en mislig Kamp med den kraftige Opposition, der vel i sit Angreb paa Sinecurer og raadne Borge finder for megen Modstand af dem, der dømme i deres egen Sag, til at trænge igiennem, men der fra alle Steder hører den i Engelland mere end noget andet Sted saa mægtige offentlige Mening hæve sig alt lydeligere og lydeligere for at fordre en Parlamentsreform, som det eneste Middel, til at raade Bod paa de Misbrug, som efterhaanden begynde at blive Engelland selv, saameget Engelland det — med Fredrik den anden af Preussen at tale — end er, alt for trykkende. I Irland vedvarer Elendigheden endnu stedse, uden at man synes at have været istand til at udrette noget Klækkeligt i saa Henseende, og beskrive Aviserne Noden i dette Land, som grændseløs.*) Cannings Bill

*) Efterretningerne fra Irland — hedder saaledes i et Blad — lyde skrækkelig; saavel Hunger som Smitsot bortrev mange Mennesker. I Grevskabet Mayo vare 3 Mennesker sultede ihiel, og to begravne uden Kiste. I Grevskabet Sligo sultede 2000 Familier. I Grevskabet Kerry var Ho=

om de catholske Lorders Indlemmelse i Overhuset, som han i Underhuset satte lykkelig igiennem, skal i Overhuset møde saamegen Modstand, at dens Venner have havt isinde at lade den sove hen, og har derfor Hertugen af Portland nys taget Anledning af Lord Greys Fraværelse til at faae anden Læsning deraf udsat paa temmelig lang Tid; man paastaaer midlertid at Modpartiet vil have den formelig forkastet, at Vedkommende engang for Alle kan vide, hvad de have at vente.

Megen Sensation giore i England og de grædske Begivenheder og deres senere Vending; og endskiondt et Forslag af Oppositionshovdingen Hume, at undersøge Sir Thomas Maitlands Adfærd paa de joniske Øer, faldt med betydelig Majoritet igiennem, høres dog ved alle forefaldende Leiligheder saavel i begge Huse, som i de offentlige Blade kraftige Yttringer mod Ministeriets Forhold. Vore Ministre — siger Morning Chronicle

---

spitalet pakfuldt af Febricitanter, og man beregnede at i disse, og i Grevskaberne Limmerik, Clare, Carlow, Galvay og Cork levede 80000 Mennesker af Vandkarse, vild Svamp, Neldetoppe, Tidsler, Løvetand o. s. v.

(Br. 3. 4 Junii 1822.)

— vide meget, at en Forsoning mellem Tyrker og Græker aldrig kan finde Sted, og at det for Grækerne er det samme, om de nedlægge deres Vaaben med Magt eller efter en Tractat.

Den Udroddelse, som the Courier for nogle Maaneder siden anbefalede, vilde for Grækerne være den første Frugt af Freden. I Krigen mellem Rusland og Tyrkiet, fra 69 til 74, stod Grækerne Russerne bi, og ved den i Kutschuk Kamordgi afsluttede Fred blev dem paa den høitideligste Maade tilsagt almindelig Amnestie, men desuagtet overfaldt Tyrkerne, saasnart de russiske Armeer havde forladt de erobrede Provindser, deres til Modstand uforberedde Slagtoffere, og giorde hele Districter i Morea til Ørkner. Følgen af Grækenlands Underkastelse vilde blive deres øieblikkelige Tilintetgiørelse, og sandelig øieblikkelig Tilintetgiørelse er Velgierning i Sammenligning med en saadan Tilværelses Rædsler, hvor de, om endog Udroddelsesværket ikke gik strax for sig, hvert Øieblik havde den tyrkiske Hævn at frygte. Men hvorfor skulde Englands Oligarkie søge dette interessante Folks Tilintetgiørelse. England kan hverken opretholde det tyrkiske Rige, eller hindre at Fastlandets Nationer bryde deres Slavelænker. Men skulde Grækerne synke i nuværende Kamp,

for aldrig igien at at stige, vilde Englands Reputation faae en uaftvættelig Skamplet. Europa føler stor Interesse for Efterkommernes Skiæbne, af dem, fra hvem Civilisationen er kommen til os, og enhver med Litteraturen bekiendt Nations Had vilde til de seneste Dage forfølge Ophavsmændene til disses Tilintetgiørelse. Selv Børn vilde man lære ved at see en Engelskmand at udraabe: der gaaer en af Grækenlands Ødelæggere! — Maatte vore Beherskere, inden de berede Landet en saadan Skiændsel, itide lade dem advare. De joniske Øer og det paa Scio udgydte Blod har alt giort et dybt Indtryk paa Europa."

Opstanden paa Chios har taget en ligesaa sørgelig som hastig Ende, som rigtig nok efter denne Øes Beliggenhed var at forudsee, forudsat at ikke enten en tilstrækkelig Flaade dækkede den mod Overfald fra det nærliggende Fastland, eller Opstanden hertil var Forspillet til en Almeenopstand blandt Lilleasiens Christne. Capudan Pascha indskibede nemlig de i Tschesme samlede Asiater, landsatte dem paa Chios, just som Grækerne vare i Færd med at bestorme Citadellet; efter tapper Modstand, der efter den af Reis Effendi udgivne Beretning skal have kostet 4000 Tyrker Livet, overmandedes hine, og skal efter Forlydende 16000 Græker i Vaaben, og 50000 Værgeløse være blevne nedhugne; 1500 har den franske Consul Dignon med heimodig Kiækhed reddet, og er af Capudan Pascha blevet bemyndiget, at tilbyde de øvrige, der have draget dem ind mellem Biergene, og forsvare dem, som Fortvivlede, Amnestie, som de imidlertid standhaftigen afslaae.

Efterretningerne om Følgerne af Toget mod Chios ere aldeles upaalidelige og modsigende. Efter nogle Tidender skulde Capudan Pascha forfølge sin Seir, og med Held vende sine Vaaben mod de øvrige Øer især mod Samos. Atter efter en anden Beretning skulde han alt have bødet for sine Grusomheder, ved et haardt Nederlag, han skulde have liidt af den græske Flaade; medens igien efter en tredie Fortælling det ikke skulde være hans, men den fra Alexandrien udløbne tyrkiske Flaade, Grækerne saa ilde havde medhandlet.

Lige saa uvisse, uenige, utilforladelige ere Rygterne om Krig eller Fred mellem Porten og Rusland. Vel synes Porten at giøre Mine til Fyrstendømmernes Rømning, men da dette om det og virkelig bliver fuld Alvor, hverken er den eneste eller vigtigste Stridspunkt, synes Sagen derfor endnu ingenlunde afgiort, ikke at tale om, at Persernes Indbrud, og een mægtig Paschas Affald efter den anden, endda synes at kunne give Tyrkerne nok at tænke paa.

Men den mellem alle Maanedens Nyheder, der er allermærkeligst, synes dog hvad Aviserne berette fra Neapel, at i mangfoldige høie Personers, Ministeriets, Statsembedsmændenes, og de fremmede Generalers Nærværelse den hellige Jannuarii Blod inden fem Minuter randt den femte May 1822.

Hesperus.

Fædrenelandet og Litteraturen

helliget.

Siette Binds
siette Hæfte.

Presseforhandlingerne i den franske Lovgivning.

(Sluttet).

(s. f. H.)

Hr. Bignon begyndte med den Klage, at de nye Ministre strax ved deres Tiltrædelse erklærede, de ligesaalidet, som deres Forgiængere kunde regiere uden

Vilkaarlighed, deraf kom den Presselov. Uagtet nu det ministerielle Udkast selv havde været saa strængt, at man mistvivlede om, at kunne overgaae det, havde dog Nimænds Commissionen fundet Hemmeligheden, og teet sig saavel derved, som neppe et Timændsraad *) havde kunnet (Bevægelse). Det særeste ved Tingen var, at der i ingen Lov blev snakket saameget om offenlig Moral og religieus Moral, som i denne, der traadde al retlig og constitutionel Moral under Fødder.

Taleren giennemgik nu de enkelte Paragrapher og sagde blandt andet: Den 1. §, der straffer Angreb paa den catholske Religion haardere end paa andre, lægger Grund til ny Intolerance. At Ordet constitutionel forved Kongemagt er udeladt i 2 § beviser, at medens vi giøre os al Umage for at betrygge Huset Hannovers constitutionelle Legitimitet (Knurren paa Høire) opbyde Ministrene og deres Tilhængere Alt, for at røve dem denne nationale Legitimitet, og kun levne Stuarternes guddommelige. Den 4 § har aabenlyst til Hensigt, at betrygge Ministrene mod den lovligste Dadbel ved Be-

*) Hr. Bignon har her ladet Commissionen Valget mellem Roms Decemvirer, og Venedigs Consiglio di Dieci. K. R.

nævnelsen Kongens Regiering. Den 6. § giver Kamrene Skyts mod Angreb men ydmyger dem paa samme Tid, i det den under samme Beskyttelse indslutter Jefferiesser *) og Datesser **) (Bifald paa Venstre). Den 9 § udtaler tydelig sin Tendents, ved den Beskyttelse, den lover visse Classer; var den for nogle Aarhundrede siden bleven anordnet som Lov, havde Moliere hverken tordet revse Procuratorer eller Læger, hverken Sotenviller ***) eller Tartuffer ****). Ved alle disse Categorier, der blot gaae ud paa at individualisere Hadet, har man glemt den uhyre talrige Classe af Nationalgodsliebere. Men jeg iler at forlade den 9de § volkaniske Grund.

(31 *)

---

*) En berygtet Blodbommer under Jacob den anden. K. R.

**) En ikke mindre berygtet falsk Angiver under Carl den anden. K. R.

***) Denne mesterlige Skildring af høiadelig Prakkerstolthed og Hovmod havde fortient at staae i et Lystspil af mindre anstødelig Natur, end Molieres George Dandin. K. R.

****) Nys opført med saameget Bifald i Paris, at det paa Erkebispens Forlangende er forbudet at opføre, alt i Følge det gamle: Monseigneur ne veut pas, qu' on le joue. K. R.

Endelig for at sætte Kronen paa det Heele, røver Loven Borgerne den sidste Formuur, der kunde beskierme dem mod slette Love — Dommen ved Edsvorne.... I Aaret 1795 yttrede Fox *) i England ved en Raadslagning om oprørske Skrifter: naar man i England vilde bevirket en Contrarevolution, havde man begunstiget den romersk-catholske Religion paa den protestantiskes Bekostning, ødelagt Juryen, tilintetgiort Presfefriheden, afskaffet Parlamentet."

---

*) Følgende vare Foxes her tilsigtede Ord fremførte i Parlamentsdebadten 17. Nov. 1795 i Anledning af anden Oplæsning af Billen til at forekomme oprørske Forsamlinger: Hvad vilde Huset Stuart have giort, hvis de vare blevne satte paa Thronen? De vilde have indført den catholske Religion isteden for den protestantiske. De vilde maaskee have giort en Ende paa Parlamentet, tilbagetaget Jurnernes Ret, og omstødt Presfefriheden. De vilde ikke, sagdes her, have angrebet Eiendoms-Retten, eller opfundet det forhadte Navn af den franske Liighed, hvis Indbrud de brittiske Helte sværge ved deres Liv og Formuer at modstaae. Hvis i Valget af Farer, en Mand for at undgaae større Onder, maa opoffre Liv og Eiendom, hvad saa den theoretiske Nedbrydelse maatte være, var der meget liden practisk Forskiel paa begge Alternativer. "Hist. of two acts."

K. R.

Naar dette er Contrarevolutionens Kiændemærker, hvorved staae vi da nu? vore Kamre er vist nok ikke afskaffede; men man har giort dem fremmede for Nationen. Mellem alle Foretagender er det allerdaarligst at ville bringe den menneskelige Aand til at gaae tilbage. Ingen Jordens Magt er istand til at tilbagedrive den hellige Lue, der oplyser Jorden. De blodigste Hekatomber, der offres Vilkaarlighed, ville aldrig have den Virkning paa den moralske Soel, som Atrei græselige Giestebud havde *). Det staaer ikke mere i Barbarernes Magt, at brænde et alexandrinsk Bibliothek. Alexandrien er overalt, og dens talrige Bibliotheker dække begge Halvkloder. Bogtrykkerkunsten har givet det borgerlige Samfund nyt Liv; i Kraften af denne kunne Nationerne nu kun beherskes i Interessen af deres Borgeres Majoritet. Samfundsforholdene have forandret dem, derfor maa Politiken ogsaa forandre sig. Regieringernes bedste Politik tvertover for deres Folk er nu omstunder Oprigtighed og Troskab i at opfylde indgangne Forpligtelser. Jeg stemmer mod Loven.

K. R.

*) Hvorved Solen gik tilbage.

Indenrigsministeren (Corbieres) forsvarte nu de angrebne §§, og forsikrede, der tænktes ikke paa at faae nogen moralsk Sool i Verden til at staae stille, eller formørke den. Ordet constitutionel for ved Kongemagt havde man udeladt, forbi Kongemagten havde været til inden Constitutionen; der var Forskiel paa at dadle og at spotte Ministrene, og kun det sidste vilde Loven ramme;... intet var billigere end at tage Classerne i Beskyttelse, da Individuerne alt nød den... man maatte ansee Domstolene formedelst deres Uafhængighed som tilstrækkelige Borgener for den offenlige Frihed; og hvad Ministeriet angik, da vilde det, uagtet alle de Bitterheder, man ødslede mod det, skride frem paa sin Bane, som var fuldkommen constitutionel.

Nu stimede atter høire Side paa Forhandlingernes Slutning, midlertid fik dog Voyer d'Argenson Ordet. Han betragtede Loven som et Vehikel til at betegne Fornuften, som en Smitsot, og dens Hyldere, som pestbestængte, og landlyse begge paa eengang; i Straffenes Gradation fandt han aabnet en vid Mark for Vilkaarlighed; den Omstændighed, at Statsfiskalerne traadde op som Klagere, og Domstolene paakiændte Presseforseelser, som Dommere, forekom han i mange Tilfælde at maatte indskrænke Civilparterne,

der ligeledes vilde klage, i Bruget af Rettens Middel. Han sluttede med den Anmærkning, at Politik ikke, som Mechanik, Physik og Chemie kunde betient sig af villieløse Kræfter til at frembringe de tilsigtede Virkninger; den maatte tage sin Tilflugt til menneskelige Kræfter ɔ: til saadanne, der havde egen Villie. "Lad den, sagde han, end aldrig kiøbe saamange, Massen vil stedse tage sin egen Retning, og saalænge de, der ville paanøde Andre deres Vildfarelser og Fordomme, ikke opdage en Kraft, der er stærkere end det menneskelige Kiøn, stærkere, end den menneskelige Intelligents; saa længe kunne Retfærds og Sandheds over alle den civiliserede Jordkredses Rum udbredte Venner, trøste dem; Friheden vil triumphere.

Nu giennemdrev Ultraerne endelig, men kun med svag Stemmefleerhed, at de almindelige Debatter skulde sluttes, og voterede her det høire Centrum ikke med.

Følgende Dag optog Ordføreren Hr. Chiflet paa ny alle Grunde for Antagelsen af den nye Presselov, men tilføiede, at han i Commissionens Navn havde at erklære: at den i 1. § tilbagetog sit Forslag om at forhøie Maximum af Straffen, for Pressforseelser mod Statsreligionen, da dette havde paa Talestolen og i Flyveskrifter givet Anledning til

haarde bagtalerske Beskyldninger i Henseende til Commissionens Hensigter.

Denne Erklæring giorde et levende Indtryk.

Forhandlingen over de enkelte §§ begyndte. Præsidenten forelæste den 1. §. Hvo ved noget af de i 4. § af Loven af 17. Mai 1819 angivne Midler fornærmer Statsreligionen eller gior den latterlig, straffes med 3 Maanedets til 5 Aars Fængsel, og en Mulct af 300 til 6000 Fr. De samme Straffe afsiges over enhver, der fornærmer nogen anden i Frankrig lovlig erkiændt Religion, eller gior den latterlig."

Mellem dem, der talte mod denne §, udmærkede sig især General Foy: Enhver Religion, sagde han, kræver upaatvivlelig ædle Menneskers Ærbødighed, hver Tro fortiener Agt; men dens Fiernhed fra det Jordiske, hvorfor den ikke af nogen politisk Lov har nogen Fordeel eller Skade at haabe eller frygte, gior just en saadan Lov overflødig.

Han sammenlignede nu denne Lov med den af 17. Marti 1. §, der kun talte om at fornærme — ikke nogen Cultus, men — den offenlige og religieuse Sædelighed, og satte langt ringere Straffe, og han lagde særdeles Vægt paa det foreslagne skiøndt nys af Hr. Chifflet tilbagetagne Tillæg, der skulde grunde en

Forskiel mellem den catholske Religion, og de øvrige Troesbekiændelser.

En Taler, sagde han, har tydelig forklaret sig om det, man egenlig vil. Han har opfordret os, at skille Religion fra Vildfarelse, have Mod til at straffe Blasphemi, og erklære, at den catholske Religion er den eneste sande: Et saadant Sprog flyder ganske naturlig af Lovudkastet; det er indskudt af samme Aand; det er et Resultat af den Stilling, man har sat os i, og naar Loven om den dobbelte Stemmemaade vedbliver, at bringe os sine uconstitutionelle Producter... — Her blev et stormende Afbrud fra høire Side, hvor man raabte lydelig: til Orden! medens den venstre Side gientog: ja ja! meget uconstitutionelle Producter!" Endelig bragte da Præsidenten atter Rolighed tilveie, og Taleren vedblev:

Det er upaatvivleligt, m. H. at Valgloven af 29. Junii kan bringe meget constitutionelle, og Frihedens Grundsætninger høist hengivne Mænd ind i Kammeret, men jeg siger, da denne Lov er uconstitutionel....

Tumulten begyndte nu paa ny og stærkere, saa Præsidenten kun med yderste Møie tilbagebragte Rolighed, endog efter at Taleren havde erklæret, at han

hverken vilde angribe Individuer eller nogen Deel af Kammeret.

Det synes virkelig — blev nu Talerne ved — som Regieringen vil indføre en Forskiel mellem den catholske Religion, og de andre Gudsdyrkelser. Som Exempel nærmer jeg blot Ordonnancen af 27. Febr. 21, der udelukker Protestanterne middelbar fra de kongelige Skolecolleger, ved at underkaste disse Biskoppernes og Generalvikarernes særdeles Opsyn (der knurres paa høire). Hvilke Uregelrigtigheder see vi i Departementerne? vi see Biskopper ind- og af-sætte Præfecter (stor Uro i Forsamlingen) snart vil Præsterne begynde det samme med Mairerne; Alt beviser Sandheden af den almeenherskende Mening, at Geistligheden bringer nu et politisk Spionsystem i Activitet.

Hvad om jeg talte om hin Omvendelsessyge, som allevegne stifter Uorden og Forvirring (nyt Knur paa Høire). Naar jeg talte om hin berømte Ansøgning (Udbrud af Knur og Skraal paa Høire; paa Venstre bydes Stille!) Kiender De ikke Virkningen af hin ukloge Nidkiærhed, der har røvet en Fader sin Datter. Veed De ikke, at denne fornærmede Faders Klager have gienlydet i England, og igien vakt et

*) Hr. Douglas Loveday, en Engelskmand, indgav i Slutningen af f. A. en Petition til Kamret, hvori

næsten forsvundet Had mellem Protestanter og Catholiker. Veed De ikke, at i næste Aarssession dette maa-

han foredrog, at han 1816, da han maatte, efter at have bosat sig i Frankrig, giøre en Reise til sit Fædreland, havde sat sine to Døttre og sin Broderdatter i et Opdragelses Institut, hos en Dem. Reboul, der havde forpligtet sig aldrig at afvende dem fra deres Tro. I 4 Aar havde han ingen Mistanke havt, men i Julii 1821 havde han skrevet dem til, han vilde komme til Paris, og hente dem af. Dem. Reboul havde bedet ham i det mindste endnu at lade hende beholde Broderdatteren, som den yngste, og paa ny forsikret, han i Henseende til Religionen intet havde at befrygte. I September var han kommet til Paris, og da havde hans Døttre selv forsikret ham, at de vilde bestandig blive den Religion troe, de vare opdragne i. Men da han underrettede dem om deres Fremtids Bestemmelse, lod de Masken falde, og erklærede dem den 23. October for catholske, og urokkelige i deres nye Tro. Jeg var — siger Faderen — som forstenet; men min Forundring, som min Uvillie, steeg endnu, da jeg erfoer, at deres saakaldte Omvendelse var skeet paa fiorten Dage; og et Værk af de i Amiens skeete Miraklet — Følgen af en Jødeomvendelse, og af et løst Fruentimmer, som en blødende Hostie havde viist sig for." Denne hans Petition blev i Pairskammeret med Stemmemeerhed afviist, og lagde man mellem dem, der talte derimod

skee ene vil hindre Catholikernes Emancipation i Irland. Skiøndt de protestantiske Bekiændelsers Rettigheder ere den catholske Religions lige, vil dog denne ved sin Udvidelse, ved sine Høitideligheders Glands stedse indtage et høiere Sted i Staten end de andre, og sædvanlig maa man beskiærme Minoriteten; Majoriteten beskytter sig noksom selv... Troer De da, Frankrig vilde bie med at besidde saa god en Fyrste, som Hendrik den fierde, til han havde hørt Messe? — Enhver taler i Frankrig om Gienreisningen af det Selskab, der landlystes ved en Ordonnance fra een af vore Konger, og endnu følger hin dem fordum saa fordeelagtige Grundsætning at anvende det timelige til det Geistliges Fordeel (paa Høire. Haha! Jesuiterne!) Ja m. H. Jesuiterne sætte dem daglig fastere igien i Frankrig, vel ikke paa en synlig Maade men i Stilhed. De drage alle til sig fra Sognegeistligheden, og udbrede overalt deres ufuld-

---

især Mærke til Exministren Pasqvier, og den ellers liberale Hertug af Broglio, Mad. Stael Holsteins Svigersøn og Hr. Boyer d'Argensons Stedsøn. Denne Afviisning har midlertid ikke hindret de liberale Deputerede, ved flere Leiligheder at bringe denne Sag, som et sandt Scandal, paa Bane.

K. R.

bringende Grundsætninger, og deres ærgiærrige Hensigter."

Hine Missionairer, der giennemvandre vore Stæder og Byer, ere ikke erkiændte ved nogen Lov; thi Loven vil, at i Sognene Gudstienesten skal forrettes af Sognepræsterne. M. H. Jeg er langt fra at ville formindske den Religionen tilkommende Agtelse. Man vil stedse finde mig redebon at bidrage at forbedre Præsternes Kaar af alle Troesbekiændelser, og Sognepræsternes Velfærd, saavelsom Biskoppernes og den høire Geistligheds Værdighed. Men det er nødvendigt, at Udøvelsen af Cultus bliver inden de lovlige Grændser, og disse Grændser ere afsluttne ved Loven af Germinal Aaret 10. Er denne ikke tilstrækkelig, give man en ny, men saalænge følge man hin! Man maa vide, hvor Retten ender, og Usurpationen begynder. Jeg taler m. H. hermed selv for Religionens Interesse, da jeg er fast overtydet, at denne Usurpation tidlig eller silde maa medføre en sørgelig Reaction, og fordi jeg vilde bevare mit Land for Øieblikket for Klærkeskabets Aag, og i Fremtiden for Atheismus og Ryggesløshed.

I samme Aand talte B. Constant: Hvilken vilkaarlig Udtydning — sagde han — er ikke den 1. § istand til? Man vil spørge Dem, om Religionen for-

nærmes, man i Stridsskrifter bekiæmper Protestantismens og Catholismens Skiælnelærdomme, medens daglig catholske Skribenter fremstille vor Tro som en strafværdig frivillig Vildfarelse? Man vil spørge, om det er tilladt at skrive mod Corporationer, der, Constitutionen tiltrods, og til stor Fare for Monarkiet komme op igien, mod Corporationer, over hvilke Henrik den tredies og den fierdes Skygger maa forbittres, og hvis Gienindsættelse i et Kongerige, deres kongemorderske Dolke *) har overøst med Blod, er høist sælsomt under en Konges Ministerium. (Hæftig Knur paa Høire. En Stemme: Taler De om Jacobinerne?) Vist nok var det en Jacobiner (Munk) den Jacques Klement, der stødte Dolken i Hendrik den fierdes Bryst! svarte Taleren. Hvad er — blev han ved — Hensigten af denne første §? At holde Religionen i Ære, befæste den, dybt ind-

*) Formodenlig var det med Hensyn paa denne Paastand, at en Ubenævnt i Journal des Debats af 4. Februar lovede i det nye Oplag af tableau pittoresque de Paris af St. Victor, at lade indrykke en Afhandling, hvori han vil godtgiøre Jesuiternes Uskyld i Hendrik den tredies Mord, saa at følgelig Parlamentet havde begaaet et Justitsmord paa Jesuiten Peter Guignard, som det lod hænge

Alg. Z.

præge den i Gemytterne. Men nu har en 30 Aars Kamp i Frankrig skabt et alvorligt Sind, der ligesaa meget forkaster raad Spot, som ugudelige Stridsskrifter. Hine ugudelige Skrifter, som jeg maaskee foragter mere end De, hvo har frembragt dem? Den gamle Regieringsform. Hvis vi nu see disse igien komme for Lyset, skeer dette, fordi vi fra alle Sider trues med den gamle Regieringsform igien. De udgiorde dennes Følge, inden dens Fald, og udgiøre det igien efter dens Opstandelse (Knur paa Høire) Befri De Religionen fra saadant Selskab, og den vil æres uden Pengebøder og Fængsler." Men uagtet Alt, hvad de, Keratry, Manuel og flere kunde sige, blev tree af B. Constant og Manuel foreslagne Amendements forkastede, hvorpaa den venstre Side i Masse reiste sig, og i dyb Stilhed forlod Salen under Knur fra Høire, fulgt af hele det venstre Centrum, tree Personer undtagne; og blev da første § antaget af de tilbageblivende.

Næste Dag den 26de kom anden § om Forseelserne mod Kongens Autoritet og Person paa Forhandling. Denne Artikel blev især angrebet af venstre Side, forbi Ordet constitutionel (foran Kongemagt) var efter Ministrens egen Tilstaaelse

forsætlig udeladt. Især talte atter Gen. Foy med megen Varme:

Ordet kongelig Værdighed — sagde han — ene er et altfor ubestemt vidtløftigt Begreb. Der er stor Forskiel paa Kongen af England, og Keiseren af Marocco. (Man lo) Eller troer de, disses Værdighed er af eet Slags? Der gives to Slags Rettigheder, Kongens og Folkets. — Dog, hvori bestaae Kongens Rettigheder? I Arvefølgeretten, i personlig Inviolabilitet, og i Haandhævelse af den udøvende Magt. Nu m. H., alle disse Rettigheder ligge i Ordene constitutionel Magt; Chartet er den kongelige Værdigheds Hvilepunkt og Støtte; det har lukket Revolutionens Afgrund, og kan, uden at rive denne op paa ny, ikke krænkes.

I Anledning af en Yttring af denne Taler, at de Ord Kongens Værdighed og Rettigheder vare overflødige, sagde Justitsministren Peyronnet. En sørgelig Erindring frembyder sig for mig. Har De ikke lagt Mærke til den sælsomme Beklagelse af Hr. Chauvelin, der udbredes over, at Kongen vilde sætte sin Regierings Begyndelse længere tilbage, end den Dag, da Forsynet tillod ham at see Frankrig igien. Havde Kongen forudseet og fulgt disse Raad, havde han handlet fordærvelig for Landet, og forspildt tillige sin

Berømmelse. Dets Efterlevelse havde været fordærvelig for Landet, da den havde opofret den retmæssige Magt, og legitimeret Usurpationen. Den havde forspildt Kongens Berømmelse, thi den havde gienkaldt hin Act, der i Efterverdens Øine giør ham meest Ære; hin Skrivelse, mener jeg, hin beundringsværdige Skrivelse, hvor deres fordrevne Konge, deres ulykkelige forladte Konge, ædelmodig afslog, at afstaae den fremmede Usurpator sin Krone. (Bravoraab og lange Bifaldsyttringer paa høire, og i Centrum. Præsidenten nødtes for at holde Begeistringen inden Grændser at erindre, at Reglementet forbyder Bifaldsyttringer).

Vi ile Forhandlingerne over denne § deshurtigere forbi, da deels Fyrst Talleyrand i Pairskammeret saa mesterlig behandlede den, deels de Deputeredes Kammer nødsagedes at tage den Bekræftelse tilbage, de — dog atter uden den venstre Sides Deeltagelse i Voteringen — ubetinget gav den.

Nu gik de over til tredie § om Afstraffelse af mulige Angreb paa de i Const. 5 og 9 Art. garanterede Rettigheder. Forgiæves bestreed især Manuel Artiklen hæftig især paa Grund af, at Nationalgodsernes Kiøbere ikke var givet tilstrækkelig Sikkerhed,

og Beraligelse, men han prædikede for døve Øren, hvori enhver Tale den sidstberørte Punkt angaaende endnu dybere end nogen anden synes at slumre, og § blev paa sædvanlig Maade antaget. Høistlevende Strid foraarsagede i Mødet d. 28de den 4 §; efter hvilken hver, der ved noget af de hidhørende Midler vakte Had eller Foragt mod Kongens Regiering, skulde straffes med 1 Maaneds indtil 4 Aars Fængsel, og en Pengemulct paa 150 til 500 Fr. Hertil havde Commissionen foreslaaet det Tillæg: denne Bestemmelse kan intet Skaar giøre i den Ret, at drøfte eller dadle Ministrenes Handlinger. Gen. Foy yttrede: man isteden for Kongens Regiering, heller skulde sige: den repræsentative Regiering, som den ved Chartet er indført. Det første var saa ubestemt, at Straffen vel endog kunde ramme den, der f. Ex. dadlede de Breve, en Præfect skrev i Kongens Navn. Som Bilag læste han en Ombudsskrivelse fra Seinepræfecten Chabrol af 25. Jan. 1822, hvor han i Kongens Navn indbød dem, at vælge Valgcollegiets Præsident — Chabrols Svoger Lapanouse, der faldt igiennem — til Deputeret, medens Dagens Blade ikke torde opgive den hæderfulde General Gerard (paa hvem Valget midlertid faldt) til at vælges.

Over denne Oplysning yttrede sig levende Forundring paa Venstre. Indenrigsministeren Corbiere, som fra flere Sider opfordredes, saae sig nu nødsaget at give følgende Forklaring: Det er muligt, en saadan Skrivelse er omsendt, men jeg har personlig ingen Kundskab derom. Man siger fremdeles, den er hoslagt Valgmændenes Indgangskort; den Sag er i sig selv meget uskyldig; naar man vil giøre Ombrev, sender man ingen aabne Ombudsbreve.

Hr. Darrieux foreslog istedet for Kongens Regiering, at sætte repræsentativ Regiering, som den er constitueret ved Chartet. Dette understøttede Hr. Manuel: En Taler, sagde han blandt Andet, har bebreidet os, vi travesterede Historien her paa Talestolen, og bagvaskede vore hedengangne Fyrster. Han tager meget feil: Vi rose de Konger, der brugte deres Magt til at giøre deres Folk lykkelige, men vi dadle billigen alle dem, der vare Tyranner: Vi rose Ludvig den tolvte, naar han sammenkalder Stænder, at raadslaae med dem om Landets Velfærd, vi rose Hendrik den fierde, som derfor underkastede sig alle Opofrelser; men vi rose ikke dem, der ansaae Frankrig for deres lovlige Eiendom; ikke Ludvig den 11te med hans Skaffotter, ikke Frants den første, naar

han opofrer sit Lands Velfærd for ultramontane Interesser; ikke Carl den niende, naar han befaler sit Folks Mord; ikke Ludvig den fiortende, naar han træder med sin Ridepidsk ind i Parlamenter, eller gienkalder det nantiske Edict (her opstod heftig Murren paa Høire; en Stemme raaber: Og Ludvig den sextende?) Vi rose Ludvig den sextende, naar han underskriver Constitutionen af 1791, og undre os, at man saasnart kunde glemme denne.

Hr. Manuel tog heraf Leilighed at tale om dem, der under Paaskud af den reneste Rojalismus angribe Chartet; Man har, sagde han, i det sydlige Frankrig seet Ansøgninger ombære, hvori sagdes: Kongen havde ikke havt Ret at give Constitutionen; han havde faaet Thronen fra sine Forfædre, og maatte afgive den til sine Efterkommere i den Stand, hvori han havde faaet den. Her erindrede Dupont de l'Eure om det bekiændte Brev fra Hr. Villele, hvori han erklærede sig mod Repræsentativsystemet. Herover blev megen Uro i Kammeret, og da denne endelig var bilagt, brev Manuel paa ny, men forgiæves, paa at faae det Udtryk, Kongens Regiering, nøiere bestemt.

Blandt de øvrige Amendements, der fra venstre Side bragtes i Forslag, men samtlig forkastedes af

Høire, giorde dette af Gen. Foy særdeles Sensation: 4. § Bestemmelser skulle ikke giøre noget Indgreb i den Ret, at drøvte eller dadle Ministrenes Handlinger, eller hine Handlinger af den kongelige Autoritet, der gik forved Chartet; i det der i Kongens Person vare to Regieringer, den absolute inden, den constitutionelle efter Chartet."

Den følgende Dag foretoges 5 §, efter hvilket der paa at bagvaske eller injuriere Domstole, Retter, constituerede Corporationer eller Autoriteter var sat Fængselsstraf fra 14 Dage til 2 Aar, og Mulct af 100 til 4000 Fr. Commiss. havde foreslaaet at forhøie denne fra 150 til 5000 og over dette Amendement lod Præsidenten votere først, uagtet Gen. Foy medrette erindrede Urimeligheden i at votere om Forhøielsen af en Straf, der endnu ikke selv var vedtagen. Denne Indvending var midlertid ligesaa spildt, som hans Fordring, at Kongens Commissarier skulde definere, hvad de forstod under constituerede Corporationer, og offenlige Administrationsautoriteter, og hvorfor man var dem en særdeles Beskyttelse skyldig.

Hr. Manuel ønskede at vide, hvorfor Loven fra 1819 ikke mere foreslog til at skaffe de constituerede Autoriteter den fornødne Agtelse. "Det lader, sagde

han, som den 5 § skal udgiøre en Art Salvegarde for dem, der beklæde Functioner under Ministrene. Hvad vil Regieringen? *) skaffe sig Creaturer. Den vil sige til dem, der ere tilbøielige at understøtte dens Planer, og udføre dens Hensigter: Vær I ikke bange for noget! Loven beskytter Eder, I ere sikkre for ethvert Angreb. Vil De tillige lægge Mærke til; m. H., at man først forlanger deslige Forholdsregler af Dem, fra den Tid, de politiske Anliggender og Dommene derover sysselsætte Domstolene, og Regieringen ikke mere søger Dommere, men den Høieste Magt hengivne og hørige Mænd. Men slige Bevæggrunde ere Dem uværdige; og De vil med mig forkaste en Artikel, hvis Farlighed falder enhver i Øinene.

Men en overordenlig Sensation giorde hans Ytring, at man langt fra at tilstaae Generaldirectionerne, der for det meeste vare financielle Autoriteter, særdeles Beskyttelse og Opmuntringspræmier, snarere maatte indskrænke deres alt for driftige Iver under en Regiering, der kun under det Løfte at afskaffe

---

*) Her skulde Hr. Manuel selv forklaret, hvad han forstod ved Regiering.

K. R.

Conscriptionen, og les droits reunis, var komne tilbage til Frankrig. Her brød et hæftigt Uvæir løs paa Høire, et svagt Forbud for det, han i et følgende Møde ved et lignende Udtryk vakte imod sig, og nogle Stemmer tilraabte ham: hans Ord vare oprørske. Artikelen blev ligesom de foregaaende og følgende antagne, uden at venstre Side deeltog i Voteringen.

Med ikke mindre Hidsighed førtes Striden om 6. § angaaende Straffene for en offenlig Fornærmelse, tilføiet et Medlem af Kammeret, hans Kald vedkommende, en offenlig Embedsmand, eller en Tiener af Statens eller enhver anden taalt Religion.

Hr. Girardin yttrede sin Forundring over Modsigelsen mellem denne Artikel, og den Ligegyldighed, hvormed man i Urolighederne i Junii 1820 havde seet paa, at Kammerets Lemmer, i det de gik ud af Forsamlingen, fornærmedes, mishandledes, myrdedes. (Det knurredes og blev Uro paa Høire; Taleren blev ved:) Ja myrdedes, thi et Menneske, man ansaae for Hr. Manuel, blev saaret med tree Dolkestik. Disse Kiendsgierninger ere lovlig beviiste, og det manglede ikke Vidner paa de Afskyeligheder, der udøvedes i hin skiæbnesvangre Dag. Den nuværende Valglov besudledes med Deputeredes og Bor-

geres Blod. Da undskyldte Storseglbevarerne Domstolene med, at de ikke havde kunnet indbefatte Kamrenes Medlemmer under Rubriken Øvrighedspersoner og Ihændehavere af den offenlige Autoritet, og derfor havde maattet indskrænke dem til Lovens Bogstav.

Men ogsaa antaget, at de ikke vare at ansee som Ihændehavere af den offenlige Autoritet, som dog torde være let at bevise, vil man dog ikke vove at nægte, at de i Qvalitet af Borgere havde Krav paa Lovenes Beskyttelse.

Hvad man ikke kan afslaae simple Borgere, det skulde man kunne nægte Departemensdeputerede, der af deres Medborgeres Tillid ere valgte dertil? Man skulde ikke kunnet undersøge og afstraffe den Fornærmelse, der vederfoer Nationalrepræsentationen i adskillige af dens Medlemmers Person?

Jeg appellerer til Deres Sandhedskiærlighed og Retsind, m. H. hvis de mishandlede, udskiældte, fornærmede Deputerede havde siddet paa hin — høire — Side af Kamret, vilde man da vel have vovet aa uselt et Paaskud for at unddrage sig at afstraffe slige Attentater? I Gaar var Raden til os; i Morgen kan den komme til Dem. (Levende Indtryk i Forsamlingen) troe De mig, giør De ikke Retfærdig-

heden til et Partivaaben; thi alle kunne engang trænge til Retfærd. Den §, De nu forhandler, vilde, naar man antager Hr. De Serres, og Commissionsordførerens Forklaringer, være et virkelig forkyndt Amnestie for Hovederne for tredie Juniicomplottet mod Medlemmerne af dette Kammer." (Bifald paa Høire).

Jacqvinot de Pampelune søgte nu at bevise, at der var skeet Alt, hvad der kunde og burde, hvorpaa B. Constant indvendte, at man intet Lys fik, fordi man intet vilde have; de, der beskyttede hine Complotter, trængte til at indhylle sig i Løndommens Slør.

Hr. Castelbajac anmærkede da, at det laae i Oppositionens Caracter, at finde Alt slet, hvad der ikke kom fra den; at det derfor ogsaa var naturligt, den satte sig mod saa god en Lov; men Frankrig vilde dømme. (Det har alt dømt! afbrød her Stemmer fra venstre). Ja Frankrig — vedblev Taleren — vil dømme over det Skeete; og ikke er det os, der have dets Stemme at frygte, vi, hvis Samvittighed er uplettet, vi, der ikke have stiftet, ikke forraadt."

Her afbrød Skraal og Bevægelse Taleren: Ikke ere vore Rækker Forræderenes Fristed, raabtes fra venstre: ikke vi have besoldet og belønnet dem.

Hvo er det, raabte Corcelles, der har overgivet Frankrig til Udlændingene? — Aldrig, sagde General Foy: have Oppositionslemmerne brudt deres Fædreland Troskabseden, aldrig have de adskilt dem fra Fædrelandets Grund, aldrig fra Befolkningens store Masse; thi Fædrelandet var hverken i Coblenz eller i Gent, det var paa Nationens fædrene Grund. (Levende Bifald paa Venstre).

Corcelles. DHH vil sige Dem, at Fædrelandet 30 Aar var paa Reiser.

En Stemme. Ludvig den sextende var i Tuillerierne; ham skulde man den 10. August have forsvaret, isteden for at flygte til Coblenz.

En Stemme paa Hoire. Og den tyvende Martii! den tyvende Martii!

Gen. Foy. Man taler saa ofte om den 20. Martii; hvo har foranlediget den (paa Hoire: I! I! paa Venstre: I! I!) Hvo har givet Monarken troløse Raad? hvo har begaaet de Feil, som Monarken selv ved sin Tilbagekomst til Frankrig tilstod i Proclamationen fra Cambrai, hvor han sagde: har min Regiering begaaet Feil. (Støi paa Hoire). Den 20. Marts saae man eet af hine Phænomener, som vise dem kun eengang hvert Aarhundrede; en uhyre Kraft vakte alle Erindringer, alle Interesser, hver Indbild-

ningskraft. Nogle Soldater, der var paa Veien fra Cannes til Paris, ilte deres gamle General imøde; tør man undres derover? (Megen Bevægelse af Uvillie paa Høire! Kald til Orden. En Stemme: Var maaskee De paa hin Vei? En anden: Nei! han commanderede i Kongens Navn i Nantes). Den større Mængde af Statsembedsmændene blev den legale Regiering tro (Stemme paa høire: legale Regiering(!) men den legale Regiering holdt op paa den Dag, da Kongen gik over Grændsen, og gav os vore Eder tilbage. (Støiende Larm). Lykkelige derfor de Nationer, hvor den legale Regiering er i Harmoni med Fædrelandets Interesser; hvor man isteden for at opkaage gamle Fordringer, skrider redelig og modig ind i en constitutionel Fremtid. (Paa høire: saaledes talte man ogsaa 1793). Vi have ikke giort 1793! vi vare for det meeste Offre derfor; vi have heller ikke giort 1815. Det er, hvad jeg havde at sige.

Efter at Præsidenten endelig med Møie havde tilveiebragt nogen Rolighed, gik Artiklen deelt i §§ paa sædvanlig Maade igiennem.

Den 30. Januar kom man til den syvende §, der handlede om meningsforfalskende Betragtninger i Tidender og Tidskrifter om Kamrenes, Domstole-

nes og Retternes Møder, hvortil Commissionen havde føiet to Tillæg, hvoraf det første i slige Tilfælde bestemte, at Bladets Udgivelse enten paa en vis Tid eller for bestandig kunde forbydes, og det sidste — efter Commissionens sædvanlige Fremgangsmaade forlængede Straffetiden og forhøiede Straffebøderne; ogsaa ved denne Leilighed bebudede sig den stedse stigende Spænding med endnu mere end sædvanlig Lidenskabelighed.

B. Constant erindrede om Carl den anden af England, i hvis Pallads endog Spioner og falske Vidner husees og underholdtes, og der ligesom Jacob den anden opbød Alt for at tilveiebringe en Contrarevolution. Ved en kunstlet Valgsystem sammenbragte de et servilt Kammer, et chambre ardente qvalte Ytringernes Frihed; Jefferies dømte Algernon Sidney til Skafottet, Patrioterne blev forfulgte, og hvad blev Resultatet? nogle Aar senere bleve Stuarterne fordrevne."

Nu blev der en gruelig Larm paa høire Side! der ligger Eders Parties Hemmelighed! raabte adskillige Stemmer. Labourdonnaye tog til Orde at forsvare saavel Ministrene som sit Parti, mod den Beskyldning, at de havde brudt deres Ord, da de for kort siden havde erklæret dem for Charter

med alle dets Følger, og for Presfefriheden, og nu stiltiende lod den ny Presselov gaae igiennem. "Vi vil, sagde han, Chartet med alle dets Følger, men ogsaa med alle dets Garantier, og just fordi vi vil det, just fordi vi vil Pressefrihed, forsvare vi en Lov, der forebygger dens Misbrug, en Lov, som, jeg haaber, skal giøre Ministeriet stærkt nok til at holde Frækhed i Tømme. Tie vi, skeer det, fordi vi ikke vil beblande os med de Mennesker, der selv paa dette Sted angribe Kongens Autoritet.

Udtrykket beblande opbragte nu den venstre Side: Hr. Manuel anmærkede, at det lod som Ministrene glemte et og andet foregaaende af deres Levnet. "Jeg har, sagde han, alt talt om de Ansøgninger, og Protestationer, der indkom fra adskillige Steder, selv fra Toulouse *) mod Chartet. Herr Villele fra-

*) Hr. Villeles Fødeby, hvorfra under 20. Mai 1814 indgaves et af ham undertegnet Skrift, kaldet Anmærkninger over Constitutionsforslaget rc., hvori han yttrede megen Betænkelighed ved at indføre Kamre, erklærede Erkiændelse af Nationalgodsernes Ugienkaldelighed for uretfærdig, Ministrenes Ansvarlighed for en smuk Chimære, Adelskabets Vedligeholdelse for ligesaa velgiørende som vigtig, o. s. v.

gaaer det ikke selv. (Paa Høire; vi have alt sagt, at disse Protestationer var førend Chartet). I det mindste var de senere end Erklæringen fra St. Ouen, og denne Erklæring var den Betingelse, under hvilken Kongen kom tilbage til Frankrig.

Nu brød det frygtelig løs paa den høire Side. Marcellus raabte: Kongen af Frankrig er Konge uden Betingelse. En anden forlangte Oprørerne kaldt til Orden. Præsidenten Ravez anmodede Kammeret at lade Taleren tale ud. Manuel blev ved: Enhver veed, at i det Øieblik, den blev undertegnet, var der 200 000 Udlændinge i Frankrig, og at Frankrig dengang ikke var fortroligt med den Tanke, at underkaste sig Bourbonnernes Scepter. Jeg bestrider ikke den Kongelige Families Rettigheder, de nedstamme fra en længere eller kortere Tid; men sikkerlig vare Bourbonnerne ikke kiændte i Frankrig. (Her blev ny Larm). Siden 1792 havde Frankrig levet under andre Regieringer; den nærværende Generation var vant til at ansee det siden 1798 (18de Brumaire?) bestaaende, som en lovlig uforanderlig Tingenes Orden; man forudsatte ingen meget tolerante Syns-

---

og raaber til at vende tilbage til det Gamle med saa faa Forandringer, som muligt.

K. R.

maader hos den kongelige Familie og dens Omgivelser; og saae derfor ikke denne i Frankrig nye Familie komme tilbage uden Urolighed og Modvillie (Repugnance).

Nu kom Tumulten paa Høire til det Yderste; der raabtes: til Orden! til Orden!.. det er en Infamie! — Præsident! kan De høre det med koldt Blod?.. General Donnadieu skreeg, at hele Frankrig havde optaget Bourbonnerne med Ruus og Enthusiasmus, som den lange Ende paa sine Lidelser og Revolutionens Onder. Midlertid bevarede ogsaa denne Gang Præsidenten Hr. Manuel Ordet, og han erklærede efter megen Mellemsnak: At Frankrig med Modvillie havde seet Bourbonnerne komme tilbage, men siden frivillig givet sig under deres Herredom med Tillid til den af dem beedigede Forfatning. Fra den Tid af havde ingen aftvistet Bourbonnernes Adkomster til de Franskes Høiagtelse og Lydighed.

Næste Dag blev en ny Tumult i Anledning af Hr. Manuels anførte Ord, som den Høire fordrede og fik udstrøgne af Protokollen. Nu begyndte Forhandlingen over den 9. §. om Straf mod dem, der ved at vække Had og Foragt mod en eller flere Classer af Personer søge at forstyrre den offenlige Rolighed.

Forgiæves søgte venstre Side at godtgiøre, at det var kun visse Classer, visse Corporationer, man vilde beskytte. Benj. Constant sagde: Man vover ikke at sige os, vi vil skabe to Stænder igien, Adel og Geistlighed, eller rettere sagt Adelens Geistlighed; (Man lo) men man siger os: Samfundet deler sig naturlig i Classer, og for ikke at forraade sig for hurtig, definerer man disse Classer paa den vidtløftigste, meest ubestemte Maade. Under Ordet Classe, hedder det, forstaaer Lovudkastet alle Personer tagne og betegnede i collectiv Betydning, det være med Hensyn til deres Fødsel, de dem tillagte Meninger, den Rang, de beklæde i Samfundet, de Functioner, de udøve, den Profession, de drive, eller paa hvad Maade det end maatte være. Han søgte at vise, at Hensigten blot var at bane Adel og Geistlighed Vei til at faae deres aldrig opgivne Forrettigheder og Usurpationer tilbage; anførte, at alle protestantiske Lærere lidt efter lidt skaffedes bort fra de offenlige Underviisningsanstalter, som atter nys var skeet med en Lærer i Vendomecollegiet; anførte det af Hr. Sarran stiftede Selskab til at understøtte Processer mod Kiøbere af Nationalgodser; og den derimod stiftede Contraassociation, der var blevet forfulgt, medens

Hr. Sarrans blev uanfægtet *); tillige beskyldte han Præsterne for at undervise efter en Cathekismus, hvori der befaledes at give Tiende.

Marqvis Cordoue af det høire Centrum yttrede den Frygt, at den opstilte Idee om Classer vilde lede til at ansee den store Masse af Nationen som en Pariaclasse (Pøbel) Paragraphen var ikke tydelig; i Commissionen havde der været 40 Medlemmer, og hver været af sin Mening saa at endelig een af dem brød ud: hvor skal Domstolene komme ud deraf, naar 40 Lovgivere ikke have kunnet komme i Rigtighed dermed? (Fra Venstre: det er den bedste Critik over §)

Girardin anmærkede, at Forkiærlighed for Adel og Geistlighed havde bragt Ordføreren Hr. Chifflet til at glemme hin ulige større tredie Stand, hvoraf for længere eller kortere siden, Chiffletterne saavel som Montmorencyerne vare udsprungne.

Montmorency, som igaar med en Berømmelse, der i dette Øieblik ikke var ham behagelig, var erindret om, at han 1791 havde været den første til at kaste sit Adelsvaaben og Stamtræ paa Ilden, besteeg

*) S. Marts H. S. 267.

nu Talestolen for at angre sine forbums Vildfarelser (!!!) og erklære, at dersom man for at tiene sin Konge vel, maatte aldrig have taget feil, tilstod han, ikke at kunne giøre Fordring paa denne ædle men vanskelige Ære; en Yttring som paa Høire optoges med lydeligt Bifald.

Royer Collard erklærede sig ligeledes mod alle Classificationer, og paastod, Corporationer kunde kun være Skabninger af en med souverain Magt constitueret Vælde, og af dem var der kun to i Verden, Erobring og Revolution (— Ord, der klang ligesaa ilde paa den ene Side, som vel paa den anden). Nu fremviste Casimir Perrier til Stadfæstelse af B. Constants ovenanførte Yttring en 1815 med Biskoppens Samtykke til Brug for Stiftet Soissons trykt Cathekismus, hvoraf han forelæste, at det er en Pligt mod Præsten, at yde den Tiende, man er ham skyldig. Villele erklærede da: at denne Cathechismus var ham forrige Aar viist af en Deputeret

*) Tienden blev allerede afskaffet af den første Nationalforsamling, i Anledning af det navnkundige Møde, den 4de August. Det fortiener i øvrigt at anmærkes, at Hr. Keratry siden har oplyst, at der var ikke mindre end 16 forskiellige Cathekismer, Mage til den, der i Soissons var trykket af Vanvare.

fra det Departement, den var trykt i; han havde derpaa skrevet til Biskoppen, og faaet følgende Forklaring: Denne Cathekismus var trykt af Vanvare; man maatte have en anden Cathekismus isteden for den, hvori der blev bedet for Napoleon, Bogtrykkeren begik den Feil, at aftrykke den Cathekismus, der var i Brug inden Revolutionen. Saasnart Øvrigheden underrettedes derom, lod den i Hast inddrage alle de Exemplarer, der endnu ikke vare i Omløb (!) Det var altsaa sandt, at den var trykt; men usandt, at der var underviist derefter; det var der aldrig.

Ubetydelige og Sagen selv mindre vedkommende vare Debatterne om de følgende §§, paa den eneste Punkt nær, da Chauvelins Tillæg til 12 §, at den Anklagede skulde have en Forsvarer, blev forkastet. Midlertid udbrød den egentlige Strid herom først ved 13 §, hvor Girardin begyndte sine Indvendninger med den Erklæring, at han kun lovede sig liden Frugt deraf hos dem, der nys havde frakiendt den Anklagede en Forsvarer.

Det er falsk! skreg man paa Høire. Hvad! raabte Girardin, har De ikke Nys taget en saadan Beslutning (Nei! Nei! skreeg Ultraerne.) De nægter, hvad nys er foregaaet for vore Øine (vi har ikke

sagt, raaber en Stemme fra Høire, at den Anklagede skal være røvet den Ret, at lade en Lovkyndig staae sig bi. I det Tilfælde, sagde Villele, da en Journalist stilles for Kammeret, vil han finde Forsvarere paa denne Talestol. Da ere vi Dommere, svartes paa Venstre, og ingen Sagførere.)

Peyronnet. Kammeret maatte forkaste en ufornøden Tillægsartikel, thi, som en ny Lov ikke hæver den almindelige Ret, blive dennes Bestemmelser i Kraft, men efter den almindelige Ret tilkommer hver Anklaget en Sagfører. (Fra Venstre: Fik da Brødrene Faucher nogen i Bourdeaux? Havde Madier de Montjau nogen?)

Villele. Kammeret har endnu ikke afgiort, om den Anklagede skal have Defensor eller ikke; ikke afgiort, med hvor mange Stemmer en Fordømmelsesdom skal afsiges; den raadslaaer blot om en Straffelov. Proceduren bliver Gienstanden for et eget Reglement. Manuel samlede nu de forskiellige indbyrdes modsigende Erklæringer, og gientog, hvad Ordføreren havde sagt: Loven hiemler den Anklagede den Ret at høres, finder han i en saa talrig Forsamling ingen Forsvarer, er det et Tegn, at hans Forseelse ikke er at undskylde. I øvrigt henstilles Formen til

Kamrenes Overveielse. Er det ikke tydeligt M. H.? er det ogsaa endnu blot en Tillægsartikel, der er forkastet, eller ikke snarere Defensor selv?

Paa venstre Side blev der leet; paa høire raabtes: det er Sviig! "Svigen, svarte Manuel, er paa deres Side, der tale hvidt og handle sort, der sige: Den Anklagede skal have en Defensor; medens deres Ordfører siger: han skal ingen have. Hvo kiender i øvrigt ikke de vilkaarlige Udtolkninger af de Love, der blot stiltiende forbeholde den Anklagede den almindelige Rets Velgierninger?

En alvorlig Kamp forefaldt endnu i Anledning af den 14de Paragraph, der afskaffede Juryen. Hr. Froc de Boulaye af venstre Centrum erklærede sig i sit eget og sin fraværende Vens Exseglbevarer De Serres Navn for at beholde Jury. Min ærede Ven, sagde han, er syg; af Deeltagelse for den Sag, jeg strider for; har jeg raadspurgt den Statsmand, der har bidraget til, at de Eedsvorne tages til at bedømme Presseforseelser, og der nu kan vurdere denne Indretning efter dens Frugter, og han har troet at maatte erklære, han var mere end nogensinde overtydet om dens Gavnlighed. Taleren besvarte nu de HH. Bouville og Kergorlay, der paa-

stod, de Edsvorne havde ikke den nødvendige Indsigt til at bedømme Presseforseelser, ved at erindre dem om de endnu større Vanskeligheder, der ofte ved Criminaltilfælde giorde det vanskeligt at kiende den Anklagede Skyldig; der maatte de Edsvorne tit tage deres Beslutning efter blotte modsigende Udsagn. Ved Presseforseelser var derimod en reen Samvittighed nok til at afgiøre, om Skribenten havde villet skade eller ikke. Paa Indvendning om Dommernes Retsind og Uafsættelighed, der ikke lod befrygte nogen Villkaarlighed af dem, svarte han: Overdommerne i Westminster stod i stor Anseelse, Engelskmændene havde den dybeste Ærbødighed for deres Kiendelser, men hver Britte vilde zittre for den blotte Tanke, at Presseforseelser skulde unddrages deres nuværende Værneting, og lægges under Westminsters Overdommere.

Efter at nu Hr. Montbron havde talt for den modsatte Mening paa Grund af: at Retfærd i adskillige Tidspunkter havde været stum, og man maatte give Loven Kraft, at alle Friheder kunne blive forsvarede; at til den Ende Straffemidlerne maatte være stærke, og betroes anseelige med den offenlige Tillid hædrede Mænd; fik Benjamin Constant Ordet, og roste Hr. Froc de la Boulaye, som den, hvis Tale

var mere end en skiøn Tale, var en skiøn Handling. (Bifald fra Venstre.) For Jury anførte han endnu den Grund, at enten var det forelagte Skrift dem forstaaeligt, og da kunde de bedømme det, eller dem uforstaaeligt, og da var det uden Fare for den ringere Læseverden. At Dommerne vare ubestikkelige, fordi de vare uafsættelige, betvivlede han paa Grund af, at, kunde man ikke kyse dem ved Afsættelse, kunde man forføre dem ved Forfremmelse, og derhos beholdt de altid den Beroligelse at blive tro. Hr. Piet paastod, Erfaring havde viist, at Jury var utilstrækkelig til at forebygge Presseforseelser.*) Hr. St. Aulaire anmærkede derimod, at Censur lammede det politiske Liv i en repræsentativ Stat; Vilkaarlighed i Dommen over Presseforseelser, vilde dræbe det ganske. Indenrigsministeren paastod tvertimod: at uafhængige bestandige Domstole nødvendig maatte være

*) Som om der var nogen menneskelig Indretning istand til at forebygge nogen Art Forseelser eller Forbrydelser; og som det ikke med Rimelighed lod sig forudsee, at denne nye Indretning vilde forøge om ikke Forbrydelsernes, saa dog i det mindste Forbrydernes Antal): deres som med Lov og Dom erklæres derfor.

K. R.

mindre tilgiængelige for Partiaand, og de politiske Meningers Magt end Ju y rne.

Da nu næste Dag over denne Artikel stykkeviis skulde voteres, forlangte venstre Side Navneopraab, og Scrutinium. Den Høire afslog det. Gen. Sebastiani, der ellers regnes mellem de moderateste paa sin Side, tabte Taalmodigheden: Der ligger nogen Wildt, sagde han, i at afslaae Lønstemning, hvor der handles om at røve Nationen sine Friheder og sin Jury, hvor der handles om at overgive den politiske Magt til den dømmende. Glemmer ikke, at I staae tvertover for Nationen." Der støiedes paa Høire, Scrutiniet forkastedes ved Votering. Den hele venstre Side reiser sig: Nei! vi stemme ikke, vi have ikke Ret at medvirke til en Act, der berøver Nationen sine constitutionelle Rettigheder.

B. Constant. At man afslaaer Lønstemning er Beviis, man ikke vil have frit uafhængigt Votum. En Deel af Kammeret vil herske ved Rædsel.

La Fayette. Vi protestere og appellere til Patriotismen, til det franske Folks Energie.

B. Constant. Vi protestere for Frankrigs Aasyn, hvis Repræsentanter vi ere.

Corcelles. Det er en ærelos Lov.

Keratry. Vi vil ikke være Eders Medskyldige.

Girardin. Eders Majoritet bedækker sig med Skiændsel.

Endelig skaffede Præsidentens Klokke saamegen Lyd, at den første Part blev antaget; hvorpaa høire Side udbrød i et: Kongen leve! og en Klappen, ledsaget af Hys. Under denne Tummel, antoges ogsaa næste Stykke. En Stemme anmærkede: ingen havde hørt, hvad det var, og Grammont raabte: der er intet Kammer mere, voterer ligesaa godt det Hele paa eengang!

Da der skulde voteres over en af Hr. Bonnet foreslaaet Tillægs §, hvorved det formeentes at føre Vidner for at bevise, hvad man beskyldte offenlige Embedsmænd for, sagde Hr. Manuel blandt Andet: I den korte Tid, det historiske Bibliothek varte (Ah, ah! fra Høire) samlede man de offenlige Embedsmænds dadleværdige Embedshandlinger. Hvad fulgte deraf? i hint korte Tidsrum blev de vilkaarlige Handlinger færre; det formaaer Presfefriheden. Den offenlige Mening giver sig af med at forebygge Magtens Misbrug, uden at Regieringen blander sig deri. Men ved denne Tillægsartikel, bliver ikke blot Vil-

kaarligheden ikke forebygget ved den offenlige Mening, bliver ikke blot enhver tiltalende afviist, men han straffes endog, naar han for de Kiændsgiærninger, han fremfører, kun har Vidner, men ingen lovformelige Beviser. Og mærk vel, m. H. disse lovformelige Beviser kunne sædvanlig kun meddeles dem af de Embedsmænd, de vil angribe. Regieringen begiærer, at man skal forkaste Vidnebeviser. Hvad? et heelt Land havde Beviser paa en Embedsmands Æreløshed, og dog kunde man uden officiel Actstykke, ikke lovlig tiltale ham? Ikke at tilstæde Vidneførelse er, som sagt, at udfærdige alle offenlige Embedsmænd en Straffriheds Act."

Det behøves neppe at sige, at denne Artikel paa sædvanlig Maade blev antaget, og strax derpaa gik hele Loven igiennem med 234 Stemmer mod 143 men hvoraf 12 udtrykkelig ikke stemte med — af Agtelse for Chartet; andre, der gav deres Stemmer, tilføiede udtrykkelig: at de voterede for at efterkomme deres Mission." Det var en Tid de ivriges Mening, at man skulde forladt Salen med en viis Opsigt, og høitidelig protesteret mod hele Lovudkastet; men de moderatere raadede derfra, og dragde mange over paa deres Mening.

Medens derpaa de Deputeredes Kammer sysselsatte sig med Journalpolitiloven, foredroges Presseloven i Pairskammeret. Denne Sags Afgiørelse gik rigtig nok Publikums Utaalmodighed for langsomt, dog tillod de vedtagne Former ikke, at Commissionsberetningen der kunde blive indgivet først den 15de Februar, taget i Overveielse før den 18de, eller Debatterne sluttede før den 23de. Oppositionen ventedes at ville blive talrig, og kunne fremvise store Talenter, hvorimellem man især regnede paa Lally Tolendal, Talleyrand, Molé og Pasquier. Det lod endog, som Oppositionen giorde Ministrene selv urolige for deres Lovudkast, thi der taltes meer end nogensinde om at udnævne ti nye Pairs af Geistligheden, der skulde forstærke Cardinalisternes Parti (som Cardinal Beausset er i Spidsen for) og stemme for Ministrene; ogsaa vil man vide, at Canzleren Dambray havde reent ud sagt Kongen, det høieste de kunde regne paa, var en Majoritet af 10 til 12 Stemmer.

Et ugunstigt Forvarsel for de Liberale var midlertid Udnævnelsen af den Commitee, der skulde give Indberetning om Lovedkastet, og der kom til at bestaae af fem Ultraer, hvoraf hver fik nogle og halvfemsindstyve Stemmer, imedens de fem høist anseete Liberale: Exministeren Molé, Lally Tolendal, Se-

guler, Rochefoucault, og Exministeren Barbe-Marbois, der bragtes paa Valg mod dem, kan bragte det hver til nogle og treds. Portalis blev Commissionens Ordfører; til at tale for Forslaget indtegnede dem Greven af St. Roman, Marquis Herbouville, Hertug Fizjames, Grev Polignac, Grev Deseze, og Hertug Levis. Over det indskrev sig Grev Bastard, Lally Tolendal, Hertug Coigny, og Grev Pontecoulant; og mod det: Talleyrand, Rochefoucauld, Molé, Barante, Broglio, Segur, Daru, Dessoles, Dalberg, Lacepede, Montalivet, Maison, Beliard, Marquis Catelan, Choiseul, Eckmühl, Barbé-Marbois.

Da Pairskammeret holdes inden lukte Dørre, kunne vi blot af de der forefaldne Forhandlinger meddele Avisernes Udtog.

Den 25de, da Forhandlingerne aabnedes, talte Rochefoucauld imod, Grev St. Romans for, og Grev Bastard over Forslaget; følgende Dag talte Talleyrand og Barante mod, Hertugen af Fizjames og Udenrigsministren Montmorency for, og Lally Tolendal over Forslaget.

Af Talleyrands Tale som den interessanteste og betydeligste meddeler Bladet Constitutionel følgende Udtog: . . . . . .

M. H. Paa nogen Tid have vi hørt saa selsomme Forslag, og saa dristige Paastande, at alle Samvittigheder ere rystede deraf. Lykkeligviis er Ordstriden til Ende; Lidenskaberne ere udtømte, inden Spørgsmaalene naaede til Dem. Det er en stor Fordeel for Mænd, der ere beklædte med en Deel af den lovgivende Magt, at kunne begynde deres Undersøgelser, uden at Lidenskaben trænger sig mellem dem og Sandheden.

Alt hvad oplyser, afkorter; derfor anseer jeg det kort som nyttigt, at stige op til de Spørgsmaals første Ophav, der sysselsætte os; i Stormens Dage bortfeies Veiene, lad os søge at at finde dem igien.

Rigets Senat, der er bedømt med grusomt Letsind, og jeg kunde sige med megen Utaknemmelighed, forfattede i Hast, endnu under Bonapartes Bajonetter, der endnu ikke alle vare brudte, en Constitution, upaatvivlelig ufuldkommen, men hvori Frankrigs kiæreste Ønske, og alle Friheders vigtigste Grundvold Pressefriheden, lyst og levende var udtalt.

Faa Dage derpaa kom den mærkværdige Erklæring fra St. Ouen. I denne Erklæring, et Minde paa Kongens personlige Viisdom, der foregik Chartet, og stedse kan ansees for dets tro Indhold, finder man den trøstende Opløsning af de vovelige Spørgs-

maal, som kun alt for uviist besværke paa den seneste Tid ere blevne forhandlede. Den begynder med de rørende Ord:

"Kaldet ved vort Folks Kiærlighed tilbage paa vore Fædres Throne." De seer m. H. ikke de allierede Kongers seierrige Vaaben troer Ludvig den 18de at skylde sin Hiemkomst paa Hiemstavnets Grund; ligesaalidet vender hans Taknemmelighed sig kun til en Deel af det franske Folk — og han har deri talt, som engang Historien vil tale. Sit hele Folks Kiærlighed vil Ludvig den 18de være forbunden; tydelig udtaler han det, og finder sin Ære i at være kaldet af Nationen paa sine Fædres Throne. Upaatvivlelig havde han i sin lange Ulykke ikke afsvoret nogen af sine Rettigheder, og det vil Efterverden vide at sætte Priis paa; men denne vise i Historien saa erfarne Konge vidste ogsaa, at Kongens Rettigheder uden Folkets Kiærlighed ofte ikke er andet end et glimrende Vidnesbyrd om menneskelig Storheds Intet; og da han var giennemtrængt af denne Overtydning hævede Ludvig XVIII, i det han talte til sit Folk sig til Taknemmeligheds blide og kierlige Sprog. Længere henne tilføier han: Oplyst ved den Nations Ulykker, Vi er bestemt at regiere, er vor første Tanke

henvendt paa, at fremkalde den gienſidige Tillid, der til min Rolighed og dens Lykke er ſaa uundværlig."

Han har tilkiæmpet ſig den, denne Tillid, og hvo vilde nægte en Konge denne, der begiærer den til Bytte for ſin? der begiærer den, fordi han trænger dertil for at fuldbringe det gode. En lang Landflygtighed har fuldkommet hans Værk; hans Folks Ulykke har oplyſt ham, han kiænder de forſkiællige Aarſager dertil, de indvordes ſom de udvordes. Hans Viisdom ſtræber at udſlette Sporene deraf. Han er ikke forundret over de ſtore Forandringer, der have tilbraget dem i en Fraværelſe af fem og tyve Aar, han glæder ſig at gienfinde Frankrig, frugtbarere, vindſkibeligere, og mere oplyſt, og han føler, det er dette nye Frankrig, fuldt af Liv og Kraft, han ſkal regiere.

M. H. jeg er kun Hiſtoriker; jeg fortæller Beviſer paa Kongens Viisdom, her er atter hans egne Ord: Beſluttet at antage en liberal Conſtitution, ville vi, at den ſkal være viſelig overlagt og forfattet."

En Konges Ord, ſom vor er, fortiene alle at veies med ærbodig Agtelſe. Han er beſluttet — beſluttet! det vil ſige, naar han veed, han er 20

Kongers Ætling, veed han ikke mindre, det er i Aaret 1814, han taler.

Videre siger endnu Kongen: "det sømmer os, efter Kongernes vore Forfædres Exempel, at vurdere Virkningerne af Oplysningens stedse stigende Fremskridt, de nye Forhold, som disse Fremskridt have frembragt i Samfundet, den Retning, Aanderne have taget, og de vigtige Forandringer og Rystninger, der have været Resultatet deraf. Vi have erkiændt vore Undersaatters Ønske om en constitutionel Charte, som Udtrykket af en sand Fornødenhed."

Hans Folks Ønske var trængt ind til ham; han veed, at dette Ønske er Udtrykket af en sand Fornødenhed, det nødvendige Resultat af den herskende Oplysning. Fra dette Øieblik dvæler Ludvig den 14des Efterfølger ikke, at frasige sig en Magt, som ikke mere svarer til de nærværende Sæder og Meninger. Han vil kun herske over et fri Folk; han vil give sit Folk en med Viisdom forfattet, en liberal Constitution; det er hans egne Ord. Jeg kalder disse forsætlig i Minde, da en usel Partiaand for at fortrænge en saa trøstende Lære, om den menneskelige Fuldkommelsesævne, har forsøgt at giøre en Fornærmelse af det Ord, der betegner den. Vi ere Forsvarere af de offenlige Friheder, og vi kunne i al Sik-

kerhed rose os af en Titel, der tillige med saamange andre ogsaa smykker Kongens Krone.

Ogsaa vilde han give Chartet en imposant og hellig Caracter, da han efter at have bestemt Fyrstens og Undersaatternes Rettigheder og Pligter, sagde de skiønne Ord:

"Sikre paa vore Hensigter, stærke ved vor Bevidsthed, forpligte Vi os for den Forsamling, der hører Os, at være dette constitutionelle Charte tro, forbeholdende Os, høitidelig at beedige dets Opretholdelse for Hans Alter, der paa een Vægtskaal veier Konger og Nationer."

Denne Pagtens Fornyelse, fornummet af Taknemmelighed og Troskab, indeholder alle Fremtidens Hemmeligheder: Med Chartet Rolighed! uden det — kun Ulykke!

Mig synes m. H. at dette Tilbageblik paa Forgangenheden kaster meget Lys paa Frankrigs nærværende Tilstand, og vil lette os Opløsningen af de os sysselsættende Spørgsmaale.

Virkelig? ere de Kammeret forelagte Love overeensstemmende med den blide, tillidsfulde, liberale Aand, der var over Affatningen af Chartet — er det vor Pligt at antage dem, bære de der-

imod Præget af en bitter mistroisk smaalig Aand — er det vor Pligt at forkaste dem.

Loven af Mai 1819 anordnede Straffe for Fornærmelser mod Kongens constitutionelle Autoritet. Den ny Lov undertrykker Ordet constitutionel; hvorfor denne Udeladelse? — da det — siger man — indskrænker den kongelige Autoritet, da det unddrager den forved Chartet gaaende Kongeværdighed en Støtte. Paa saa vigtigt et Spørgsmaal forekommer slige Svar mig meget svage; de Grændser, man beklager sig over, hvo har draget dem, uden Kongens egen Viisdom? Denne Nidkiærhed er her paa et meget urigtigt Sted, thi den bruger Vold mod Kongen, i det den vil tvinge ham til at tage sin Godheds Gaver tilbage; han har villet, at hans Magt skulde være indskrænket ved Loven — og man forlanger, at denne Magts Benævnelse ingen Skranker skal antyde. Kongens Hensigter vare tillidsfulde, liberale, og man vil røve dem denne skjønne Caracter.

Men jeg hører sige, at Kongens Autoritet ældre end Chartet ikke bør være udsat for Libellisternes Fornærmelser; hvo tvivler derpaa? men opnaaede da den Artikel i Loven, der viselig straffer Krænkelser af Kongens Autoritet, ikke sit Maal? og hvis den naaede dette, maatte man da ikke frygte, ved

denne ukloge Underttykkelse at faae Frankrig til at troe, at Ordkrigen kun er et Forspil for Kampen mod Institutionerne selv?

Jo mere jeg prøver denne Lov, jo mere sætter den mig i Forundring. Jeg spørger forgiæves, hvoraf denne Mistroens og Frygtens Aand kommer, der fremlyser af enhver Artikel. I Vindskibelighedens Værksteder, som i Lykkens Palladser, føler enhver Huset Bourbons Uundværlighed. M. H. Jeg har den Ret, at sige det; min personlige Stilling, hvis hele Værdi jeg føler, har sat mig i Forhold med hele Frankrig, med Individuer, som med Masser, med Armeens Hoveder, som med dem, der staae i Spidsen for Forvaltningerne; Hierterne have sluttet dem tæt til mig (?) og i alle har jeg kun erkiændt det Ønske, jeg her proclamerer, som Franskmændenes almene. Nu, som 1814, og som for 800 Aar siden, vilde Nationen ophøie det samme Huus paa Thronen. Den eneste Forskiel mellem denne længe hedengangne Tid og vor nærværende er, at alle Hænder, alle, og ikke alene nogle priviligerede, ville berøre det hellige Skiold *) for endnu at løfte det høiere.

*) Allusion til den Skik, at Frankerne, naar de havde valgt en Konge, bar ham om paa et Skiold.

Loven fra 1819 havde overdraget Jury Dommerembedet over Presseforseelser, den nye Lov undbrager den det for at overgive det til Straffepolitiet. Hvilken af disse to Love er meest efter Chartets Aand? man har for at undskylde denne retrograde Forholdsregel sagt, at Chartet havde bibeholdt Juryen i den Maade, som den fandt Sted før Restaurationen, at Udvidelsen af dens Magt til at undersøge Presseforseelser er en ny Udvidelse, et Indgreb i Chartet, en Undtagelseslov — med eet Ord, at man igien fratager Juryen denne Ret, for igien at vende tilbage inden Chartets Grændser. Hvilken Udflugt; Lad os høre Chartets 65 § og dømme saa:

"De Eedsvornes Indretning er bibeholdt. De Forandringer derved, som en længere Erfaring maatte vise at være fornødne, kunne kun bevirkes ved en Lov."

Velan da! Erfaringen havde talt; man havde erkiendt, at der ikke var taget Hensyn paa Presseforseelserne i den foregaaende Lovgivning, fordi dengang ingen Pressefrihed var til; man havde indseet, at med Hensyn paa Videnskabernes Værdighed, der ere Menneskehedens Pryd, en Skribent, hvis Navn var agtet i hele Frankrig, ja i hele Europa, ikke

sømmeligen kunne overgives til tree eller rettere to Straffepolitiets Dommere, for at sætte ham paa denne summariske Rets Bænk mellem en Skiøge og en Gavtyv. Man havde følt, at en saa underordnet, og derfor saalidet uafhængig Domstoel, giver ligesaa lidt den Anklagede, som Samfundet, der har saa høi en Interesse at beskytte den Svage mod den Mægtige, den fornødne Sikkerhed, og at en Appel til den kongelige Domstoel, om den end var heldig, ikke kunde holde Skribenten skadesløs for det Fornedrende, der ligger i en første Tiltale for Straffepolitiets Domstoel.

Den af Loven fra 1819 virkede Forandring til Skribenternes Fordeel var altsaa kun Opfyldelsen af et af Charteets Løfter om Juryindretningens Fuldkommelse efterhaanden. At see en Krænkelse, en Undtagelseslov deri, vilde forudsætte for stor Forstandsforrykkelse til at formodes.

Pressefriheden skal ære Privatlivet. Familiernes Indre er en uantastelig Helligdom; og selv de Uordener, der undertiden forstyrre det, kan og tør ikke under Skribenternes Pen tiene den offenlige Skadefryd til Næring. De offenlige Embedsmænd staae i saa Henseende under Lovenes Beskiærmelse, som Privatpersoner; og paa det denne Beskiærmelse

maa være virksom, opfordrer enhver Lovforfatterne, at give deres Phantasie frit Spillerum for at mangfoldiggiøre Forsigtighedens og Strænghedens Forskrifter. Her bliver Strængheden til Retfærd; man vil rose den, da den tiener til Forbeel for den sædelige Orden, Familiernes Ære, og Rolighed, og jeg vover at sige det, for den sande Frihed. Deri havde Loven fra 1819 ikke giort nok; det var den vigtigste Forbedring, man kunde ønske. Det er ubegribeligt, hvorfor der ikke er taget mindste Hensyn herpaa.

Derimod har man omhyggelig sysselsat sig med at betrygge de offenlige Embedsmænds Rolighed. Loven fra 1819 tillod Beviis imod dem med Vidneførsel om dadleværdige og dadlede Skridt af deres Forvaltning; den nye Lov forkaster Vidnebeviis, og tilstæder blot endnu skriftlige Bilage, og det fra den for Pligtovertrædelse mistænktes egen Haand. Midlertid, m. H. er det dem alle bekiendt, at Underslæb og Misbrug af Magten pleie at begaaes, uden at man skriver dem op. En Præfect, vil jeg sætte, skal have solgt en Fritagelse; troer De, han vil give Qvittering for Modtagelse af Prisen for hans Æreløshed? Mairen i en Landsby skal have beordret vilkaarlig Arrest mod en Bonde — vil han være uklog

nok, til at give Befalingen skriftlig for at efterlade Spor af sit lille Tyrannie?

Naar De desuagtet for disse Forseelser, og saamange Andre, som det vilde være for vidtløftigt at opregne alle, nægter Skribenten, der bekiændtgiør dem, Vidnebeviset, hvad beslutter De da Andet end Straffrihed, og ved Sikkerhed for mulig Paaanke, Opmuntring til Forbrydelse. Og den Lov, der saaledes afvæbner den Svage, og skiændig beskytter Undertrykkerne, skulde være en Frihedslov overeensstemmende med Chartets Aand? Nei m. H., det maa man ikke tænke; det er vor Pligt at forkaste den?

Jeg tager saameget mindre i Betænkning at hævde denne strænge Slutningsfølge, da jeg har her Autoritet for mig af en Minister, en Hædersmand, der kronede et skiønt Liv med den ærefuldeste Død. Jeg taler om Hr. Malesherbes.

De høre, hvad denne store Mand, sex og halvtredsindstyve Aar inden Chartet, skrev til nogle Encyclopædister, der opfordrede Regieringens Strænghed mod de daværende Journalister.

"Min Grundsætning om Frihed indskrænker sig ikke blot til Litteraturen; jeg ønskede gierne at udvide den ogsaa til Regieringsvidenskaben, uden engang at vilde giøre en Undtagelse ved Critiken over Ministe-

riets Handlinger. Det staaer ikke til mig at skienke denne Frihed, saa uindskrænket, som jeg ønsker det, i Henseende til Andres Embedsførelse, men hvad min egen angaaer, saa kan ingen beklage sig over, om jeg indrømmer enhver fri Dom derover *)".

"Finder man altsaa nogen Deel af min Forvaltning dadleværdig, behøve de, der beklage dem derover, kun at forelægge Publikum deres Grunde. Jeg ønsker vel, at de ikke nævne mig, da det ikke er Skik og Brug i Frankrig, men de kunne betegne mig saa tydelig, de ville — dertil giver jeg Dem her fuld Tilladelse".

Troer De, m. H. at den der 1758 talte saa ædelt et Sprog, 1822 vilde have vægret sig, at lade Vidnebeviset gielde imod sig? Slige fornedrende Forsigtighedsforholdsregler vilde han stolt have forsmaaet; hans store Siæl havde oprørt sig derimod.

Med Hr. Malesherbes **) stemmer jeg for Løvens Forkasteise.

---

*) Have anima sancta!

K. R.

**) Taleren tager herved endnu særdeles Hensyn paa Malesherbes Skrift om Boghandel og Presscfrihed.

Orig. Anm.

Torde man midlertid nære Haab, at Underhandling og Overeenskomst vilde finde Sted, vilde jeg samtykke i Lovens Antagelse under tre Modificationer.

1) At Ordet constitutionel igien blev optaget i anden Artikel, og Artiklen i det hele affattet, som Grev Bastard i et af de i Gaar Kammeret forelagte Amendements foreslog.

2) At det ved Loven af 1819 helligede Vidnebeviis mod de offenlige Embedsmænd i Henseende til deres Forvaltningshandlinger, blev tilstædet.

3) Jeg har blot antydet min Mening om, hvad Juryen angaaer, da den ædle Pair, jeg nys anførte, har i sin Udvikling udtømt Alt, hvad der ligger i dette righoldige Spørgsmaal. Jeg vilde kun gientage det, eller udtrykke det mindre godt, end han; jeg forbeholder mig at stemme for det Amendement, han i saa Henseende har forelagt Kammeret.

Discussionen om det Hele af Presselovudkastet varte i Pairskammeret til anden Martii. Paa den Dag begyndte man at debattere om de enkelte Artikler; den første antoges uforandret med Stemmemajoritet, i den anden stede paa Grev Bastards Indstilling — ogsaa understøttet af Talleyrand — følgende af 112 mod 101 Stemmer antagne Forandring: Hvert Angreb paa de Rettigheder, der tilkomme Kon-

gen efter Fødselen, og dem, i Kraft af hvilke han har givet givet Chartet, hans constitutionelle Autoritet, hans personlige Inviolabilitet o. s. v.

I Mødet den 6te Martii forkastede Kamret derimod med 121 mod 94 Stemmer Grev Bastards ligeledes af Talleyrand understøttede Amendement om at beholde Juryen; Dagen derpaa forkastede det med 122 mod 90 en af den nye Hertug Coigny foreslaaet Tillægsartikel, efter hvilken denne Lov kun skulde vare til 1 Januar 1824, og antog endelig med 130 mod 81 Stemmer hele Loven.

Da Forhandlingerne i Pairskammeret ikke som de Deputeredes ere offentlige, er det kun fragmentariske Efterretninger, man derom faaer i Aviserne; Disse fortalte da, at Grev Bastard de L'Etang havde aabnet Forhandlingerne med en grundig Tale, hvori han især androg paa at beholde Juryen i Pressesager. Han havde skaffet sig et Oversyn over de Domme, Juryen havde afsagt over Presseforseelser, hvoraf man saae, at af tre Procedurer af dette Slags de to altid endtes med Condemnation. Derpaa gav han et lignende Oversyn over de engelske Jurier, og beviiste ved Sammenligning af begge, at de Engelske afsagte langt færre Straffedomme end de franske. Da Seglbevareren Peyronnet, der bivaanede

Forhandlingerne at understøtte Lovforslaget mærkede, at denne Sammenstilling giorde megen Indtryk paa Forsamlingen, tog han strax Ordet, og yttrede sin Forundring, hvorledes Grev Bastard havde kunnet skaffe sig Documenter, han som Justizminister ikke havde kunnet faae af sit eget Departement, som de dog ustridig vare hentede fra. I Hæftigheden af sin Tale nægtede han sig ikke fordækt at anklage sin Forgiænger Hr. Deserre, og hans Angreb var saa levende, at Hr. Pasquier ikke traade at turde tie længere, men fra Talestolen forsvarte sin fordums Collega med en Varme, som man neppe havde ventet. Overalt var den hele første Session ikke Ministeriet og dets Lovudkast gunstig. Oppositionens øvrige Talere Talleyrand, Barante, og Molé giorde ligeledes meget Indtryk paa Kammeret, men fremfor Alt beundrede man den Tale, Hertug Broglio holdt i fem Quarteer udaf Hovedet, med et Talent, en Klarhed, og en Methode, der ere over al Roes. For at være retfærdig maa man dog ogsaa nævne Hr. Fitzjames og Romans Tale med Berømmelse. DHH. Clermont Tonnerre og Montmorency svarte som Ministre, men med megen Værdighed og Sindighed. Trods det som sædvanlig fra Høire lydende Skraal paa la Cloture! holdt Præsidenten, hvis samtlige

Handlinger bære viis Upartiskheds Stempel, Forhandlingen aaben, indtil Listen af alle Talere, der vilde tale for, mod, og over Loven i Almindelighed, var udtømt. Nu begyndte Forhandlingen om de enkelte §§. Ved den anden § gaves Vanskeligheder, da det var at afgiøre, om man skulde overholde den i de Deputeredes Kammer besluttede Udeladelse af Ordet constitutionel eller ikke. Hr. Bastard fandt ved sin ovenanførte Redaction Middel at tage Hensyn paa det andet Kammers Hensigt, og dog beholde Ordet constitutionel. Heri understøttedes han levende af Pasquier, der paa Talestolen tilstod, han først ved den rolige, grundige, og lidenskabsløse Drøftning i Pairskammeret, havde lært at kiænde Presselovenes hele Indflydelse paa Repræsentativforfatningen. Ogsaa giorde det Indtryk, Bastards første Tale havde efterladt hos hans Colleger, Sit, til at giennembrive Forandringen trods alle Modpartiets Bestræbelser. Især vidste han at drage stor Fordeel af et Sted i de store Magters Note, som han saaledes anførte: Langt fra at frygte, H. allerchr. M. maatte høre ukloge eller lidenskabelige Raad, der gaae ud paa at nære Misnøie, og forevige Had og Tvedragt, ere de allierede Cabinetter fuldkommen beroligede ved det vise og ædelmodige Sindelag, Kongen i alle Epo-

ket af sin Regiering, og især ved sin Hiemkomst ef- ter den sidste forbryderske Udaad har bebudet. De vide, at H. M. vilde modsætte alle Fiender af Rigets Velfærd og Ro, under hvad Form disse ogsaa maatte fremstille sig, sin Vedhængenhed ved de consti- tutionelle, under H. M. egen Varetægt bekiændt- giorte Love, og Hans tydelig udtalte Villie, at være alle sine Undersaatters Fader, uden Forskiel paa Stand og Religion, udslette selv Mindet af de Ulyk- ker, de har udstaaet, og fra den forgangne Tid ikke beholde andet end det Gode, Forsynet lod udgaae af selve de offentlige Ulykkers Skiød. Kun paa denne Maade ville de Ønsker, de allierede Cabinetter nære for Vedligeholdelsen af D. allerchristeligste M. con- stitutionelle Værdighed, Hans Lands Lykke, og Al- meenfredens Vedligeholdelse, krones med fuldstændigt Held; kun saaledes vil Frankrig gienreist paa sine gamle Grundvolde, igien indtage den udmærkede Plads, det i det europæiske System er kaldet til. Denne til Hertugen af Richelieu skrevne Note var undertegnet: Paris 20 Nov. 1815. Metternich, Castlereagh, Hardenberg, Capo d'Istrias.

Et senere Blad tilfoier: Skiøndt Debatterne, efter at Sagen er til Ende, tabe deres Interesse, er der dog nogle Momenter, der fortiene at nævnes.

Den hvire Side af Pairskammeret havde ikke tilgivet Hr. Pasquier sit Votum over anden § af Loven. Hertugen af Fizjames samlede alle de Taler, hans Collega i forrige Sessioner, endnu som Seglbevarer eller Udentigsminister havde holdt om Juryen, og satte dem i en Paralel med hinanden, hvormed han betraadde Talestolen. Denne noget bittre Kritik morede en Tidlang en Deel af Kammeret; men Spøgen gik af Kraft, da Hr. Pasquier gientog sin nys giorte Yttring, at han havde været i Vildfarelse i Henseende til Presfefrihedens Indflydelse paa Repræsentativsystemet, og var først bleven oplyst derover ved den grundige og indlysende Udvikling i det første Kammer. Denne Yttring blev nu anden Gang optaget saameget bedre, som den indeholdt en almeen Hylding for alle dem, der havde taget Deel i denne Forhandling.

I samme Møde troede ogsaa Grev Bastard at burde forklare Kammeret, af hvilken Kilde han havde faaet Oplysning om de af Juryen i Presfesager fældede Domme: paa det ikke mindste Mistanke skulde falde paa de to (upaatvivlelig paa Grund heraf) afsatte Divisionschefer der i Departementet (DHH. Germeau, og Rebut La Rhoelliere). Han erklærede derfor, at han havde faaet den største Deel af

fine Documenter af sin Ven Steed Desette, men Resten af Appellationsretternes Registraturer, der ikke kunde nægte en Pair af Frankrig de Oplysninger, han trængte til. Hr. Peyronnet troede denne Gang ikke at burde fornye Debatterne, og det blev da derved.

En anden Punkt af Debatterne nødte Ministeriet at bryde Tausheden. Lally Tolendal havde giort et nyt Forsøg at faae de Eedsvornes Dom vedligeholdt ved Presseforseelser, og da han omhandlede, at Appellationsretten skulde komme istæden for dem, anmærkede han, at denne constitutionsstridige Forandring vilde paa den fortrædeligste Maade gienlyde, ikke blot gjennem hele Frankrig, men giennem hele Europa. Peyronnet ilte paa Talestolen, og beskyldte i maaskee (?) uoverlagt Iver Lally Tolendal, han vilde giøre et Opraab udenfor Kammeret. Nu besteeg Hertug De Cazes Talestolen, og klagede over den nys talende Ministers Ukyndighed i sit eget Lands Samtidshistorie, da han ikke vidske, at Lally Tolendal, efter at have været et Mønster for alle Sønner, nu var Mønster for alle Fædre, og fra alle Tider af havde med lige Kiærlighed omfattet det legitime Dynasti, og de offentlige Friheder; saa Ministrens Bebreidelse ikke med mindre Føie og Retsind kunde giøres nogen i Verden, end Hr. Lally. Alt

under Seglbevarerens Tale havde det fundet den meest levende Ordvexling Sted imellem Oppositions-Pairerne og de ministerielle; især røg Grev Bellard og Hertugen af Fitzjames saa haardt sammen, at man ikke var ubekymret (?) for alvorligere Følger uden for Kammeret, som dog ikke fandt Sted.

Da det nu varte en Tid, inden den af Pairs-Kammeret forandrede § gik tilbage til de Deputeredes Kammer, ymtede man om, at Ministeriet vilde lade den hele Sag hensove, og nøyes med den midlertid giennembrevne Journalpolitilov; men omsider blev denne i sin nye Form forelagt Kammeret, og uden synderlige Debatter antaget, hvorpaa da endelig den hele Lov med 245 mod 99 Stemmer vedtoges, og fik ufortøvet kongelig Sanction.

Det betydelige Rum denne Forhandling, alle Forkortninger uagtet, i disse Hæfter har optaget, nøder Undertegnede at opgive det Forehavende, at give et lignende Udtog af Forhandlingen om Journalpolitiloven, der i Grunden dog kun var en Gienklang af denne.

K. R.

Undersaatternes allerunderdanigste Taksigelse og Lyksønskning &c.

Da det allernaadigst behagede begge deres kongelige Majestæter at bivaane den nye danske Skuepladses Aabning paa

Hendes kongelige Majestæts

høie Fødselsdag den 28de December 1748.

Stormægtigste Monark!

Tillad mig at frembære
Det Offer, som i Dag frembæres af Enhver,
Hvis Hjerte skjønner paa den Naade og den Ære,
Som dem og dette Sted af Dig beviset er.
De Undersaatter, hvis Regjerings tunge Byrde
Guds hoie Forsyn har paa Dine Skuldre lagt,
I deres Konge seer en Fader og en Hyrde
Hvis Naade ligner, om ei overgaaer, hans Magt.
Paa denne Naade har vi mange store Prøver,
Som al vor Bøn, vor Tak og Tanke overgaaer,

Og til et klarere Bevis man kun behøver
At see det Huus, som her ved Kongens Naade staaer.
Det Huus bevise kan, at Landets høie Fader
En Faders Hjertelaug i alting vise vil,
Mod sine kjære Børn, i det han dem tillader
En ustrafværdig Lyst i danske Skuespil;
En Lyst og Tidsfordriv, som skal til Nytte blive
For Landets eget Sprog, og bringe det i Flor,
Og Undersaatterne for Laster Afsky give,
Naar man de Skyldige med Lud og Lage toer. —
Den vise Hensigt har vor viseste Regenter
Ved denne Skueplads, som han her aabne lod,
Hans Magt og Naade af hans Undersaatter venter,
At intet af det skeer, som strider derimod. —
Tak da, stormægtigste Monark! for denne Naade,
At Du har villet selv befordre denne Sag;
Hav underdanigst Tak, fordi Du ei forsmaaede
Den danske Skueplads paa denne store Dag. —
Tak, allernaadigste og fromme Landets Moder!
Som med Din Naades Glands idag bestraale vil
Vor ufuldkomne Flok som ny opdragne Poder,
Der ydmygst haaber ved din Gunst at tage til.
Ach, at vor ringe Flid et Middel kunde være
Til at fornøie et saa værdigt Konge Par;
I hvis Nærværelse den allerstørste Ære

Og Lykke skal bestaae, som vi at ønske har!
Høibaarne Dronning! høi af Byrd, af Sind, af
Dyder,
Hvor mange tusinde vil ei misunde mig
Den høie Naade, som jeg høist uværdig nyder
I begge Rigers Navn at ønske offentlig:
At din Lyksalighed med dine Aar maa stige
Saa høit, som Ønsker og Naturen stige maa,
Og at den Krone, som paa Jorden ei har Lige,
Din dydekronet Sjel maa silde sættes paa.
Et Ønske jeg endnu i Tankerne vil gjemme,
Skjøndt dets Fuldbyrdelse vi haabe snart at see:
Hver Dansk, hver Patriot det Ønske vil istemme:
Gid Kongens, Dronningens og Landets
Ønske skee!

Kiæreste Nyerup!

Samme Vennehaand, ved hvis Hiælp jeg er sat i Stand til at udgive vor Thaarups efterladte poetiske Arbeider, med en Fuldstændighed, som var langt over mine dristigste Forventninger, da her handledes om en af de Digtere:

Die streuen ihre Freuden herum,
Ihren Freunden und auch dem Publikum!

og i henved et halvt Aarhundrede havde fremluret saaledes, han, af hvem ligeledes mine Tidsskrifter ere berigede med saamange interessante Anecdota, har ligeledes meddeelt mig ovenstaaende for sin Tid meget vakre Prolog.

Du vil formodenligen overlade mig i sin Tid, i den vor Skuepladses Historie, jeg til dets nærforestaaende Jubilæum er i Begreb med at udgive, at jævnføre og forene Beretningen hos Schvarts, der siger, at Skuepladsen ved sin Fornyelse aabnedes den 18. Dec. 1748 med en Prøve af Prologen *) og den første Act af Molieres Amphitrion, under en talriig Forsamling, som havde fri Adgang, saavel med ovenstaaende Prologs Overskrivt, hvoraf jeg (in Parenthesi at mælde, har udeladt en lang Titulatur) som med den Nielsenske Fortegnelse, efter hvilken Onsdagen den 18. Dec. første Gange opførtes i Kongens og Dronningens Nærværelse Hovedcomedien Dob=

*) At sige — Moliers — Prolog til Comedien Amphitryon oversat af Sechmann, og giennemseet af Lodde, ikke ovenstaaende Høitidsprolog for Herskabet. K. R.

lerne, og Eftercomedien de tree Rivaler; som med den i Skilderiet anførte Langfeldtske Fortælling efter hvilken H. M. den 19. Dec. 1747 havde benaadet de danske Acteurer, som da første Gang agerede i det nye danske Comediehuus, med sin høie Nærværelse, og saae Comedien den politiske Kandestøber, hvorimod 18. Dec. s. A. paa Dronningens Geburtsdag den første italienske Opera blev opført; og med J. H. Schlegel, der i Forerindringen til sin Broders Tanker til det danske Theaters Opkomst, siger, at det ny grundmurede Comediehuus indviedes den 18. Dec. 1748 paa Dronning Luises Geburtsdag *), hvorimod det i samme Broders Levnet hedder, at det danske Theaters første Forestilling den 18. Dec. 1747 aabnedes, med Schlegels fordanskede Forspil Kjedsomheden, og hvad flere saadanne indbyrdes stridende Autoriteter maatte ophøres. Derimod opfordrer jeg dig at gaae mig tilhaande i at udfinde Forf. til ovenstaaende Prolog, som efter mine Tanker neppe kan have været nogen anden end Lodde. Vel har du i vore Bidrag til den danske Digtekunsts Historie nævnt hans Oversættelse af Gellerts Fabler, som hans uden tvivl

---

*) S. J. E. Schlegels Værker 3. D. S. 148, og 5. Deel Forf. Levnet S. XXXXIV.

første poetiske Skrift; men ligesom allerede den der i Noten meddeelte Citation af den berlingske lærde Tidende, der siger, hans Pen alt ved smukke Oversættelser har sat sig i Renommee, ikke utydelig vidner herimod, saaledes har du ogsaa selv i vor Digtekunstens Historie under Fredrik den femte rigtigen henført ham, som Theateroversætter til det første Qvinqvennium af denne eiegode Konges Regiering.

At i Øvrigt Datum over den ovenstaaende Prolog er paalideligt, vil man erkiænde ved at jævnføre den, om ikke fransk galante, saa dog dansk decente Slutning af Prologen med den Omstændighed, at omtrent 6 Uger derefter den sidste Linie gik i Opfyldelsen, i det Christian den almeenønskede den 29. Januar 1749 saae Lyset, og kan jeg ved denne Leilighed ikke nægte mig at anføre en caracteristisk Anecdote, som jeg har fra Vedkommendes egen Mund. Pilloe, der var den Tid dramatisk Directeur, havde tillige Viinkiælderen under Comediehuset. Mellem hans unge Skuespillere var der en, han særdeles udmærkede, og som efter de Tiders Maade ikke var Fiende af et Glas Viin. Ham tog Pilloe i Ord, at dersom der blev fød en Prinds, skulde han møde i hans Viinkiælder, for paa dennes Vegne, der som en aldrende Mand ikke saae sig istand dertil, at bringe

enhver Giæst, der kom, en Pokal paa Kronprindsens Velgaaende. Skuespilleren sad just ved en Lhombre i sorte Christians Krog bag Kongens Hauge, hvor adskillige af Personalet søgte, da med eet Kanonerne begyndte at gaae; idet det første Skud af anden Omgang lösnedes til Tegn, at nu

Var Kongens og Dronningens og
Landets Ønske hørt

kastede han Kortene — en Solo Couleur med fem Matadorer, sagde Fortællingen — og fløi paa sin Post, hvor da Pilloe med Pokalen mødte ham i Døren, og indsatte ham til Vicevert, i hvilken Qvalitet han tildrak tree og tyve Giæster den Nykomnes Velgaaende, og vilde han ustridig, hvis han ikke havde været den stærkeste i denne Dyst, med Føie kunde tilegnet sig en senere Vises Ord:

Og den, som falder af denne Ruus,
Han falder for Kongen og hans Huus.

Da jeg ovenfor adskillige Gange nævnte Holbergs politiske Kandestøber, maa jeg anføre, at man i adskillige tydske Aviser, ved at omtale den i Bergen givne Mindefest i Anledning af Holbergs Skuespildigter-Jubilæum, har, som noget mærkeligt tilføiet, at derved hans Lystspil den politiske Kandestøber uforandret er opført, saaledes, som det for hundrede Aar

siden først saaes paa den danske Skueplads. Dette er nu saalangt fra at være sandt, at det ikke blot der ikke er givet, eller hos os nu gives saaledes, som det 1722 paa den danske Skueplads blev forestilt, men at det ikke engang blev givet, saaledes, som den meget forandret i den anden Udgave af 1724 findes mærkelig forbedret, og saaledes indrettet som Comedierne da forestilledes; men først efter den tredie Udgave fra 1731, og altsaa saaledes, som det efter Restaurationen den 14. April 1747 i Bergs Huus i Læderstræde bragtes paa Scenen. Da med den Vægelsindede lignende Forandringer af Digteren ere foretagne, bliver da det tredie af hans Lystspil, Jean de France, det første mellem hans Comedier, der endnu paa Skuepladsen forestilles, saaledes, som den fra først af kom fra hans Haand; og har dette været med iblandt de Grunde, hvorfor Valget først er faldet paa dette Stykke blandt den holbergske Trilogie, man i Anledning af hans og Theatrets Jubilæum tænker paa at bringe paa Skuepladsen.

Et mærkeligt Apropos af en anden Art er jeg truffet paa i de Aargange gamle Aviser, du til anden Bestemmelse har meddeelt mig. I Adresseavisen No. 15, for 1764 findes i et Vers, efter Beret-

ningen indleveret af en Officeer ved de trondhiemske Skilobere ved Couren paa Kronprinds Christians Fødselsfest, følgende mærkelige Linier:

Lev saa, som Konge selv, halvanden Prindsealder,
Lev sidst igien af dem, som er i Aar med dig,
Og naar saa Kronen dig i modne Aar tilfalder,
Hvorlænge bliver da vort Norden lykkelig!
Jeg troer, jeg spaaer:
I to og fyrgetyve Aar,
Skiøndt du ei Kronen faaer
I din Hr. Faders Prindseaar.

At jeg ikke troer stort paa de nye Propheter, behover jeg neppe at sige dig; men ustridig er det, at fra Fredrik den femtes Død d. 14. Januar 1766 til Christian den syvendes d. 13. Martii 1808 er, hvad man, i det mindste i daglig Tale, hvor det ikke kommer saa nøie an paa nogle faa Uger, kalder to og fyrgetyve Aar.

Til Slutning vil jeg meddele dig end et mig fra tilomtalte Haand skiænket Anecdoton fra femte Frederiks Regieringstiltrædelse, der med Føie kan ansees som et Bilag til den Caracteristik, Langfeldt

---

*) Det anførte Sted hos Langfeldt hedder saaledes: som Forfatningen og Indretningerne var i Christian

i Suhms nye Samlinger har givet af den 'da herskende Stemning. At i Afskriften nogle Navne vare heelt udskrevne, som jeg kun har beholdt enkelte Bogstaver, vil jeg tilstaae; de, der kiende Personerne fra de Dages Historie, ville let gienkiende dem her, og tabe Intet derved; de uskyldige Navne befries derimod fra en levis notæ macula, der torde være ubehagelig for dem, den maaskee i tredie eller fierde Led maatte ramme.

Stig, femte Frederik! stiig paa din Faders Throne,
Han selv vil lede dig, hans Viisdoms Aand dig krone,

---

den siettes Tid, saa vedblev den ganske og aldeles i vor nu regjerende Konges (F. V). — — Den samme Ratio status, de samme Maximer, ja den samme naadige Regiering blev saaledes ved, at man maatte tænke, een og samme Konge regjerede; med mindre man vilde gjøre Forskiel i nogle ganske smaa og ubetydelige Sager, saasom: at det havde Anseelse af, Christian den siette brugte lidt mere Naade mod Fremmede, og her i Tjenesten kommende, da vor nu regierende Konge lader dem iligemaade vederfares al kongelig Naade og Justice, men distingverer dem dog ikke ved Indkomster, eller paa anden Maade, ja man vil mærke, at han helst seer hans egne Undersatter emploierede, saavelsom forfremmer dem til al Ære."

Gud giv dig vise Raad, som Landet tiene kan,
Udaf dit eget Folk, som mangler ei Forstand!
Den gamle Suurdeig, der snart Landet har fortæret,
I geist- og verdslig Stand, som længe til har været,
Begynd at rykke op med Rod det stolte Pak,
Hvis Drift bestaaer i Ord, i lutter Snik og Snak, –
Nu har i nogle Aar skarp Østenvind regieret,
Den skaarne Spager (?) Claus har længe nok ageret,
En giftig Blumkaal i Guds Urtegaard fik Sted,
Som skammeligen har fordærvet hvert et Bed,
Skyd til den Michelræv, som har sig ladt beskyde
Med gyldne Kuglee af enhver, som vilde nyde
Et militairisk Brød, dog i Devotion
Hver Morgen for sin Gud giør Knæfald om Pardon,
Handtlangerne, der er hartad i alle Stænder,
En B — — n, N — — n, Sm — t, en C — — r alle
kiænder,
Justitssergeanten T — s v. O — — d ogsaa kan
En krum Sag giøre ret, han kiænder nok sin Mand.
Hver anden Brygger er sig færdig nu at hænge,
De frygter, Ligningen, som dem har kostet Penge,
Ei længe skal bestaae, thi om Patronen faldt,
Som dertil hiulpet har, fik hver Matros sit Malt.
Saa frygt sig da enhver, som Aarsag har at frygte,

Det Ordsprog staaer jo fast, som Manden saa hans
Rygte,
En ærlig Mand, han staaer som Klippen klippefast,
Men tvertimod en Skielm skal have Skam og Last.

Forfatteren — siger min Correspondent i det medfølgende Brev — har nok havt sine gode Grunde til at holde sit Navn skiult; heller ikke synes de samtidige at have giettet det, siden der under Manuskriptet staaer: qvis fuit.

Jeg vilde giette paa Nordrup, dersom han ellers den Tid endnu var til, i det mindste, som satirisk Skribent; derimod er jeg ikke istand til at giøre mig mindste Gisning, hvo den i Verset omtalte Spager Claus kan være, og at Indsenderen har været lige saa uvis, synes det af ham mellem Klammer indsatte Spørgsmaalstegn noksom at godtgiøre. Om man endog efter en Conjectur af mig vilde læse Spæger — Kiødetsspæger, (en af dem, der den Tid ordinerede unge Piger at drikke Tiærevand, naar de var ved bedre Huld, end den Tid andægtigt var) — ere vi endda ligenær, med mindre vi kunde finde en Claus blandt denne Flok.

Alt dette til din, vor Werlaufs, og de øvrige Scrutatorers nøiere Betænkning.

Din Rahbek.

Bilag til historisk Artikel.

a) Theateruroligheder i Toulouse.

(Alg. Z. 12 April.)

Efterretningerne om de nyeste Begivenheder i Toulouse er endnu høist modsigende. Den liberale Courier francais giver følgende Brev af 30 Marts. "Den 23de gav man Sylla. Skuespiller St. Eugene, der just spiller Giæsteroller, traadde op, som den romerske Dictator. Stykket blev almindeligen applauderet, da med eet et ungt Menneske stod op i Orchestret, og raabte ind i Parterret: stille Jacobinere! Et Forbittrelses Skrig reiste sig, og det var gaaet den daarlige Udfordrer ilde, havde ikke nogle forstandige Mennesker ladet ham slippe bort for at undgaae Opsigt. Saaledes kom Stykket uden Anstod til Ende, og Dækket faldt under det Raab: leve Chartet og den constitutionelle Konge! Dagen derpaa gav man Paria (Almuesmanden); samme Menneske aabnede atter Munden for at skielde, men man lod ham ikke faae Tid, jog ham ud af Salen, og Politi forbød ham at komme ind igien.

Det var Forspillet. Den 27de, da St. Eugene spillede Manlius, kom det til mere stormende Scener,

Man blev med Rædsel paa Parterret henved 100 Subjecter vaer, hvilke man kiændte som Deeltagere i de blodige Begivenheder 1815. Desuagtet tog vor Ungdom, hvis elegante Klædniug og Væsen gior en grel Contrast med hine Rædselsmænds Udvortes, sine sædvanlige Pladser, hvorpaa det uden Fortale kom til et hidsigt Slagsmaal. Parterret var blevet en Valplads, Kiæmperne haardnakkede, Vaabnene Stokke, Knive, og Bænkestumper. Endelig fik de unge Mennesker Overhaand, og drev deres Modstandere paa Dørren, under Raabet: Leve Kongen og Chartet!

Næste Morgen forefaldt Udfordringer, Dueller, farlige Saar. Kun Mairens (Baron Bellegardes) Klogskab hindrede Scener af værre Slags. Den 28de befalte Præfecten St. Eugene at forlade Byen, og isteden for den sicilianske Vesper læste man paa Placaten: Ferdinand Cortes. Begge Partier indfandt dem igien; atter hæver sig i Parterret en Stemme: leve de Grønne! (Greven af Artois Farve) man svarede: leve den constitutionelle Konge! En ny Fægtning begynder. Den der havde raabt Vivat for de Grønne! blev med en af sine Kammerater kastet til Jorden, og traad under Fødder,

derimod blev een paa den anden Side, en Embedsmands Søn, saaret med et Knivstik i Halsen.

Salen forlades, og Kampen fortsættes paa Gaden, og Theaterpladsen. Det ridende Gensdarmeri flyver til, og her indtræffer en Uliighed. Grupperne, som raabte: leve Chartet! leve Kongen!" jages med Sabelen i Haanden fra hinanden; de Andre, der raabte: Bort med Chartet! de Liberale paa Lygtepælen! drage dem ved godt Mod bag de Infanteriepelotons, der ere opstillede paa Pladsen, som bag et Værn, og udbrede dem derfra i Byen, i det de gientage hine Skraal, og true alle Forfatningens Tilhængere med Død og Fordærvelse. Den 29de læste man et Opslag fra Præfecten, og et fra Mairen. Det sidste udmærkede sig ved en Maadeholds Tone. Skuespillet lukkedes efter Øvrighedens Befaling; men hine vilde Svende forfulgte de Studerende lige ind i Lovkyndighedsskolen, hvor disse værgede dem tapperlig, indtil Professorer kom til og anbefalede dem at trække dem tilbage.

Nu blev ogsaa Universitetet lukket; men Uskyret drog sig ud paa Gaden, paa Kongepladsen opkom en ny Træfning, hvor Fordelen syntes at hælde paa de juridiske Studerendes Side, da talrige Detachementer Tropper rykkede frem, og hæftede adskillige af

det liberale Parti. Nye Dueller fulgte heraf. Saaledes beholdt med den væbnede Magts Hielp Opæggerne og Angriberne Seiren. Med rasende Skriig trak de i Gaar Aftes giennem Gaderne, bankede paa Dørrene, og lod høre Skraal, der ved saa friskt Minde satte de fredelige Indbyggere i Skræk. Denne Morgen er det noget roligere."

Derimod indeholder Moniteuren og de rojalistiske Journaler en anden Skrivelse fra Toulouse af 29. Martii, hvor det i det væsenlige hedder: Declamationerne paa Talestolen, og de i Omløb bragte fiendige Viser og Skrifter have baaret deres Frugt. Roligheden forstyrredes, og det ved Forestillingen af Sørgespillet Sylla. Alle de Stæder, hvori Ordet Frihed forekom; blev rasende applauderede. En Deel af Tilskuerne saae deri den Hensigt at haane dem, og et Angreb paa det legitime Kongsdom (!!!). De raabte: Ned med Jacobinerne! Dog blev denne Aften ved Politiets Mellemkomst alle andre Uordener forebyggede.

Men da ved Forestillingen i Gaar Aftes en ung ved sine gode Grundsætninger bekiændt Mand forlangte Visen: Vive Henri quatre! styrtede en Trop Rasende ind paa ham, og vilde have mishand-

let ham meget, var ikke nogle Artillerieofficerer komne imellem. Efter at Skuespillet var forbi, spredte nogle hundrede unge Mennisker sig om i Byens Gader, og sang rojalistiske Viser. Det voldte ingen Uordener; da midlertid Præfecten befrygtede, det kunde give Anledning dertil, forbød han slige Sammenkomster, og, som man hører, vil ligeledes lukke Theatret.

Man føier alle Anstalter for at betrygge Roligheden; allerede have nogle Hæftelser fundet Sted. Det er sørgeligt at lægge Mærke til, at de Studerende stedse spille en Hovedrolle ved disse Udfordringer; endnu i Dag har en Deel af dem i Collegierne selv raabt: Chartet leve! Det er en Følge *) af hine Opfordringer til Ungdommen, hvorved man stræber at forføre dem paa pligtstridige Afveie.

---

*) En meget naiv Tilstaaelse, som overalt hele den antiliberale Beretning virkelig udmærker sig ved en forundrings= om just ikke beundrings=værdig Aabenhjertighed.

K. R.

Engelsk ministeriel Anskuelse
af de grædsk=tyrkisk=russiske Anliggender.

Udaf Storbritanniens udenrigs Forhold efter Ministrenes Synsmaade der i Landet af et paa den engelske Regierings Befaling udgivet Skrivt.
(Af Understatssecretair Hamilton).
(Bil. til Alg. Z. No. 80—83.)

En Begivenhed, der tildrog sig, har virkelig sat Keiser Alexander i en meget vanskelig Stilling, og kunde, formedelst nogle Omstændigheder, der ledsagede den, synes at retfærdiggiøre populaire Skribenternes Paastande. Grækernes Insurection mod Tyrkerne maatte nødvendig drage en Fyrste, og et Folk, der begge bekiende sig til lige Religion, ind med i denne Sag. Der røber sig en stor Uretfærdighed i den Maade, hvorpaa vore Partiskribenter ved dette Anliggende bedømme Keiser Alexanders Adfærd. De forvanske Omstændighederne, der i al Verdens Øine, kun ikke i deres, ere ganske sædvanlige; Omstændigheder, der flyde meget naturlig af den Stilling, Keiseren befinder sig i. De tilskrive hans egne Skridt, hans egennyttige Hensigt, den vanskelige Stilling, vi befinde os i, og som aabenbar kun frembragtes af

Tilfældet. Det russiske Folk og følgelig ogsaa Armeen bekiænder sig ikke alene til samme Religion som Grækerne, men har ogsaa en ganske lige Ritus. Den store Masse af den russiske Befolkning har endnu ikke naaet den Grad af Civilisation, som nogle andre europæiske Nationer have opnaaet; den er simplere, og derfor mindre fordærvet i sine Sæder. Disse Folkefærd ere i høieste Grad deres Lands Religion hengivne; deres religieuse Tro opfylder deres hele Siæl.

Vi kunne alle erindre os, til hvad Grad Folkeskraalet høinedes hos os, da for omtrent tre Aar siden det saa urimelige som falske Rygte udbredte sig om Protestanternes Myrden i Frankrigs fiernere Provindser. Nu naar saadant Sindelag ved denne Leilighed aabenbarede sig hos et Folk, hvis Skiælnemærke sikkert ikke bestaaer i et Overmaal af religieus Enthusiasmus, hvis Lidenskaber dele dem mellem hundrede andre Tilbøielighedsgienstande, hos et rigt til Overdaad hengivent Folk; er da det Indtryk ikke let at begribe, som i det russiske Rige de i Naboskabet udøvede Gierninger maatte giøre, og det Gierninger, der øvedes paa Personer, man anseer for de helligste? Maatte dette Indtryk ikke forstærkes i det

Øieblik, da disse Gierninger fortaltes med Overdrivelse, da Russerne opfordredes til Hævn af de ulykkelige Flygtninger, der anraabte dem om Hielp og Beskyttelse mod udstandne Forfølgelser? skal man undres, naar Skildringer af slige Excesser, og de levende gientagne Formaninger af Præster af samme Religion mellem det russiske Folk udbredte et Slags smitsom Rasenhed, og om Smitten naaede Armeen selv. Langt fra os er den Hensigt, at indsmugle nogen Bebreidelsesgrund mod Officerer og Soldater af en Armee, der saa kraftig har understøttet de fælles Bestræbelser til Europas Befrielse. Sandheden er, at de ikke maatte have været Mennesker, ikke det tapre høimodige Folk, vi kiende, naar de urørte havde kunnet see paa de Optrin, der foregik for deres Øine. Er det efter alt dette endnu nødvendigt at dvæle ved den store Vanskelighed, hvori Grækernes og Tyrkernes Handeler havde indviklet Keiser Alexander? Forudsætte vi et Øieblik, skiøndt denne Forudsætning ikke vel lader sig giøre, at Keiseren ikke havde deelt sit Folks og sin Armees Sindelag, vilde det dog aabenbar været mod alle Klogskabsregler, naar han ene vilde modsat sig Nationalbegeistringen. Det var aldeles umuligt for ham, at standse en saadan Strøm.

Der gives Omstændigheder i et fremmed Riges almene Stilling, der bør behandles med samme Delicatesse, som de angik blot Privatlivets Begivenheder. Man troer derfor alt at have sagt nok for at sætte Læserne istand til at forestille sig Keiser Alexanders Stilling, og deraf drage den Slutning, at denne Monark i Intet har overtraad de Forpligtelser, det almene europæiske System paalagde ham. Man maa, i det man vurderer denne Monarks Forhold, ikke fortie, at han var den første til at tilstaae den engelske Regiering Titel af de joniske Øers Protector, og det paa en Tid, da hele Europa lydelig beklagede sig over de os tillagte Hensigter paa Middelhavet. Denne Høimodigheds Handling er Borgen mod hver Mistanke; thi havde Rusland havt den Plan at erobre Tyrkiet, og tage Provindser paa hin Side i Besiddelse, vilde Cabinettet i Petersborg aldrig samtykket i at afstaae en Part af den tyrkiske Arvedeel, endnu mindre have forstørret, eller rettere skabt den ubeqvemmeste Opsynsmand i Middelhavet.

I det Øieblik, disse Anmærkninger nedskrives, er Sagen mellem Grækerne og Tyrkiet endnu uafgiort. I en saadan Tingenes Tilstand maa det være nok at anmærke, at alle Europas Nationer, og i Særdeleshed den engelske Regiering, giøre dem Umage for, at

bilægge disse Tvistigheder efter den almene Politiks Hensigter (!!!) og til alle (?) Interessers Bestiærmelse. Deres Mægling ledes af to Grundsætninger: først, den Tingenes Tilstand skal have Ende, der kunde forstyrre Europas Almeenfred; for det andet, Tyrkiet skal gives Sikkerhed mod Handlinger af en forvildet Pøbels fanatiske Stemning. Kunne Grækernes Insurrection, og Tvistighederne mellem Rusland og Tyrkiet bilægges efter disse Grundbetingelser, ville alle Partier have retfærdig Aarsag at være tilfreds; Grækerne ville faae Sikkerhed (?) mod Fremtids Undertrykkelser fra Tyrkernes Side; Keiser Alexander vil have fyldestgiort sit Folks og sine egne Ønsker, og Europa vil have udslukt en Ild, der, skiøndt udbrudt paa dets fierneste Grændser, dog ved den Næring den i sit videre Løb torde finde, kunde bringe Branden til denne Verdensdeels Middelpunkt.

Det er udentvivl et Ønske, der er alle christelige Nationer naturligt, at et Folk, hvis Tilværelse staaer i Forbindelse med vor Indbildningskrafts elskeligste Billeder, og der ikke alene gienkalder os vort Livs første Aar, men ogsaa minder os om Begivenheder og Caracterer, der ved Digtere og Talere ere blevne udødelige, det er et almeent Ønske, at et saadant Folk maa blive holdt skadesløst for sin hidtilværende

Ulykke, at det maa faae sin fuldkomne Uafhængighed igien.

Men i dette Tilfælde, som i andre, hvor Spørgsmaalet vedkommer et System, maa Opmærksomheden været henvendt paa to Ting, paa en særdeles Interesse og paa den almene; hvad nu ene angaaer Grækenlands særdeles Interesse, finder ingen videre Tvivl Sted, hvori dets Ønske og Hensigt maa bestaae, og hvad Ønske, hvad Hensigt dets Venner maa nære. Men hvad Europas almene Interesse og Opretholdelsen af de Grundsætninger angaaer, hvorpaa Staternes Stabilitet maa hvile, saa viser det sig, at det er umuligt, at de store Stater kunne tage virksom Deel i de nærværende Kampe. Denne Strids Fremgang kan, selv uden deres Medvirkning, medføre en betænkelig Tingenes Stilling; den kan frembringe saa megen Uenighed i Europas politiske Legeme, saamange Vanskeligheder, der ved dets passelige Gienindretning maatte overvindes, en saadan Forstyrrelse i Grændsernes nærværende Stand, og en saadan Uvished, hvorledes Staternes relative Lighed ved en ny forholdsrigtig Fordeling torde være at naae, at det endnu bliver uvist, om Klogskab kan finde en Neutralitet for besværlig. Men vi gaae paa Glober. Det er vist nok haardt, naar i menneskeligt

Anliggender vore Pligter finde dem i Modsigelse med vore Følelser. Men aldrig skal man sige eller tænke, at Engelskmændene ikke (?) var stemte til Fordeel for Grækerne. Lykkens Hiul kan i Løbet af sine Omvæltninger endelig sætte os i den Stilling, hvor vore Ønsker stemme overeens med vore Pligter. Grækenland i Frihed vilde opflamme os ved sin større Lighed med den Moder, det stammer ned fra

Turnus! hvad paa dit Ønske dig ingen af Guderne torde
Lovet, omvæltende Dage dig af dem selv have medbragt.

Vore Forhold til Tyrkiet ere naturligviis medindbegrebne i alt det, hvad vi have sagt med Hensyn til Grækenland og Rusland, det vil derfor være nok kun endnu at tilføie faa Ord. Hvorledes end den tyrkiske Regierings Natur kan være beskaffen, saa er dog dette Land de facto en uafhængig Magt i Europa, som har en bestemt fast Værd, og en Rang at hævde. Men er dette Tyrkiets Stilling, saa fordrer Europas Interesse ogsaa, at det maa være i Besiddelse af Midler til at holde sig deri; det kan ikke vakle eller forgaae, uden at den almene Orden i hele Europa derved forholdsviis forstyrres. Det er ganske

særdeles Englands Interesse, at Tyrkiet beholder denne relative Vigtighed, og vor Politik har blot at see paa, at Tyrkiet ikke taber denne Grad af tilstrækkelig Styrke. Vore diplomatiske Forbindelser med denne Regiering have stedse været henvendte paa dette Diemeed. Men i de nærværende Omstændigheder er det til at opnaae dette maaskee nødvendigt, snarere at forstørre end svække dets Magt (!!!)

To Hovedaarsager bidrage til at svække Tyrkerne; deres indre Uenigheder, og deres militaire Stridskræfters særdeles Beskaffenhed. Men naar det aabenbar ligger i vor Politiks Hensigter, at bevare Tyrkiet en vis Grad af Magt, vilde det uden tvivl være mod alle Grundsætninger, naar vi vilde begunstige Aarsagerne til dets Svaghed. Denne rigtige Slutning leder H. M. Ministre, De see ingen sikker Fordeel ved, naar den tyrkiske Magt blev forringet; de kunne derfor heller ikke gaae ind i alle politiske Hensigter, der virkelig gik ud paa en Formindskelse af dets Magt. De holde for, at Tyrkiet i dets nærværende Tilstand ikke foraarsager nogen Forstyrrelse af det almene System; men de har ikke lige Vished for, at en ny Tingenes Tilstand ikke vilde drage uberegnelige Følger efter sig. De kunne altsaa ingen Viisdom finde i, naar en nærværende

Vished skulde bortgives for en meget tvivlsom Tilkomst.

Disse Betragtninger have sandsynligviis ledet H. M. Gesandts Adfærd i Constantinopel ved hans Forhold mod Tyrkerne. Han er udentvivl befuldmægtiget at understøtte hin af Porten til Rusland giorte Erklæring, der siger, at Provincialmilicerne mindre af Krigslyst eller Frygt for Krig holdes i Leiren eller Vinterqvartererne, end fordi man har den Hensigt at bruge dem til at ydmyge, og selv til at ophæve Janitscharerne. Hans Instructioner tillode ham udentvivl, at bekræfte den af den tyrkiske Regiering givne Forsikring, at Opløsningen af dette barbariske og fanatiske Corps vilde være den bedste Sikkerhed mod Fremtids Excesser. Efter den tyrkiske Constitution udgiør i Gierningen Janitscharerne en staaende Milice, der næsten er ganske uafhængig af Regieringen, og kun modtager Befalinger af sig selv. Det er en Lehnsarmee, en delibererende Armee, en militair Corporation. De have Privilegier, og Alle, Officerer og Soldater, ere forenede til at opretholde og formere disse; saavel mod deres Souverain, som mod dem af hans Undersaatter, der ikke høre til deres Milice.

Det er næsten umuligt, ikke at væres til Fordeel for en Souverain, der er sat i slige Omstændigheder (!!!) og det er at troe, at disse Jagttagelser ikke forgiæves vil være forelagte den russiske Keiser.

K. R.

Historien.

Ovenstaaende halvofficielle Fremstilling giver et temmeligt klart Begreb om den Synspunkt, hvorfra det østlige Europas Anliggender nu betragtes. Vist nok synes det, som Rusland for Øieblikket er aldeles fred, somt; Keiser Alexander er allerede kommet tilbage til Petersborg fra sin Mønstringsreise, som ikke naaede til Sydarmeen, og Aviserne mælde om, at de russiske Tropper alt trække sig tilbage. Derimod synes Tyrkerne at spænde Strengen deshøiere i samme Forhold, siges aldeles ikke at ville giøre Alvor af at romme Fyrstendommerne, før Grækerne ere underkuede, og at fordoble deres Grusomheder mod disse, der nu ikke have anden Trøst end Gud og deres gode Sag. —

At der midlertid let kunde komme Redning, hvorfra den mindst ventedes, er ikke at negte. Saaledes siges Perserne, at blive Porten alt farligere og farligere Fiender, saaledes finde de Medhold fra insurgerede Pachaer, og saaledes siges en farlig Giering at ulme i Constantinopel ved det Rygte, at Porten, efter den engelske Gesandts Raad tænkte paa at ophæve Janitscharerne.

En Forandring vilde det formodenlig giøre i Tingene, hvis Marqvis Londonberry engang skulde giøre Alvor af sin saa ofte brugte Trudsel at ville resignere, eller om Partiet Villele, og Corbere i det franske Ministerium, skulde faae Magt over Ultraultraerne Peyronnet, & Comp. Af endnu større Indflydelse vilde formodenlig dette sidste blive paa de spanske Anliggender, der bestandig synes at forvikle sig frygteligere.

I øvrigt tales meget om en Congres, der skulde holdes i en Stad i Italien, og hvor man blandt andet skulde ville give de forskiellige italienske Stater, nye Constitutioner samt om en anden i Kaminiekpodolsky, hvortil fra Rusland Tatitschef siges bestemt.

K. R.

Den 28de Juni 1822.